

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 16 november justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2017/18:199

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:199 Placeringen av EU:s läkemedelsmyndighet
av Hans Wallmark (M)

Interpellationen 2017/18:199 *Placeringen av EU:s läkemedelsmyndig-*
het av Hans Wallmark (M) besvaras tisdagen den 16 januari 2018.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokat arrangemang.

Stockholm den 6 december 2017

Socialdepartementet

Annika Strandhäll (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2017/18:58 till justitieutskottet

2017/18:60 till utrikesutskottet

Skrivelse

2017/18:46 till finansutskottet

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Socialförsäkringsutskottets betänkande
2017/18:SfU4 Utgiftsområde 8 Migration

Trafikutskottets betänkande
2017/18:TU1 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

*Kommissionens
arbetsprogram 2018*

§ 5 Kommissionens arbetsprogram 2018

Utrikesutskottets utlåtande 2017/18:UU4
Kommissionens arbetsprogram 2018 (KOM(2017) 650)
föredrogs.

Anf. 1 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! Vi debatterar kommissionens arbetsprogram, UU4.

Först vill jag nämna att vi socialdemokrater tillsammans med andra partier har ett särskilt yttrande under punkt 8 och en motivreservation, nr 4, som jag yrkar bifall till.

Herr talman! EU har i dessa tider ett särskilt ansvar att agera som en stark, disciplinerad och lyhörd global aktör. När USA agerar impulsivt och via Twitter och när Trump, som den förste presidenten sedan 1995, erkänner Jerusalem som Israels huvudstad finns det utmaningar att hantera. Erkännandet riskerar att få oerhört allvarliga konsekvenser. Den fred och försoning som behövs för att uppnå en tvåstatslösning är allvarligt hotad. Därför måste EU agera tydligt för att skapa den rimligaste formen av samtal så att parterna återigen samlas för att diskutera tvåstatslösningen. Ryssland agerar med sitt starka stöd till Asad, vilket har förlängt Syrienkonflikten. Det känner vi alla till. Kina försöker via ekonomisk kraft bli starkare än USA. Då behövs ett EU som agerar klokt, rationellt och med tålamod.

Världsbilden är förändrad, och med ett historiskt anslag är det inte så konstigt att det sker förändringar. Men vem hade trott att brexit skulle uppstå? Vem hade trott att Trump skulle bli president eller att Mugabe skulle avgå? Det skulle han förmodligen ha gjort i alla fall, men han gjorde det ändå relativt snabbt när det väl skedde. Vem hade trott att Macron skulle bli president? Eller vem hade för den delen trott att Sverige skulle slå ut Italien i kvalet till fotbolls-VM? Det är viktiga frågor att hantera här i riksdagens kammare, tycker jag.

Herr talman! Det finns ett pågående förändringstryck runt omkring i EU, och den resan är bara påbörjad. EU behöver reformeras och bli ett EU för människorna, som regeringen har framhållit gång efter annan. Man bör

skapa en ny social pelare som ska vägleda EU-länderna till mer jämställdhet och jämlikhet. EU ska i denna kontext också utveckla Pesco, permanent structured cooperation, inom den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Med EU:s alltmer aktiva gemensamma utrikespolitiska agerande finns goda möjligheter att göra förändringar i ett flertal pågående konflikter samtidigt som EU gör en stor skillnad med humanitära insatser i särskilt utsatta områden. EU bidrar till långsiktig jämlikhet och jämställdhet och till demokratisk utveckling i de länder där dessa processer pågår.

Herr talman! Det är också bra att kommissionen avser att föreslå en strategi för att stärka förbindelserna mellan EU och Asien, för ett förnyat partnerskap med Latinamerika och Västindien och för nya former för kontakterna med Indien, Iran och Irak. På längre sikt avser kommissionen att presentera en strategi för EU-medlemskap för Serbien och Montenegro med avsikten att de ska vara föregångare på västra Balkan. Det sistnämnda är viktigt. De länder som var inblandade i Jugoslavienkriget har ett gemensamt ansvar att stärka närmandet till EU samtidigt som EU självklart ska vara både redo och rådgivande när det gäller att välkomna ytterligare steg till samverkan och gemenskap och slutligen för att vissa länder också ska få medlemskap.

Herr talman! Behovet av samarbete på lämpliga och relevanta nivåer har inte minskat. Enligt oss socialdemokrater är den sociala dimensionen av väsentlig betydelse för att den fria rörligheten ska fungera. Det europeiska samarbetet skapar välstånd för och sammanhållning mellan människor. För att tillväxten och konkurrenskraften ska öka samtidigt som våra samhällen ska hålla ihop krävs också sociala reformer.

Arbetsmarknadsutskottet hade den 21 november 2017 en överläggning med regeringen om det aviserade förslaget om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet. Vår förhoppning var att utskottet skulle ge regeringen stöd att för Sveriges räkning bedriva ett aktivt påverkansarbete i frågan om hur en ny myndighet ska utformas. Vi socialdemokrater delar regeringens bedömning och stöder regeringens vilja att arbeta aktivt för att vara med och påverka utformningen av den nya myndigheten. Vi beklagar att utskottet inte vill se att det behövs en konstruktiv hållning för att Sverige ska kunna vara med och påverka grundläggande frågor om myndighetens utformning och därmed bevaka svenska intressen.

Mot denna bakgrund anser vi att utrikesutskottet borde lyfta fram det viktiga för Sverige i att påverka ett förslag om en eventuell europeisk arbetsmarknadsmyndighet i ett mycket tidigare skede. Om Sverige ska ha inflytande i utformandet av ett sådant förslag måste vi vara aktiva i processen. Vi kan inte stå helt stillsamt bredvid och titta på. När ett förslag väl finns på bordet kommer vi självfallet att ta ställning till det, men vi vill ändå vara med och utforma det. Vi anser också att utrikesutskottet borde framföra att den nya myndigheten på området bör ha ett tydligt mervärde för att vi ska kunna bejaka den.

Herr talman! Myndighetens befogenheter bör inriktas på gränsöverskridande aspekter kopplade till rörlighetsfrågor på arbetsmarknaden. Myndigheten bör inte ha mandat att utföra självständiga kontroller och inspektioner eller omfatta ett obligatoriskt gränsöverskridande samarbete på operativ nivå mellan medlemsstaternas nationella myndigheter. Myndigheten bör inte ha någon roll i att tolka nationella kollektivavtal, och den

bör inte heller ta några egna initiativ till att föreslå ny lagstiftning på arbetsmarknadsområdet.

Herr talman! Vidare bör framhållas att det är angeläget att respektera fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaternas nationella arbetsmarknadsmodeller och sociala trygghetssystem. Principerna om subsidiaritet och proportionalitet är viktiga. Det är också angeläget att finansiering sker inom de ekonomiska ramarna. Det ska alltså inte vara någon utökning av budgetar.

Herr talman! Kommissionen anför i arbetsprogrammet att den avser att komma med förslag på hur EU kan använda så kallade passereller, eller övergångsklausuler, inom vissa områden. Varje gång ett sådant initiativ tas kommer det, som framgår av utskottets ställningstagande, att krävas att riksdagen ger sitt godkännande.

I sitt ställningstagande ger utskottet även uttryck för hur man på en övergripande nivå ska se på ambitionen att fler beslut ska fattas med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet. Tyvärr uttalar sig utskottet kritiskt till en sådan ambition. Enligt vår uppfattning går ett sådant uttalande alldeles för långt. Vi vill i stället framhålla vikten av att noga överväga varje enskilt förslag från kommissionen när det gäller beslut som ska fattas med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet. Det innebär ju i realiteten att makt på centrala områden flyttas från medlemsstaterna.

EU ska bygga på en välgrundad befogenhetsfördelning mellan unionen och medlemsstaterna. Ett sådant system innebär en reglerad makt- och ansvarsfördelning där EU ägnar sig åt frågor där de lokala, regionala och nationella nivåerna inte räcker till.

Anf. 2 JOHAN NISSINEN (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1.

Vi ska i dag debattera utrikesutskottets betänkande om kommissionens arbetsprogram. Sverigedemokraterna är generellt negativa till arbetsprogrammet i dess helhet. Det finns dock positiva delar, men de baseras på visioner och inte på realistiska, demokratiska och ekonomiska grunder.

Vi anser att Sverige ska ha inflytande över de beslut som rör Sverige, och vi anser att Sverige aktivt ska arbeta för bättre medlemsvillkor i EU. För varje år som går lämnas alltmer beslutanderätt från medlemsstaterna till ett EU som saknar både insyn och folklig förankring. Vi ser därmed vikten av att kommissionen visar ökad öppenhet och lyhördhet gentemot medborgarna.

Kommissionen bör fokusera på de stora frågorna och inte på frågor som medlemsländerna sköter bättre själva. Vi anser att det är av stor vikt att subsidiaritetsprincipen respekteras. Vi ser vikten av att kommissionens prioriteringsområden är ekonomiskt transparenta och förankrade i de nationella parlamenten, då vi under lång tid har påtalat stora brister i och med orealistiska underlag, finansieringsmetoder och frågan om vem som egentligen bekostar EU-projekten. Det är därmed av stor betydelse att även proportionalitetsprincipen beaktas.

Kommissionen väver in allt fler socioekonomiska åtgärder i projekt som inte har med sociala stödåtgärder att göra, och dessa projekt används till att gömma undan kostnader och effekter av andra politiska misslyckanden, vilket leder till att allt fler EU-projekt tappar sin legitimitet som reellt tillväxtskapande åtgärder

Herr talman! Sverigedemokraterna ser positivt på ett europeiskt samarbete gällande energi- och klimatfrågor. Men det är av stor vikt att värna mellanstatlighet och varje lands rätt att självt utforma sin energipolitik. Vi anser att försörjningstryggheten är av största vikt och att det i första hand ligger i nationernas intresse att säkra sin egen elproduktion och diversifiering. Vi inser också betydelsen av att minska importen av energi från politiskt instabila stater. Försörjningstrygghet handlar även om att göra realistiska prioriteringar av de olika energislagen.

Utmaningarna ligger i att säkerställa nationell och europeisk energitillgång samt långsiktig miljöutveckling och försörjningstrygghet tillsammans med trygg finansiering och global konkurrens. Att lägga för stora kostnader på europeiska företag kommer att hämma den ekonomiska tillväxten och därmed innebära minskade resurser till forskning och utveckling. Vi menar att det bör ligga en balans i ekonomin och miljöinsatserna.

Sverigedemokraterna ser däremot positivt på ökat fokus på slutkunder. Våra viktigaste prioriteringar är därför ett minskat koldioxidläckage och en stärkt europeisk konkurrenskraft.

Herr talman! Det är varje medlemsstats ansvar att upprätthålla lag och ordning, att skydda den nationella säkerheten och att ha egen beslutanderätt över gränskontrollerna. Den nya europeiska åklagarmyndigheten är ett tydligt steg mot att ge mer makt till EU på bekostnad av medlemsstaternas självbestämmande, vilket vi motsätter oss.

Ett utökande av EU:s kapacitet på säkerhets- och försvarsområdet kommer per automatik att innebära att mer kontroll över försvarsfrågor skjuts över till unionen. Vi motsätter oss därför en utveckling av civilskyddsmekanismens operativa kapacitet, så länge den inte ligger på medlemsstaterna själva.

När det gäller samarbete om cybersäkerhet är det värt att påminna om att eftersom EU bara är ett samarbete och inte en stat kan vi naturligtvis inte dela alla våra underrättelsetjänster med övriga medlemsstater. Det är nämligen helt omöjligt att fullständigt skilja säkerheten i tekniksystemen från innehållet i databaser och kod.

Sverige bör inte delta i säkerhets- eller försvarssamarbeten inom Europeiska unionen och bör inte bidra till att militarisera EU. Att bygga upp en EU-struktur för försvar och säkerhet är att bygga en dubblerande funktion till befintliga samarbeten. Ekonomiskt och funktionellt är det bättre att satsa helt på befintliga strukturer än att investera i två parallella samarbeten. EU-alternativet lyfts fram som delvis mellanstatligt, men det är bara en illusion. Ett EU-försvar kan inte bli annat än överstatligt i det långa loppet.

När det gäller försvarsindustriellt samarbete bör det markeras tydligare att detta enbart ska vara mellanstatligt, samtidigt som enskilda länder, som Sverige, måste ha möjlighet att utveckla sin egen industri. Någon gemensam EU-försvarsförmåga bör inte byggas upp alls, även om vi välkomnar olika medlemsstaters försvarssatsningar.

Herr talman! Sverigedemokraterna anser att digitala EU-projekt inte ska vara kostnadsdrivande för nettobetalande medlemsländer och att digitala infrastrukturprojekt ska vara realistiskt förankrade. Sverigedemokraterna ser generellt positivt på digitaliseringen på den inre marknaden. Den bidrar till att varor, information och transaktioner kan hanteras på ett mer

effektivt sätt, att den fysiska lokaliseringen av företag inte längre spelar någon roll och att fler arbetsuppgifter och nya typer av lösningar kan skapas.

Vi ser en stor tillväxtpotential i den digitala marknaden men även försvårande omständigheter som kommissionen bör ta i största beaktande. Vi ser behovet av lösningar och samarbeten för att försvåra för ekonomisk brottslighet och den nya typen av digitaliserad brottslighet. Även om den digitala säkerhetsmarknaden har en stor tillväxtpotential anser vi att det bör finnas en avvägning mellan tillgänglighet och säkerhet.

Kommissionen nämner även förslag rörande spridning av falsk information. Det är något vi ser som positivt, men vi menar samtidigt att detta kan misstolkas och missbrukas. Vi ser det exempelvis i en svensk myndighet, där en viss typ av information i projekt kan sällas bort som irrelevant. Vi menar att korrekt information är av betydelse och att kommissionen bör ta detta i beaktande.

När det gäller strategin Handel för alla ställer sig Sverigedemokraterna försiktigt positiva till unionens kommande handelsavtal, med betoning på hur det slutgiltiga avtalet ser ut och hur avtalet påverkar svensk industri, miljö och arbetsrätt.

Sverigedemokraterna ser generellt positivt på en fri och öppen handel med varor och tjänster. Att skapa globala handelsavtal är på ett övergripande plan eftersträvansvärt. Samtidigt är det i varje enskilt fall viktigt att förhålla sig till handelsavtalens innehåll och hur de påverkar den svenska och europeiska marknaden. Vi anser att andra intressen än rent ekonomiska bör kunna beaktas inom handelspolitiken, till exempel djuretik, corporate social responsibility och miljöaspekter.

Vi anser att Sverige och EU inom ramen för WTO, World Trade Organization, ska verka för en öppen och fri handel och för att motverka protektionism. Vi ser också vikten av att ett nytt handelsavtal mellan EU och Storbritannien kommer till stånd.

Anf. 3 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag står bakom vårt särskilda yttrande och yrka bifall till vår motivreservation.

Som Pyry Niemi sa lever vi i en orolig värld. Jag stod här i kammaren i går och debatterade biståndsbudgeten. Då kunde jag konstatera att demokratin går bakåt: I mer än 60 länder har man antagit lagar i den riktningen sedan 2010. Vi ser krig och konflikter som breder ut sig. Vi har ett allvarligt läge.

Jag vill därför börja med att säga något om själva instiftandet av Europeiska unionen. Det började ju med de krig som härjade på kontinenten. Mer än 12 miljoner européer miste livet bara i andra världskriget. Lidandet, med utrotningsläger mitt i Europa, var ofattbart. För att något liknande aldrig skulle inträffa igen inledde de forna fienderna – Frankrike, dåvarande Västtyskland och Nederländerna – ett ekonomiskt samarbete, som steg för steg knöt dem samman.

I dag kan vi blicka tillbaka på en drygt 70-årig period som varit betydligt mer fredlig än tiden före andra världskriget här i Europa. Dagens utvecklade europeiska union består av 28 medlemsländer som har ett avancerat samarbete och gemensamma politiska ståndpunkter på en rad områden. På den internationella arenan har EU blivit en progressiv kraft att

räkna med, inte minst när det gäller mänskliga rättigheter, jämställdhet och klimat. Det har varit en enastående resa, även om det har varit en del gupp på vägen.

EU är i grunden ett freds- och samverkansprojekt, en idé för att möta gemensamma utmaningar tillsammans. Som sådant har vi anledning att hylla EU, även om vi inte alltid har sett det så. Det fattas inte utmaningar.

I dag, när vi debatterar kommissionens förslag till arbetsprogram 2018, är det värt att lyfta fram några grundprinciper. För Miljöpartiet är EU en viktig aktör för att främja en progressiv politik där enskilda stater inte räcker till. I de gränsöverskridande frågor som är själva kittet i vår ideologi – den gemensamma miljön, fred, internationell solidaritet och respekten för mänskliga rättigheter – vet vi att samarbete är helt nödvändigt. Vi har sett hur EU kan bli en kraft för att faktiskt hantera komplexa internationella utmaningar när vi väljer att gå samman.

I min egen erfarenhet kan jag se vad som har skett inom fiskeripolitiken. Där har vi gått från att vara små länder som bestämmer för sig själva till att faktiskt se våra hav i en gemensam kontext. Dock skulle jag med hänvisning till arbetsprogrammet vilja säga att jag hellre hade sett att man hade koncentrerat sig på de brister som finns i stället för att revidera alltihop.

Vi ser också att EU är en stor kraft för en ambitiös miljö- och klimatpolitik, för en human flyktingpolitik och mänskliga rättigheter och för fri rörlighet över unionens gränser och en rättvis världshandel.

Men EU är inte utan problem – långt ifrån. Det demokratiska underskottet är ett problem. Många har en känsla av att Bryssel ligger långt borta: Det rör inte mig, och de bestämmer över huvudet. EU ska inte drivas mot mer centralisering och utvecklas till en europeisk federation. På samma gång som det finns utmaningar som kräver gemensamma EU-lösningar finns det många frågor som EU i dag beslutar om som kanske kan hanteras bättre på nationell, regional eller lokal nivå. Framtidssamtalen om EU bör inriktas på hur en fördjupad demokrati blir möjlig.

Herr talman! Miljöpartiet ser väldigt positivt på att kommissionen presenterar ett arbetsprogram med specifika initiativ. Det underlättar medlemsländernas prioritering av EU-arbetet och bidrar till en öppenhet kring kommissionens prioriteringar. Det är också av stor vikt att kommissionen tänker och planerar framåt. Det lägger grund för debatten om vilken EU-framtid vi vill ha. Jag hoppas att vi kan få till en vital EU-debatt i Sverige, där vi känner oss delaktiga och inte frånkopplade.

När det gäller arbetsprogrammet skulle jag gärna vilja lyfta fram några saker. Det är väldigt omfattande. Men de saker som jag mest ser fram emot att jobba med är förstås cirkulär ekonomi, den framtida energipolitiken och klimatpaketet. Det är givetvis också den gemensamma migrationspolitiken. Jag och Miljöpartiet ser väldigt positivt på att den prioriteras och ska beslutas om nästa år. Men det är sent. Över 6 000 människor dog på Medelhavet 2016.

Miljöpartiet har konsekvent arbetat för lagliga vägar till Europa. Vi vill att de ska införas så snart som möjligt. Fler människor ska inte behöva dö när de söker skydd från krig och förföljelse.

Jag ser också att handlingsplanen för övergången till en cirkulär ekonomi måste bli en framgång. Det linjära tankesättet om att vi kan bruka saker och inte ta vara på dem måste få ett slut. Material- och energiflöden

måste hålla sig inom de planetära gränserna och snurra runt i systemet snarare än förbrukas och läggas på hög.

En fungerande cirkulär ekonomi måste vara baserad på att vi har giftfria, biobaserade och resurseffektiva kretslopp. För att vi ska få till detta behövs det en bättre samordning av avfalls-, kemikalie- och produktlagstiftningen. Jag ser också fram emot att vi äntligen ska få till ett europeiskt initiativ när det gäller plast. Det är ett stort problem. Liksom människor rör sig över gränser rör sig också våra förpackningar och annat över gränser. Detta måste kunna tas om hand och komma in i systemet igen. Och där det inte behöver användas ska det heller inte användas.

När det gäller klimatområdet är jag lite bekymrad över att det bara nämns en gång i hela handlingsprogrammet. Det är en tid när vi ser att klimatförändringarna är här. De skapar fler och fler konflikter världen över. Det kommer dagligen uppgifter i medierna om naturkatastrofer, monsunregn och annat. Då känns det som att vi verkligen måste kraftsamla. Det blir angeläget att slå fast EU:s globala ledarskap och att hålla fanan högt i de internationella klimatförhandlingarna, som i genomförandet av Parisavtalet. Både inom och utom EU ska Sverige vara ledande.

När det kommer till det geopolitiska och säkerhetspolitiska området kan man se att det också går in i energiområdet. Vi är mycket positiva till att kommissionen föreslår att vi ska införa gemensamma regler när det gäller gasledning som släpps in på EU:s marknad och att kommissionen ska förhandla med Ryssland om Nord Stream 2. Jag hoppas att det arbetet påskyndas så att vi snabbt får en position.

Det var några av de saker som jag tänkte prata om här. Jag ser fram emot att vi ska arbeta med detta.

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Herr talman! Det är bra att vi har denna debatt om EU-kommissionens arbetsprogram. Jag tycker att det är alltför sällan som vi debatterar EU-frågor i kammaren. EU-frågor styr svensk politik otroligt mycket. Mer än hälften av de beslut som vi fattar här härrör från EU på det ena eller det andra sättet.

Jag tycker också att en sådan här debatt kan vara ett bra tillfälle att reflektera en smula över ifall det har blivit som man lovade med EU: Levererar Europeiska unionen? Jag tänker på ett antal utmaningar som vi har haft och som vi fortfarande har.

Den första utmaningen är den ekonomiska och finansiella krisen, som Europa har gått igenom och som man egentligen fortfarande befinner sig i. Hur agerade EU i det fallet? Jo, man räddade banker. Men man räddade inte folk och inte länder. Vi ser att massarbetslösheten har bitit sig fast i EU. EU förespråkar en åtstramningspolitik som kanske fungerar bra i Tyskland. Men den fungerar absolut inte bra i Sydeuropa. Dessa länder är fast i den ekonomiska och monetära unionen i euroområdet och kan inte bedriva en egen politik på det ekonomiska området.

Det är också en union som tillåter och, skulle jag säga, ibland faktiskt påbjuder social dumpning. Vi ser det i Sverige. Vi har letter, polacker och bulgarer som gör samma arbete som svenska arbetare. Men man gör det under helt olika villkor. Vi har ett EU som hindrar medlemsländer från att ställa krav på till exempel kollektivavtal. Den fria rörligheten för kapital

och arbete är nämligen överordnad nationella åtgärder, som till exempel kollektivavtal.

Flyktingkrisen är den andra stora utmaningen. Levererar EU där? Nej, jag tycker inte det. I stället för att vara en öppen hamn gentemot de människor som flyr från krig och förtryck bygger EU nya murar. Man sluter helt skamlösa avtal med Turkiet och Libyen med det uppenbara syftet att hålla människor borta från Europas gränser. Ja, på det sättet tvingar man människor i händerna på skrupelfria människosmugglare. Man tvingar människor att ta de farligaste rutterna över Medelhavet. Emma Nohrén nämnde att det i fjol var 6 000 människor som förlorade livet på Medelhavet. Man klarar inte ens av att omfördela de drygt 100 000 personerna mellan EU:s medlemsländer, som man har beslutat om.

Klimatkrisen är den tredje stora utmaningen som jag skulle vilja ta upp. Precis som Emma Nohrén sa är klimatfrågan nästan helt frånvarande i kommissionens arbetsprogram. När EU är i Paris och ska vara med och klubba igenom Parisavtalet talar EU med en röst. Ett land som Sverige kan inte ha en mer progressiv politik på klimatområdet på internationella miljö- och klimatkonferenser. Nyligen kom det ett nytt beslut om den så kallade bördefördelningen mellan EU:s medlemsländer, som tyvärr urvattnas. Man har klimatbistånd till utvecklingsländer som finansieras med det ordinarie biståndet. Det är alltså inte nya, additionella medel som man använder.

Kära åhörare och talman! Jag tycker inte att detta håller. När jag tittar i EU-kommissionens förslag till arbetsprogram för 2018 ser jag inga direkta förbättringar. Jag ser tyvärr att EU solklart går mot mer av en stat och mindre av ett samarbete mellan länder.

EU-kommissionen föreslår att man ska överge principen om att ett land ska kunna ha ett veto i otroligt viktiga beslut. Man vill gå över till att ha majoritetsbeslut som huvudprincip. Man vill inrätta en gemensam finansminister. Man vill ha ett gemensamt försvar. Vi har EU:s försvarshögkvarter – det har redan inrättats. Det finns förslag om att det ska finnas en europeisk valutaunion. Nyligen fattades beslutet om en gemensam åklagarmyndighet. Allt detta är steg i fel riktning. Det är steg mot en EU-stat.

Vi debatterar kommissionens förslag till arbetsprogram. Det är bra att vi har den debatten. Men handen på hjärtat, herr talman, vad kan vi egentligen påverka i det arbetsprogrammet? Det vore intressant att höra om det finns något medlemsland som någon gång har lyckats påverka kommissionens arbetsprogram, trots alla dessa långa debatter och alla förslag och inspel. Jag känner då inte till något sådant konkret exempel.

Med det sagt vill jag ändå understryka att jag tror att det har betydelse vad i synnerhet regeringen gör i detta viktiga läge. Nu har EU-kommissionen och kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker visat korten, inte minst i talet tidigare i år om läget i unionen. Man har visat att man vill bygga en EU-stat. Då är det otroligt viktigt att Sverige som land sätter ned klackarna och säger att detta är en utveckling som vi inte vill ha.

Därför ska det bli intressant att lyssna på EU-minister Ann Linde senare i dag och få höra hur regeringen har svarat på EU:s förslag om till exempel en gemensam finansminister, om att skippa ländernas möjlighet att lägga in veto, om inrättandet av ett gemensamt EU-försvar, om en valutaunion och så vidare.

Prot. 2017/18:45
7 december

*Kommissionens
arbetsprogram 2018*

Det är dags att regeringen bekänner färg i dessa helt avgörande framtidsfrågor. Annars kommer vi att sitta där med EU-staten, som jag tror att väldigt många av Sveriges medborgare inte vill ha. Jag tror att majoriteten vill ha ett samarbete men inte en stat.

Herr talman! Jag står bakom alla Vänsterpartiets reservationer i detta betänkande. Jag vill särskilt yrka bifall till reservation 10, där vi motsätter oss EU:s utveckling mot ett gemensamt EU-försvär.

Anf. 5 TINA ACKETOFT (L):

Herr talman! Även jag ser fram emot EU-ministerns tal senare. Jag är också spänd på vad hon kommer att säga och vilken Sveriges linje i ställningstagandet kommer att vara.

Vi behandlar nu kommissionens arbetsprogram för 2018. Kommissionen anger här de politiska prioriteringarna för det kommande året – en del med initiativ som ska presenteras före EU-valet 2019 och en del med mer framåtblickande förslag.

Liberalerna ser positivt på att kommissionen presenterar ett tydligt arbetsprogram med specifika initiativ. Vi är också positiva till att kommissionen behåller fokus på de tio prioriteringar som man tidigare gjorde. Det är välkommet att kommissionen prioriterar att omsätta redan utlovade förslag i handling.

Utskottet anser vidare att EU måste uppfylla sina förpliktelser på de områden som unionen har åtagit sig och där det finns ett tydligt europeiskt mervärde. Detta ger tyvärr mig och Liberalerna tillfälle att ännu en gång påpeka att om man stämmer in i det påståendet, som ju utskottet gör, är det särskilt sorgligt att Sverige har valt att ställa sig utanför det samarbete om en europeisk åklagarmyndighet som vi har diskuterat ett antal gånger. Här har Liberalerna lämnat en motivreservation under punkt 6 som jag härmed yrkar bifall till.

Kommissionen aviserar ett antal förslag för att färdigställa säkerhetsunionen. På längre sikt vill kommissionen lägga fram ett förslag om att eventuellt utöka den nya europeiska åklagarmyndighetens uppgifter till bekämpning av terrorism. Denna fråga är kanske en av dem som unionen i dag lägger störst vikt vid. Det är också en fråga som alla partier i riksdagen lägger mycket kraft på.

Det är därför för mig helt obegripligt, och faktiskt på gränsen till oförlåtligt, att Sverige valt att stå utanför detta viktiga samarbete. Jag hoppas att regeringen gör allvar av sitt löfte att följa upp frågan och eventuellt återkomma med ett nytt ställningstagande.

Herr talman! Europa står inför ett vägval: Ska vi stå starka tillsammans och lösa våra gemensamma problem, eller ska vi bygga murar och samarbete mindre?

För oss liberaler är svaret självklart. I en värld där Trump motarbetar frihandel, där Putin skramlar med vapen och där Kina växer som ekonomisk stormakt behövs en stor och stark europeisk union.

Där behövs också ett stort och starkt Sverige. Sverige ska vara en del i EU:s inre kärna, som värnar EU:s grundläggande värderingar och slår vakt om den fria rörligheten. Vi ska gå i täten för en fördjupad inre marknad och driva på för global frihandel, så att jobben blir fler och Europas konkurrenskraft ökar.

Bara tillsammans med andra EU-länder kan vi finna lösningar på gränsöverskridande problem vad gäller till exempel miljö och klimat, migration, terror och säkerhet. Dessa frågor är viktiga områden i kommissionens arbetsprogram som vi som EU-vänner fäster stor vikt vid.

EU vill öka sina ambitioner på klimatområdet och skärpa utsläppskraven, vilket vi tror är helt rätt väg att gå. Vi välkomnar att processen kring en gemensam flyktingpolitik går framåt, om än sakta, och tror att solidaritet och delat ansvar mellan EU:s länder är nyckeln till framgång och integration.

EU behöver också öka sina ambitioner på det sociala området. Den ekonomiska krisen har satt sina spår. Alla kallar sig inte vinnare i detta nya EU. Fattigdom, arbetslöshet och bristande framtidstro är i dag verklighet för många européer. Frånvaron av ett socialt skyddsnät för människor runt om i Europa har på senare år blivit alltmer framträdande, inte minst genom alla människor som sitter på våra gator och tigger.

Den välbefinnande marknadsekonomi måste kombineras med en social minimistandard i varje medlemsland om EU ska kunna bli en framgång på alla plan. EU ska vara en union för folket.

Liberalerna har därför tidigare i år sagt ja till den så kallade sociala pelaren, som innebär att EU-samarbetet utvecklas med grundläggande krav på sociala rättigheter. Att varje land har ett grundläggande socialt skyddsnät för sina medborgare är en förutsättning för att den fria rörligheten ska fungera. Att länder som Rumänien och Bulgarien sviker sina medborgare skapar inte bara ett mänskligt lidande utan är också ett avgörande problem för det europeiska samarbetet i stort. Den fria rörligheten måste värnas, och det kräver grundläggande social trygghet i varje land.

EU ska inte fungera som en socialtjänst för länder som struntar i att ge sina medborgare social trygghet – det är inte det jag säger. Tvärtom ska EU ställa krav på varje enskilt medlemsland att garantera goda levnadsvillkor för landets medborgare. Med den sociala pelaren får EU-kommissionen nu ett verktyg för att trycka på medlemsländerna för att genomföra sociala reformer som sedan följs upp och utvärderas. Det ska vara synligt hur medlemsländerna lever upp till den överenskomna standarden – eller om de inte gör det.

Förslaget innebär inte heller att Rumänien och Sverige ska ha samma socialförsäkringssystem eller stödinsatser för arbetslösa. Det handlar om att EU ska stötta och driva på varje land att hålla en viss miniminivå. Människor ska inte behöva tigga på gatorna i främmande länder för att kunna försörja sina barn. Den som förlorar jobbet ska ha en skälig a-kassa. Alla nyblivna föräldrar ska ha rätt att vara hemma med sitt barn. Och kvinnor ska ha samma möjligheter som män på EU:s arbetsmarknad.

Att Liberalerna stöder en social dimension innebär inte att vi ger carte blanche åt regeringen och LO. Vi kommer att kritiskt granska vartenda förslag som läggs fram för att förverkliga pelarens intentioner.

Herr talman! EU står vid ett vägskäl. Vi i Sverige behöver bestämma oss för vilken riktning som är vår och vilket sällskap som är vårt.

Åt det ena hållet går nationalisterna från Polen och Ungern, liksom Sverigedemokraterna. Det är missnöjets väg, kantad av splittring och nationella slagord om ”det egna landet först”.

I den andra riktningen får vi sällskap av Merkels Tyskland, Macrons Frankrike och många andra som höjer rösten för ett starkare EU. Åt det

hållet går vi som vill fortsätta framåt, förbättra samarbetet och bygga ett starkt och demokratiskt EU – ett EU för folket, för freden och för en framgångsrik framtid.

Anf. 6 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med om väldigt mycket av det som Tina Acketoft sa. Jag skulle också i många avseenden – dock inte i alla – vilja se ett sådant EU som Tina Acketoft talade om.

Nu är det dock dessvärre ganska långt mellan teori och praktik, och jag tycker att det är viktigt att man bedömer EU på dess egna meriter.

Jag skulle vilja ställa två frågor till Tina Acketoft. Den ena gäller det som Tina Acketoft sa om att EU inte ska bygga upp murar mot omvärlden. Det håller jag verkligen med om, men är det inte precis det som EU gör i flyktingpolitiken? Man gör det numera i princip omöjligt för asylsökande att ta sig in i unionen såvida de inte tar de farligaste tänkbara smuggelvägarna in i Europa i händerna på skrupelfria flyktingsmugglare.

Är det inte att bygga murar som EU gör när man samarbetar med ett land som Turkiet, som för varje dag blir alltmer repressivt? I dag är vår ordförande Jonas Sjöstedt och vår utrikespolitiska talesperson Yasmine Posio Nilsson – det är därför hon inte är här i dag – i Ankara i Turkiet för att vara med på den rättegång som förs mot ett av oppositionspartiet HDP:s två ordförande. Deras brott är att de har opponerat sig mot Erdoğan.

EU sluter avtal med ett land som Libyen, och vi vet vad som försiggår i uppsamlingslägren. Det är förfärligt.

Tina Acketoft sa också att EU lovar högre ambitionsnivåer i klimatpolitiken. Var i kommissionens arbetsprogram finns förslag på högre ambitionsnivåer i klimatpolitiken? Jag har inte hittat det i alla fall.

Anf. 7 TINA ACKETOFT (L) replik:

Herr talman! Det verkar som att Jens Holm och jag är överens även vad gäller asylpolitiken. Jag tycker att vårt beteende är skamligt. Liberalerna har hela tiden varit tydliga med detta. Redan innan flyktingströmmen kom 2015 var vi tydliga med att det behövs en gemensam asylpolitik i EU. Människor behöver fördelas jämnt över EU. De måste naturligtvis ha rätt att komma hit.

Jag säger till Jens Holm att vi är överens i denna fråga också, precis som vi sitter i EU-nämnden och varje gång påpekar Turkiets svagheter när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter. Vi från svensk sida måste vakta mänskliga rättigheter i alla lägen.

Jag kan bara säga till Jens Holm att vi är överens om att det behövs en gemensam asylpolitik och att det behövs fler lagliga, säkra vägar in. Antalet kvotflyktingar behöver öka, och de måste få en dräglig levnadsstandard när de kommer hit.

Anf. 8 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag hade en fråga om högre ambitionsnivåer i klimatpolitiken, som jag verkligen skulle vilja se. Var någonstans i kommissionens förslag till arbetsprogram utlovas högre ambitioner i klimatpolitiken?

Angående avtalet med Turkiet skulle jag vilja veta följande. Nästa gång vi i Vänsterpartiet lägger fram förslag på att det skamlösa avtalet ska rivas upp, kommer Liberalerna att rösta med oss?

Anf. 9 TINA ACKETOFT (L) replik:

Herr talman! Förlåt mig vad gäller frågan om miljöambitionerna. Den frågan missade jag att svara på.

Det är helt rätt att miljöambitionerna inte står med i kommissionens arbetsprogram. Men EU måste vara en stark röst i detta. De måste finnas med. Jag ser fram emot vad statsrådet kommer att svara på frågan om hur Sverige avser att se till att EU blir en stark röst i miljöfrågorna.

Vad gäller Turkietavtalets upplösning eller inte är det oerhört viktigt att vi följer händelseutvecklingen noga. Jag ställer mig inte negativ till att vi kommer att komma till en tidpunkt när vi behöver se andra lösningar.

Anf. 10 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! När vi i dag debatterar kommissionens arbetsprogram för 2018 är det bra att kommissionen har varit ute i god tid med att presentera ett program där det finns förslag som vi runt om i EU:s medlemsländer har möjlighet att debattera och sedan ta ställning för eller emot.

Arbetsprogrammets rubrik "En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU" speglar mycket väl, herr talman, den tidsera vi befinner oss i i dag och de frågeställningar som vi brottas med. Innan jag går vidare vill jag yrka att riksdagen bifaller förslaget till beslut i utrikesutskottets utlåtande och lägger detta till handlingarna.

I sitt årliga arbetsprogram anger kommissionen sina politiska prioriteringar för det kommande året. Den här gången består arbetsprogrammet av två delar. En del består av initiativ som ska presenteras före maj 2018 för att behandlas av rådet och Europaparlamentet före Europaparlamentsvalet 2019. En annan del av arbetsprogrammet är mer framåtblickande till och med 2025. Vissa förslag har en ännu senare tidshorisont.

I kommissionens arbetsprogram är fokus på tio prioriteringar som kommissionen har tagit fram för sin mandatperiod. Det är positivt att kommissionen snävar av och vill utföra det man ska. Det är positivt att det inte blir för mycket och för omfattande.

Utrikesutskottet har bjudit in riksdagens utskott att yttra sig över arbetsprogrammet. Sju utskott har lämnat yttranden. Min partikollega Christian Holm Barenfeld, ledamot i arbetsmarknadsutskottet, kommer i sitt anförande att behandla arbetsmarknadsutskottets ställningstagande och frågor, varför jag inte kommer att beröra dem.

Herr talman! Kommissionens arbetsprogram är omfattande, även om det är begränsat, varför det inte låter sig göras att debattera hela programmet. Jag kommer att göra vissa nedslag och hålla mig till de övergripande frågorna.

Vi moderater ser värdet av Sveriges medlemskap i EU. Just därför är vi också måna om att samarbetet ska fortsätta och vara relevant för den tid vi befinner oss i. När Europa nu står inför stora utmaningar är det viktigt att också EU förmår att prioritera, att EU klarar av att utvecklas för att fortsätta vara relevant, precis så som EU har varit under resans gång.

Emma Nohrén från Miljöpartiet inledde sitt anförande med att tala om varför EU grundades. Jag tycker att det är viktigt att ha med i bakhuvudet att EU grundades för att skapa fred. EU grundades därför att länder som samarbetar inte krigar. Detta var i spåren av andra världskriget. Länder som samarbetar utvecklar också sin ekonomi. Detta är något som EU också har gjort. Vi ser detta som viktiga och positiva fördelar.

I takt med att EU utvecklades kom Lissabonfördraget. Lissabonfördraget gav de nationella parlamenten ökat inflytande. Det var ett viktigt steg framåt. EU fortsätter att visa handlingskraft och är en attraktiv union för många länder att delta i.

Sedan finanskrisen 2008 har EU:s arbete alltmer kommit att präglas av krishantering. Diskussioner om EU:s prioriteringar, mål och strukturer samt överenskommelser om nödvändiga strukturella reformer för att möta gemensamma utmaningar har hamnat i bakvattnet. Det finns en stark önskan att hålla samman EU. Samtidigt är det svårt att nå enighet i centrala frågor.

Konfliktlinjerna är många inom unionen: den framtida relationen med Storbritannien, Rysslandshanteringen, den finansiella åtstramningspolitiken, ökad federalism i förhållande till åtaganden i nationell beslutanderätt, migrationskrisens hantering, budgetrestriktivitet inom EU, inflytande för icke-euroländer i beslut som fattas av euroländerna men som berör hela EU, frihandeln, fri rörlighet av människor inom unionen. Dessa är några av de konfliktytor som finns. Sedan är det förstås den pågående utmaningen av EU:s grundläggande värderingar och av agerandet hos många av EU:s medlemsländer.

Likafullt och fast är det ingen väg framåt att lämna EU. EU har varit och fortsätter att vara en positiv kraft för dess medlemsländer. EU kommer sannolikt att under de närmaste åren vara upptaget med den inre verksamheten och den yttre gränsen. Under de kommande åren kommer det att bli konsekvenser för EU:s budget när Storbritannien lämnar EU. Det kommer att märkas i ekonomin, och det kommer i värsta fall att bli sämre ekonomisk växtkraft inom EU.

Herr talman! EU:s viktigaste uppgift i denna tid är att slå vakt om det medlemsstaterna gemensamt har uppnått och med det som grund använda alla möjligheter och verktyg som redan finns i dag för att möta dagens politiska utmaningar. Med andra ord innebär detta att fortsätta med den nuvarande inriktningen men med bättre fokus på de sakfrågor som är viktigast för Europas välbefinnande och tillväxt.

Vi moderater vill se en utveckling, effektivisering och förbättring av det mellanstatliga och överstatliga EU-samarbetet på sakområden där det finns ett tydligt mervärde med samarbete över nationsgränserna. Vi vill inte ha ökade eller fler federala strukturer. Arbetet med nödvändiga strukturreformer inom EU måste fortsätta.

Många av de politiska prioriteringar som anges i kommissionens arbetsprogram för 2018 är bra och tar upp områden som kräver samarbete och gränsöverskridande lösningar. Det handlar bland annat om ett fortsatt arbete för en bättre inre marknad och mer handel med omvärlden, migrationsutmaningen, en gemensam energimarknad, en ambitiös miljöpolitik, en starkare gemensam utrikespolitik och krafttag mot internationell brottslighet. När Europasamarbetet prioriterar dessa frågor, det vill säga frågor som inte kan lösas nationellt, skapar EU ett verkligt mervärde för medlemsstaterna och deras medborgare.

Samtidigt är det viktigt att EU inte ges uppgifter som medlemsländerna bäst hanterar själva. Den så kallade subsidiaritetsprincipen, som slår fast balansen mellan EU och dess medlemsländer, utgör grunden för Moderaternas syn på Europasamarbetet. Det innebär också att EU kan bli starkare

av och behöver mindre byråkrati, inte mer, och färre nya institutioner. De institutioner som skapas måste vara mycket relevanta.

Kommissionens arbetsprogram består också av en rad konkreta initiativ för att uppnå de uppsatta prioriteringarna. I år har kommissionen, som jag nämnde, valt att dela upp initiativen på olika tidshorisonter.

Jag vill här nämna vad som sker i ljuset av att Storbritannien efter sin folkomröstning har valt att lämna unionen. Det pågår förhandlingar. Det är en svår tid i Storbritannien liksom i flera av EU:s länder, för vad kommer att komma framöver?

Alla förslag presenterades i mars till juni i år i syfte att skapa en debatt i medlemsländerna om framtiden för samarbetet generellt men även inom en rad olika arbetsområden. En hel del av dessa förslag återfinns i kommissionens arbetsprogram. Det är något anmärkningsvärt att kommissionen, parallellt med sin initierade diskussion om vilken inriktning EU-samarbetet ska ta, för in dessa förslag i sitt arbetsprogram för nästa år.

Problem som hanteras bäst på nationell nivå ska inte hanteras av EU, herr talman. EU-samarbetet ska fokusera på de områden som ger ett verkligt mervärde för Europas befolkning. Vi moderater värnar om den nationella kompetensen på områden som exempelvis arbetsmarknad, familjerätt och beskattning.

Jag vill nämna en fråga som jag tycker är viktig men som ingen har berört här. Det handlar om forskning, herr talman.

Inom EU finns ett uttalat arbete när det gäller forskning – avancerad forskning. Detta har lett till ökad kunskap som för Europa framåt.

Att det i kommissionens program nu också finns en diskussion om samarbete kring försvarsforskning ser vi moderater som positivt, för det innebär att den forskning och kompetens som inga medlemsländer kan upprätthålla på egen, nationell nivå kan länderna skapa tillsammans. Detta, herr talman, tycker jag väldigt väl illustrerar vad samarbetet inom EU handlar om: att uppnå ett mervärde och gå framåt på ett sätt som gynnar medlemsländerna.

Anf. 11 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att det som Margareta Cederfelt sa sist om forskningen var bra. Det är ett otroligt viktigt fält som rätt ofta glöms bort i politiken. Det är synd att forskningen inte nämns över huvud taget i kommissionens arbetsprogram, i alla fall inte vad jag kan utläsa.

Men det var inte det jag skulle fråga om, utan jag skulle vilja fråga om två saker.

Den ena är att Margareta Cederfelt tar upp att vi nu har fått förslaget till arbetsprogram med någorlunda god framförhållning. Det är bra – då kan vi ha den här debatten före årsskiftet och inte, som det har varit tidigare, då året redan har börjat. Jag tycker att vi i riksdagen har varit ambitiösa. Som Margareta Cederfelt sa är det sju utskott som har skrivit yttranden, och alla har engagerat sig i den här frågan.

Men frågan är: Lyssnar kommissionen på Sveriges riksdag? Lyssnar kommissionen på vad andra parlament spelar in för konkreta förslag? Jag har försökt ta reda på det. Jag har inte hittat ett enda konkret exempel där kommissionen har ändrat ens en stavelse i sitt arbetsprogram efter det att ett parlament har lagt fram konkreta förslag. Har Margareta Cederfelt sådana exempel? Det vore intressant att veta.

I den andra frågan håller jag med Margareta Cederfelt om att EU inte ska utvecklas till en federal konstruktion. Men det finns ett antal förslag i arbetsprogrammet som solklart, skulle jag säga, drar åt det federala hållet. Det rör till exempel förslaget om att inrätta en finansminister för EU. Här skulle jag vilja veta vad Moderaternas ståndpunkt är. Vill ni ha en EU-finansminister?

Anf. 12 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Visst är det bra att vi debatterar kommissionens arbetsprogram. Det är någonting som vi måste göra som medlemsländer. Där är det också viktigt med det samarbete som finns i Cosac-mötena för EU-nämnderna i de respektive medlemsländerna. Jag tror att det är viktigt inte bara med det nationella arbetet utan också med samarbete över landsgränserna inom EU. Frågorna är viktiga, och vi som folkvalda måste naturligtvis debattera dem.

Sedan är det ju som så att Sverige inte är ensamt om att debattera det här. Det är därför jag tror att det är viktigt att vi talar med våra partikollegor i andra länder. Jag ser också fram emot att regeringen återkommer till oss när kommissionens förslag presenteras närmare.

Den andra frågan var en skattefråga. Vi anser att det är viktigt att till exempel skattefrågan löses på nationell nivå. Det är ingenting som ska ligga inom EU.

Sverige står också utanför den monetära unionen, och då är det viktigt att detta beaktas när det handlar om ekonomin, hur den ska se ut och hur den ska skötas. Vi är inte medlemmar i eurosamarbetet som det ser ut just nu, men vi moderater tror på ett samarbete. Vi tror att det är oerhört angeläget.

Det var också den bilden jag ville ge i mitt anförande: Vi är med i EU, och vi ska som nation stå upp för EU:s grundläggande värderingar. Det är enda vägen framåt.

Anf. 13 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Min konkreta fråga rörde förslaget om inrättandet av en finansminister, inte skattepolitiken. Margareta Cederfelt får gärna svara på det. Tycker Moderaterna att förslaget om inrättandet av en finansminister för EU är ett bra förslag?

Jag tycker att det är en relevant fråga eftersom Moderaterna var ett av de partier som ville dra in Sverige i den ekonomiska och monetära unionen. Nu ville ju svenska folket någonting helt annat, vilket jag tycker var bra. Men en EU-finansminister är förstås något helt logiskt när man har en gemensam penning- och räntepolitik och en i stora drag helt och hållet gemensam ekonomisk politik. Då är det ju logiskt att man också har en gemensam finansminister.

Jag tycker att det är viktigt att Sverige tydligt markerar och säger att EU inte ska ha en finansminister. Svara gärna på det.

Anledningen till att jag ställde frågan om kommissionen lyssnar på medlemsstaterna är att jag tycker att det ganska tydligt illustrerar bristen på demokrati inom EU. EU-kommissionen är den enda instansen i EU som kan lägga fram förslag på nya lagar. EU-kommissionen är inte ett folkvalt organ utan ett i stora delar helt och hållet stängt organ. De kommissionärer

som sitter där representerar inte medlemsländerna utan ska bara främja EU:s intressen.

Det här tycker jag strider mot en grundläggande princip, nämligen den att det är de folkvalda som ska kunna ta initiativ till nya lagar. Det är de folkvalda som ska kunna påverka inriktningen i politiken. Det fungerar inte i EU, och det fungerar i synnerhet inte vad gäller det här arbetsprogrammet. Jag tycker att det är viktigt att få det sagt – även om jag tycker att debatten i sig är viktig.

Anf. 14 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Herr talman! Vi moderater står bakom det utlåtande som vi har lämnat i finansutskottet och som också finns med i utrikesutskottets utlåtande. Där står vi inte bakom en finansminister.

Som jag nämnde är finanspolitiken nationell, men vi ser också vikten av att samarbeta, till exempel när det handlar om småföretagarnas villkor och att kunna underlätta för företagande, för detta är något som behövs för att EU ska växa, för att EU:s befolkning ska få det bättre, för att få fler arbetstillfällen och så vidare.

Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag. Det är ett utlåtande vi hanterar här i dag, och det är lite speciellt då det läggs till handlingarna.

Det är ett utlåtande från utrikesutskottet över kommissionens arbetsprogram 2018. Arbetsprogrammet är en del i hela mandatperiodens prioriteringar från kommissionen. Detta är inte något helt nytt utan en fortsättning på prioriterade områden.

Som jag hörde i debatten kan vi konstatera att detta är första gången som vi försöker diskutera arbetsprogrammet i kammaren innan det nya året har inträtt. Tidigare har vi varit en bit in på året när vi har diskuterat arbetsprogrammet. Det känns lite grann som jästen efter degen, men den här gången har vi försökt göra det bättre.

Herr talman! Detta är ett program för ett mer enat, starkare och demokratiskt EU, som kommissionen uttrycker det. Vi välkomnar denna ambition. Det är dock ett arbetsprogram som just nu påverkas mycket av både brexit och utvecklingen politiskt i Tyskland, där vi alla väntar på att få se resultatet av de pågående regeringförhandlingarna.

Om brexit blir verklighet – jag vill understryka om – måste vi självfallet respektera briterens beslut och agera utifrån det, men vi måste också inse att allt säkert inte är sagt i Storbritannien om detta ännu. Det kan komma nya frågor som påverkar, så vi måste ha en beredskap för det.

Det är viktigt att vi från svensk och EU:s sida förmår hävda de värden som EU har byggt kring. Unionen måste stå upp för frihet, säkerhet – det var ju själva grunden – mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer bland medlemsländerna. Här har vi stora utmaningar som kommer att vara viktiga för trovärdigheten för hela EU. EU som ett demokratiskt projekt, ett enat eller starkare projekt, påverkas av vad varje medlemsstat gör och hur EU svarar upp.

Vi ser naturligtvis fram emot att se hur EU förmår möta utvecklingen i Polen. Den ambition man har haft att försöka anhängiggöra en process måste tas vidare om Polen inte backar. Annars kommer bilden att vara att

EU:s kommission säger en sak medan verkligheten blir en annan. Då tappar vi förmågan och kraften att stå upp för det som har varit unionens gemensamma värden. Det här är naturligtvis centralt.

När det gäller Tyskland och utvecklingen där har vi alla avvaktat och väntat på att få se den tysk-franska eventuellt gemensamma positionen. Den kan naturligtvis få stor påverkan också på hur programmet tas vidare. Med denna reservation vill jag understryka vikten av att EU förmår fånga upp Agenda 2030, när det gäller den globala utvecklingen, för EU är en viktig aktör för att kunna klara detta uppdrag.

EU är också en central och vital aktör när det gäller Parisagendan. Vi ser fram emot vad man signalerar, nämligen att man inom en snar framtid ska komma med ett underlag för att diskutera EU 2030. Detta är viktigt på klimatområdet för att se att man lever upp till de åtaganden som gjorts.

Vi ser också fram emot de förhandlingar som ska genomföras om energiunionen, inte minst när det gäller Nord Stream 2, där vi från svensk sida har haft många synpunkter på att man har varit för senfärdig. Det finns inte bara ett energipolitiskt perspektiv utan också ett säkerhetspolitiskt perspektiv på frågan om energi som måste tas in när man diskuterar energiunionen.

Herr talman! Ett av de områden som har varit aktuella här och som syns i reservationstexten har varit frågan om vad EU egentligen ska göra och vad det så att säga är viktigt att EU ägnar sig åt och tar till sig nya uppdrag kring. Det handlar om området jobb och sysselsättning, som är en grundläggande fråga för oss att samarbeta om. EU:s inre marknad handlar om att skapa möjligheter för fler jobb, ökad sysselsättning och bättre välförhållanden.

Inte minst den del i detta område som handlar om den digitala inre marknaden är viktig att gå vidare med. Men vi har inte tyckt att det är viktigt att EU skaffar sig en arbetsmarknadsmyndighet. Detta framgår av utlåtandet, där vi står upp för den åsikt som också arbetsmarknadsutskottet framfört. Det är även utrikesutskottets mening. Jag ville bara beröra det här.

Jag vill avslutningsvis lyfta upp utrikesutskottets särskilda frågor, och det är EU som en starkare global aktör, där vi i Centerpartiet gärna ser att EU intar en starkare roll. Den globala strategin är naturligtvis bas för denna utveckling. Det handlar om att samtidigt kunna klara att utveckla ett attraktivt EU som fortfarande är öppet mot omvärlden och som framstår som en stark motor i den globala utvecklingen. Då kan vi vara en stark mjuk röst för en global framgång när det gäller 2030 och för fred, frihet och utveckling.

Ett av de mjuka områden som är centrala för EU är handel. Centerpartiet välkomnar det arbete som pågår för att utveckla nya handelsavtal. Man skulle önska att vi inte behövde ha separata handelsavtal utan att vi kunde ha en gemensam marknad där man inte behöver agera på det sättet.

Nu är det dock viktigt att EU står upp och går vidare med handelsavtal på samma sätt som vi har gjort med Kanada och att den typen av processer drivs fram. När protektionismen åter vinner nya anhängare i världen måste det finnas röster som står upp för frihandel.

Vi välkomnar avtal med Mercosur, Mexiko och så vidare för att på det sättet visa att det är handel som är en viktig motor för framgång och välstånd och för att ta människor ur fattigdom och bygga en inkluderande tillväxt.

Det är också viktigt att hantera den multilaterala profilen. Det gör man bland annat via handel. Att EU är en aktör i den multilaterala miljön är viktigt.

Det är också fredsfrämjande. Jag har berört den mjuka makten. Vi diskuterade så sent som i går Pesco, som innebär att vi också ska ha möjligheter att använda hela paletten och också kunna agera militärt om det så krävs för att hävda fred och utveckling. Det är en spännande utvecklingsperiod de kommande åren med kommissionen.

Jag kan inte lämna det östliga partnerskapet. Det är en verklig fråga för hela EU:s trovärdighet och attraktivitet som global aktör. Att ha ett medlemskapsperspektiv där är centralt.

Herr talman! Jag ber om ursäkt för att jag har överskridit den anmälda talartiden.

EU ska inte bygga murar vare sig externt eller internt när det gäller migration. Vi ska jobba för lagliga och inte farliga vägar in. EU är en åldrande kontinent. Vi behöver människor, och vi behöver rörlighet för att vi ska kunna vara en union för frihet, rörlighet och utveckling.

Jag yrkar än en gång bifall till utskottets utlåtande.

Anf. 16 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Kerstin Lundgren tog upp en sak som jag glömde att ta upp i mitt anförande, nämligen handelspolitiken. Det var bra att hon tog upp den.

Handeln är extremt viktig. Men som EU:s handelspolitik ser ut i dag blir handeln ett överordnat mål, och det överordnas andra intressen. Jag tänker till exempel på de investeringsklausuler som finns inskrivna i de handelsavtal som EU sluter. Som parentes kan jag nämna att det egentligen inte är handelsavtal som EU sluter, utan det är handels- och investeringsavtal.

När det gäller till exempel Naftaavtalet har denna investeringsklausul använts mängder av gånger. Ibland har man vidtagit åtgärder mot frackning. Då har man åkt på en bolagsstämning. Man har vidtagit åtgärder mot att bygga en stor oljepipeline, som Obama gjorde. Då blev man stämd på mångmiljardbelopp av ett oljebolag. När Rumänien av miljöskäl sa nej till öppnandet av en ny guldgruva blev man stämd av bolaget Gabriel Resources med hänvisning till just en sådan investeringsklausul.

Kerstin Lundgren, du representerar ett parti som säger sig stå upp för miljön. Anser inte ni i Centerpartiet att det finns en risk för att miljöpolitiken kan försvåras när man har handels- och investeringsavtal som ger bolagen alla rättigheter att stämma men som ger dem som står upp för miljön och klimatet bara skyldigheter?

Anf. 17 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Handeln är, som sagt, mycket viktig. Det som EU har visat, inte minst genom avtalet med Kanada, är hur man kan ta handelsavtal vidare för att få med hänsynstaganden när det gäller arbetstagare, klimat

och annat. Jag tror att det här finns utvecklingsmöjligheter att jobba vidare med.

Vi diskuterade i utrikesutskottet så sent som i morse frågor kopplade till Afrika. Det är klart att det finns många utmaningar. Men det är inte en väg att ha ett avtalslöst tillstånd. Det som vi hör är nämligen att många då uppfattar att möjligheten att få göra investeringar kommer att vara bara för dem som så att säga kan göra upp med presidenten och på det sättet kanske få en särskild gräddfil. Men vi behöver lösningar som gör att man vågar investera – att det är ordning och reda och att det finns avtal som gör det möjligt att våga investera också i miljöer där man annars kanske inte skulle göra det.

Vi tycker därför att det är bra att vi har mekanismer som kan klara denna typ av konflikter, eftersom konflikter dyker upp. Tanken är att vi då ska ha regelverk för hur dessa konflikter ska lösas. Det ska inte ske genom någon deal mellan en president och någon enskild företagare.

Anf. 18 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Kerstin Lundgren nämnde tidigare Mercosuravtalet. I utkastet till avtalstext för detta avtal finns det ingen investeringsklausul. Det är mer av ett renodlat handelsavtal. Detta är EU berett att skriva under. I detta avtal behöver man uppenbarligen inget investerarskydd, trots att det är ett avtal med Brasilien, Argentina, Paraguay, Uruguay och så vidare.

Kerstin Lundgren säger att det måste vara tydligt vad det är som gäller när det blir konflikter, eftersom konflikter uppstår. Ja, självklart är det så. När det gäller exempelvis EU och Kanada är det ändå två rättsstater som vi talar om med ganska fungerande rättsordning. Om det blir problem med någonting får man gå till en allmän domstol.

Problemet med CETA-avtalet, Kerstin Lundgren, är att man sätter upp en särskild investertribunal där bara bolagen kan stämna stater. Staterna kan inte stämna bolagen. Bolagen kan stämna stater när de anser att deras investeringar är hotade på något sätt, alltså på mycket luddigare grunder än vad det skulle finnas fog för i en allmän domstol.

Av tradition ser vi att när det finns så kallade investeringsskydd i andra avtal, till exempel i Naftaavtalet, används det av stora fossilföretag för att stämna länder som lagstiftar för miljön.

Kanada är det land i världen som har blivit stämd av flest bolag. I nästan alla stämningar har det varit USA-bolag som har stämt Kanada för att de vill stoppa frackning, för att de vill begränsa oljeutvinning, krav på utvinning i gruvor och så vidare.

Kerstin Lundgren, borde inte Centerpartiet som ett miljöparti vara lite oroliga i fråga om detta? Borde inte Centerpartiet kunna säga som Vänsterpartiet, att det är jättebra med handel men att vi inte ska ha något särskilt investerarskydd i de avtal som sluts?

Anf. 19 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Herr talman! Vi är beredda att säga ja till handel – absolut. Det är någonting som är centralt och viktigt för EU, för Centerpartiet och för Sverige. Det är nämligen förutsättningen för en välståndsutveckling. Vi vill naturligtvis se en hållbar handel på sikt globalt.

En del av dessa avtal kan man naturligtvis diskutera. Men då är det bra när EU går in och för denna typ av diskussioner, eftersom man då får möjligheter att tillföra nya perspektiv och göra moderna avtal. Det finns exempel på historiska avtal som inte är bra. Där skulle man önska att man skulle kunna ta dessa diskussioner vidare. Det brukar i och för sig vara möjligt också utifrån ett EU-perspektiv, eftersom EU är en starkare och större röst. Det är en av de röster som står upp för just frihandel. EU vill ha avtal. Att andra länder och grupper av länder söker sig till EU och försöker nå avtalslösningar är en grund som möjliggör för en utveckling av även denna typ av klausuler som är omdiskuterade och som i vissa delar borde utvecklas.

Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag tror att vi för en mycket viktig debatt nu. Det handlar om en brytningstid efter brexit. Diskussionen nu handlar mycket om vart vi är på väg. Min oro är att EU nu går från nationellt självbestämmande till att gå i en mer federalistisk riktning. Det känner jag och mitt parti en stor oro för.

I EU-kommissionens arbetsprogram talar man också om att fler beslut ska fattas med kvalificerad majoritet i stället för med enhällighet. Det är en inriktning som kan oroa.

Kommissionens arbetsprogram för 2018 har redan antagits av kommissionen. Det som vi nu kan diskutera är hur vi ska hantera kommissionens arbetsprogram under det kommande året.

Temat låter ju bra; titeln är *En agenda för ett mer enat, starkare och mer demokratiskt EU*. Programmet har en del som handlar om prioriteringar och lagstiftningsåtgärder som ligger nära i tid, under 2018, och en del som handlar om förslag om det mer långsiktiga, för 2025 och framåt. Det är en god målsättning man från kommissionens sida sätter upp om att samla alla länder, att försöka ena länderna mer, att medborgarna ska känna trygghet och säkerhet i en orolig värld och att arbeta för bättre jobb som bidrar till social utveckling.

Frågor om det försvarspolitiska samarbetet, det som kallas PESCO, har vi sagt ja till – men med fortsatt suveränitet för att Sverige ska kunna fatta sina egna försvars- och säkerhetspolitiska beslut. Vi ser ett behov av att utveckla våra försvarsförmågor gemensamt och av ett ökat utbyte inom EU på området. Flera EU-länder talar nu dock mer om ett gemensamt försvar, vilket vi inte stöder. Det är bra att regeringen har samma åsikt i den frågan.

När det gäller migrationsområdet har utvecklingen de senaste åren visat att EU måste ha ett bättre regelverk för ökad solidaritet och för att skapa förmåga att hantera migrationsutmaningen framöver. Det kan inte vara några få länder, däribland Sverige, som tar ansvar för den stora flyktingströmmen. Vi vill i stället se fler lagliga vägar att komma in, till exempel genom arbetskraftsinvandring, men också möjlighet för människor att söka nödvisum utanför EU i stället för att behöva ta sig hit på farliga vägar över Medelhavet.

Det måste bli en förändring inom EU så att vi gemensamt löser frågan. I EU pågår just nu stora diskussioner mellan stats- och regeringscheferna, och det verkar svårt att komma framåt. EU har dock löst svåra frågor förr,

och jag tror att alla har ett behov av att hitta en lösning. Jag hoppas att vi kommer dithän.

Vi kristdemokrater vill att EU främjar rörlighet och ekonomisk utveckling som skapar möjlighet till tillväxt och social utveckling. Tanken med handeln inom EU är ju just att skapa förutsättningar för social utveckling i samband med tillväxten. En väl fungerande valutaunion, som man talar om i programmet, är också bra för Sverige. Problemet är dock att många av de andra länderna inte sköter sina offentliga ekonomier, vilket gör att de inte heller har råd med social utveckling.

Problemet blir då att flera länder i EU – Frankrike, Grekland, Italien och andra – nu har börjat tala om att man vill ha en större EU-budget för att kunna stötta fattiga EU-länder. När vi nyligen var på besök i Grekland talade landets EU-minister om att han ville se en europeisk arbetslöshetsförsäkring, men han talade inte om vem som ska betala detta.

I EU-parlamentet röstade Socialdemokraterna nyligen för ett förslag om att införa en form av lägsta nivå för socialbidrag och att det ska finnas en EU-fond som finansierar detta. Betyder det att Socialdemokraterna nu vill att sociala frågor ska hanteras överstatligt av EU? Sverige som en av få nettobetalare till EU måste agera. Regeringen måste höja tonläget på allvar gentemot EU. EU kan inte bli ett socialkontor för länder som inte sköter sin ekonomi.

Vi kristdemokrater motsätter oss det som nu händer och som bekräftas i arbetsprogrammet, nämligen att man vill ha en mer federal stat där beslut på socialförsäkringsområdet ska fattas i Bryssel och inte i Sverige.

Vi ser också att den sociala pelaren och det stora toppmöte som kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker och statsminister Löfven bjöd in i till i Göteborg den 17 november i år kan få stora och allvarliga konsekvenser. Förutom att skattebetalarna fick betala 50 miljoner för mötet riskerar vi att flera olika bindande lagstiftningsförslag kommer i kölvattnet av den sociala pelaren. Statsministern sa det inte fanns några beslut utan bara en ram, men ramen ska ju fyllas med innehåll.

Det handlar om EU-lagstiftning som till exempel går ut på att varje land måste ha en kvotering av föräldraförsäkringen på fyra månader. Anser statsrådet Ann Linde, som deltar i dagens debatt, att detta är rätt väg att gå? Nyligen fick vi nämligen kommissionens förslag om fyra månaders kvotering på arbetsmarknadsutskottets bord. Tycker vi att EU ska fatta den typen av beslut eller inte? Jag tycker att det är helt fel väg att gå.

Kommissionen vill också att man ska ha en arbetsmarknadsmyndighet. Kommissionens ordförande föreslår att det ska finnas socialförsäkringsnummer för alla EU-medborgare som ska arbeta. Vi säger nej till detta. Vi vill inte att EU ska gripa in i vår arbetsmarknadsmodell, och jag är glad att majoriteten i utskottet har samma åsikt.

Herr talman! EU-toppmötet om den sociala pelaren riskerar att bli en milstolpe vi kommer att se tillbaka på som tillfället då EU gick vilse mot mer överstatlighet och ökad detaljstyrning. Vår statsministers entusiasm för detta toppmöte är enligt mig obegriplig då den sociala pelaren riskerar att slå sönder partsmodellen på den svenska arbetsmarknaden.

Regeringen är med och sätter en kurs där arbetsmarknadsåtgärder, lönefrågor, barnsomsorg, vård av närstående, a-kassa, föräldraförsäkring och hälso- och sjukvård blir mer och mer av EU-politik med lagstiftning som nu kommer från EU-kommissionen. EU föreslår rätt till ledighet för

vård av anhörig, en individuell rättighet på fem dagar per år. Det blir kostnader för företagare och för staten. Vad säger regeringen om det? Har vi några konsekvensanalyser av dessa förslag? Nej, tyvärr.

Vi kristdemokrater är starka anhängare av EU. Vi tror att Sveriges medborgare vill bidra till en bättre framtid för hela EU och alla dess medborgare. Vi tror också att vi kan visa solidaritet med dem som lever i fattigdom och utanförskap, och jag är övertygad om att såväl kommissionen som EU:s medborgare också vill gå i den riktningen. Men det vi ser nu – tal om en gemensam finansminister, en europeisk åklagarmyndighet, en gemensam arbetsmarknadsmyndighet och allt det jag har varit inne på – kan inte tolkas på annat sätt än att vi går i en federal riktning. Det, herr talman, tycker jag är helt fel väg att gå.

Risken är nu att det inte blir ett enat Europa, som kommissionen önskar, utan tvärtom. De partier som tidigare har varit starkt EU-kritiska, som Vänsterpartiet och Miljöpartiet, verkar nu svälja EU:s förändrade linje med hull och hår. De vill gärna ha mer överstatlighet på det sociala området. Risken är till och med att den svenska modellen på arbetsmarknaden riskerar att gå förlorad, till förmån för minimilöner som bestäms på EU-nivå. Det är något som finns med som en punkt i den sociala pelaren. Vi tror inte att det är rätt väg att gå att lämna över så viktiga områden som lönebildningen till EU, herr talman.

Herr talman! Sverige behöver en regering som tydligt säger nej till ökad överstatlighet på EU-nivå och som ser till att vi inom EU jobbar med rätt saker, till exempel hanterar klimat- och migrationsutmaningar, bekämpar terrorism och internationell kriminalitet samt bidrar till ökad handel och ekonomisk utveckling som gör EU konkurrenskraftigt i en global ekonomi. Dessvärre går regeringen just nu i helt fel riktning. Därför behövs det en ny regering – snarast.

Vi kristdemokrater har inga reservationer i utlåtandet, vilket tyder på att Kristdemokraterna står bakom det och att det finns en majoritet bakom den kritik mot kommissionens arbetsprogram som jag har fört fram. Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 21 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att komma med ett tillrättaliggande utifrån det Désirée Pethrus sa. Désirée Pethrus sa att Vänsterpartiet och Miljöpartiet nu har svält hela paketet och att vi accepterar att EU får kompetens på det sociala området, bland annat när det gäller minimilöner. Det stämmer inte alls.

Det vi i Vänsterpartiet vill är att stoppa den sociala dumpning som nu pågår i Europa, där arbetare från olika länder står sida vid sida men har olika löner, villkor och rättigheter. Till exempel kan man inte ställa krav på kollektivavtal eller sådana rättigheter; det har avfärdats i ett antal domar från EU-domstolen. EU sätter den fria rörligheten av kapital och tjänster framför respekt för värdlandets lagstiftning och avtal.

Det skulle vara på sin plats om Kristdemokraterna, precis som vi i Vänsterpartiet, tyckte att det vore en bra princip att bolag som kommer till andra länder, till exempel Sverige, ska respektera svenska lagar och svenska överenskommelser på arbetsmarknaden och att detta ska regleras i ett socialt protokoll, så att dessa rättigheter får samma juridiska status som de andra så kallade fyra friheterna på den inre marknaden.

Detta skulle man få genom ett socialt protokoll. Det är det riktigt verkingsfulla som man kan driva för att komma till rätta med den sociala dumpningen. Jag noterar dock att Kristdemokraterna har avfärdat det varje gång vi har föreslagit det.

Anf. 22 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Att Vänsterpartiet sväljer den sociala pelaren och dess innehåll med hull och hår är ju på grund av att en punkt i den sociala pelaren är talet om minimilöner. Med det, menar jag, har vi redan börjat ge EU ett okej till att börja tala om minimilöner.

Men vi i Sverige har ju ett helt annat sätt att arbeta och en helt annan lönomodell. Jag menar att genom att säga ja till den sociala pelaren har Vänsterpartiet också sagt ja till att minimilöner nu kommer att diskuteras på EU-nivå, och det är helt fel väg att gå enligt mitt sätt att se det.

Ni vill se en arbetsmarknadsmyndighet och har tyvärr röstat för en sådan i arbetsmarknadsutskottet. Kvotering av föräldraförsäkringen tyckte ni också var bra och sa ja till i arbetsmarknadsutskottet. Ni har sagt ja till fem dagars ledighet för vård av anhörig utan någon konsekvensanalys av vad det betyder för företagen och svenska staten. Jag tycker att det här är att gå i helt fel riktning.

När det gäller social dumpning är vi överens om att vi inte vill ha det. Jag kan ibland bli förvånad när jag läser i medierna att rumänska löner gäller i Sverige. Jag tror att till och med Jens Holm kan säga att så är det faktiskt inte menat. Utstationeringsdirektivet och det tillämpningsdirektiv som man nu har sagt ska genomföras säger att vi måste se till att man inte går under de lägsta lönerna som finns i Sverige.

Ett stort problem har varit att Byggnads inte har rapporterat till Arbetsmiljöverket vad det lägsta kollektivavtalet är, vilket gör att vi heller inte har fått en bra reglering där.

Ingen ska dumpa lönerna. I EU:s lagstiftning står det att man inte får dumpa löner under det lägsta kollektivavtalet i svensk lönebildning. Det är det som gäller, så kom inte och säg att Kristdemokraterna är för löne-dumpning, för det är vi totalt emot!

Anf. 23 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Om Désirée Pethrus tror att vi i Vänsterpartiet tycker att det är bra att EU för en gångs skull pratar om någonting annat än fri konkurrens, marknadsvillkor och så vidare kan jag svara att ja, så är det.

Det är bra att vi har haft ett socialt toppmöte. Det är bra att sociala frågor äntligen kommer upp på dagordningen. Men EU ska inte ha någon kompetens på det här området. Den sociala pelaren är ett sätt att jämföra EU:s länder och se hur man ligger till efter ett antal socialt orienterade parametrar. Det tycker vi absolut att man kan syssla med. Men några lagstiftningsakter har man inte. Désirée Pethrus får gärna visa mig det direktiv eller den förordning som kräver minimilöner i Sverige. Något sådant finns inte.

Jag hävdar att Kristdemokraterna och de andra borgerliga partierna inte agerar mot den sociala dumpning som vi ser på vår arbetsmarknad i Sverige och runt om i hela Europa. Man måste vara blind om man inte ser att bulgariska lastbilschaffisar kör lastbil här i Sverige för 30 kronor i timmen,

medan en svensk lastbilschaufför med kollektivavtal tjänar tre fyra gånger mer.

Hur kan man ha underentreprenörer som saknar kollektivavtal och som dumpar lönerna och villkoren på stora byggen till exempel här i Stockholm? Jo, det kan man ha eftersom facken inte har rätt att vidta stridsåtgärder och stå upp för den lagstiftning som vi har i Sverige. Det var ju det som hela Lavaldomen handlade om.

Om Kristdemokraterna vill göra någonting åt detta i verkligheten och inte bara i teorin är det ett socialt protokoll som gäller. Då handlar det om att vi ska likställa de sociala och fackliga rättigheterna med rätten att komma hit och arbeta och erbjuda tjänster, vilket i grunden är en bra sak.

Anf. 24 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det är bra att vi får reda ut de här frågorna. Vi i Kristdemokraterna är naturligtvis för en social utveckling. Skillnaden mellan Vänsterpartiet och Kristdemokraterna är att vi tror att ekonomisk utveckling leder till en möjlighet att skapa sociala reformer, trygghetsreformer, olika bidragssystem och socialförsäkringssystem – det som vi har i Sverige.

Det ni vill göra tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet är att försöka skapa en situation där vi ska ha de här olika reglerna och alla direktiv som vi nu har fått på bordet. Vi ska ge allt åt alla utan att veta hur det ska finansieras. EU-kommissionen talar ju inte om hur det ska finansieras. Nu börjar Macron att tala om att det ska till en EU-budget. Är det via en EU-budget det ska finansieras? Ska Sverige som nettobetalare betala ännu mer för att andra länder inte har gjort nödvändiga reformer? Man måste ju göra reformer i sitt eget land, och man måste satsa på ekonomisk utveckling. Det är där jag har invändningar.

Att lastbilschaufförer tjänar 30 kronor i timmen är totalt oacceptabelt, och enligt EU-direktivet och utstationeringsdirektivet får det inte vara på det sättet. Facket kan anmäla sådant här till EU-kommissionen och till EU-domstolen. Det är ju självklart att det går emot hela EU-direktivet. Hur skulle EU:s utstationeringsdirektiv se ut om vi sa att det är okej att åka till vilken lön som helst? Man får inte lönedumpa. Det är precis det EU-lagstiftningen säger.

Er väg tycker jag dock är helt fel. Vi är med på att jaga dem som missbrukar systemet – jaga, jaga, jaga dem! Det är helt okej att ge facket möjlighet att kunna ingripa, men det är inte så att regelverket på EU-nivå säger att vi måste reglera ännu mer och att EU ska ingripa ännu mer. Sverige och övriga länder ska se till att EU-regelverket fungerar.

(Applåder)

Anf. 25 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Ärade ledamöter! Jag vill börja med att tacka för att jag har blivit inbjuden till att diskutera kommissionens arbetsprogram för 2018 och samtidigt ge er en bild av regeringens arbete inom prioriterade områden.

Om vi jämför med läget förra året är det nu en betydligt mer optimistisk stämning och känsla i EU. Den här positiva energin måste användas till att fortsätta leverera på de områden där vi redan gjort framsteg och där EU ger våra medborgare ett mervärde.

Ungefär 80 procent av de förslag som kommissionen utlovade när den tillträdde har lagts fram. Under nästa år måste vi fokusera på att omsätta förslagen till verklighet.

Precis som arbetsprogrammet beskriver är jobb, ekonomi, säkerhet, migration, klimat och gemensamma värderingar – som respekten för rättsstaten – områden där kan vi leverera konkreta resultat. Vi ska inte ge oss in i en svårgenomtränglig diskussion om fördragsändringar eller nya institutionella projekt.

Vi har fått till en nödvändig och efterlängtd debatt om hur EU ska utvecklas. Som ni vet presenterade kommissionen en vitbok i mars som innehöll fem tänkbara scenarier för EU:s framtida utveckling, med fem efterföljande diskussionsunderlag inom konkreta sakområden.

Med utgångspunkt i vitboken har framtidsdebatten intensifierats under hösten. Regeringen har bjudit in civilsamhället till fem separata EU-sakråd för att diskutera de olika tankeappren. Detta ska sammanställas och översättas och sedan skickas till kommissionen. Dessutom har alla diskussionsunderlag tagits upp i relevanta utskott i riksdagen.

På stats- och regeringschefsnivå har en tidtabell för framtidsdebatten lagts fast i vad som kallas ledaragendan. Framtidsdiskussionen kommer att fortsätta till våren 2019.

Herr talman! En helt avgörande fråga för EU är hur medlemsstater lever upp till våra gemensamma värderingar och rättsstatens principer. EU:s grundläggande värden utgör fundamentet för ett fungerande samarbete och för att unionen ska kunna utvecklas ekonomiskt och socialt. EU måste kunna agera med trovärdighet för demokrati och mänskliga rättigheter i världen.

Diskussionen om hur vi kan stärka rättsstaten har pågått i flera år men intensifierades i och med den oroväckande utvecklingen i Polen och Ungern. Nu återstår att se hur dialogen mellan kommissionen och Polen går vidare. Regeringen ger kommissionen fullt stöd i detta arbete.

En sak är dock klar. Det är djupt oroande att några medlemsstater inte längre förefaller dela våra grundläggande värderingar, inklusive respekten för rättsstatens principer.

Jag ser fram emot det förslag som kommissionen enligt arbetsprogrammet väntas lägga fram i slutet av nästa år.

Man kan inte välja och vraka bland de gemensamma regler och skyldigheter som gäller. Medlemsstater som inte lever upp till gemensamma åtaganden och som inte respekterar unionens gemensamma värden ska inte heller få tillgång till EU-medel på samma sätt som i dag.

I regeringen arbetar vi med likasinnade länder om hur vi kan komma framåt, och jag har tät kontakt med den ansvarige kommissionären Timmermans. Bryter man mot rättsstatens principer måste det få konsekvenser.

Herr talman! 1,4 miljoner människor har ett jobb att gå till tack vare exporten, och 70 procent av vår export går till EU:s inre marknad. Det råder inget tvivel om att EU är viktigt för jobben här i Sverige.

Jag har tagit initiativ till det så kallade D9-samarbetet, att Sverige tillsammans med åtta av de mest digitaliserande medlemsstaterna driver på digitaliseringsfrågorna och fullbordandet av den digitala inre marknaden. Det är därför glädjande att kommissionen lyfter fram vikten av den digitala marknadsstrategin och att den ska färdigställas under nästa år.

Två konkreta framgångar inom området är avskaffandet av roamingavgifter för mobilsurfande i hela EU och slopad omotiverad geoblockering, alltså diskriminering när man handlar beroende på vilket land man bor i.

Sverige står upp mot protektionistiska tendenser och fortsätter att vara en tydlig frihandelsröst i unionen. Just nu pågår förhandlingar med tioalet länder. Avtalet med Japan är nästan klart, och regeringen har också varit en aktiv part i förhandlingarna om frihandelsavtal för EU med både Mexiko och Mercosur.

I arbetsprogrammet lyfter kommissionen fram att förhandlingar ska inledas med Australien och Nya Zeeland, vilket vi anser är angeläget.

Det är enkelt att se hur viktigt detta är för Sverige. Frihandelsavtalet med Sydkorea ledde till att exporten dit från Sverige ökade med 70 procent.

Eurozonen har den högsta tillväxten på ett decennium, och i hela EU har tillväxten ökat med 2,3 procent. Tillväxten i Sverige blir uppemot 3 procent. Det är en högre tillväxt än i de flesta länder i Europa. Det är glädjande siffror. Denna tillväxt måste gynna alla; det ska vara en inkluderande tillväxt.

Detta och mycket mer diskuterades på toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg för att par veckor sedan. Mötet var unikt i sitt slag och ett konkret exempel på att Sverige bidrar till den viktiga framtidsdiskussionen i unionen.

Nu har värdarna för mötet, vår statsminister och kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker, publicerat en rapport från mötet som ett bidrag till Europeiska rådets slutsatser i december.

Diskussionen får inte stanna vid bara ett möte utan ska också fortsättningsvis ligga högt på EU:s dagordning. Därför är den sociala pelaren ytterligare en framgång. Den består av 20 viktiga principer och rättigheter som kan bidra till en mer rättvis och välfungerande arbetsmarknad.

Herr talman! En annan viktig fråga som regeringen prioriterar är migration. EU måste ta ett gemensamt ansvar för de flyktingar som tar sig till Europa. Sverige driver linjen att vi måste få ett solidariskt asylsystem som bygger på att alla medlemsstater tar sitt ansvar.

Det är positivt att kommissionen i arbetsprogrammet har en längre tidshorisont gällande genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling inklusive Parisavtalet och klimat- och energipolitiken. Vi ska se till att EU uppfyller sina åtaganden i en tid då andra tvekar.

Herr talman! Vi lever i en allt oroligare tid. Säkerhetsläget står även det inför ett flertal utmaningar. EU måste vara en stark säkerhets- och utrikespolitisk aktör. Genom lanseringen av PESCO tar Sverige ansvar för att utveckla EU:s gemensamma försvars- och säkerhetspolitik.

Europols befogenheter har stärkts, och vi har tagit beslut för att smidigare kunna utbyta information mellan medlemsländernas brottsbekämpande myndigheter.

Inom ramen för cybersäkerhet diskuteras hur våldsbejakande och annat brottsligt innehåll på internet ska hanteras.

När det gäller brexitförhandlingarna har Storbritannien tagit avgörande steg vad gäller den ekonomiska uppgörelsen, och vi har nått mycket långt vad gäller medborgarnas rättigheter. Kan de närmast berörda också hitta en väg att hantera den känsliga Irlandsfrågan, och vi vet att det är nära,

finns det möjlighet till ett genombrott vid Europeiska rådets möte i slutet av nästa vecka.

Det är mycket angeläget att förhandlingarna kan öppnas upp, också för vår framtida relation till Storbritannien, och att vi får ett övergångsarrangemang. Det är upp till Storbritannien att bestämma hur nära relation till EU man vill söka. Inom dessa ramar och i en anda av respekt, ansvar och tydliga spelregler vill vi se en så bra framtida förbindelse som möjligt för Sverige, EU och Storbritannien.

Jag ska också säga något om regeringens hållning inför förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram, som enligt arbetsprogrammet ska presenteras i maj nästa år. När Storbritanniens bidrag försvinner behöver utgifterna minska med lika mycket.

Regeringen vill sätta ett utgiftstak som inte överstiger 1 procent av EU:s BNI. Den svenska avgiften ska hållas nere. Det vill vi främst göra genom att minska storleken på budgeten men också genom att värna den andel vi själva ska betala.

I slutförhandlingen, när budgetramens storlek är färdigförhandlad och låst, kommer vi givetvis att arbeta för att återflödet till Sverige blir så bra som möjligt.

Regeringen prioriterar en reformerad långtidsbudget. Den ska fokusera på åtgärder som genererar tydligt mervärde inom områden som säkerhet, migration, konkurrenskraft, forskning, innovationer och klimatomställning. Detta innebär att mycket mindre medel än i dag måste gå till den gemensamma jordbrukspolitik och strukturfonderna.

Herr talman! Jag vill betona att varje enskilt initiativ som presenteras inom ramen för arbetsprogrammet måste bedömas och beredas på sina egna meriter. Regeringen kommer därför att återkomma till riksdagen allteftersom de enskilda lagstiftningsinitiativen presenteras.

Låt mig avslutningsvis säga något om delaktighetsarbetet, för det är något som jag verkligen brinner för. Jag vill stärka kunskapen, delaktigheten och engagemanget i EU-frågor i Sverige.

Den förra regeringen tog fram en utredning som visade på skrämmande brister i kunskapen om EU bland nyckelgrupper som förtroendevalda, lärare och journalister. Detta är en fråga som regeringen inte kan lösa själv; det kräver insatser från många fler i samhället.

Därför genomför jag nu så kallade EU-handslag runt om i Sverige med organisationer, kommuner, regioner och universitet för att de ska vidta åtgärder för ökad delaktighet bland medborgarna i EU-frågor och göra information mer lättillgänglig. Hittills har jag genomfört EU-handslag med 42 aktörer, allt från ungdomsorganisationer och arbetsmarknadens parter till kommuner, regioner och universitet.

Nu hoppas jag att riksdagens ledamöter för ut dagens diskussion till alla väljare.

(Applåder)

Anf. 26 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Ann Linde är inte bara EU-minister utan också handelsminister. Det är bra att ministern har ett sådant stort engagemang i handelsfrågorna, men som jag sa i det tidigare replikskiftet med Centerpartiet kan inte handel och investeringar vara ett intresse som är överordnat alla andra viktiga ändamål vi vill uppnå.

Tyvänn har man i en mängd handels- och investeringsavtal som finns redan i dag ett så kallat investeringskydd. Det ger bolag rätt att stämma stater i händelse att investeringarna är hotade. Jag nämnde tidigare Naftaavtalet, som har gjort att Kanada troligen har blivit världens mest bolagsstämda industriland på grund av att det särskilt på miljöområdet har försökt reglera frackning, oljeutvinning, gruvutvinning och så vidare.

Nu skriver EU fram ett antal handels- och investeringsavtal. Jag noterar att det i en del förslag till avtal inte finns något investeringskydd. Det gäller till exempel Mercosuravtalet, och jag tror att det också gäller avtalen med Nya Zeeland och Australien. Det torde tala för, Ann Linde, att det går alldeles utmärkt att sluta handelsavtal med andra länder utan att ge bolagen en särskild klausul som de kan utnyttja för att stämma stater.

Anser den svenska regeringen att investeringskydd för bolag är så otroligt viktigt att det måste finnas med i alla handelsavtal som EU sluter?

Anf. 27 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Tack så mycket för frågan, Jens Holm! Här har vi en riktigt stor skillnad i hur vi ser både på handelsavtal och företags rättigheter och på vad handelsavtal och företag betyder för tillväxt och jobb.

Det är inte alls orimligt att företag har en möjlighet att se till att de inte blir diskriminerade i länder som de har handel med. Det kan till exempel gälla att man exproprierar allting som ett företag investerat, som nu har hänt i Kirgizistan, eller att de blir behandlade på ett annat sätt än de inhemska företagen blir behandlade.

Det är högst rimligt att man har investeringsavtal. Därför har vi nu 65 bilaterala investeringsavtal mellan Sverige och andra länder. Det finns naturligtvis möjlighet att bestämma sig för att man inte har en investeringskyddsdel i ett avtal. Det beror på hur man skriver mandatet. Du nämnde inte Brasilien. Där finns inte heller något investeringsavtal. Det behövs dock för att företagen inte ska bli diskriminerade.

När det gäller Kanada finns det tre stämningar på gång. Ett mål har staten vunnit, och två är pågående. När det gäller det fall som du, och andra med den synpunkt som du har, själv brukar använda, Philip Morris, stämde Philip Morris Uruguay, och där vann Uruguay. Det andra fallet gäller Australien, och där vann Australien därför att det var felaktiga ramar formellt sett för att ta upp det.

Dels är det rimligt med investeringsavtal, dels är det helt överdrivet att ge bilden av att det är de stora stygga företagen som alltid går in och vinner. Tvärtom behöver många svenska företag ett sådant skydd.

Anf. 28 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Man brukar argumentera för att investeringskydd behövs för att det underlättar bolags investeringar och ger dem en extra trygghet. När det gäller CETA-avtalet mellan de europeiska staterna och Kanada handlar det om ett avtal mellan rättsstater. Vi har redan en fungerande ordning i våra allmänna domstolar som man kan gå till ifall man anser att till exempel egendom har blivit exproprierad. Det finns såvitt jag vet redan i vår grundlag, Ann Linde.

Varför ska vi ge bolagen en extra chans att stämna stater? Om det är så viktigt, Ann Linde: Varför inte ge miljöorganisationer möjligheter att stämna bolag? Varför inte ge staterna möjligheten att stämna bolagen tillbaka? Varför ska det vara så i förfarandet att bolagen har alla rättigheter medan staterna och vi andra bara har skyldigheter?

Herr talman! Ministern svarade inte riktigt på hur det kan komma sig att EU sluter avtal med Mercosurländer i Sydamerika och med Australien och Nya Zeeland utan ett investeringsskydd. Där går det uppenbarligen utmärkt att handla med varandra utan att man ska ge bolagen extraskyddet.

Jag tror att det är så att ibland vinner bolagen och ibland vinner staterna. Men blotta risken att få en miljardstämning mot sig blir tyvärr en hämsko på progressiv politik. När Rumänien gick ut och sa: Vi vill inte att det ska byggas en stor gruva i Roşia Montană, ett område i Rumänien, fick det en mångmiljardstämning på sig som är nästan lika stor som hela Rumäniens hälsobudget.

Tror inte Ann Linde att sådana hot påverkar ett fattigt lands agerande? Varför ska bolagen få investeringsskydd i EU:s internationella avtal?

Anf. 29 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Herr talman! Jag tror att Jens Holm har en helt felaktig syn på vad det handlar om och varför man ska ha det. Man ska ha investeringsskydd för att företagen ska vilja investera i andra länder. Du ska ha möjligheten att inte bli behandlad på ett annat sätt än de bolag som finns i det landet där du investerar. Det är därför man har det.

Det är därför Sverige redan i dag har 65 sådana bilaterala avtal. I de flesta fall är det inte de stora företagen som vinner. Dessutom handlar det om, som Jens Holm påpekar, sådana skydd som redan finns i grundlagen. Men man använder ett skiljedomsförfarande, som man gör i många andra sammanhang och inte bara i handelssammanhang. Det är lättare och mer rättvist.

Man kan bara tänka sig möjligheterna för svenska företag som till exempel har blivit illa behandlade. Du behöver inte ta något u-land. Du kan ta till exempel en stat i USA. De får gå till en delstatsdomstol och se vilken möjlighet de har där.

Det är mycket bättre att du har en separat skiljedomstol där du har separata domare och att frågorna bara hanteras där för att se till att det blir en rättvis skiljedom. Det finns ingenting i avtalen som skiljer sig från vad vi redan har i svensk grundlag. Vi går inte längre.

Vi har hört på kritiken från Jens Holm och andra. Därför har man ändrat sättet som skiljedomstolarna utses på. I Kanada har man tagit bort det som tidigare kallades ISDS och i stället sett till att det blir oavhängiga domare, finns möjligheter att överklaga, och så vidare.

(forts. § 7)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.57 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då statsministerns frågestund skulle börja.

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 6 Statsministerns frågestund

*Statsministerns
frågestund*

Brottsrubriceringen inbrottsstöld

Anf. 30 TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Julen närmar sig, och för många ger det förhoppningsvis en chans till vila och reflektion. Samtidigt finns det tyvärr också de som ser jultiden som en helt annan typ av möjlighet. Vi läser om hur organiserade stöldligor slår till på olika platser i landet. I städer som Malmö har polisen fått in flera anmälningar om inbrott i bostäder nattetid, medan familjerna är hemma. Alltför många kommer hem från julfirandet till en bostad som vänts upp och ned av inbrottsjuvar.

Polisen vittnar om att en stor del av dessa villainbrott begås av utländska stöldligor. Nästan inga av inbrotten klaras upp. Under 2016 handlade det faktiskt om så få som 2,1 procent. I de fall brotten leder till fällande dom är straffen oroväckande låga.

Därför har riksdagen vid två tillfällen beslutat om att straffen för inbrott ska skärpas genom en egen brottsrubricering, inbrottsstöld. Trots detta gav justitie- och inrikesministern så sent som för några veckor sedan besked om att någon utredning ännu inte har tillsatts.

Jag är nog inte ensam i denna kammare eller utanför om att tycka att julfriden skulle kännas något mer fridfull om polisen klarade av att utreda fler inbrott och om straffen för förövarna var betydligt mer kännbara.

Mot denna bakgrund skulle jag vilja fråga statsministern: Kommer regeringen att lägga fram förslag om skärpta straff för inbrottsstölder genom en särskild brottsrubricering, i enlighet med vad riksdagen vid två tillfällen har begärt?

Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Först vill jag säga att det är klart att regeringen tar alla riksdagsbeslut och tillkännagivanden på allvar. Det gäller naturligtvis att ta in dem i regeringens arbete på det sätt som passar bäst. Det är ingen tvekan om att det är den principen som gäller.

Tobias Billström har alldeles rätt i att vi måste komma åt de här stöldligorna. Samhällets budskap, inte minst till de utländska stöldligorna, ska vara att det ska vara oerhört svårt att vara kriminell, komma hit till Sverige och stjäla, ta ut stöldgods och sedan komma undan med det. Här behöver betydligt mer göras, och det gäller att knäcka den affärsmodellen.

För det första har vi kontinuerligt tillfört polisen mer resurser. Nästa år tillför vi mer resurser än vad myndigheten själv har begärt. Vi behöver ha fler poliser, och vi utbildar fler poliser för att underlätta utredningsarbetet. Vi ska fram till 2024 ha totalt 10 000 fler anställda vid myndigheten.

Vi tänker förstärka möjligheterna till myndighetssamverkan, där självfallet polisen men också Kustbevakningen och Tullverket ingår, just för att knäcka affärsmodellen: Det ska vara oerhört svårt att föra ut sakerna.

Vi menar att det då blir mindre attraktivt för de utländska stödligorna att komma hit. De står enligt bedömningar för ungefär hälften av villainbrotten, så det vore naturligtvis en rejäl insats.

Från regeringens sida råder alltså ingen som helst tvekan: Vi accepterar absolut inte denna organiserade brottslighet, naturligtvis inte heller den utländska. Vi ska göra det som kan göras när det gäller specifik lagstiftning, och så får jag återkomma till riksdagen i den ordning som är möjlig.

Anf. 32 TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Statsministern håller med om att detta är ett stort problem – utmärkt! Men det räcker inte med att beklaga sig eller göra några allmänna uttalanden här i talarstolen. Det finns ett brett stöd i riksdagen för att få igenom konkreta förslag för att stävja denna typ av brottslighet, som vi är överens om är ett stort problem, inte bara i jultid utan året runt.

Redan 2015 tillkännagav riksdagen för regeringen att man ville få sådan lagstiftning på plats. Tiden gick, och när regeringen inte agerade fattade riksdagen beslut om att regeringen senast den 1 april 2018 ska lägga fram ett förslag om inbrottsstöld.

Statsministern reste ju själv runt i Sverige i november och talade om det som han beskrev som krafttag mot brottsligheten. Då är det viktigt att man agerar, så jag upprepar min fråga: Kommer regeringen att senast den 1 april 2018 ha lagt fram förslag om skärpta straff för inbrottsstöld genom en särskild brottsrubricering – ja eller nej?

Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Svaret är detsamma, Tobias Billström: Vi bereder lagförslag och ska ha in underlag för detta. Det bereds i Regeringskansliet, precis som det ska, och vägs mot annan lagstiftning. Vi bereder alltså enligt den ordning som vi ska följa och gör vad vi kan, men vi har ingen annan uppfattning än att man naturligtvis ska hörsamma riksdagens beslut.

Det stämmer inte att vi inte gör någonting. Det är inte sant att det bara görs allmänna tillkännagivanden här i riksdagen. Polisen får mer resurser än man själv har begärt. Vi har ökat utbildningstakten för poliser. Den var någonstans mellan 600 och 700 under den förra regeringens sista år – nu är den snart det dubbla. Vi ska inrätta två nya polisutbildningar. Vi skärper myndighetssamverkan – där kommer också Kustbevakningen och Tullverket in. Det är nämligen viktigt att knäcka en affärsmodell. Utländska ligor ska inte kunna komma in och tro sig kunna göra stora vinster genom att föra ut varor. Den modellen ska knäckas. Vi accepterar inga stödligor.

Följderna av regeringens asylpolitik

Anf. 34 MATTIAS KARLSSON (SD):

Fru talman! Den 12 oktober i år befann vi oss här i kammaren. Jag stod precis här, och statsministern stod precis där han står nu. Jag tog då upp terrorattentatet på Drottninggatan, som begicks av en person som hade fått avslag på sin asylansökan men ändå tilläts vara kvar i landet. Jag kritiserade statsministern för att inte göra tillräckligt för att upprätthålla en ordnad migrationspolitik och åtgärda problemen med de tiotusentals personer som har fått avslag men fortsätter att uppehålla sig illegalt i vårt land.

Statsministern anklagade mig då för att överdriva och sa att regeringen har en väldigt tydlig princip om att den som har fått ett nej ska återvända.

Bara några veckor efter det att vi senast stod här och statsministern sa detta meddelade regeringen att man tänker låta ett stort antal invandrare stanna i Sverige trots att de har fått avslag på sina asylansökningar. Man kommer, som det ser ut, till och med att låta personer som medvetet har ljugit om sin ålder och därmed lurat till sig förmåner som de inte var berättigade till stanna i Sverige.

Detta kommer naturligtvis att innebära ökade incitament för andra att hålla sig kvar illegalt trots att man har fått avslag, och det kommer med allra största sannolikhet att öka asyltrycket på Sverige.

Min fråga till statsministern är: Hur ska svenska folket kunna lita på det du säger här i riksdagens talarstol, när de utfästelser och de principer du ger uttryck för här inte tycks ha särskilt mycket längre hållbarhet än mjölk?

Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Detta är till att börja med en felaktig beskrivning av det som har hänt. Vi vände migrationspolitiken efter årsskiftet 2015. Hösten 2015 hade vi som bekant en rekordstark tillströmning av asylsökande. Den migrationspolitiken lades om. Detta gjordes genom en tillfällig lag som ska sträcka sig fram till juli 2019. När den infördes sas också att det skulle göras en tvåårsavstämning. Skulle den räcka hela vägen, eller skulle den avbrytas 2018?

Det regeringen har fattat beslut om är att inleda samtal med de andra partierna om att den ska sträcka sig till 2019 – att vi håller i den striktare migrationspolitiken.

Några få som kom hit som minderåriga till och med, om jag kommer ihåg rätt, den 24 november 2015 och har fått en osedvanligt lång handläggningstid – 15 månader eller mer – ges en ny möjlighet till prövning, under förutsättning att man påbörjar, eller har påbörjat och fortsätter, studier. Studier är en investering oavsett var man sedan hamnar i livet.

Det här är inget incitament för någon att hålla sig kvar, utan har man kommit senast den 24 november 2015 kan man ingå i den här gruppen och kan söka enskilt. Det är ingen allmän amnesti, utan man får möjligheten att söka om man kan knyta det till studier.

Det finns alltså inget incitament för andra att hålla sig kvar än de som kom hit senast den 24 november 2015 och, nota bene, finns här i landet. Det är svaret på frågan.

Anf. 36 MATTIAS KARLSSON (SD):

Fru talman! Alldeles oavsett vilka förmildrande begrepp och ord som statsministern använder här kan man inte komma ifrån att det här är ett förödande förslag. All tidigare erfarenhet visar att migrationsströmmar styrs av signalpolitik och så kallade push- och pullfaktorer. Vi vet att fattar man den här typen av beslut, som ger en signal om att man kan få stanna även om man har fått avslag och att det går att ta sig till Sverige på vinst och förlust, kommer det att öka invandringen.

En ökad, okontrollerad invandring vet vi också nu kommer att innebära en ökad brottslighet. Det kommer att innebära fler våldtäktsoffer, en ökad

risk för terrorattentat, en ökad segregation i det här landet, en urholkad välfärd och kulturkrockar.

Är det verkligen värt att utsätta det svenska folket för allt detta ännu en gång bara för att kunna behålla makten tillsammans med Miljöpartiet?

Anf. 37 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Sverigedemokraterna har bara ett sätt att beskriva verkligheten på, dessvärre. Det här innebär ingen ökad invandring, utan det handlar om människor som finns här i landet, som kom hit senast den 24 november 2015 och som var underåriga då. De ges en möjlighet av skälet att de har fått osedvanligt långa handläggningstider på över 15 månader. Enligt EU-reglerna ska det egentligen vara 9 månader. Under exceptionella förhållanden accepteras 15 månader, men över 15 månader anses inte acceptabelt, så det här hänger vi alltså upp på EU-regelverket.

Sanningen är att vi håller i när det gäller den striktare migrationspolitiken. Det är det som Sverigedemokraterna också behöver se. Det gör vi i och med att den tillfälliga lagen sträcker sig till juli 2019, och under tiden ska vi i diskussion inom Europeiska unionen också se till att vi får en mer enhetlig lagstiftning över hela EU så att Sverige inte ska ta ett större ansvar än andra länder i EU vad gäller migrationspolitiken.

Bemanningsföretagens betydelse

Anf. 38 ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Jag vill ställa en mycket enkel fråga till statsministern. Vad är det bästa med bemanningsföretag, och vad tillför de svensk arbetsmarknad?

Anf. 39 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag har haft rätt mycket med bemanningsföretag att göra. Det de tillför, tycker jag, är möjligheten för en del företag som behöver det att hantera en flexibilitet. Under förutsättning att det är sjysta tillsvidareanställningar med kollektivavtalsenliga löner och villkor, vilket flera LO-förbund och naturligtvis också andra förbund har med bemanningsföretagen, finns det en stor fördel.

Jag menar att företagen själva i sina förhandlingar med de fackliga organisationerna ska göra upp om blandningen av tillsvidareanställda, visstidsanställda, bemanningsföretagsanställda och så vidare. Det är upp till var och en att bestämma, helt enkelt.

Anf. 40 ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! Bemanningsföretagen sysselsätter 50 000 utlandsfödda varje år. Andelen utlandsfödda är dubbelt så stor som på den resterande delen av arbetsmarknaden. 97 procent av de anställda har kollektivavtal.

LO har haft som ultimatum att bemanningsföretag inte ska omfattas av den principöverenskommelse som parterna nu har slutit om etableringsjobb. Nu ligger den överenskommelsen snart på regeringens bord.

Tycker statsministern att det är rimligt att bemanningsföretag, en sådan viktig jobbskapare och en integrationsmotor, inte omfattas av regeringens kommande förslag om etableringsjobb?

Anf. 41 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! I morgon ska arbetsmarknadsminister Ylva Johansson träffa parterna för första gången för att genomlysna det förslag som parterna har lagt fram om hur de vill ha det. Sedan får regeringen titta på det och vrida och vända på det och även de förslag som man lägger fram vad gäller andra delar, och så får vi göra en helhetsbedömning och återkomma till parterna i en dialog om hur vi ser på frågan.

Men först vill jag gärna att arbetsmarknadsministern lyssnar på parterna och tittar på förslagen. Sedan ska vi återkomma.

Villkoren för utförsäkrade

Anf. 42 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! Dagligen får vi motta berättelser från människor vars liv har slagits i spillror av sjukdom och avsaknad av sjukpenning.

I dag läste jag om Amna Uzunic. Hon skrev så här: Jag lever med ms sedan två år tillbaka, vilket har orsakat förlamning i snart hela mitt högra ben, svag kraft i höger hand och dubbelseende. När jag sjukskrev mig vägrade Försäkringskassan att godkänna detta, trots att de aldrig någonsin träffat mig eller ville träffa mig. På två år har jag inte haft en inkomst utan har fått förlita mig på att min man kan betala räkningarna och att mina barn hjälper till.

Amnas problem är inte att hon har hamnat mellan två stolar. Amnas problem är att hon är sjuk och att hon dessutom har blivit helt ekonomiskt beroende av sin man när hon har nekats rätten till sjukpenning av läkare och tjänstemän som hon inte har träffat.

Fru talman! Vi tog bort stupstocken i sjukförsäkringen tillsammans med regeringen. Inte kunde vi då föreställa oss att en socialdemokratiskt ledd regering skulle fortsätta utförsäkringarna men med en annan metod. Kan statsministern svara på när regeringen kommer att ta Amna Uzunic och alla hennes olyckskamrater på allvar och ge dem en möjlighet till ett värdigt liv trots svåra sjukdomstillstånd?

Anf. 43 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag utgår från att Mia Sydow Mölleby inte förväntar sig att jag ska kommentera enskilda ärenden och enskilda myndighetsbeslut.

Sjukpenningen ska naturligtvis vara ett bra skydd och leda till, menar vi, att vi får en bättre ordning vad gäller att människor kommer tillbaka till arbetet. Det är därför vi bland annat diskuterar med arbetsmarknadens parter. Vi menar att det säkert går att göra mer för att man ska komma tillbaka till arbetet.

Myndighetsbeslut kommer att innebära ja eller nej. Jag har inte framför mig något förslag om att lagen ska ändras eller om vad som kan komma att behöva göras.

Det som Mia Sydow Mölleby pekar på är just det här med att falla mellan stolarna, vilket jag förstår att just det här fallet inte handlar om. Men när det gäller att falla mellan stolarna har vi ett rejält problem. Fortfarande, efter många år och under olika regeringar och regeringskonstellationer, har vi dessvärre kvar det faktum att människor hamnar mellan

stolarna. Det menar vi att vi måste gå in och titta noggrant på. Det är rimligen så att man tillhör *en* försäkring innan man åker över i någon annan. Jag talar framför allt om arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen.

Det är mitt svar. Vi ska ha en bra sjukförsäkring, och den ska ge ett gott skydd. Det kommer naturligtvis alltid att finnas prövningar. Så måste det vara. Det kan jag inte som statsminister och i enskilda fall ha någon uppfattning om eller överpröva.

Anf. 44 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! Det är klart att man inte kan kommentera enskilda fall.

Problemet är att det är väldigt många som egentligen inte har fallit mellan stolarna utan att försäkringarna inte fungerar. Försäkringskassan har ett mål att man inte får ha mer än ett visst antal sjukdagar, alltså att vi ska ha en begränsning i hur länge personer ska vara sjuka och hur högt sjukpenningtalet ska vara. Men det går inte att förutsäga, det går inte att bestämma, hur länge folk ska vara sjuka. Människor blir friskare av en bra sjukvård, och under tiden behövs en fungerande sjukpenning. Det är så människor blir friska – de får hjälp. Man blir inte frisk för att sjukpenningen dras in.

Är regeringen beredd att svälja prestige och ta bort målet för Försäkringskassan med ett speciellt sjukpenningtal?

Anf. 45 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vi tycker att det är bra att ha sikte på att antalet sjukskrivningar ska gå ned i landet. Vi kan ju inte ha en ordning där vi tycker att det är bra att vi har så många sjukskrivningar som möjligt, utan det rimliga är att det är så få som möjligt.

Men det här ska ske under värdiga former, och det är därför jag säger att samarbete med arbetsmarknadens parter är viktigt. Därför har vi gett uppdrag till både sjukvården och parterna, och det finns naturligtvis ett ansvar att ta för individen också.

För parterna måste det förebyggande, löpande arbetsmiljöarbetet bli bättre, liksom rehabiliteringsarbetet, inte minst så att man kan komma tillbaka till arbete så snabbt som möjligt.

Vår målsättning ska vara att korta ned det. Det måste vi. Men det ska ske på ett värdigt sätt och inte minst i samarbete med arbetsmarknadens parter.

Jobb till lågutbildade nyanlända och kravet på kollektivavtal

Anf. 46 JAN BJÖRKLUND (L):

Fru talman! Sveriges största samhällsutmaning är den stora gruppen lågutbildade nyanlända som har kommit till Sverige och som inte har kvalifikationer för att ta sig in på arbetsmarknaden. Våra trösklar är för höga. Om vi inte lyckas lösa detta kommer utanförskapet att skapa mycket stora problem. Sverige kommer att driva isär, med ett stort bidragsberoende och förortsproblematik med allt vad det innebär av sociala problem, kriminalitet och så vidare.

Detta har fler insett. Därför har ett antal förbund inom LO och ett antal förbund på arbetsgivarsidan slutit en principöverenskommelse, som Annie Lööf frågade om tidigare. Problemet med överenskommelsen är att LO har krävt att en stor mängd företag inte ska få vara med och skapa de här jobben. Det gäller alla företag som inte har kollektivavtal.

Det råkar vara på det sättet att huvuddelen av Sveriges företag inte har kollektivavtal. Det finns ingen lag i Sverige som säger att man måste ha det. En del av den svenska modellen är att man inte lagstiftar fram kollektivavtal. Det är valfritt att ha det.

60 procent av Sveriges företag som har anställda har inte kollektivavtal. 185 000 företag har inte det, och det är huvudsakligen de små företagen. Det är där servicejobben kan växa fram, och de ingår då inte i reformen.

Parterna får sluta vilka avtal de vill. Men det här förutsätter riksdagens deltagande, eftersom de kräver skattefrihet.

Anser statsministern att det är rimligt att utesluta huvuddelen av Sveriges företag om man gör en reform för att lågutbildade nyanlända ska komma i jobb?

Anf. 47 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vi har diskuterat ganska länge hur vi ska slipa ned trösklarna så att också människor med låga kvalifikationer, inte minst nyanlända, ska komma in på arbetsmarknaden. Det lät ett tag som att vi var överens om att det är bättre att parterna tar det här först, än att vi ska gå in och lagstifta. Nu har parterna gjort det. Och nu är borgerligheten snabb att döma ut det.

Det är parterna som har slutit ett avtal. Det är alltså arbetstagarorganisationer och arbetsgivarorganisationer som står för kollektivavtal. Det är en bra ordning i Sverige att man står upp för kollektivavtalen. Kanske behöver fler ansluta sig och omfattas av dem? Vi vet att det här, rätt utformat och rätt utvecklat, kommer att ge många människor arbete. Och det är en bra ordning.

Som jag sa till Annie Lööf tidigare ska arbetsmarknadsministern träffa parterna för första gången i morgon och ta del av deras förslag på hur de vill lägga upp det. Sedan måste regeringen fundera igenom vad vi kan möta upp med, hur det ska gå till och dra slutsatser efter det.

Att parterna står upp för sina kollektivavtal finner jag inte ett dugg besynnerligt. Och jag tycker att Sveriges riksdag ska stå upp för kollektivavtalen. Det är en viktig del av den svenska modellen.

Det här kommer att ge många människor arbete. Men låt oss se vilka slutsatserna blir när arbetsmarknadsministern har träffat parterna och dialogen är igång.

(Applåder)

Anf. 48 JAN BJÖRKLUND (L):

Fru talman! Socialdemokraterna applåderar hårt i riksdagen nu när statsministern utesluter 60 procent av företagen för att inrätta etableringsanställningar. Det är precis det som sker nu. Det är det överenskommelsen går ut på.

Det är klart att parterna ska komma överens. Men de skickar notan hit, för en modell som inte är tillräckligt bra. Vi skulle naturligtvis kunna avskaffa riksdagen och låta LO bestämma allting. Men till sist måste riksdagen ta ställning till om det ska vara skattefritt eller inte. Och då måste det vara en modell som vi tror på.

60 procent utesluts. Dessutom betalar en svensk som har en inkomst på 16 000 i månaden flera tusen i inkomstskatt. En pensionär som har 16 000 i månaden betalar flera tusen i inkomstskatt. Att en nyanländ som får 16 000 i inkomst ska vara skattebefriad tror jag kommer att bli mycket kontroversiellt i Sverige. Vår avgörande invändning är dock att vi måste låta alla företag vara med i detta.

Ambitionen är rätt. Sänk trösklarna! Lägre ingångslöner kommer att ge fler jobb. Där har man rätt. Men då måste vi också öppna upp hela arbetsmarknaden för det.

(Applåder)

Anf. 49 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är konstigt. Jag vet inte hur många gånger Jan Björklund har kastat ur sig namnet LO som om det vore en svordom, när vi har debatterat det här.

Det är två parter som har gjort upp om det här, arbetsgivarorganisationer och arbetstagarorganisationer. Det är två parter som står för uppgörelsen.

Vad gäller de olika förslagen måste vi analysera dem och se vad som går att göra eller inte. Men att samhället ska möta upp när parterna vill göra en insats för att de nyanlända ska komma in i arbete tycker jag är viktigt.

Det här verkar vara något ideologiskt. Det ska på något vis vara lägre löner. En tid var det kvinnorna som skulle ha lägre löner för att komma i arbete. Ett tag var det ungdomarna som skulle ha lägre löner för att komma i arbete. Nu har vi den lägsta arbetslösheten på 14 år, utan sänkta löner. Men nu är det de nyanlända som ska ha lägre löner.

Nej, vi ska i pragmatisk ordning titta på vad parterna har kommit fram till och se vad samhället kan bidra med.

(Applåder)

Höjda polislöner

Anf. 50 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Personrån, sexualbrott, misshandel, bedrägerier, trakasserier och hot är brottskategorier som ökar, enligt Brottsförebyggande rådets trygghetsundersökning. Många kvinnor känner sig oroliga över att gå ut själva. Många äldre känner stor oro för kringresande stöldligor. Vi ser att gängkriminalitet och den organiserade brottsligheten breder ut sig. Samtidigt ser vi våldsamma attacker på polishus och poliser runt om i Sverige. Mordförsöket på poliser i Uppsala förra veckan är bara ett exempel. En handgranat kastades uppenbart mot poliserna, enligt TT.

Vi får aldrig acceptera detta. Och det är bråttom. Om vi ska vända utvecklingen i utanförskapsområden, vända utvecklingen med att otryggheten breder ut sig i landet behövs det poliser på plats snabbt.

Kristdemokraterna har föreslagit 10 000 fler poliser. Regeringen har också föreslagit 10 000 fler polisanställda. I alla fall är det Socialdemokraternas ambition, om jag har förstått det rätt. Regeringen har också utökat antalet utbildningsplatser. Men stolar på utbildningarna står tomma. Samtidigt slutar rekordmånga poliser just nu, under statsministerns tid i regeringsställning.

För att öka antalet poliser, locka tillbaka dem som har slutat och behålla poliser i yrket måste attraktiviteten för yrket höjas och arbetsvillkoren förbättras. Och den enskilt viktigaste satsningen för att göra det är att höja polislönerna, framför allt för poliser i yttre tjänst.

Vi kristdemokrater har föreslagit en särskild polislönehöjning, en avdelad peng som ska gå till att höja polislöner. Varför är det viktigt för regeringen att inte göra det, Stefan Löfven? Ni har exempelvis riktade pengar för att höja lärarlönerna.

Anf. 51 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Brotten är en allvarlig fråga. Det är oerhört viktigt att samhället markerar mot det. Vi ska vara trygga från brott och ha ett tryggt liv. Det är bland annat därför vi tillför polisen så mycket resurser, som jag sa tidigare.

Det är bra att också Kristdemokraterna vill att fler poliser ska utbildas. Då ska man vara glad att ha en socialdemokratiskt ledd regering, som ser till att det utbildas betydligt fler poliser än den borgerliga regeringen gjorde. Man ska vara glad att vi tillför så mycket resurser, att ha en regering som inte prioriterar stora skattesänkningar utan tillför resurser.

Man ska vara glad att ha en regering som har höjt straffen för ett trettiotal brott. Det var eftersatt efter åtta år med en borgerlig regering. Vi har höjt straffen rejält, bland annat för vapenbrott. De som får för sig att gå ut med ett vapen i fickan ska veta att de inte bara åker in på förhör på häktet över dagen och sedan kommer ut och får vänta några månader. Den som åker fast nu blir kvar, när den nya lagstiftningen som vi antar kommer på plats. Då kommer personen inte hem på två år. Det är en mycket bra signal från samhället att det inte är okej att gå omkring och bära vapen i fickan.

Vad gäller lönerna har jag sagt tidigare att vi har tillskjutit mer resurser till myndigheten än myndigheten krävde. I det ingår också ett uppdrag till myndigheten att tillsammans med arbetstagarorganisationerna se till att förbättra och förstärka villkoren för att göra polisyrket mer attraktivt. Det är såklart inte konstigare än att lönen är en del i detta.

Jag tycker dock att den ordning som vi har, att det i huvudsak är parterna som ska sköta lönebildningen, är bra. Vi har gjort ett undantag på lärarsidan. Ett av skälen är att alla, oavsett var man ska vara i samhället, måste passera skolan. Men i övrigt tycker vi att lönebildning ska skötas av parterna.

Anf. 52 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Det är ett undantag som regeringen gör. Därför tycker jag att man bryter mot den princip som man alltid framhåller, att det är parterna som ska lösa frågan. Vi ser nu en stor trygghetskris och ett stort avhopp från polisyrket.

År 2014 slutade 678 poliser, 2015 var det 832 poliser som slutade, 2016 slutade 950 poliser. Hittills i år har 878 personer slutat att arbeta som poliser. Då krävs det en tydlig signal från regeringen om att polislönerna måste höjas för att man ska se till att det blir fler poliser, inte färre. Det har blivit färre poliser sedan du tog över regeringsmakten, och nu är antalet nere på under 20 000 poliser.

Enligt uppgift sa din egen inrikesminister för några år sedan att det inte spelar någon roll om det är 19 000 eller 20 000 poliser. Nu ser vi resultatet av regeringens politik. Man har haft en nonchalant inställning, men nu måste det till krafttag.

Anf. 53 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag upprepar det igen: Vi skjuter till mer resurser till Polismyndigheten än vad myndigheten själv har begärt. Vårt tydliga uppdrag är att man ska se till att förbättra villkoren. Men det är myndigheten som har kunskapen.

Jämfört med den borgerliga regeringen har vi ökat utbildningstakten. Det är nu fler – nästan dubbelt så många som det var 2014 – som påbörjar en polisutbildning. Det är en stor ökning.

Dessutom öppnas två nya polishögskolor, en i väst och en i södra Sverige. Då kommer det att utbildas fler poliser, det är jag helt övertygad om.

Av dem som slutar är det en del som faktiskt går i pension. Det är därför som vi måste öka utbildningen.

Men det utrymmet fanns inte under den borgerliga tiden. Då var det så snålt med antalet påbörjade utbildningar att det gick nästan plus minus noll. Det får det inte göra.

Vi ska ha fler utbildade poliser och bättre villkor för polisen.

Etableringsjobben

Anf. 54 ANNELIE KARLSSON (S):

Fru talman! Jag vill också ställa en fråga till statsministern angående etableringsjobben.

Fack och arbetsgivare har kommit överens om de så kallade etableringsjobben. Det ska vara jobb på heltid, det ska i huvudsak leda till en tillsvidareanställning, det ska ingå utbildning på betald arbetstiden och lönen ska följa kollektivavtal.

Det är bra att parterna har enats om detta. Kollektivavtalsenlig lön och tillsvidareanställning som mål, det är ordning och reda på svensk arbetsmarknad.

Men för att det ska leda till ett tryggt fotfäste på arbetsmarknaden måste utbildningsdelen hålla hög kvalitet för att vi ska rusta människor med rätt kunskap på arbetsmarknaden. Här ser jag att det finns utmaningar. Men den största utmaningen, statsministern, finns kanske i detta hus, vilket vi delvis redan har hört här i dag. Det finns de som hellre vill se en lagstiftning i stället för att parterna ska komma överens.

Min fråga till statsministern är: Hur tänker statsministern kring de frågor som kvarstår innan etableringsjobben kan bli verklighet och vi får en fungerande arbetsmarknad för nyarländska?

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 55 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag delar naturligtvis Annelie Karlssons uppfattning, att det här är en viktig möjlighet och nu gäller det att den inte går förlorad.

När jag svarade tidigare på en sådan här fråga sa jag att Ylva Johansson, arbetsmarknadsministern, ska träffa parterna i morgon för att påbörja en diskussion om hur detta ska kunna tas vidare och vad som förväntas av samhället för att detta ska fungera.

Enligt min uppfattning – och det får diskussionen visa – är utbildning en nyckelfråga i så många olika situationer, även i denna. I de fall som man vill kombinera jobb med utbildning, inte minst språkutbildning, är det naturligtvis en viktig ingrediens.

Det som förvånar mig är återigen det som jag sa tidigare. Man sa tidigare att det var okej att parterna skulle få komma med förslag. När då parterna kommer med ett förslag är man snabb att döma bort det innan det ens är prövat. Det menar jag är fel.

Sveriges gröna innovationssamarbete med Frankrike

Anf. 56 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Fru talman! För några veckor sedan kunde vi i tidningarna läsa om det samarbete som den svenska regeringen nu inleder med Frankrike och Macron om innovation och gröna lösningar.

Jag blev väldigt glad över att klimatavtalet, Parisavtalet, kan användas som avstamp för nytt företagande och nya idéer.

Frankrike har ju redan en klimatplan som liknar Sveriges plan. Man sätter stopp för försäljning av fossila bränslebilar före 2040 och kolneutralitet före 2050. I Sverige har vi uppsatt målet om att bli världens första fossilfria välfärdsnation med delmålet om att minska utsläppen för transportsektorn med minst 70 procent 2030. Sverige strävar också efter att bli koldioxidneutralt till 2045.

Nu undrar jag om statsministern kan berätta mer om innehållet i det gröna innovationssamarbetet.

Anf. 57 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det gör jag gärna. Vi har ett innovationssamarbete med Tyskland, med Frankrike och vi har ett väldigt bra samarbete också med Indien som ska utvecklas vidare.

Som sägs här av Agneta Börjesson ser Frankrike och Sverige lika på klimatfrågan. Vi sätter upp tydliga mål. Vi benar ut detta med etappmål. Samtidigt säger vi att det är här de nya jobben och framtiden finns. Därför har vi stora möjligheter också på en global marknad – Indien, Kina och så vidare.

Jag kan nämna två områden. Det ena är smarta transporter. Vi ska se till att få fram transporter som inte medför utsläpp. Det andra är smarta städer, hur städer ska byggas och utvecklas med respekt för naturen och miljön. Vi ska se till att vända klimathotet.

Det är två mycket bra områden som kommer att fyllas med ett alltmer konkret innehåll.

Öppenhet i fråga om Sveriges kandidatur till säkerhetsrådet

Anf. 58 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Sverige kampanjade till FN:s säkerhetsråd med ledorden öppenhet som mål och medel. Men nu har det framkommit uppgifter om att Utrikesdepartementet har missat att diarieföra en mängd dokument som rör just kampanjen för en plats i FN:s säkerhetsråd.

Det är inte första gången som den här regeringen – avsiktligt eller oavsiktligt – verkar ha misstolkat ordet öppenhet.

Min fråga till statsminister Stefan Löfven är: Hur definierar regeringen egentligen öppenhet och transparens? Ska inte också Utrikesdepartementet och departementschefen, Margot Wallström, följa de principer, regler och rutiner som gäller?

Anf. 59 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Arbetet med kandidaturen till FN:s säkerhetsråd har ju utretts ett antal gånger – tre utredningar och ingen har funnit något otillbörligt i det arbetet. Det finns ingenting att dölja.

Utrikesministern har svarat på frågan. Det rör sig om rutiner som inte har följts, och det är olyckligt i sig. Vi ska komma ihåg att det har efterfrågats 74 000 mejlloggar. Det kan i och för sig kanske inte besvaras på en dag eller två. Handläggningen ska ske så skyndsamt som möjligt. Det ska vara helt öppet av det enkla skälet att vi inte har någonting att dölja.

Vi har precis samma syn på dokument som alla andra har. Vi kan dock konstatera att en del av problematiken ligger i försvunna dokument på Utrikesdepartementet, men dessa dokument var försvunna under den förra regeringens period.

Låt oss hjälpas åt för att se till att vi ska ha den öppenhet som krävs och att vi visar offentlighetsprincipen den respekt som den förtjänar.

Nationell samling om sjukvården

Anf. 60 PER RAMHORN (SD):

Fru talman! Sverige har en sjukvård i toppklass när det gäller medicinska resultat, vilket vi ska vara stolta över. Men när det gäller tillgängligheten ligger vi i bottenklassen.

Sverige har i dag de absolut längsta väntetiderna i hela Europa. Det innebär att människor far väldigt illa och att cancerpatienter till och med dör i vårdköerna.

Jag är helt övertygad om att statsministern är lika orolig som jag över detta. Jag vet också att regeringen satsar på sjukvården i sin budget, vilket är bra. Men det kommer inte att hjälpa de 125 000 patienter som i dag sitter fast i vårdköer.

Är det inte dags att vi nu lägger all politisk prestige åt sidan i den här frågan? Vi kan naturligtvis ha olika uppfattning om lösningarna, men jag vet att vi bägge vill patienternas bästa.

Därför kommer vi att bjuda in samtliga partier till en nationell samling kring sjukvården för att se vad man på nationell nivå kan hitta för lösningar för att minska patienternas lidande.

Min fråga är följande: Kommer statsministern att tacka ja till vår inbjudan?

Prot. 2017/18:45
7 december

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 61 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Arbetet är igång. Precis som Per Ramhorn beskriver har vi bland de främsta resultaten i världen när det gäller cancervård och andra diagnoser. Jag tror att man mäter ett trettiotal diagnoser. Vi ligger bra till, men det tar för lång tid att komma in i sjukvården. Det råder inga tvivel om det. Därför har vi under vår regeringsperiod utrett detta, och nu utarbetas successivt förslagen för att vi ska komma till rätta med det hela.

Den första förutsättningen är att man har resurser till sjukvården och välfärden. Då kan man inte sänka skatten i 100-miljardersklassen, som Sverigedemokraterna är beredda att göra tillsammans med de fyra borgerliga partierna. Detta är det första vägval man får göra.

Det andra är att fundera på hur vi kan föra ut mer resurser ännu närmare vårdcentralerna. Vi för nu en diskussion om hur vi kan utveckla detta, så att vården kommer närmare och vårdgarantin förstärks och skärps. Mäniskor måste kunna få kontakt och råd så snabbt det någonsin går – snabbare än med dagens garanti.

Samtyckeslagstiftning

Anf. 62 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Över 1 600 kvinnor inom politiken har skrivit under uppropet imaktenskorridorer, och detta är endast en bråkdel av alla de kvinnor som har samlats under hashtaggen #metoo.

Så länge sexuella trakasserier pågår i maktens korridorer kommer de också att fortsätta i skolans korridorer, på arbetsplatser och i offentliga miljöer.

Sveriges riksdag består av 56 procent män, och även statsministern är man. Det är vi män som sitter på makten, och om inte vi män med makt tar ansvar för att bekämpa sexuellt våld kommer inte heller andra män att göra det.

Fru talman! Metoo måste bli en historisk väckarklocka. Nu hoppas jag att ord blir till handlingar och att Sveriges självutnämnda feministiska regering också tar sitt ansvar. Jag vill därför fråga statsministern: När kommer regeringen till riksdagen med en samtyckeslagstiftning?

Anf. 63 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag delar helt beskrivningen av detta bedrägliga problem. Det vi har sett är en katastrof, där så många kvinnor utsätts för det ena och det andra. Detta är fullständigt oacceptabelt. Ett sådant samhälle ska vi i Sverige inte ha. Därför behöver vi göra mycket mer. Jag delar också uppfattningen att detta ofta har med makt och maktmöjligheter att göra. Vi måste fundera igenom hur vi minskar det här.

Vad gäller lagstiftningen specifikt kan jag inte säga ett datum för den. Jag hoppas att jag ursäktas för det. Den är dock på gång. Vi ska ha en

ändrad sexualbrottslagstiftning där det är tydligt att ett ja är ett ja. Det är vad som gäller. Såvitt jag vet införs även ett oaktsamhetsrekvisit, som innebär att man faktiskt skulle ha känt till läget. Detta skärps, vilket jag tycker är bra.

Detta är bra steg, och det är helt nödvändigt.

Försämring av assistansersättningen

Anf. 64 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Regeringen har gjort sken av att vilja stoppa den nedmontering som pågår av assistansersättningen. Men i den remiss som skickades ut förra veckan framgår det att under tiden då tvåårsstoppet ska gälla är uppdraget till myndigheten, när man gör en omprövning, att det bara kan leda till att den försäkrade beviljas färre timmar. Och det är bara förhållanden som negativt påverkar den enskilde som man ska ta hänsyn till vid omprövningen.

I ett brev som skickades i måndags från Försäkringskassan till en försäkrad har beslutet från regeringen föranlett att man skriver på följande sätt: Som ni tidigare har fått information om stoppade Försäkringskassan tillfälligt omprövningarna av assistansersättning. Nu har vi fått nya besked om att personer som har ändrade förhållanden ska utredas. Eftersom vederbörande har haft assistans i skolan räknas det som ett ändrat förhållande.

Min fråga till statsministern är: Vilka andra skyddsnät tänker regeringen föreslå sina myndigheter att man bara ska ta beslut om ifall de leder till försämringar för den enskilde?

Anf. 65 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vilka brev som har skickats ut eller inte och detaljer om det kan jag inte kommentera. Vi har fattat ett beslut utifrån de domar som har fallit och som ändrar Försäkringskassans beslut. Vi behöver göra en prövning av hur detta eventuellt ska förändra vår lagstiftning. Troligen behöver lagstiftningen förändras. Vi måste dock först göra en översyn. Under den tiden ska ett uppehåll göras när det gäller tvåårsprövningen. Det är detta vi har fattat beslut om.

Svaret på frågan är: Inga andra. Vi har inga regler om att vi ska försämra utfallen i besluten. Svaret är enkelt. Det finns inga beslut om försämringar, och inga är heller beordrade.

En ny blocköverskridande skatteuppgörelse

Anf. 66 JAMAL EL-HAJ (S):

Fru talman! Statsministern! Utmaningarna för den generella välfärden är stora. Både andelen och antalet äldre och äldre äldre ökar fram till 2040-talet, vilket är positivt. Allt fler frågar efter en bred och blocköverskridande skatteuppgörelse efter mönster från 1990–1991 och i vilken även de fackliga huvudorganisationerna deltar. Det behövs en skattepolitik som kan säkra tryggheten och välfärden, inte minst för våra äldre. Hur ser statsministern på detta?

Anf. 67 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag är naturligtvis villig att diskutera en bred blocköver-skridande överenskommelse om en skattereform. Det är nog nödvändigt att man gör en bredare översyn efter alla dessa år. Det har ju under flera olika regeringar och majoriteter i parlamentet gjorts förändringar i det som då var ett nytt system. Mycket talar för att vi behöver göra det här, och det är jag naturligtvis beredd till.

Vår utgångspunkt är att syftet inte ska vara att sänka skatteintäkterna, utan förändringen ska vara neutral. Den ska befrämja arbete och tillväxt liksom en klimatsmart hantering av våra resurser. Skatter efter bärkraft är oerhört viktigt. Detta är några av våra utgångspunkter, och utifrån dem är vi absolut beredda att göra en bred översyn och eventuellt komma överens om ett nytt skattesystem.

Ökad otrygghet och antalet poliser

Anf. 68 TOMAS TOBÉ (M):

Fru talman! Bland de första beslut som denna regering fattade var att överge det grundläggande kravet om 20 000 poliser i Sverige. Tre år med Stefan Löfven som statsminister har inneburit att vi nu har färre poliser. Utöver det finns det tomma platser på polisutbildningen. Bara i år är det 200 tomma platser. Samtidigt ser vi nu hur kriminaliteten breder ut sig i samhället. Människors otrygghet ökar.

Min raka men rätt seriösa fråga till statsministern är: Är han nöjd med att otryggheten ökar i Sverige och att vi efter tre år har färre poliser?

Anf. 69 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Nej, jag är inte nöjd förrän tryggheten ökar i Sverige. Det ska vara tryggt att leva och bo i Sverige. Det är av detta skäl som vi har vänt och nu ser till att skjuta till mer resurser till polisen och Polismyndigheten. Som jag har sagt två gånger tidigare här i kammaren i dag: Det här är mer resurser än vad Polismyndigheten själv har begärt.

Fram till 2024 ska vi ha 10 000 fler anställda. I det ligger en stor del poliser, men det kan också vara civila krafter som behövs. Jag tror att Polismyndigheten är bättre att bedöma detta än Moderaterna och Tomas Tobé.

Moderaterna borde också vara glada över att regeringen har ökat takten i utbildningen. Det var alldeles för låg takt i polisutbildningen tidigare, vilket åsamkade den situation vi nu befinner oss i. Därför har vi snart fördubblat takten och infört två nya polisutbildningar. Detta tycker jag att Moderaterna också ska vara glada över.

Det ni inte gjorde när ni satt vid makten gör vi nu. Gläd er åt det!

Åtgärder för att få poliser att återvända till yrket

Anf. 70 MARIA WEIMER (L):

Fru talman! Statsministern har gjort en turné runt om i landet med temat trygghet. För tre veckor sedan besökte han min hemstad Uppsala. I Uppsala city fick statsministern träffa kommunala trygghetsvakter, som har anställts för att öka tryggheten i centrum då polisen saknar resurser.

Han fick besöka Gottsunda, som har drabbats av stenkastning och brända bilar.

Jag har under den senaste tiden själv gjort en liknande turné, fast bara hos polisen i Uppsala. Jag har fått följa med i deras dagliga arbete. Jag har mött poliser som är erfarna, engagerade och väldigt duktiga, trots de stora avhoppet och den låga lönen de har. Ju fler som hoppar av, desto tuffare blir det för de Uppsalapoliser som är kvar. Det är svårare att bidra till tryggheten i city, och det är svårare att dämpa oroligheterna i Gottsunda.

Vi har talat om löner och polisutbildningen. Men min fråga till statsministern är: Vad gör regeringen för att locka tillbaka de poliser som redan har slutat?

Anf. 71 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vad gäller polisen i Gottsunda, liksom i Kinna och i Svenljunga, förs det bra och viktiga diskussioner, där de uttrycker att de vill ha förbättrade villkor. Det är inget konstigt med det. Det är därför vi tillför Polismyndigheten resurser för att hantera detta – mer resurser än vad man har begärt. Men vi ger dem också ett uppdrag: att förbättra villkoren för polisen och de anställda i myndigheten. Detta inkluderar löner. Det kan gälla utrustning och andra villkor. Detta tror vi att de parterna kan hantera bäst, så att man kommer fram. Lönen ingår utan tvekan i detta.

Som jag sa har vi påbörjat en rejäl ökning av antalet polisutbildade. Det är igång. Vi ska ha två nya polisutbildningar.

Vad man också säger inom polisen är: Vi klarar inte detta själva. Vi måste ha ett samhälle som knäcker långtidsarbetslösheten och där skolorna fungerar, säger de. Detta är en välfärdsfråga. Den måste vi jobba med parallellt lika starkt som med tillskottet till polisen.

Mäns deltagande i arbetet mot sexuella trakasserier och övergrepp

Anf. 72 CARINA OHLSSON (S):

Fru talman! Ingen har väl kunnat missa metoo-upproret. Tystnaden har nu på allvar brutits kring sexuella trakasserier, sexism och sexuella övergrepp. Det är troligtvis det största upproret bland kvinnor på 100 år. År 1917 var det ett uppror mot hunger och för rösträtt. I dag är det ett uppror mot sexuella övergrepp.

Hur kan statsministern både i rollen som statsminister och som man jobba på ett förebyggande sätt för att det ska kunna ske en förändring? Det är så viktigt och nödvändigt att fokusera på mäns deltagande och engagemang och inte minst på det stora ansvar som män som grupp har, för att det inte ska kunna stanna vid att alla kvinnor nu har delgett sina berättelser.

Anf. 73 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag tillhör också dem som verkligen hoppas och tror att kraften i de här upproppen kommer att vara samhällsomdanande på riktigt. Jag är tacksam för att vi har fått upp det till ytan. Jag beklagar naturligtvis djupt de enskilda människor som blivit utsatta, men nu får vi en kraft av ett helt annat slag än vad vi haft tidigare.

Som politiker skärper vi straffen för sexualbrott, som jag sa tidigare. Det är bra. Jag är övertygad om att det kommer att gå igenom här i riksdagen. Men vi behöver också mer förebyggande arbete. Det förebyggande arbetet sker i skolor, i idrottsföreningar, i samhället i stort, i det politiska livet, i partier – överallt. Överallt kommer vi att behöva göra mer. Men jag ser nu att den kraft som detta har åstadkommit kommer att bidra till att vi håller i detta.

Vi har också en skyldighet som män. Jag brukar säga att vi som män måste förstå att en man inte kränker kvinnor. En riktig man respekterar kvinnor.

(Applåder)

Regeringens kriminalpolitik och dess följder för Malmö

Anf. 74 PATRICK RESLOW (-):

Fru talman! Handgranater, 50 skottlossningar, 10 mord och över 30 skottskadade. Det är facit för Malmö 2017, och året är ännu inte slut. Det dödliga våldet i Malmö räknat per 100 000 invånare ligger högst bland större orter i Norden och är cirka fem gånger högre än snittet i Västeuropa. Malmö har också flest personer i landet som blivit utsatta för personrån. Samtidigt ger trygghetsundersökningarna en lika dystert bild. Var femte Malmöbo avstår från aktiviteter på grund av rädsla för brott. Tre av fyra Malmöbor känner oro för att utsättas för brott. Allt detta är fallet trots nationella förstärkningar och trots att fler övervakningskameror tagits i bruk.

Jag skulle därför vilja fråga statsministern: Anser statsministern att regeringens kriminalpolitik varit framgångsrik för en stad som Malmö?

Anf. 75 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Arbetet är påbörjat, och vi kommer inte att ge oss. Vi kommer inte att avsluta det förrän vi tar knäcken inte minst på den organiserade brottsligheten.

Det är ändå en bra början att man vänder utvecklingen från ett alldeles för lågt antal utbildade poliser till fler utbildade poliser. Det har skett under den här regeringsperioden, som jag har sagt tidigare. Det är närmare en fördubbling.

Men vi kommer att behöva göra mer. Det är därför vi ska ha en polisutbildning där nere i södra Sverige. Då får vi fler från den regionen som söker in på polisutbildning, och så får vi fler poliser. Vi ska in i västra Sverige också.

Vi har skärpt lagarna, som jag sa, inte minst vad gäller vapenbrotten, för det behöver göras. De som går ut med vapen i fickan ska veta att de inte kommer hem på två år om de blir tagna. Det är en mycket stark signal från samhället. Vi gör det också lättare för poliser och andra att sätta upp kameror för övervakning.

Därutöver behöver vi ett starkt och solidariskt välfärdssamhälle som hindrar tillflödet till brottslighet. Det är dock en längre diskussion.

(Applåder)

Statsministerns frågestund var härmed avslutad.

Anf. 76 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar för att jag får ställa frågor till statsrådet i och med att hon deltar i debatten. Det är sådant som vi alltid uppskattar.

Jag ställde två frågor till statsrådet i mitt huvudanförande. Den ena gällde det här med detaljerade regleringar av föräldraförsäkringen, som vi nu har uppe i arbetsmarknadsutskottet, och kvotering av föräldraförsäkringen. Vi tycker att det är viktigt att man har föräldraförsäkring och att det finns någon typ av trygghet för arbetstagare inom EU. Det är vi helt för. Men att EU ska tala om hur många kvoterade månader vi ska ha i föräldraförsäkringen vänder vi oss starkt emot. Jag uppfattar nu att regeringen sitter och förhandlar om de här frågorna på EU-nivå. Hur ser statsrådet på att vi går i den här riktningen?

Den andra frågan gällde något som vi också håller på och förhandlar om i arbetsmarknadsutskottet och som vi också säger blankt nej till, nämligen rätten till ledighet för vård av anhörig – en individuell rättighet att ta ledigt fem dagar per år. Det här är en fråga som brukar kunna lösas av arbetsmarknadens parter. Det kostar också pengar. Hur ska vi finansiera hela det här? Vilken är statsrådets syn på det?

Anf. 77 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan, Désirée Pethrus! Jag tycker givetvis att det är kul att komma hit och debattera.

När det gäller den reglerade föräldraförsäkringen handlar det om ett minimidirektiv, precis som i många andra frågor. I flera decennier har det funnits områden där man tyckt att EU bör ha ett minimidirektiv. Det innebär att alla medborgare i EU ska ha en viss rätt, till exempel rätten att inte behöva jobba 24 timmar i sträck utan få ta vilopaus. Nu har man börjat diskutera att ha ett slags minimidirektiv för föräldraförsäkringen. Det är ingenting nytt att EU har den typen av diskussioner.

När det väl finns ett förslag kommer det att behandlas som alla andra förslag och komma tillbaka till rådet och riksdagen för beslut. Detsamma gäller frågan om vård av anhörig och andra frågor som har kommit. Var bör det finnas minimidirektiv? Det är mycket möjligt att ett sådant inte bör finnas för vård av anhörig. Så långt har vi inte kommit över huvud taget. Men det finns ändå vissa regler som man borde ha gemensamt som ett minimidirektiv. Det gäller till exempel EU-medborgares rätt till semester. Jag tycker inte att det är något konstigt.

Med det sagt vill vi inte att man ska göra någon förändring när det gäller kompetenserna hos medlemsstaterna, rådet och kommissionen.

Anf. 78 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Tack för svaret! När det gäller föräldraförsäkringen tycker vi att det är bra att den finns. I Sverige finns en individuell rättighet till ett visst antal månader. EU har sagt att det bör vara fyra, tror jag, månader som respektive förälder har rättighet till. Det har vi inga synpunkter på som en minimirättighet på EU:s arbetsmarknad.

Det vi ställer oss frågande till är varför EU ska tala om ifall vi ska ha en, två, tre eller fyra kvoterade månader. Det tycker jag är konstigt. I Sve-

rige har man rätt att överlåta tid till den andra föräldern om den ena föräldern inte har möjlighet att ta ut all sin föräldraförsäkring. Det innebär i vissa fall att om den ena föräldern inte kan ta ut de fyra månaderna får barnet bara stöd av en förälder i fyra månader i stället för i åtta månader. Det tycker vi är fel väg för EU att gå.

När det gäller den andra frågan finns det ingen konsekvensanalys. Kvoteringen av föräldraförsäkringen kostar inga pengar. Men den del som handlar om rätten till ledighet kan däremot kosta för staten eller företagen. Jag tycker att det är märkligt att det inte finns någon konsekvensanalys av detta, och jag skulle gärna vilja höra en kommentar till det.

Slutligen gäller det den arbetsmarknadsmyndighet som ligger på EU:s bord och som vi har sagt nej till. Vi hade frågan uppe i arbetsmarknadsutskottet. Hur ser statsrådet på att EU nu vill börja gripa in i det som handlar om vår arbetsmarknadsmodell? Vi riskerar att EU kommer in och bestämmer om minimilöner och hur vår arbetsmarknad ska fungera. Jag tycker att det är märkligt. Vi har ett regelverk, och det ska vi naturligtvis följa. Varför ska det finnas en EU-myndighet som ska ta över? Vi menar att det redan finns en möjlighet att följa upp detta utifrån de regelverk som finns i dag.

Anf. 79 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Låt mig börja med den sista frågan eftersom vi diskuterade den i det förra svaret.

Kommissionen har aviserat att de ska lämna ett förslag om en arbetsmarknadsmyndighet under andra kvartalet 2018. Troligtvis kommer den nya myndighetens form att påverkas av dess mandat och arbetsuppgifter. Men det går inte att säga så mycket om vad kommissionen avser och vad den kommer att föreslå. Därför tycker vi att det hade varit bra om Sverige hade kunnat vara med och påverka detta. Oavsett hur det blir är det bra för EU:s utveckling att vi alltid är med och påverkar även om vi sedan inte avser att delta.

Vi gjorde på samma sätt med Eppo. Vi avsåg inte att delta, och det rådde stor samstämmighet i riksdagen om detta. Men det var viktigt för oss att vara med och påverka hur myndigheten skulle agera eftersom det också påverkar Sverige. Därför tycker vi att vi borde ha kunnat få vara med och påverka även denna myndighet. Men vi har tagit del av riksdagens svar i samband med överläggningen i arbetsmarknadsutskottet den 21 november, och vi kommer att återkomma till riksdagen för överläggningar när vi har fått ett konkret förslag från kommissionen.

När det gäller vård av anhörig och så vidare håller jag helt med om att man måste göra ordentliga konsekvensanalyser av de olika förslag som läggs fram. Men inte heller här finns i dag något slutgiltigt förslag.

Diskussionen om föräldraförsäkring handlar om minimidirektiv. Jag vet inte om vi har olika syn på detta, men jag och regeringen tycker att det är positivt att man har minimidirektiv för grundläggande rättigheter.

Anf. 80 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Jag vill i min fråga till statsrådet Ann Linde lyfta upp det som handlar om företagande och småföretagande. En agenda för ett enat, starkare och mer demokratiskt EU inkluderar också ett levande näringsliv.

Företagarna, speciellt småföretagarna, lyfter kontinuerligt upp behovet av regelförändringar och mindre av pålagor. Vad gör statsrådet för att driva på i denna fråga?

När jag läser dokumentet ser jag att det står en del mellan raderna om företagande och behovet av företagande inom EU. Det är väldigt viktigt. Men det är också viktigt att i sammanhanget lyfta upp de svenska företagens behov och behovet av regelförändringar. Jag skulle gärna vilja få kommentarer till detta.

Anf. 81 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! Vi har ingen annan uppfattning. Frågan är bara: Vad är det som är regelförenklingar, och vad är det som är försvårande av regler? Vi borrar i de här frågorna. Jag är ute mycket och talar med företag, öppna exportcenter och så vidare, och då får jag denna typ av frågor. Vi driver därför frågor om att lagstiftning ska vara så enkel som möjligt att följa.

Men ibland, till exempel när det gäller möjligheten att handla, måste det vara samma regler för att man ska kunna utnyttja exportmöjligheterna på bästa sätt. Det måste till exempel vara samma regler för hur varor ska se ut för att man ska kunna utnyttja kraften och möjligheten i hela den inre marknaden. Det betyder att det naturligtvis blir svårare att följa en del regler, som sedan, i nästa steg, gör det lättare att exportera på hela marknaden. Som jag nämnde i mitt anförande går 70 procent av svensk export till den inre marknaden. Därför är detta så oerhört viktigt.

Vi driver nu på det som gäller den digitala inre marknaden. Också där finns det många regler som försvårar på olika sätt, och vi vill ha möjligheter att göra det enklare. Men ibland är det alltså nödvändigt att ha gemensamma regler för att nå det bästa.

Anf. 82 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! En konkret fråga i sammanhanget för att underlätta det digitala handlandet men också för den enskilda företagaren, och säkert även för kunderna, handlar om ett enhetligt och enklare system för momsredovisning.

Det kan genomföras utan att på något sätt leda till ett enhetligt skattesystem, för det är ingenting som vi moderater är för. Vi vill definitivt inte se ett skattesystem på EU-nivå. Däremot kan själva momshanteringen för företagare och småföretagare som ingår i denna del underlättas.

Jag vet att detta är en fråga som finns med i kommissionens arbetsprogram, och det är därför jag lyfter den. Jag vill förvissa mig om att EU-ministern kommer att se till att ta frågan vidare. Den finns bland annat med i skatteutskottets utlåtande i riksdagen, där utskottet välkomnar förslag om förenklingar när det gäller momssystem och momsredovisningar och anser att det är något som kan göras på EU-nivå.

Anf. 83 Statsrådet ANN LINDE (S) replik:

Fru talman! De franska, tyska, italienska och spanska finansministrarna har gemensamt föreslagit en omsättningsskatt på den omsättning som företagen har i Europa för att kunna beskatta till exempel it-företag.

Den vinkel vi vill ha är att skattefusk och skadlig skattekonkurrens måste motverkas. När det gäller skatten på till exempel digitala företag, som är något av det som nämns i arbetsprogrammet, har vi sagt att vi inte

ska ha en särskild linje utan vänta tills OECD får en global linje. Vi håller på och analyserar frågan, och vi har haft lite olika åsikter i EU. Detta är dock den linje som både finansministern och jag har lagt fram.

Jag förstår att frågan också handlar om momsfrågor mer detaljerat. Detta kan jag inte, helt enkelt, så jag överlämnar frågan till finansministern och hoppas att hon kan svara.

Anf. 84 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Vi lever i en orolig tid. Vi lever i en tid med ökade krav på protektionism. Vi lever i en tid där Ryssland antar ett mer auktoritärt styre. Vi lever i en tid där vi har krig i Europa, och då tänker jag på Ukraina.

Vi lever i en tid där utvecklingen i Turkiet, ett stort land i utkanten av Europa, präglas av oroväckande tendenser: Man fångslar journalister och oppositionella. Vi lever i en tid med en president i USA som är oberäknelig och agerar på ett sätt som skapar oro runt om i världen. Vi lever i en tid där Storbritannien har valt att lämna EU-samarbetet.

Allt detta sammantaget är orosmoln på himlen, och det finns all anledning att fundera över hur Sverige agerar i en sådan tid. Men det är också viktigt att komma ihåg att det finns ljuspunkter i mörkret. En sådan ljuspunkt är regeringens proposition om ett handelsavtal med Kanada, som kom nu i dagarna. Det stärker frihandeln och motverkar tendensen till protektionism.

En annan ljuspunkt är den socialdemokratiskt ledda regeringens aktiva Europapolitik, där man nu på kort tid har kunnat presentera resultat efter resultat. Toppmötet i Göteborg är ett mycket tydligt exempel på det. Den sociala pelaren är ytterligare ett exempel. Vi har också utstationeringsdirektivet, som regeringen aktivt har arbetat med att förändra, så att man ska kunna ställa krav på svenska löner i Sverige. Här finns det ljusa punkter. I en mörk tid är det viktigt att se att det också finns möjligheter och alternativ för att motverka de svåra eller mörka delar av utvecklingen som finns.

EU håller nu på att återhämta sig. EU befinner sig i det femte året av en ekonomisk återhämtning. Tillväxten för EU som helhet överstiger USA:s för de senaste två åren. Det har skapats över 8 miljoner nya jobb. Detta är andra ljusa tecken som finns i världen.

Kommissionen har visioner om att öka förtroendet och tilliten. Vid mötet i Rom i mars tillkännagav EU:s stats- och regeringschefer en vilja att göra EU starkare och mer motståndskraftigt genom större enighet, solidaritet och respekt för gemensamma regler. Om detta ska kunna växa fram som ljuspunkter i fortsättningen är det oerhört viktigt att alla länder gör sin läxa och att alla länder bidrar konstruktivt. Och ”alla länder”, fru talman, inkluderar även Sverige. Det är viktigt att förstå det.

Vi tror på samarbete som en framgångsfaktor för att göra världen till en bättre plats för människor att leva sina liv. Vi tror att det finns utmaningar som är för stora för enskilda länder. Vi tror att frihandel är något som kan och ska komma alla till del och bygger välbefinnande och utveckling.

Vi tror på detta, till skillnad från de reaktionära och destruktiva krafter som vill driva utvecklingen tillbaka. De vill krypa in bakom sina egna gränser och misstänksamt titta ut mot omvärlden. De vill begränsa vår handel med omvärlden. De bidrar till en utveckling av ”vi” och ”de” och ser inte möjligheterna med samarbete.

Sådana reaktionära krafter måste motarbetas var de än uppstår, oavsett om det är i Sverige eller i Europa eller någon annanstans i världen.

Fru talman! Det finns tyvärr tendenser att denna reaktionära världsbild sprider sig även i Sverige och utanför de ytterlighetspartier som normalt sett har varit ganska ensamma med sin syn på Europasamarbetet i Sveriges riksdag.

Inom det moderata partiet hörs allt oftare en nationalistisk och Europafientlig retorik, som är mycket illavarslande. Den svenska högern verkar röra sig från en Europapositiv, centraleuropeisk, kristdemokratisk position till en reaktionär, engelsk Toryposition. Framväxten av sådana strömningar i det ledande borgerliga partiet är djupt oroväckande, särskilt i ljuset av att man här med olika besked har öppnat för samarbete med Sverigedemokraterna.

Kombinationen av en reaktionär, inåtblickande politik, där man stänger ute samarbetet med omvärlden, och att man öppnar för samarbete med ett reaktionärt ytterlighetsparti är oerhört illavarslande.

Om vi ska nå ett mer enat, starkare och mer demokratiskt Europa måste alla de krafter som har en progressiv och framtidsinriktad politik hålla ihop. Detta är viktigare nu än någonsin.

Vi socialdemokrater vill att Sverige ska delta fullt ut, aktivt och konstruktivt i EU-samarbetet. Detta borde vara en politik som de partier som står upp för EU-samarbetet skulle kunna vara överens om. Behovet av samarbete på lämpliga och relevanta nivåer har inte minskat. Behovet av att göra EU till ett medborgarnas EU är akut. Att den sociala dimensionen är avgörande för att lyckas med detta borde vara uppenbart för den som seriöst vill ta sig an de utmaningar vi står inför. För den som anser att den fria rörligheten är något positivt och av väsentlig betydelse finns det ingen ursäkt för att obstruera detta arbete.

Det europeiska samarbetet skapar välstånd och sammanhållning mellan människor. För att tillväxten och konkurrenskraften ska öka, samtidigt som våra samhällen ska hålla ihop, krävs det sociala reformer. Om man är för EU kan man inte vara emot att göra EU mer anständigt. Hur svårt kan det vara, fru talman?

Arbetsmarknadsutskottet, där jag ingår, hade den 21 november en överläggning med regeringen om det aviserade förslaget om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet. Syftet var att ge regeringen mandat att bedriva ett aktivt påverkansarbete i frågan hur en ny myndighet ska utformas.

Vi delar regeringens bedömning och stöder regeringens vilja att arbeta aktivt för att vara med och påverka utformningen av det nya Europa som nu växer fram. Vi beklagar att utskottet inte vill se att det behövs en konstruktiv hållning för att Sverige ska kunna vara med och påverka frågor – i det här fallet handlar det om en eventuell ny myndighet – och därmed bevaka svenska intressen.

Vi socialdemokrater tycker inte att det är en rimlig politik att sitta och titta på. Vi vill använda varje möjlighet att konstruktivt påverka. Vi föreslår därför i vår reservation att utrikesutskottet i sin granskning av kommissionens arbetsprogram ska lyfta fram det viktiga att Sverige ska påverka förslaget om en eventuell europeisk arbetsmarknadsmyndighet i ett tidigt skede. Om Sverige ska ha inflytande i utformandet av ett sådant förslag måste vi vara aktiva i processen.

När ett förslag väl finns på bordet kommer vi att ta ställning till det. Att säga nej i dag, innan vi sett hur förslaget ser ut och innan vi använt de möjligheter vi har att påverka det i en riktning som överensstämmer med de uppfattningar vi är överens om i Sverige, är inte att aktivt och konstruktivt delta i utformandet av det framtida Europasamarbetet.

Vi vill se till att den svenska arbetsmarknadsmodellen inte på något sätt påverkas av ett sådant förslag, att subsidiaritetsprincipen gäller fullt ut, att vår uppfattning om att en ny myndighet på området bör ha ett tydligt mervärde för att vi ska kunna säga ja och att myndighetens befogenheter bör inriktas på gränsöverskridande aspekter. Den bör inte ha mandat att utföra självständiga kontroller. Det är också viktigt att myndigheten inte får någon roll i att tolka nationella kollektivavtal eller ta egna initiativ till ny lagstiftning på arbetsmarknadsområdet.

Som sagt, det ska framhållas att det är angeläget att respektera fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna, nationella arbetsmarknadsmodeller och sociala trygghetssystem och principerna om subsidiaritet och proportionalitet. Självklart ska en sådan myndighet finansieras inom de ekonomiska ramar som finns.

Detta är svenska ståndpunkter som vi borde kunna vara överens om i Sveriges riksdag. Åtminstone borde de partier som står upp för Europasamarbetet kunna vara överens.

Det är viktigt att komma ihåg att det går att påverka EU. Den svenska regeringen har bevisat detta: När man tillträdde var en av de första saker man gjorde att aktivt börja arbeta för att utforma ett utstationeringsdirektiv, så att man skulle kunna ställa krav på svenska löner i Sverige. Under åtta år möttes vi av påståenden från den borgerliga regeringen om att detta var omöjligt. Men den svenska regeringen har bevisat att det aktivt går att påverka Europa. Om man faktiskt gör något och vill något kan man också något.

Med detta yrkar jag bifall till reservation 4.

Anf. 85 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Hur svårt kan det vara, Patrik Björck? En historia blir inte mer sann bara för att Patrik Björck står och fabulerar ihop någonting i talarstolen. Moderaterna har aldrig sagt att man ska samarbeta med Sverigedemokraterna. Jag säger detta nu, eftersom debatten tv-sänds. Det ska inte råda någon som helst tvekan om den saken. Jag förväntar mig att en representant för Socialdemokraterna faktiskt kan skilja på vad som är lögn och vad som är sanning, vad vår partiledare har sagt och vad som inte är sagt.

Anf. 86 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Jag tror att Margareta Cederfelt möjligen är den enda i detta land som inte känner en stor tvekan i fråga om Moderaternas sätt att förhålla sig till Sverigedemokraterna. Detta är en process som har pågått i medierna om och om igen. Den tidigare partiledaren kunde inte komma någonstans utan att försöka svara på dessa frågor. Och den nuvarande partiledaren har ärvt frågorna. Varje gång som frågan ställs och svaret kommer blir det mer förvirrat. Det finns tyvärr en väldigt stor tveksamhet, fru talman, i fråga om Moderaternas sätt att förhålla sig till Sverigedemokraterna.

Frågan om EU-samarbetet är viktig. Om man lyssnar på debatten här i dag kan man konstatera att också Kristdemokraterna har en negativ och destruktiv inställning till Europasamarbetet. Vi hörde Kristdemokraternas representant, fru talman, säga blankt nej till i stort sett allting. Men det finns en ny ton bland Moderaterna i EU-frågor som är djupt oroväckande. När man samtidigt ser att de inte kan ge tydliga besked om samarbetet med ett starkt reaktionärt och Europakritiskt parti som Sverigedemokraterna är det klart att det finns anledning att bli extra tveksam.

Nej, det finns ingen anledning för mig att ha några synpunkter på vad som är lögn eller sanning i detta. Jag bara konstaterar att det finns en väldigt stor osäkerhet om var Moderaterna står när det gäller deras förhållningssätt gentemot Sverigedemokraterna. Jag kan konstatera att det naturligtvis också gäller Kristdemokraterna.

Anf. 87 MARGARETA CEDERFELT (M) replik:

Fru talman! Hur svårt kan det vara? Jag undrar hur många gånger först Anna Kinberg Batra och sedan Ulf Kristersson med emfas ska upprepa: Vi samarbetar inte med Sverigedemokraterna i Sveriges riksdag.

Detta har upprepats gång på gång på gång. Men Patrik Björck vill gärna basunera ut någonting annat. Tyvärr måste jag säga: Då faller sanningen mellan grenarna. Jag tycker inte att detta är snyggt. Det är mycket dåligt.

Fru talman! Jag tycker att Patrik Björck ska hålla sig till vad som faktiskt är sagt av de personer som han citerar och inte fabulera ihop någonting baserat på vad som skrivs i vissa kvällstidningar.

Anf. 88 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Hur många gånger ska frågan ställas? Jag skulle väl kunna ge ett enkelt svar: Tills den besvaras. Orsaken till att frågan ställs gång på gång på gång, som Margareta Cederfelt mycket riktigt påpekar, är att den inte besvaras. Den dag som frågan besvaras får man väl hitta en annan fråga att ställa. Det är inte jag som ställer frågan gång på gång på gång. Det är landets samlade journalistkår. Svaret blir: Frågan kommer troligen att ställas tills den får ett svar.

Men det var bara den ena delen. Den andra delen är den oerhört negativa och destruktiva Europapolitik som Moderaterna i dag står för. Man säger nej till i stort sett allting. Man använder subsidiaritetsinstrumentet i Sveriges riksdag för att försöka obstruera i sakfrågan – vi hade ett exempel på det i mitt utskott i våras – och inte för att subsidiaritetspröva, som det är till för. Detta är ett av många exempel på att Moderaterna förflyttar sig i Europapolitiken på ett mycket oroväckande sätt.

Det är inte bara jag, fru talman, som noterar detta och är orolig. Alla som följer Sveriges utveckling – näringslivet och andra – har anledning att vara oerhört oroade över Moderaternas inställning i Europafrågor. Man är helt enkelt inte pålitlig i Europapolitiken längre.

Anf. 89 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Det är bra att arbetsprogrammet diskuteras och presenteras. Som mina kollegor förtjänstfullt har berättat har vi en moderat linje och också en bred uppslutning i Alliansen.

Jag tänkte diskutera frågan om en europeisk arbetsmarknadsmyndighet. Men jag kan inte låta bli att notera vad min trätobroder Patrik Björck

alldeles nyligen sa. För den person som är insatt i svensk politik kan det inte råda några tvivel om att Moderaterna mycket tidigt tog ställning för ett svenskt EU-medlemskap och sedan dess har varit för det. Man är fortfarande för, och brinner för, ett EU-samarbete, de fyra friheterna, en ökad handel, en ökad tillväxt och det europeiska välståndet. Därför är det också välkommet med sociala reformer.

Alliansregeringen var den regering som var mest aktiv av de svenska regeringar som funnits inom EU-samarbetet. Det var mycket tydligt. Vi fick tydligt beröm. Man hade inte sett en regering som var så aktiv i Europapolitiken. Detta kom från den svenska EU-kommissionären, som då var Margot Wallström, som numera sitter i den regering som vi kanske tycker borde göra mer på EU-nivå och göra det bättre på EU-nivå.

Men det är en stor skillnad, fru talman, mellan att vara för EU och att säga ja till att allting ska ligga på EU-nivå. Vi tycker inte att allting ska ligga på EU-nivå. Vi tycker att EU ska vara bra. Vi tycker att EU ska göra rätt saker, och vi tycker att EU ska göra de sakerna mycket bra. Men vi köper inte den närmast federalistiska slutsats som jag tycker att Patrik Björck andas: att man bara för att man är EU-positiv måste tycka att EU ska syssla med allt mellan himmel och jord.

Moderaterna tycker inte att arbetsmarknadspolitik är ett område som ska beslutas på EU-nivå. Arbetsmarknadspolitik är nationell beslutskompetens, som det heter. Vi beslutar om den här i Sveriges riksdag. Så tycker vi att det ska fortsätta att vara.

Också jag är lite orolig över utvecklingen i EU. Jag tycker givetvis att det är tråkigt med brexit. Men man bör nog fundera på vad det är som driver fram de strömningarna. Det finns diskussioner om både brexit och andra länder där man blir mer EU-skeptisk. Jag tror att det är så här för att man anser att EU kanske ägnar sig åt något fel saker. Därför tror jag att det blir än viktigare att vi vässar EU och gör det mycket bättre på de områden där EU ska stå starkt. Men jag blir oroad över att EU-kommissionen i det närmaste är tondöv när man i stället vill göra tvärtom och öka EU:s inflytande på områden där EU i dag inte riktigt finns.

Sedan kan jag säga något om arbetsmarknadspolitik och detta med en arbetsmarknadsmyndighet. Här ska man ha diskussioner. Det ska fortfarande vara nationell beslutskompetens. Men det sägs att det ska skrivas under dokument. Detta ska kunna föranleda lagstiftningar på EU-nivå. Och nu vill man inrätta en arbetsmarknadsmyndighet. Det gör man inte bara för skojs skull, utan man vill att den ska ha en roll. När man väl har tagit steg ett blir det mycket lättare att ta steg två.

I det läget är jag förvånad över att vissa företrädare i det närmaste vill lämna över en del av den svenska arbetsmarknadspolitik och det som kallas den svenska modellen till beslutande på EU-nivå.

Därför anmälde vi en avvikande mening i arbetsmarknadsutskottet som i sin tur fick majoritet och blev utskottets linje. Moderaterna lade tillsammans med övriga allianspartier fram ett konkret förslag där vi sa nej till arbetsmarknadsmyndigheten.

Detta är ett mycket tidigt skede. Som det redogjordes för från socialdemokratiskt håll säger vi direkt nej. Om vi inte vill ha en arbetsmarknadsmyndighet måste det väl vara bättre att redan i början säga nej än att vänta tills förslaget har lagts fram och antagits och därefter säga att vi inte vill ha en sådan myndighet?

Det är nu vi har chansen att påverka. Om vi har en aktiv regering som jobbar hårt, bygger allianser och säger att detta inte är någon bra lösning kan vi nå framgång och säkerställa – eller i alla fall göra vad vi kan för detta – att en sådan myndighet inte blir verklighet.

Om denna myndighet sedan skulle bli verklighet kan man förstås – eller bör åtminstone kunna – hålla flera bollar i luften. Det är ju inte så att det finns något förbud mot att försöka säkerställa att effekterna blir små om det tråkiga skulle hända att denna myndighet blir verklighet.

Från vår sida är vi oerhört tydliga: Detta är nationell beslutskompetens. En arbetsmarknadsmyndighet på EU-nivå är inget som vi vill ha. Vi säger nej, och vi är tydliga. Det råder inga tvivel om vad den moderata linjen i Europapolitiken är.

Om Patrik Björck tycker att detta är svårt att se tycker jag att han ska lyssna på de debatter som förs av moderater och läsa de moderata dokumenten. Då kommer han tydligt att se att Moderaterna har, kommer att ha och har haft en extremt tydlig och stringent linje i Europapolitiken. Den är positiv till EU men mycket tydlig med att EU ska göra rätt saker.

(Applåder)

Anf. 90 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Christian Holm Barenfeld säger att den moderata tidigare regeringen var mycket aktiv i Europapolitiken. Låt mig bara ta ett exempel. Lavaldomen föll 2007, och under alla de år som ledde fram till regeringsskiftet 2014 ställde jag vid upprepade tillfällen frågor till regeringsföreträdare – både statsministern och arbetsmarknadsministern – om vad man gjorde i EU för att riva upp denna felaktiga lagstiftning, som skadade svensk arbetsmarknad svårt.

Varenda gång erkände de – och var på det sättet hederliga, fru talman; det kan jag ge dem – att de inte gjorde någonting. De sa: Vi gör ingenting, för vi kan inte – om vi skulle börja röra i detta direktiv skulle det troligen bli sämre för svenska löntagare.

Detta har jag hört upprepas många gånger. Man gjorde ingenting, erkände att man inte gjorde någonting och sa att det inte var möjligt att göra någonting.

Sedan fick vi häromåret en ny regering, fru talman, som omedelbart började göra saker och ting. Detta var en regering som ville mycket och som kunde göra mycket. Man kan tycka att tre år är lång tid, fru talman, men i dessa sammanhang, när det gäller dessa komplicerade frågor och handlar om 28 länder, är det en enorm prestation av den svenska regeringen att på tre år komma till rätta med detta bekymmer, så att vi åter kan fastställa svenska löner i Sverige.

Världen är faktiskt så komplicerad att om arbetsmarknadspolitiken ska vara ett nationellt område – vilket Christian Holm Barenfeld säger att han vill, fru talman – måste man också se till det finns instrument för detta. Eftersom den svenska arbetsmarknadsmodellen bygger på att fackföreningarna kan kräva kollektivavtal var detta helt avgörande att rätta till. Det klarade den socialdemokratiskt ledda regeringen av.

Anf. 91 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik:

Fru talman! Det var definitivt så att alliansregeringen var oerhört aktiv i Europapolitiken. Fråga till exempel den tidigare EU-kommissionären

Margot Wallström, som ju du, Patrik Björck, är relativt bekant med rent politiskt. Hon var väldigt tydlig med att hon aldrig hade sett en regering som var så aktiv i EU-sammanhang. Detsamma gäller på arbetsmarknadsområdet.

Jag och Patrik Björck står här i olika talarstolar, och det gör vi av en orsak: Vi tycker olika politiskt. Det är klart att en alliansregering inte driver Patrik Björcks linje – det tycker jag är fullt rimligt. Jag jobbar varje dag för att vi framöver ska få en regering som inte driver Patrik Björcks linje, eftersom vi har olika syn när det gäller arbetsmarknadspolitiken.

Däremot vill vi ha ordning och reda i svensk arbetsmarknadspolitik. Vi vill ha en öppen arbetsmarknadspolitik inom EU, med tydliga regelverk. Det har vi också – vi har inte en massa folk som är i Sverige utan att ha kollektivavtal på laglig grund. Sedan finns det alltid personer som begår brott, men det finns regelverk och lagstiftningar på det här området.

Detta är en av anledningarna till att vi säger nej till dessa delar i arbetsmarknadspolitiken. Det som Patrik Björck talar om och förfasar sig över är i många lägen sådant som det redan finns regelverk för.

Jag och Moderaterna har inte heller framgent någon ambition att göra Patrik Björck tillfredsställd, eftersom vi har olika politiska uppfattningar i dessa frågor.

Anf. 92 PATRIK BJÖRCK (S) replik:

Fru talman! Vi har några gånger under denna debatt hört Christian Holm Barenfeld och hans kamrater i Alliansen tala om att säga nej. Säger nej gjorde också den tidigare borgerliga regeringen när det gällde att skapa ett bättre skydd för anställda. Den borgerliga regeringen fixade ett svenskt anställningsskydd som var så dåligt att till och med EU-kommissionen reagerade och sa att det bröt mot EU:s lagstiftning.

Man hade ett anställningsskydd för tillfälligt anställda där det gick att stapla anställningar på varandra. Det var inte bara de fackliga organisationerna, de anställda och oppositionen här i Sveriges riksdag som ville att den borgerliga regeringen skulle rätta till detta. EU-kommissionen ålade, med hot om vite, den borgerligt ledda regeringen att åtminstone ge de svenska löntagarna samma anställningsskydd som gällde som minimikrav i Europa.

Vad svarade då den moderatledda regeringen? Regeringen svarade precis som Christian Holm Barenfeld gör här i dag, fru talman: Den sa nej, nej och nej. Det verkar vara en väl inövad replik.

Denna debatt oss emellan handlar om huruvida det är möjligt att påverka EU-politiken eller inte. Det viktiga att komma ihåg, fru talman, är att det första som krävs för att man ska kunna påverka är att man har viljan att påverka. Om man inte har viljan att påverka är det naturligtvis oerhört svårt.

Men det räcker inte att ha viljan att påverka, utan man måste också ha förmågan att påverka och förmågan att arbeta hårt. Det är därför den socialdemokratiskt ledda regeringen når resultat.

Anf. 93 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M) replik:

Fru talman! Det är alltid uppfriskande att debattera med Patrik Björck!

Vi drev på. Vi var aktiva. Vi är aktiva. Vi sitter i dag inte i regeringsställning, men vi är i stället aktiva i riksdagen.

Vi säger ja till EU-samarbete. Vi säger ja till bra förslag. Vi säger nej – och vi kommer att fortsätta att säga nej – till dåliga förslag, Patrik Björck.

Situationen vi hade före Lavaldomen vill jag inte ha igen. Patrik Björcks fackliga kompisar från Byggnads stod och skrek ”go home” till de utstationerade arbetarna när de kom till jobbet.

Jag tyckte att detta var skamligt. Vi säger inte ”go home” och vill inte att folk ska säga det. Vi säger snarare ”gå till jobbet”. Vi ska driva på för att svenska arbetare ska kunna jobba i Sverige och i övriga EU-länder samt för att vi ska kunna ha utstationerade personer.

Vi är beroende av att folk kommer till vårt land och jobbar. Vi har en bra valfrihet för våra medborgare att resa runt eller bo i olika delar av Europa och arbeta under längre eller kortare perioder.

Det finns bra regelverk för arbetsmarknadsskydd. Jag tror inte att den genomsnittlige medborgaren kan relatera till den verklighetsbild som Patrik Björck målar upp från alliansregeringens tid. Det var inte kaos på den svenska arbetsmarknaden. Det var all-time-high i många siffror. Sedan blev det en finanskris, men det var en finanskris som Sverige klarade sig fantastiskt bra ur.

Den här debatten handlade om EU:s arbetsmarknadsprogram. Det är tydligt att Alliansen och en majoritet i Sveriges riksdag säger nej till in-stiftandet av en europeisk arbetsmarknadspolitik och en arbetsmarknads-myndighet. Patrik Björck, Socialdemokraterna, och andra säger ja till att flytta över den politiken. Det är tydliga skillnader i svensk politik.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 10.)

§ 8 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18: MJU2
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (prop.
2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 94 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Precis som talmannen sa är det Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel som vi ska debattera nu.

Fru talman! Det går en tydlig ideologisk skiljelinje i svensk politik. Det syns även i den här budgeten, som vi nu ska debattera och som i dag handlar om de areella näringarna, landsbygden och livsmedlen.

För Moderaterna och allianspartierna är det självklart att hela landets utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. Det ska ske på ett sätt som skapar ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Vi vill att våra gröna näringar, jordbruk, skogsbruk och animalieproduktion, ska växa och få möjlighet att skapa många nya jobb och tillväxt i hela Sverige. Vi vill ta vara på landsbygdens möjligheter och förutsättningar. Sverige kan producera mycket mer mat, mycket mer skog och många fler jobb över hela Sverige. Det ska vi ta vara på.

Fru talman! Först vill jag lyfta upp det jag tycker är bra. Det är bra att vi har fått en livsmedelsstrategi som tydligt pekar på att vi ska öka svensk mat- och livsmedelsproduktion och stärka den svenska konkurrenskraften. Jag har länge arbetat för en svensk livsmedelsstrategi, så den välkomnar jag.

Jag ställer mig också bakom Moderaternas många förslag och reservationer för att förbättra för lantbruket och de gröna näringarna i Sverige. Men för tids vinnande, fru talman, yrkar jag bifall endast till reservationerna 2 och 3.

Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet. Eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag till ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagets fördelning inom Utgiftsområde 23 utan hänvisar i den delen till vårt särskilda yttrande.

Fru talman! Vad är det då som skiljer våra budgetar åt? Utgiftsområde 23 fördelar ca 19 miljarder kronor. Det som skiljer Moderaternas budget från S-budgeten och regeringens budget handlar i stort om att S-regeringen vill öka stöden och skatterna medan vi inte vill öka skatterna utan i stället se till att sänka dem för att öka konkurrenskraften.

Fru talman! Vi moderater vill i stället sänka dieselskatten för de gröna näringarna för att öka konkurrenskraften. Vi vill också göra satsningar på att försöka öka exporten av svensk mat. Sveriges bönder måste ges möjligheter och förutsättningar att vara med och slåss på den internationella matmarknaden.

Sveriges lantbruk och skogsnäring måste ges möjlighet att växa och utvecklas. Därför vill vi stärka förutsättningarna för företagande, handel och konkurrenskraft så att fler jobb kan skapas i hela landet. Sveriges regering måste ge bättre förutsättningar för att detta ska lyckas. Det handlar om lägre skatter, minskad byråkrati, minskad regelbörda och att staten och samhället sköter de åtaganden som man tar på sig för att inte hämma utvecklingen och tillväxten. Möjligheten hämmas annars av onödigt långa handläggningstider, sena EU-utbetalningar och nya skatter. Självklart måste också EU-ersättningarna betalas ut i tid. I dag är situationen helt orimlig för många lantbrukare, som måste vänta flera år på sina pengar från Jordbruksverket. Detta är ju helt oacceptabelt, och regeringen borde ha agerat och löst detta.

Fru talman! Efter livsmedelsstrategin blev verkligheten som många av oss trodde på, att nu skulle regeringen verkligen ta tag i nästa fas och förverkliga strategin, en fråga om hur vi stärker konkurrenskraften och ökar den svenska livsmedelsproduktionen. Det är här som det skiljer sig i svensk politik. I stället tänker regeringen höja skatterna, och nya skatter planeras för landsbygden. Medan vi moderater tror på politikens skyldigheter att undanröja hinder för människan och företagen så att de kan växa och skapa fler jobb tror regeringspartierna i stället på nya politiska stöd och nya detaljregleringar. Livsmedelskedjan i Sverige har en stor tillväxtpotential. Dessutom håller den hög kvalitet med låg andel växtskyddsmedel, högt djurskydd och låg antibiotikaanvändning.

Fru talman! För oss moderater är det självklart att vi behöver både ekologiskt lantbruk och konventionellt lantbruk. Båda ska ha möjlighet att växa i Sverige. Men S-regeringen tror i stället på en politisk styrning genom att tvinga fram att Sveriges areal till 30 procent ska vara ekologiskt

certifierad och att 60 procent av den offentliga maten ska vara ekologiskt producerad till 2030.

Fru talman! Politiken, det vill säga S och MP i detta läge, vill alltså styra vad vi ska producera i Sverige och vad vi ska äta. Denna politik hör hemma i det gamla Sovjetunionen och i Östeuropa, inte i Sverige. Vi vill i stället att både ekologisk och konventionell produktion ska växa i Sverige utan politiska pekpinnar och nya detaljregleringar.

Fru talman! Det räcker inte med att bara lyssna på vad människor på landsbygden säger utan det gäller också att höra *vad* de säger. De gröna näringarna ska växa i Sverige, men då kan man inte belasta dem som ska bo och leva på landsbygden med högre bränsleskatter, vilket regeringen föreslår. Man kan inte införa nya planerade skatter för lastbilstransporter som fördyrar transporterna och sänker konkurrenskraften för Sveriges företag. Vad landsbygden i stället behöver är lägre skatter, långsiktiga regler och mindre byråkrati, en ökad framtidstro, en trygghet i politiken så att människor vågar investera och satsa på en ökad matproduktion.

Fru talman! Vi moderater sänker i stället dieselskatten med 50 öre per liter för att öka konkurrenskraften för de gröna näringarna. En viktig faktor för att stärka konkurrenskraften är också att stoppa den stränga implementeringen av nya EU-regler. Hur kommer det sig att Sverige alltid ska gå steget före, gå lite längre än våra europeiska kollegor? Detta missgynnar vår konkurrenskraft, våra företag och jobben i Sverige. En svensk regering måste tillvarata Sveriges intressen även på EU-nivå.

Fru talman! Gång på gång ser vi hur regeringen slarvar bort möjligheterna. Glyfosat var en sådan fråga där man sa en sak i Sverige men agerade i motsatt riktning i förhandlingarna. Detta imponerar inte.

Andra exempel är hur Kemikalieinspektionen har förbjudit och stoppat växtskyddsmedel i Sverige som är tillåtna och nödvändiga i Europa, vilket hotar svensk produktion och samtidigt gynnar importen. Det är tvärt emot en ökad livsmedelsproduktion i Sverige. Så kan vi inte jobba, fru talman. Detta håller inte, och det äventyrar våra jobb, våra företag och vår kraft och tillväxt i Sverige. Sveriges regering måste stå upp för svenskt lantbruk och skogsbruk.

Fru talman! Vi vill också satsa på tuffare och tydligare krav i upphandlingarna i de offentliga köken så att fler får möjlighet att äta våra högkvalitativa svenska livsmedel. Här gäller det att offentliga upphandlare verkligen tar sitt ansvar i upphandlingen, med en ordentlig uppföljning och sedan en utvärdering. Detta är nödvändigt om vi ska lyckas – och det ska vi.

Genom de offentliga köken vill vi också öka efterfrågan på viltkött, som är både klimatsmart och miljövänligt. Därför vill vi underlätta för att göra vildsvinskött och övrigt viltkött mer tillgängligt i de offentliga köken. Därför satsar vi i vår budget på ett pilotprojekt där Naturvårdsverket och Livsmedelsverket får i uppdrag att bygga upp en stark infrastruktur för hantering av viltkött.

Fru talman! Regeringens politik att satsa på landsbygden med ena handen och ta tillbaka desto mer med andra handen är varken rimlig eller ärlig. Man påstår att man lägger ut ca 1 miljard mer i sin budget än vi gör i vår. Men vad planerar man att ta med andra handen? Jo, det mångdubbla. Där pratar vi om nya bränsleskatter – 800 miljoner kronor för indexuppräkningsen på bensin och diesel. Vi pratar om lastbilsskatter som kan kosta

Sveriges företag och landsbygd 4–10 miljarder kronor. Vi pratar om flygskatter som kommer att äventyra våra regionala flygplatser och minska attraktionskraften i att utveckla hela Sverige. Det handlar om minst 1 miljard.

Man planerar nya reservat. Man planerar politisk styrning av produktionen med nya regler som begränsar möjligheterna att producera mer svensk mat. Man ger mindre pengar till våra vägar, som är nödvändiga för att landsbygden ska fungera. Däremot planerar man nya höghastighetståg, som enligt alla uträkningar är olönsamma. Detta tänker man satsa på i stället för att underhålla och sköta om den befintliga järnvägen och bygga ut den – den som vi är beroende av och som måste fungera.

Att Socialdemokraterna tror att 175 miljoner till beredskapsjobb, att röja sly i igenväxta vandringsleder och i misskötta statliga reservat, skulle vara lösningen på landsbygdens problem är ju bara pinsamt.

Fru talman! Med vår politik tänker vi moderater förbättra förutsättningarna att producera mer svensk mat på våra åkrar, vilket skapar jobb, medan Socialdemokraterna med sin politik planerar att röja sly på de igenlagda åkrarna.

Valet är ert, lyssnare och väljare – vill ni ha en levande landsbygd med ökad matproduktion eller en landsbygd som växer igen och dör av nya skatter och regelverk i den socialdemokratiska politiken?

Det finns fler problem på landsbygden som måste belysas. Vi har i dag en vargpopulation som är betydligt större än riksdagen en gång har fattat beslut om. Det hämmar de tankar vi har med livsmedelsstrategin för att öka matproduktionen i landet. Det hämmar folk som vill skaffa tamboskap, och det hämmar jakten på landsbygden. Självklart måste vi ha en vargstam, men den måste vara rimlig så att landsbygden klarar av den. En fråga till Socialdemokraterna: Hur många vargar anser ni att vi behöver för att få en levande landsbygd?

Fru talman! Vi moderater vill flytta vargfrågan och viltvården till en ny viltmyndighet, men regeringen motarbetar detta. Vargen borde också flyttas från EU:s rödlista till listan på jaktbart vilt. Inte heller här har regeringen levererat någonting.

Regeringen motarbetar den småskaliga vattenkraften på landsbygden. Trots att det strider mot energiöverenskommelsen har regeringen inte underlättat tillståndsgivningen för de små kraftverken. Detta hotar nu de gamla kvarnarna, elverken och sågverken på landsbygden.

Vi moderater vill lätta på strandskyddet så att fler kan bygga och bo vid våra sjöar. Detta skulle skapa jobb och tillväxt i hela landet. Regeringen har inte gjort någonting för underlätta sådan byggnation.

Att Sveriges bönder ska behöva vänta på EU-utbetalningar är helt orimligt.

En annan fråga är Lantmäteriet. Man får i dag vänta i ett och ett halvt års tid för att få en förrättning på en byggnation, vilket är helt orimligt. Detta borde regeringen självklart ha gjort någonting åt.

Vi moderater vill tillåta gårdsförsäljning, vilket Socialdemokraterna och Miljöpartiet säger nej till. Det skulle kunna ge många nya jobb ute på landsbygden.

Prot. 2017/18:45
7 december

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

Vi har stor potential att öka vår matproduktion i Sverige och vår export av livsmedel. Med ökad svensk matproduktion blir vi också självförsörjande om vi skulle råka ut för en avspärning eller krig. Moderaterna tror på och vill utveckla de gröna näringarna.

Avslutningsvis vill jag upprepa att jag tycker att livsmedelsstrategin var bra. Den pekar på att vi ska öka matproduktionen i Sverige och stärka konkurrenskraften för de gröna näringarna. Men om det ska lyckas i Sverige, fru talman, krävs det en helt ny regering som verkligen vill detta.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).
(forts. § 11)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 6 december

NU3 Utgiftsområde 21 Energi

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

141 för utskottet

40 för res.

123 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 22 MP, 18 V, 1 -

För res.: 39 SD, 1 -

Avstod: 74 M, 19 C, 16 L, 14 KD

Frånvarande: 13 S, 9 M, 7 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 3 -

KU6 En strategi för arbetet med mänskliga rättigheter i Sverige

Punkt 4 (ILO:s konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk)

1. utskottet

2. res. 2 (V)

Votering:

284 för utskottet

19 för res. 2

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 74 M, 39 SD, 21 MP, 19 C, 16 L, 13 KD, 2 -

För res. 2: 1 MP, 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 7 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 3 L, 3 KD, 3 -

Prot. 2017/18:45

7 december

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 10 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UU4 Kommissionens arbetsprogram 2018

Punkt 1 (Övergripande om arbetsprogrammet)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 1 (SD)

Votering:

263 för utskottet

40 för res. 1

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 74 M, 22 MP, 19 C, 18 V, 16 L, 13 KD, 1 -

För res. 1: 39 SD, 1 -

Frånvarande: 13 S, 9 M, 7 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 3 L, 3 KD, 3 -

Punkt 4 (En fördjupad och mer rättvis inre marknad med en stärkt industribas)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 4 (S, MP)

Votering:

163 för utskottet

122 för res. 4

18 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 74 M, 39 SD, 19 C, 16 L, 13 KD, 1 -

För res. 4: 99 S, 22 MP, 1 -

Avstod: 18 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 7 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 3 L, 3 KD, 3 -

Peter Jeppsson (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 6 (Ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som grundar sig på ömsesidigt förtroende)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 8 (L)

Votering:

229 för utskottet

16 för res. 8

58 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 74 M, 22 MP, 19 C, 13 KD, 1 -

För res. 8: 16 L

Avstod: 39 SD, 18 V, 1 -

Frånvarande: 13 S, 9 M, 7 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 3 L, 3 KD, 3 -

Punkt 7 (En starkare global aktör)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 10 (V)

Votering:

245 för utskottet

18 för res. 10

40 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 74 M, 22 MP, 19 C, 16 L, 13 KD, 1 -

För res. 10: 18 V

Avstod: 39 SD, 1 -

Frånvarande: 13 S, 9 M, 7 SD, 2 MP, 3 C, 3 V, 3 L, 3 KD, 3 -

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

§ 11 (forts. från § 8) **Areella näringar, landsbygd och livsmedel** (forts. MJU2)

Anf. 95 RUNAR FILPER (SD):

Fru talman! Eftersom budgetramen redan är beslutad av riksdagen kommer vi i Sverigedemokraterna att avstå från att delta i beslutet om miljö- och jordbruksutskottets förslag till anslag under punkt 2 i betänkan- det. Vi väljer i stället att lämna ett särskilt yttrande med våra budgetförslag.

Vi har nu en rödgrön socialistisk regering som är inne på sitt fjärde år – det riksdagsår som föregår valet 2018. Låt oss alla konstatera att en sådan budget i regel brukar kännetecknas av valfläsk och ouppfyllda löften, oavsett politisk färg på regeringen. Denna budget är knappast något undantag.

Fru talman! Det kan konstateras att växtskyddsmedlet glyfosat i vårt nordiska klimat är en absolut nödvändighet för många konventionella jord-

brukare. Ett förbud skulle innebära att den svenska produktionen av livsmedel fortsatt skulle sjunka samtidigt som kostnaderna för spannmålsodlingen skulle bli högre än vad de är i dag.

Regeringens hanterande av frågan kring glyfosat men även GMO i EU-kommissionen visar tydligt att regeringens miljöpolitik och en positiv utveckling för jordbruket är direkt oförenliga.

Samtidigt satsas det stora resurser i regeringens budget på att omvandla konventionellt jordbruk till ekologiskt, vilket är ännu ett bevis på en oegentänkt miljöpopulism med mindre miljönytta. Vi är av den åsikten att marknaden ska styra hur stor andel av jordbruket som ska vara ekologiskt, inte staten.

Vi anser att Sverige behöver öka sin livsmedelsproduktion. Det långsiktiga målet måste vara att de livsmedel som konsumeras i Sverige också produceras här i största möjliga utsträckning. Sverigedemokraterna tillför därför ytterligare medel i åtgärder för att förstärka en konkurrenskraftig svensk livsmedelssektor.

Fru talman! Trots en rådande högkonjunktur har Sverige en förhållandevis hög arbetslöshet när det gäller invandrare med låg eller ingen utbildning. I den politiska debatten framförs främst två förslag för att få ordning på detta. Det ena förslaget går ut på att utbilda de nyanlända invandrarna. Det andra förslaget går ut på att på olika sätt sänka trösklarna in till svensk arbetsmarknad genom att sänka krav eller löner.

I sin iver att skyffla över de stora problem som invandringen och den bristande integrationen utgör stoppar regeringen in budgetmedel i verkningsslösa arbetsmarknadsprojekt och så kallade enkla jobb. Ett exempel är satsningen på gröna jobb som riktar sig till Skogsvårdsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Regeringen har i sin iver att dölja arbetslösheten bland nyanlända gått så långt att man är villig att stå för hela lönekostnaden och ålägger myndigheter att samarbeta med Arbetsförmedlingen för att hitta på arbetsuppgifter. Numera ingår även ett handledararvode för varje person.

Trots alla dessa ekonomiska incitament kvarstår faktum att sysselsättningsgraden bland utrikes födda enligt SCB är 62,1 procent. Sysselsatt innebär enligt SCB två timmars arbete i veckan eller motsvarande studier i sfi, svenska för invandrare.

Det är tyvärr så att nyanlända som grupp inte har en relevant kunskap eller kompetens för att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Sverige är en kunskapsnation och ska så förbli, tycker vi. Svenska företag, myndigheter och organisationer har i årtal ägnat sig åt att rationalisera bort enklare arbeten genom bland annat digitaliseringens möjligheter.

Inom anslaget 1:1 Skogsstyrelsen och 1:2 Insatser för skogsbruket avvisar vi därför budgetmedel till regeringens gröna jobb.

Fru talman! Tillkomsten av nyckelbiotopsbegreppet har blivit ett problem för många skogsägare. Det ursprungliga syftet med Skogsstyrelsens uppdrag att inventera nyckelbiotoper var att skaffa sig kunskap om hur skogsområden för officiellt skydd skulle kunna prioriteras. Men nuvarande situation påminner om en smygande variant av en socialistisk kollektivisering.

Dessa skogar och tillhörande miljövärden har inte bara uppstått ur tomma intet. Generationers skogsskötsel, kunnande och brukande har lett till den fantastiska utveckling som den svenska skogen uppvisar.

Nuvarande situation är följande: Industrin kan inte, utifrån certifieringsorganens krav, köpa in virke från skogar som klassas som möjliga nyckelbiotoper. Samtidigt finns det inget system eller ekonomisk kompensation, eftersom en ekonomisk uppgörelse med markägaren kräver att biotopen skyddas i ett formellt avtal.

Även om Skogsstyrelsen beslutar att inte skapa ett formellt skydd för en möjlig nyckelbiotop kvarstår den likafullt i förteckningen över nyckelbiotoper, vilket i praktiken leder till ett avverkningsförbud.

Här kan jag nämna den 60-årige skogsägaren från Örnköldsvik i Ångermanland, som nyligen dömdes till böter på 40 000 kronor efter att ha avverkat en nyckelbiotop i sin egen skog – en biotop som inte var formellt skyddad i något avtal.

Att, som regeringen nu vill, tillföra nya medel till biotopinventering är direkt provocerande gentemot svenska skogsägare så länge man inte har löst ersättningsfrågan eller hanteringen av icke längre skyddsvärda biotoper. Sverigedemokraterna säger därför nej till att tillföra ytterligare medel till biotopinventeringen.

Fru talman! Sveriges självförsörjningsgrad, alltså värdet på de livsmedel som vi producerar i relation till konsumtionen, har sjunkit dramatiskt sedan EU-inträdet och ligger i dag på ungefär 50 procent. Vissa undersökningar visar att det är ännu lägre. Det är en oacceptabelt låg nivå.

Sverigedemokraterna budgeterar för en betesersättning för betande kor på 1 000 kronor per mjölkko och år. Detta är ett sätt att kompensera för den konkurrensnackdel som svenska mjölkbönder har gentemot andra län-der på den inre marknaden till följd av bättre djurskydd och beteskravet.

Dessutom vill vi stärka finansieringen för Livsmedelsverket och avsätta ytterligare budgetmedel för regeringens satsning på en konkurrenskraftig livsmedelssektor.

Sverigedemokraterna vill även höja återbetalningen av drivmedelsskatt för jordbruk, så att svenska bönder når samma skattenivå som danska bönder. I Danmark gäller att energi som används i jordbruksföretag får en skattereduktion med 98,2 procent av skatterna på olja, kol och gas. Skatten på diesel för danska bönder efter skattereduktion uppgår till ca 7,3 öre per liter.

Vi i Sverigedemokraterna väljer därför att höja återbetalningen av drivmedelsskatt för jord- och skogsbruk till en nivå som motsvarar dansk nivå.

Skatt på bränsle är en viktig inkomstkälla för staten. Men bortfallet av inkomst är hanterbart, medan det är nödvändigt att lantbrukets konkurrenskraft stärks.

Fru talman! Den 9 september 2018 är det val i Sverige. Den reella politiska utvecklingen har försatt blockpolitiken i gungning och därmed hela det politiska landskapet. I ett sådant läge, med frågetecken kring framtida regeringar och den politiska osäkerhet som följer, står svensk livsmedelsproduktion inför stora utmaningar. Det är utmaningar som måste mötas genom bättre villkor och förbättrad konkurrenskraft för de landsbygdsnära näringarna. Det är en politik som vi i Sverigedemokraterna driver.

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 96 KRISTINA YNGWE (C):

Fru talman! Vi ser i Sverige i dag en allt tydligare regional klyvning. Det handlar om en tudelning mellan såväl människor som orter, mellan dem som känner framtidstro och känner sig delaktiga i vårt samhälle och dem som känner sig bortglömda och bortprioriterade. Samtidigt som vissa orter växer och utvecklas har många mindre orter drabbats av neddragningar i globaliseringens, finanskrisens och lågkonjunktorens spår.

En stor utmaning för Sverige och en viktig uppgift för Centerpartiet är därför att bryta denna regionala klyvning. För att ge hela landet möjlighet att växa krävs en kraftfull jobb- och företagarpolitik. För landsbygden är inte minst förutsättningarna för de gröna näringarna mycket viktiga. De skapar jobb i såväl den egna som i kringliggande branscher, samtidigt som de utgör basen för en klimatsmart omställning av det svenska samhället. Därför är det viktigt att värna om de gröna näringarnas konkurrenskraft och förutsättningar.

Under 2017 har tre viktiga processer som påverkar landsbygderna och deras företag pågått och i vissa fall också nått viktiga delmål. Det rör sig om livsmedelsstrategin, Landsbygdsutredningen och det nationella skogsprogrammet.

Ett halvår har förflutit sedan Sveriges riksdag behandlade regeringens livsmedelsstrategi och beslutade att svensk livsmedelsproduktion ska öka. Den budget som regeringen presenterat inför 2018 är alltså en viktig indikator på hur regeringen tänker sig att de livsmedelspolitiska målen ska uppnås rent konkret. Det finns vissa bra delar i regeringens budget, till exempel satsningar på växtförädling och export, men tyvärr saknas det även denna gång åtgärder som stärker lönsamheten på gårdsnivå och på kort sikt.

Dieselåterbetalningen äts upp av en indexering av dieselskatten och urholkar konkurrenskraften steg för steg. För att stärka lönsamheten på gårdsnivå vill Centerpartiet öka återbetalningen och indexera den. Vi i Centerpartiet ser samtidigt att det är viktigt att arbeta för visionen om ett fossilfritt lantbruk. Vi vill därför införa en biodrivmedelsbonus för att göra det mer attraktivt med förnybart i traktortanken.

Vi vill också slopa arbetsgivaravgiften för mjölkbönder under tre år, för att ge en för Sverige viktig bransch möjlighet att återhämta sig och bygga sig starkare. För att de svenska mjölkbönderna ska kunna konkurrera med andra europeiska bönder långsiktigt behöver dock produktionsvillkoren ses över, och det blir också viktigt att i de kommande förhandlingarna om jordbrukspolitikerna i EU driva möjligheten att ersätta utöver praxis så att Sverige kan införa till exempel en betesersättning.

Regeringen tar i sin budgetproposition återigen upp formuleringar om att införa en kilometerskatt, och sedan tidigare utreds kadmiumskatt och ökad bekämpningsmedelsskatt. Centerpartiet har sedan tidigare krävt ett stopp för ökade punktskatter för lantbruket fram till 2020, och vi menar att regeringen om den menar allvar med att öka livsmedelsproduktionen och stärka konkurrenskraften bör göra detsamma i stället för att flagga för ytterligare kostnadsökningar.

I samband med riksdagens behandling av livsmedelsstrategin gjorde riksdagen även ett tillkännagivande om främjandeuppdrag för myndigheter. Många företagare inom livsmedelskedjan upplever tyvärr att myndighetskontakter ofta snarare hämmar än bidrar till företagets utveckling.

Kronfågels skrinlagda planer på ett slakteri i Kristianstad är ett exempel på utebliven investering till följd av att handläggningen av tillståndet drog ut alltför mycket på tiden.

När regeringen nu skriver fram sina regleringsbrev är det alltså av största vikt att regeringen verkligen följer tillkännagivandet och ger ett tydligt uppdrag till relevanta myndigheter att bidra till att uppnå livsmedelsstrategins målsättningar. Ska svensk livsmedelsproduktion verkligen öka krävs nämligen ett tydligt politiskt ledarskap.

Det behövs långsiktigt sänkta kostnader för att anställa i stället för kortsiktiga ”satsningar” på gröna jobb. Det behövs riktade miljöstödd för den konkreta miljönytta varje gård gör snarare än generella produktionsstöd till specifik ekologisk produktion. Det behövs kostnadsänkningar och regelförenklingar som märks på gårdsplanen snarare än utökade myndighetsbudgetar på företagens bekostnad. Målen finns, men nu gäller det för politiken att agera.

Fru talman! Snart ett år har gått sedan den parlamentariska landsbygds-kommittén presenterade sitt slutbetänkande. Det handlar om 75 förslag som lades fram av en enig kommitté och rörde allt från infrastruktur och myndighetsorganisation till kompetensförsörjning. Det finns nu höga förväntningar runt omkring i landet på att den landsbygdsproposition som regeringen pratat om verkligen levereras i mars, som man har utlovat.

Ett av de viktigaste sätten att skapa förutsättningar för jobb, tillväxt och tillgång till välfärdstjänster på landsbygden är att bättre ta vara på den digitala utvecklingen. För att digitaliseringen av hela Sverige ska ta ytterligare fart krävs utbyggnad av fiber och annan modern kommunikationsteknik i hela landet. Inom landsbygdsprogrammet avsatte Alliansregeringen rekordmycket pengar för en ökad utbyggnad av bredband på landsbygden.

För att den pågående digitaliseringen av hela Sverige ska kunna fortsätta har Centerpartiet vid varje budgettillfälle avsatt ytterligare medel för en förbättrad bredbandsinfrastruktur i hela landet, och vi har gjort så även i år. Tyvärr ser vi samtidigt hur långa handläggningstider stoppar fiberutbyggnaden, och det är av största vikt att regeringen agerar så att de avsatta medlen verkligen får effekt.

Fru talman! Den tredje processen som pågått under 2017 är arbetet med det nationella skogsprogrammet. Landsbygdsministern och regeringen har vid ett flertal tillfällen sagt att det arbete som pågår ska utmynna i en proposition. Först var planen att den skulle presenteras under 2017, och nu hoppas vi att den ska kunna komma under 2018. Skogen är nämligen oerhört viktig för svensk ekonomi. Den skapar jobb på landsbygden och har stor betydelse för vår omställning till en hållbar och långsiktig bioekonomi.

Samtidigt är det viktigt att skydda värdefull natur och hotade arter så att vi stärker den biologiska mångfalden i skog och mark. För att naturvården ska vara långsiktigt hållbar behöver den dock bygga på legitimitet och delaktighet från dem som berörs. Med äganderätten kommer ett ansvar och ett intresse av att långsiktigt förvalta den resurs man äger. Engagerade markägare och brukare är det långsiktigt mest hållbara sättet att vårda vår natur.

Värdefull natur kan behöva utökat skydd, men det måste vara självklart att ägare eller brukare faktiskt ersätts för de inskränkningar som görs. Kostnaden för åtgärden måste också stå i proportion till den miljönytta

som de naturvårdande åtgärderna leder till, och det är viktigt att markägare och brukare faktiskt involveras i hela processen. Centerpartiet har flera gånger lyft fram behovet av en översyn av artskyddsförordningen för att stärka bland annat rättssäkerheten.

Att ansvariga myndigheter och även domstolsbeslut konstaterat att det finns behov av en förutsebar, rättssäker och effektiv process pekar på brister i dagens utövning. Vi ser också exempel på reservatsbildningar där markägarna inte alls blivit involverade i processen utan helt enkelt körts över. Ibland har det gått så långt att landshövdingen har fått gå in och stoppa reservatsbildningen därför att markägarna varit helt maktlösa i processen.

Centerpartiet anser därför att det behövs ett omtag kring naturskyddet för att vi ska få ett bättre fungerande naturskydd. Vi behöver ett naturskydd som är dynamiskt, inte statiskt, och som tar höjd för att naturen – och därmed även hoten och det skydd som behövs – utvecklas och förändras. Det är också viktigt att tidigare beslut utvärderas och vid behov omprövas eller förändras för att de även fortsatt på ett effektivt sätt ska bidra till att skydda värdefulla miljöer och ekosystem. Att regeringen fortsätter att låtsas som ingenting och till och med växlar upp inventeringen av nyckelbiotoper trots brister i processen anser vi i Centerpartiet är mycket beklagligt.

Fru talman! Eftersom riksdagen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den Centerpartiet önskar kommer vi att avstå från att delta i beslutet om anslagens fördelning.

Anf. 97 LARS TYSKLIND (L):

Fru talman! Jag kan väl också börja med att konstatera att det redan har fattats beslut i riksdagen när det gäller ramar och inriktning på politiken. Dessvärre föll Liberalernas förslag, och därför redovisar vi vårt ställningstagande när det gäller budgetförslaget i ett särskilt yttrande. Vi avser inte heller att delta i budgetbeslutet, vilket lär äga rum nästa vecka.

När vi diskuterar budget är det viktigt att ha med sig att Liberalernas totala utgiftsram innehåller drygt 26 miljarder mindre än regeringens. Det betyder naturligtvis att vi måste göra prioriteringar på ett annat sätt. Just när det gäller utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, som vi nu diskuterar, ligger vi nog ca 1 miljard lägre än vad regeringen gör.

Om man ändå tittar på Liberalernas totala budgetförslag ser man att vi gör ett antal övergripande prioriteringar. Det är viktigt att ta upp dem för att kunna sätta in det aktuella utgiftsområdet i sitt sammanhang och i ett helhetstänk. Det handlar om att det ska löna sig att arbeta och om åtgärder för att stärka skolan. Det handlar om att göra det enklare att anställa och om inträdesjobb för nyanlända och unga. Det handlar om stärkt självbestämmande för äldre och om förstärkning av den personliga assistansen, med mera. Detta är några viktiga exempel.

Fru talman! Liberalernas budgetförslag karakteriseras också av en tydlig grön skatteväxling, det vill säga höjda miljöskatter enligt principen att förorenaren betalar och sänkt skatt på arbete. I Liberalernas totala budgetförslag är miljöskatterna ca 5 miljarder högre än regeringens, och beskattning av arbete är 19 miljarder lägre.

När det gäller miljöskatterna kommer de mestadels att lyftas fram under debatten om utgiftsområde 20, Allmän miljö- och naturvård, i nästa

vecka, men jag vill ändå lyfta fram de liberala förslag som har mer eller mindre direkt koppling till dagens utgiftsområde.

Det handlar om att vi föreslår en ny läckageskatt riktad mot övergödning och kadmiuminnehållet i handelsgödsel och att vi vill ta upp diskussionen kring dieselsubventionerna. Vi har tidigare hört att det är en fråga som har med konkurrenskraft att göra, men på något sätt måste vi kunna föra en diskussion om att subventioner av fossil diesel inom jordbruket successivt måste avskaffas. Det ligger helt i linje med den diskussion som finns i Parisavtalet, och jag tror nog att man skulle kunna föra samtal med branschen om den typen av växling.

Fru talman! När det gäller landsbygden i stort bejakar naturligtvis Liberalerna devisen att hela Sverige ska leva och att man ska kunna driva verksamhet i hela landet. Det blir naturligtvis väldigt mycket kring jordbruk och lantbruk, vilket är en viktig del av landsbygden, men det finns mycket annan verksamhet på landsbygden som även den kräver infrastruktur, inte minst bredbandsutbyggnad som Kristina Yngwe lyfte fram. Även Liberalerna har tillfört 100 miljoner i budgeten just för att kunna snabba upp bredbandsutbyggnaden. Detta gynnar naturligtvis livsmedelsproduktionen och lantbruket men även all annan verksamhet på landsbygden.

Det är viktigt att se helheten när det gäller landsbygdspolitik, för mycket handlar om vilken infrastruktur vi har i övrigt och hur det ser ut inom det utgiftsområdet. Inte minst vägarnas standard är en viktig punkt när det gäller landsbygden, för vägtrafiken är ofta den enda transportmöjlighet som finns på landsbygden.

Sten Bergheden tog upp höghastighetstågen, och när det gäller dem har även Liberalerna en känd åsikt. De lågtrafikerade banorna pratar vi väldigt sällan om, men de har naturligtvis också en väldigt viktig roll, inte minst inom landsbygdsområdena.

Även en fungerande postservice är viktigt om man ska driva företag på landsbygden, och där måste vi kunna föra en diskussion om ett avgiftssystem som gör att övernattbefordran trots allt kan fungera.

Detta är områden som Liberalerna arbetar med inom andra utgiftsområden, men det hör ändå ihop med detta.

Fru talman! När det gäller livsmedelsstrategin, som varit uppe här, var vi i Liberalerna egentligen relativt nöjda när vi tog både övergripande mål och de strategiska målen, för vi tyckte, och det tycker vi fortfarande, att där finns den marknads- och konsumentinriktning som vi tycker är viktig. Vi står alltså helt bakom dessa mål.

Sedan kan jag väl säga att vi inte tycker att de åtgärder som sedan har föreslagits riktigt har speglat målsättningarna. Vi pratar om att produktionen ska styras av konsumenternas efterfrågan, vilket har nämnts här tidigare, och då har regeringen svarat med att sätta kvantitativa mål för produktion och konsumtion. Det var inte riktigt det vi läste in i dessa mål.

Om vi nu pratar om marknaden, och det kanske är mindre av en politisk fråga än en ren branschfråga, är vi väldigt måna om att man fokuserar på den potential vi har. Livsmedelsproduktionen i Sverige har en väldigt hög kvalitet, och man måste kunna få betalt för de mervärden som skapas i Sverige. Det handlar om miljöhänsyn generellt, och det handlar om ett starkt djurskydd med låg antibiotikabehandling och många andra saker.

Förutom att vi pratar om konsumenternas efterfrågan som ett självklart styrmedel i sammanhanget är det naturligtvis väldigt viktigt att säkerställa

goda företagsvillkor och att regeringen tar sig an de sju tillkännagivanden som trots allt fanns i diskussionen kring livsmedelsstrategin. Det handlar bland annat om våra myndigheters roll – att man går ifrån det rena myndighetsperspektivet till mer av ett brukarperspektiv i sammanhanget och vidtar de åtgärder som samhället kan göra för att konsumenterna ska kunna göra hållbara och medvetna val.

Den offentliga upphandlingen är viktig. Det pratas mycket om svenskt hit och svenskt dit, men från Liberalernas sida har vi varit tydliga: Vi är frihandelsförsvare. Däremot kan vi tycka att det måste vara enkelt att ställa miljö- och djurskyddskrav i nivå med de svenska vid offentlig upphandling, och då hamnar naturligtvis svensk produktion i en bättre konkurrenssituation. Men att ställa krav på att det ska vara svenskt ser vi naturligtvis inte som en reell möjlighet.

Om vi ska prata lite grann om den svenska skogspolitiken – vi har ju varit inne på skogsprogrammet och så vidare – så tror jag att vi egentligen är väldigt överens om de jämställda målen produktion och miljö. Sedan handlar det om hur vi definierar målen och balansen mellan dem. Ett av de områden som Liberalerna prioriterar, och det kommer vi att ta upp i nästa vecka också, är skogen. Vi kan inte diskutera på anslagsnivå, men man kan ändå diskutera vad man prioriterar, och då är det inte minst att kunna ge våra gammelskogar ett starkare skydd.

Vi ställer oss positiva till skrivningarna i regeringens budgetförslag om att kunna titta på hyggesfria metoder. Jag har i tidigare debatter lyft fram att forskningen på det området har varit väldigt eftersatt. Vi kan liksom inte tro att skogen ska skötas på ett och samma sätt överallt, utan det finns många olika sätt att sköta skog.

Till viss del ställer vi oss positiva även till detta med nyckelbiotoper, som är en viktig del att ta hänsyn till. När det gäller detta kan vi hänvisa till utgiftsområde 20.

Fru talman! Vi pratar mycket jordbruk när det gäller de areella näringarna, men det handlar även om fiske och vattenbruk. Att vattenbruket inte har några indikatorer för själva uppföljningsarbetet är något som jag tycker är väldigt viktigt att lyfta fram. Jag noterar också att regeringen skriver i budgeten att det system för pelagiskt fiske som vi har infört får anses fungera och att man avser att det ska fortsätta.

Det finns även en väldig utmaning kring brexit och hur utträdet ska påverka svenskt fiske, både ur kvotsynpunkt och när vi pratar handelsavtal. Svenskt fiske kommer att bli ett stort diskussionsämne de närmaste åren.

Fru talman! Jag vill säga ett sista ord om uppföljning och att det är väldigt bra att vi sysslar med detta i utskottet. Det är ju väldigt centralt att vi inte bara fokuserar på att anslå ett antal miljarder i en åtgärd och sedan inte ser vad som är resultatet. På något sätt är det ändå kostnadseffektivitet vi söker, och då tycker jag att det som vi gör i miljö- och jordbruksutskottet är väldigt centralt. Jag uppskattar det verkligen och tycker att vi ska fortsätta med det.

Anf. 98 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Jag står bakom Kristdemokraternas reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 4.

Jordbruket är grunden för en nations överlevnad. Därför är det viktigt att vi i denna kammare har antagit livsmedelsstrategin. I många år handlade politiken i denna kammare om att avveckla svenskt jordbruk. Nu säger vi i stället att vi vill utveckla jordbruket och livsmedelsproduktionen. Det tycker vi kristdemokrater är en bra och givetvis viktig signal till hela jordbruket.

Vi talar i strategin om att stärka konkurrenskraften och lönsamheten, öka livsmedelsproduktionen och höja livsmedelsförsörjningen.

Fru talman! Det är i sanning inte en dag för tidigt. Om vi summerar livsmedelsexporten och livsmedelsimporten får vi ett handelsunderskott på ca 48 miljarder kronor. Om vi kunde minska underskottet med 10 procent inom de närmaste åren skulle ca 5 miljarder gå till jordbruksföretagen och landsbygden.

Den svenska självförsörjningsgraden av livsmedel, eller försörjningsberedskapen, har minskat kraftigt de senaste decennierna och anges i dag till under 50 procent, alltså kommer varannan tugga vi äter inte från Sverige. I kris eller krig kan vi räkna med att importen väsentligt försvaras. Men även i fredstid kan vårt land hotas av allvarlig störning så att tillförselvägarna till Sverige stoppas.

Har vi tänkt på att i vår vackra huvudstad Stockholm kommer hyllorna att stå tomma i mataffärerna efter två tre dygn om varorna inte kommer in så som vi är vana vid? Oj, är det så illa, kanske någon säger. Eller så rycker man på axlarna och säger: Vem bryr sig? Det ordnar sig alltid.

Sedan barnsben har vi blivit vaccinerade med "Det händer aldrig här i vårt land; vi bor ju i Sverige". Jag tror att det är en farlig inställning.

I vårt grannland Finland har man ett helt annat tänk när det gäller försörjningsgraden av livsmedel. Där är den runt 85 procent. Finland har livsmedelsberedskap för ett helt år. Sverige har för tio dygn. Det är stor skillnad.

I Finland kan man sin historia och minns hur det är att i kristider inte ha livsmedel till landets invånare. Här har Sverige en stor hemläxa att göra.

Fru talman! För ett tag sedan fick vi konkurrenskraftsutredarens utredning på bordet. Utredaren tar upp mycket som är viktigt, bland annat regelkrångel och byråkrati.

När jag var på en bonnafrukost i Nässjötrakten sa en mjölkbonde till mig: Hör du, Magnus, varje morgon när jag vaknar funderar jag på vilken regel jag kommer att bryta mot i dag.

Det är inte konstigt att han tänker så, för om vi summerar alla regler som en bonde måste förhålla sig till inom sitt jordbruksföretag så är det ca 605 stycken. Och det är inte nog med det. Det är 22 journaler, och i 36 olika verksamheter måste man söka tillstånd. Man kan ju fråga sig när bonden hinner sköta sina djur.

Så här kan det inte vara. Här behövs regleringsbrev till myndigheterna och ledarskap för att få en förändring.

Fru talman! Utredaren tar också upp att dieselskatten är en tung rygg-säck för Sveriges bönder. De svenska bönderna betalar i dag betydligt mer för varje liter diesel än sina europeiska konkurrenter. Regeringen talar om att höja konkurrenskraften för svenska bönder. Börja då med att sänka dieselskatten – om regeringen menar allvar med livsmedelsstrategin.

Vi kristdemokrater föreslår att skatten på den diesel som används inom lantbruket sänks med 1,34 kronor per liter.

Fru talman! Förra året var det svår torka i vissa delar av Sverige. I år har vi haft det motsatta med mycket blöta på åkrarna. I norra Sverige har det på en del ställen inte gått att tröska spannmålen under hösten på grund av mycket regn och snö.

Sedan ett antal år finns det i Sverige inget offentligt finansierat stöd till lantbrukare som drabbas av skörde-skador. Det har visat sig att det inte finns någon möjlighet att erbjuda försäkringar mot skörde-skador på rent kommersiell grund. Alla skörde-skadeförsäkringar i världen, inklusive i USA, har någon form av offentlig medfinansiering. Avsaknaden av offentlig medfinansiering av skörde-skadeförsäkring i Sverige innebär att de svenska bönderna har ytterligare en konkurrensnackdel i förhållande till sina utländska kollegor.

Inom landsbygdsprogrammet finns möjligheter att subventionera försäkringspremier eller program för inkomststabilisering. Det finns därför anledning att utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket.

Fru talman! Vildsvin är ett stort och kostsamt bekymmer. Det handlar om kostnader på över 1 miljard kronor för lantbruket, och då talar vi ändå inte om kostnader för trafikskador och skadegörelse i trädgårdar. I kampen mot vildsvinen är den enskilde bonden rättslös. Det måste till flera åtgärder i kampen mot vildsvinen. Alla hinder för att minska stammen måste tas bort. Den kampen vill Kristdemokraterna ta för jordbrukets och landsbygdens skull.

(Applåder)

Anf. 99 ISAK FROM (S):

Fru talman! Sverige ska hålla ihop från Kiruna till Trelleborg. Det gemensamma samhällsbygget ska framtidssäkras och gälla alla i hela landet. Det har vi socialdemokrater tagit oss an efter år av nedmontering av landsbygdspolitiken. Det är vi som sitter i regeringsställning och ska vända utvecklingen.

Vi socialdemokrater jobbar i alla politiska delar för detta. Underskott har vänts till överskott för att vi ska ha ekonomiska muskler att genomföra den förändring som krävs.

Jag har lyssnat till oppositionen. Det har osat svavel från Moderaternas Sten Bergheden och Sverigedemokraternas Runar Filper. Jag hör en viss tonartsskillnad hos de övriga borgerliga partierna. Centerpartiet tycker nog egentligen att det nu går att genomföra en förändring. Jag håller med om en hel del av det som Liberalernas Lars Tysklind lyfter fram och som vi måste jobba tillsammans med.

Men i sina budgetförslag är den enda åtgärd man vill vidta än en gång att sänka skatterna. Det har vi ju prövat, och det funkade inte så bra. Det blir inte fler utbildningsplatser, fler lokaliseringar av myndigheter, fler servicekontor ute i landet, fler vägar och järnvägar för att vi sänker skatterna. Vi prövade den politiken i åtta år, och det funkade inte. Det var därför svenska folket valde en annan inriktning, nämligen den vi nu presenterar.

Vi debatterar utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Jag brukar förklara för vanligt folk att det handlar om det som växer och går att skörda, så att de ska veta vad vi sysslar med.

Regeringen har aviserat att man kommer att fokusera särskilt på en sammanhållen landsbygd, en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja samt skogspolitik och ett nationellt skogsprogram.

Den 4 januari i år överlämnade Parlamentariska landsbygdskommittén sitt slutbetänkande till regeringen. Regeringen har också aviserat att man under 2018 kommer att lämna en proposition till Sveriges riksdag. Det ser vi fram emot, fru talman, och landsbygdsminister Sven-Erik Bucht kommer säkert att tala om fler viktiga delar som kommer där.

Låt mig också lyfta fram det civilminister Ardalan Shekarabi lyfte fram på Landsbygdsnätverkets landsbygdsdag. Vi lanserar en ny lokaliseringspolitik där staten både faktiskt och fysiskt ska finnas i och ha ett ansvar för hela landet. Det, fru talman, är mycket viktigt och kommer att göra skillnad.

Jag kan konstatera att alla län inte var lika framåtsyftande som mitt hemlän Västerbottens län som redan i slutet på 90-talet aviserade och fattade beslut om att man skulle bygga ut svartfiber som vägen framåt. Vi i Västerbotten, tillsammans med storstadsområdena, ligger nu långt fram i landet.

Det kan vi se är bra. Men fortfarande har vi mycket kvar att göra. Vi ser att stora delar av landet och landsbygden ligger efter. Det är därför ett paradigmskifte när vi nu har en regering som har aviserat att alla ska ha snabbt bredband. Den tidigare borgerliga regeringen undantog 1 miljon människor från snabbt bredband.

Det regeringen säger nu är att 2025 ska alla ha snabbt bredband. Med det menar vi 1 000 megabit. Det är ingen liten målsättning. Det är ett stort åtagande och någonting som vi kommer att ta oss an. Det kommer att göra riktigt stor skillnad. Till detta har vi en regering som har aviserat medel för att det ska kunna genomföras.

Vi ska ha en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja. Starkt påhejade av livsmedelsbranscherna och jordbrukets företrädare antog vi här i kammaren i juni, med en nära nog samlad riksdag, regeringens förslag till livsmedelsstrategi. Det är en stor förändring. Efter många år av nedgång i livsmedelsproduktionen och avveckling inom jordbruket har det aviserats en förändring.

Sten Bergheden måste ha varit extremt ensam i sitt parti Moderaterna. Han står här i talarstolen och säger att han har jobbat för en livsmedelsstrategi. Men han var tämligen ensam bland Moderaterna, må jag säga. Det är bra att han här säger att de nu är för den och jobbar för det. Jag konstaterar att nära nog det enda han var för i talarstolen var livsmedelsstrategin. Men vi är ändå nöjda med att Moderaterna är nöjda med något litet.

Med hänvisning till Lars Tysklinds inlägg vill jag säga att regeringen redan från början föreslog en upphandlingsmyndighet. Självklart ska kommuner och landsting kunna upphandla det de vill ha, konkurrenskraftiga och goda livsmedel producerade i Sverige. De ska ha stöd i sin upphandling. Myndigheten har aviserats för att kommuner och landsting ska kunna ha den kompetensen och kunna ställa krav på goda djurskyddsvillkor och andra goda villkor. Det är en stor förändring.

Vi kan konstatera att regeringen anslår 163 miljoner för en konkurrenskraftig livsmedelssektor. Det stödet får användas för marknadsföring, deltagande i mässor, stöd till projektverksamhet i syfte att öka kompetensen

och utveckla produkter, processer, nya tekniker, med mera, med anknytning till livsmedelsutvecklingen. För att skapa goda förutsättningar måste detta fortgå under flera år. För att få ett effektivt genomförande av livsmedelsstrategin är det väldigt viktigt att det arbetet fortsätter under kommande år.

Fru talman! I sina budgetar föreslår allianspartierna i stort sett unisont en kraftig neddragning på det anslagsområdet. De står här och säger att de vill något, men det blir det motsatta i verkligheten när de sätter siffror på det. De drar ned miljoner efter miljoner.

Regeringen ökar också anslaget till Jordbruksverket. Alliansen föreslår neddragningar på Statens jordbruksverk med miljoner efter miljoner, några partier med lite mer och några med lite mindre. Men de är helt överens om att neddragningarna behövs och ska göras.

Vi har utmaningar. Biogasproduktionen i Sverige hotas. Därför är det jätte viktigt att vi har ett miljöstöd som fungerar och stöder produktionen av biogas från gödsel, metangasreduceringsersättningen. I dag får vi oroväckande signaler om att biogasproduktionen i Sverige hotas. Därför är det viktigt att vi vidtar åtgärder för att kunna säkra den.

En mycket stor och viktig del i min del av landet är att regeringen har aviserat att man höjer Norrlandsstödet med 100 miljoner för att vi ska kunna ha en konkurrenskraftig livsmedelssektor i hela landet. Det är någonting som vi har slagits för i många år. Jag kan konstatera att de borgerliga partierna här i varje fall inte aviserat någon neddragning, och det kan jag tacka för.

För att vi ska ha en fungerande livsmedelssektor behöver vi också ha ett gott djurskydd. I väntan på en djurskyddsproposition som finns i propositionslistan och förväntas komma under nästa år kan vi konstatera att arbetet vid R3-centret på Jordbruksverket nu kommit i gång och är väldigt viktigt.

Vi var några ledamöter i dag som var på seminariet om en djurförsöksfri forskning. Man konstaterar att det inte bara är oetiskt att forska på djur. Det blir också dåliga resultat. Det blir mycket bättre resultat när man kan forska på stamceller i olika former av provrör eller i olika former av odlingar eftersom människor och djur inte är likadana.

Det är tråkigt att de borgerliga partierna aviserar att de vill dra bort pengarna från denna viktiga verksamhet. Det är här vi ska satsa pengar. Vi behöver bygga ut det. Det behöver snarare satsas pengar på till exempel Vinnova så att det även kommer näringen till del. Det ligger nu på Jordbruksverket, och Jordbruksverkets R3-center bedömer om forskningen kan göras djurförsöksfri. Det är jättebra, och det är en stor skillnad. Jag blir därför konfunderad när de borgerliga partierna vill avslå medel till det.

Sedan blir man lite fundersam. Sverigedemokraterna vill satsa 320 miljoner på ett nytt anslag för djurvälstånd. Det är någonting som vi skattebetalare ska stå för. Det är självklart att alla producenter ska ha ett gott djurskydd. Ska vi gå in och skattemässigt subventionera någonting som ska vara självklart? Det är korkat. Det hänger naturligtvis inte ihop.

Nu är också arbetet med ett vetenskapligt råd på SLU igång. Det är en viktig åtgärd för att stödja utformningen av regel- och föreskriftsarbetet på djurskyddsområdet.

Jag går över till att tala om skogspolitik och ett nationellt skogsprogram. Skogen levererar välfärd, bytesbalans, rekreation och drömmar, lugn och harmoni, spänning och äventyr. Sällan har så mycket skog avverkat som just nu. Sällan har produktionen ökat så mycket som nu och priserna varit så goda. Sällan har de borgerliga partierna klagat så mycket som nu på den förda skogspolitiken. Det är någonting som inte hänger ihop, fru talman.

Ibland kan man få för sig att nyckelbiotoper är ett nytt begrepp, ett påfund, men så är det inte. Den inventering av nyckelbiotoper som diskuterats har pågått sedan 90-talet. Den måste utvecklas säger vi. Det säger Alliansen nej till. Det förstår inte vi.

Vi föreslår satsningar på 15 miljoner per år för att bidra till att skapa enkla gröna jobb inom naturvård och markvård. Det handlar om att få in en ny grupp människor som kan få ett jobb och göra en viktig satsning för Sverige. Vi vill nödvändigtvis inte ha en massa gästarbetare från Rumänien och Bulgarien. De gör kanske inte ett dåligt jobb, men vi tycker att vi borde nyttja den möjlighet vi har. Det säger Alliansen nej till. Alliansen vill också dra ned anslaget till Skogsstyrelsen, vilket skulle leda till att myndigheten får svårt att utföra sitt arbete.

Jag ska tala lite grann om viltskador. Regeringen har aviserat att arbete ska göras för att minska viltskadorna, och det är bra. Regeringen presenterade i förrförra veckan ett beslut om att öka skyddsjakten på kronhjorts- och dovhjortskalv, vilket är bra. Det kommer att behöva göras mer. Vi har mer vilt än någonsin i våra skogar, och det är på tiden att vi får till en samlad klövviltsförvaltning.

Det nationella skogsprogrammet ska ge jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Det ska bidra till en mycket viktig utveckling av den växande bioekonomin. Vår S-ledda regering kommer att presentera ett nationellt skogsprogram baserat på underlag från skogsprogrammets dialogprocess och därefter utarbeta ett handlingsprogram för genomförande. Det är viktigt, och det ser vi fram emot.

Jag ska lite kort säga något också om rennäringen. Det är en viktig satsning som regeringen gör på den, inte minst utifrån den tidigare regeringens rovdjursproposition, som vi till stora delar ställde oss bakom. En del är att det ska vara en toleransnivå på 10 procent för rennäringen. Man säger alltså att just denna näring ska tolerera 10 procent skador. Därför är den satsning som regeringen nu gör för att stärka detta ännu viktigare. Den säger Centerpartiet och KD nej till; det är tråkigt.

Jag håller med Lars Tysklind om att brexitprocessen kommer att ge effekter på fiskepolitiken. Detta kommer att ge upphov till många frågor. Men det ofta blocköverskridande samarbete vi har haft om fiskepolitiken har gett väldigt bra resultat, och jag hoppas att vi kan fortsätta det arbetet, inte minst för att nå hållbara nivåer. Ska vi ha ett kulturellt ålfiske här i Sverige är det ju rätt viktigt att det finns kvar ål. Då måste man ta beslut därefter, så att vi faktiskt i framtiden kan ha ål. Det kan ju var och en ha med sig.

Fru talman! Det vi nu gör och det vi nu sår kan vi skörda i framtiden. Anslaget för en livsmedelssektor, en landsbygd och ett skogsprogram möjliggör därför oerhört viktiga satsningar.

(Applåder)

Anf. 100 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Tack för anförandet, Isak From! Jag tänkte ge dig möjlighet att ännu mer utveckla vad de satsningar ni nu föreslår för det ni kallar landsbygden kommer att göra för Sveriges lantbrukare. Jag tänkte ställa några frågor så har du möjlighet att på ett pedagogiskt sätt beskriva hur de satsningar ni gör kommer att stärka konkurrenskraften för svenska bönder och skogsägare.

Det var faktiskt det vi var överens om i livsmedelsstrategin: att vi skulle se till att stärka konkurrenskraften och öka produktionen. Där hoppas jag att vi fortfarande är överens. Att ni socialdemokrater och regeringen sedan går åt helt andra hållet och i stället börjar pumpa upp våra myndigheter och statliga verk med pengar innebär en helt annan inriktning än vad som framgick av Konkurrenskraftsutredningen, till exempel.

Hur kommer de höga skatterna på diesel att öka konkurrenskraften för svenska bönder? Ni behåller ju dessa skatter på samma nivå och tycker alltså att svenska bönder ska betala lite mer dieselskatt än vad man gör i andra länder, trots att Konkurrenskraftsutredningen och livsmedelsstrategin tydligt har pekat på att vi ska stärka denna del. Berätta nu för svenska väljare hur den höga dieselskatten kommer att stärka lantbruket i Sverige!

Anf. 101 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Sten Bergheden och Moderaterna verkar tro att skattesänkningar är den enda vägen. Vi säger att vi behöver göra både och, och vi behöver definitivt hålla uppe skattetrycket på fossila bränslen. Det vi vill göra är att öka inblandningen av förnybara bränslen. Jag tror att de partier som ställer sig bakom den inriktningen också kan diskutera andra skatteförslag med regeringen, för då är man trovärdig. Men om man konsekvent föreslår sänkta skatter på fossila bränslen kommer man inte att kunna göra upp.

Förnybara bränslen kommer att gynna jordbrukssektorn. Det är faktiskt där dessa bränslen ska produceras. Det är jordbruket och skogsbruket som kan bidra med förnybara bränslen. Det är också deras insatser som kan möjliggöra produktion av biobränslen i Sverige.

Anf. 102 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Om jag tolkar det hela rätt hade Isak From inte något svar på hur konkurrenskraften faktiskt ska stärkas med den höga dieselskatten. Då måste jag ställa nästa fråga: Hur kommer den svenska infrastrukturen att fungera bättre när man lägger pengar på höghastighetståg och utbyggnad av järnvägssystemet i stället för att satsa på de vägar som landsbygden faktiskt efterfrågar?

Och i nästa steg: Hur kommer konkurrenskraften att stärkas av den kilometer- och lastbilsskatt ni planerar att införa? Ni har nu lagt ut smulor till landsbygden: 1 miljard. I jämförelse med andra budgetar kan man tycka att det är mycket pengar med tanke på att man har en lägre nivå där. Men man ska komma ihåg att vi från den andra sidan, Alliansen och Moderaterna, inte först lägger ut 60 miljarder i skatteökningar och sedan portionerar ut 1 miljard tillbaka till statliga verk och förvaltningar, för röjning av sly som har uppstått på grund av att man inte har skött sina naturreservat och vandringsleder och för problem som har uppstått därför att man lagt

ned produktion här i landet till följd av en dålig lantbruks- och livsmedelspolitik.

Detta är åtgärder som är orsakade av att ni inte har sett till att lantbruket och landsbygden har fått fart och inte har följt den konkurrenskraftsutredning och livsmedelsstrategi vi faktiskt var överens om. Det är detta som efterfrågas. Det är bättre att Isak From är ärlig och säger: Vi har vikt ned oss. Det är Miljöpartiet som styr utvecklingen när det gäller lantbruks- och skogspolitik i landet. Det är nog med fasa många lantbrukare och skogsägare här i landet konstaterar detta.

Men svara gärna på hur vi stärker konkurrenskraften med kilometriskatt, flygskatt och mindre pengar till våra vägar, samtidigt som vi satsar på de statliga verken. Hur stärker detta lantbrukarna i Sverige?

Anf. 103 ISAK FROM (S) replik:

Fru talman! Jag hör att Sten Bergheden är här och tränar, för jag vet att trafikutskottet har sin budgetdebatt i morgon. Det är väl där dessa frågor ska tas.

Det är klart att underhållet i statlig förvaltning och av vägar och järnvägar överlag är bristande. Det är därför vi har aviserat den största satsning på ny infrastruktur vi över huvud taget har sett i Sverige. Det behövs satsningar på både järnvägar och vägar för att industrin och livsmedelsförsörjningen ska fungera och för att vi ska få ut varor i alla delar. Det är detta som gör att landet hänger ihop.

Sten Bergheden har stått här i drygt tre år och sagt att det kommer att bli total katastrof, för regeringen tänker införa en lastbilsskatt, vilket kommer att innebära det här och det här och så här mycket. Detta har inte hänt, men Sten Bergheden kommer att fortsätta att säga att det kommer att hända.

Vi har aviserat att vi vill ha en konkurrensneutral skattepolitik på transportområdet. När ett sådant förslag finns kommer vi att presentera det. Vi kan inte som i dag ha en snedvriden beskattning, där vi skattar ut svenska åkare. De betalar ju en högre skatt. Är det så vi ska ha det? Ja, det kanske är så Sten Bergheden vill ha det, men det är inte så vi socialdemokrater vill ha det.

Vi vill ha ordning och reda i transportsektorn; det är grunden för det hela. Det är därför vi aviserar olika förslag. Men Sten Bergheden talar om skattesänkningar och total katastrof. Jag ser inte denna totala katastrof, utan jag ser att ganska många ute i landet nu är ute och debatterar och vill ha de olika satsningar som varje region nu för fram och som är viktiga för respektive del av landet.

I vår del av landet är det Norrbotniabanan, Inlandsbanan och Malmbanan, Malmporten i Luleå hamn och så vidare – oerhört viktiga satsningar – men även några strategiskt viktiga vägprojekt för att öka tonnage på vägarna så att vi får fram godset och får hela landet att fungera.

Anf. 104 STINA BERGSTRÖM (MP):

Fru talman! Tidigare i höst nåddes vi av en oroväckande rapport från Tyskland. Där har forskare studerat förekomsten av insekter i några områden. De har kommit fram till att mängden insekter har minskat med 80 procent på knappt 30 år – det är skrämmande siffror. Och insektsdöden är något som nu sker över hela världen. Ett alltmer storskaligt jordbruk med

ökad användning av bekämpningsmedel ser de tyska forskarna som en anledning till minskningen.

Ja, men det är väl skönt att bli av med lite insekter, kanske någon tänker – mygg som bits, bin som skräms och irriterande flugor. Men vad man då inte tänker på är insekternas oundgängliga roll i naturen kring oss. Till exempel utför de ett viktigt arbete med pollinering av många grödor, som sedan blir vår mat. De deltar också i skadedjursbekämpningen. Enligt uppgifter från Artdatabanken kan det vara så att 90–95 procent av de skadeinsekter som förstör våra grödor blir bekämpade av andra insekter, helt naturligt.

Jag hoppas att insektsdöden kan bidra till ett skifte i vår syn på naturen och vårt brukande av den och för vår politik för jord- och skogsbruk.

Fru talman! Vi debatterar i dag utgiftsområde 23, Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Det är ett utgiftsområde som, vilket redan har sagts, uppgår till 19 miljarder kronor för nästa år. Hälften av de här pengarna kommer från EU:s jordbruksstöd. Det vill säga att det är pengar som vi har betalat in i EU:s gemensamma kassa och sedan fått tillbaka. Vi får fördela dem enligt de regler som finns för jordbruksstödet.

Jag tänker inte uppehålla mig så mycket kring de reglerna utan bara konstatera att EU:s jordbruksstöd måste få ett regelverk som gynnar ett hållbart brukande av jorden och inte som i dag då alltför mycket av pengarna går till att gynna det motsatta – ett storskaligt kemikaliejordbruk.

Vi, de gröna partierna i Europa, har redan börjat arbetet med att omforma EU:s jordbrukspolitik. På vår kongress i Karlstad förra helgen antog vi en gemensam resolution med vår inriktning för jord- och skogsbruket där vi utgår från vår vision om att allt jordbruk ska vara ekologiskt hållbart och ge rättvisa villkor för lantbrukarna.

Fru talman! Miljöpartiet ser med glädje på den utveckling som i dag sker i Sverige. Allt fler fyller kundvagnen med ekologiska produkter. Förra året ökade försäljningen av ekomat med 18 procent, och ekomaten står nu för nästan 10 procent av all mat vi köper. Det råder i dag till och med brist på svenskproducerade ekoprodukter. Det är därför bra att regeringen har satt ett nytt arealmål för ekoproduktion som ett steg för att uppfylla livsmedelsstrategins mål om en ökad matproduktion i Sverige.

Det nya målet är att 30 procent av arealen ska vara ekologisk 2030. Som en åtgärd för att nå dit har regeringen också ökat anslaget för ekoproduktion och konsumtion med 25 miljarder om året.

Regeringen har bland annat ökat stödet till de lantbrukare som vill ställa om till ekologiskt. Det är i dag ofta mer lönsamt att vara ekobonde, men som med all verksamhet finns det kostnader förknippade med omställningen. Det är sorgligt att se att samtliga borgerliga partier i sina budgetar vill stryka ekostödet. Jag tror inte att det är något som välkomnas av de lantbrukare som i dag går i omställningstankar.

Fru talman! En annan orsak till insektsdöden, vid sidan av användning av giftiga bekämpningsmedel, är att kulturlandskapet, alltså markerna vi använt för odling och bete, växer igen. Cirka hälften av Sveriges växt- och djurarter är beroende av kulturlandskapet, särskilt av ängar och betesmarker. När dessa växer igen förlorar många arter sin livsmiljö. I Sverige minskar till exempel antalet bin och humlor dramatiskt. 83 av Sveriges 280 arter av bin är rödlistade.

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

Arternas beroende av människans skötsel av markerna visar hur människan har spelat och fortfarande kan spela en positiv roll för naturen. Miljöpartiet har länge arbetat för att höja ersättningen för lantbrukare och andra som sköter ängar och naturbetesmarker. Nu blir detta verklighet. Regeringen vill höja anslaget för miljöersättningen till detta med 85 miljoner om året. Det gäller slåtterängar med särskilda värden, skogsbete, mosaikbete och bete av andra gräsfattiga marker. Stödet ökas med 1 000 kronor per hektar, samt för alvarbete med 400 kronor per hektar.

Lantbrukarnas riksförbund, LRF, har uttalat sig positivt om satsningarna på betesmarker men vill gärna se ännu större satsningar framöver. I den frågan är LRF och MP överens. Miljöpartiet arbetar för att öka stöden för lantbrukarnas miljötjänster, framför allt inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Med regeringens satsning på värdefulla ängar och naturbetesmarker gör vi en insats för att stoppa artutrotningen och stärka den biologiska mångfalden, för bättre villkor för våra lantbrukare och för ett kulturlandskap för alla.

Fru talman! Att ställa om till ett mer hållbart brukande kan som sagt medföra ökade kostnader i ett inledningsskede. Det krävs också kunskap om andra metoder. Det här gäller förstås inte bara jordbruket utan också skogsbruket. Det är därför vår regering har fördubblat det anslag som Skogsstyrelsen har för hyggesfritt skogsbruk från 6 till 12 miljoner att användas både till metodutveckling och information till skogsägare. Det tycker Miljöpartiet är ett bra första steg för att få fler skogsägare att ta steget från kalhyggesbruk till kontinuitetsskogsbruk.

Många av skogens djur och växter har drabbats hårt av det svenska kalhyggesbruket. Många arter är helt enkelt beroende av att det hela tiden finns olika sorters träd i olika åldrar i deras livsmiljö. Hyggesfria metoder är också positivt för friluftslivet, ekoturismen, rennäringen, kulturmiljövärden och jakten.

Fru talman! Det finns också skogar som vi inte ska bruka alls. Jag pratar bland annat om de sista resterna av gammelskogar. Jag pratar också om nyckelbiotoperna.

Nyckelbiotoper, det vill säga skogsområden med mycket höga naturvärden, har en viktig roll för att bevara skogens hotade växter och djur. Det är områden som man inte får avverka om man har valt att miljöcertifiera sina skogar med någon av de två certifieringar som finns, FSC och PEFC.

De här områdena har Skogsstyrelsen inventerat, främst under 1990-talet. Då gjorde man det rikstäckande. Men på grund av brist på pengar har det utvecklats till att Skogsstyrelsen till största delen gör de här inventeringarna i samband med avverkningsanmälningar. Det är självklart inte bra, vare sig för den som äger skogen eller för dem som jobbar med inventeringen på Skogsstyrelsen.

I Miljöpartiets skogspolitiska program, som vi antog på vår kongress i våras, föreslår vi att resurser tillförs för en ny rikstäckande nyckelbiotopsinventering. Vi är därför självklart väldigt glada över att regeringen nu anslår 20 miljoner om året i tio år till just detta. För att kunna erbjuda skogsägare med nyckelbiotopsrika skogar områdesskydd anslår regeringen också 100 miljoner extra till Skogsstyrelsens anslag för biotop- och

naturvårdsavtal och 50 miljoner extra för naturvårdande skötsel av skyddande skogar.

Den här satsningen vill allianspartierna och Sverigedemokraterna stryka. Man kan fråga sig varför. Är det fel att privata skogsägare får in-venteringshjälp från staten? Varför ska inte skogsägare som har nyckelbiotoprika marker ha rätt till ersättning från staten om de skyddar dem i stället för att avverka dem? Det kan man fråga sig.

I regeringens budget finns också en satsning på 135 miljoner till enkla gröna jobb i bland annat skogen. Det här är en välkommen satsning både för natur- och markvården och för alla de människor som i dag står långt från arbetsmarknaden, bland annat våra nyanlända. Genom den här satsningen kommer många att erbjudas meningsfulla arbeten i kombination med nyttiga och viktiga naturupplevelser. Men även den här satsningen vill allianspartierna och Sverigedemokraterna stryka.

I budgeten finns även ytterligare satsningar på skydd av nyckelbiotoprika områden med 150 miljoner inom utgiftsområde 20. Men det tänker jag att vi kommer att få tillfälle att återkomma till i den debatt som vi ska ha i nästa vecka.

Fru talman! Snart är det jul. För många har julskinkan en viktig plats på bordet. Men allt fler börjar också tänka på hur grisen haft det innan den blev skinka. Sverige har gått i täten för ett bättre djurskydd och en bättre djuromsorg. Men Jordbruksverkets senaste beslut, som trädde i kraft i förra veckan, är däremot ett steg i helt fel riktning. Det är ett myndighetsbeslut, en ändrad föreskrift, som tillåter grisbonden att ta griskultingarna från sugan tidigare än i dag, redan efter tre veckor i stället för efter fyra veckor.

Jag hoppas att det nya vetenskapliga råd som regeringen instiftat och som ska börja sitt arbete i början av nästa år tar som sin första uppgift att uppmana Jordbruksverket att ändra det här beslutet. Det är viktigt eftersom den tidigare minimiåldern om fyra veckor ger ett bättre liv för våra grisar, friskare griskultingar, minskad antibiotikaanvändning och bättre folkhälsa.

Jag ser också fram emot att regeringens förslag på en ny djurskyddslag som ska presenteras i vår ska leda till bättre liv för våra djur.

Till sist, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 105 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Det var ett intressant inlägg. Jag skulle vilja ha några klargöranden om Miljöpartiets politik, med tanke på att vi alla står bakom en livsmedelsstrategi och en konkurrenskraftsutredning där vi har pratat om att öka produktionen och stärka konkurrenskraften.

Jag förstår att ni har jobbat hårt med den ekologiska produktionen, Stina Bergström. Vilka förslag har Miljöpartiet och regeringen för att stärka den konventionella lantbruksproduktionen i Sverige? Den utgör ändå den största delen.

En följdfråga på det är om Stina Bergström och Miljöpartiet anser att den ekologiska maten är bättre än den konventionella maten i Sverige, eftersom man vill gynna den. Med tanke på att den ekologiska produktionen inte har förutsättningarna att producera lika mycket per hektar som den konventionella kommer den totala produktionen av mat i Sverige att

minska. Och det strider mot livsmedelsstrategin. Hur ser Miljöpartiet på det? Är det okej att vi styr över i så fall?

När man har lyssnat på Miljöpartiet ett antal gånger förstår man hur den politiken hänger ihop. Jag hade svårt att tro det. Men nu förstår jag att ni egentligen vill ha mindre kött i Sverige och färre djur. Det kommer att föra med sig att våra marker växer igen. Det kommer att bli sly och annat. Men då har ni tänkt hela linan ut och kommit på att vi i stället för att ha betande djur och svensk köttproduktion kan införa beredskapsjobb för att röja bort slyn ute på landsbygden. Jag vill ha en kommentar till det. Är det så Miljöpartiet har tänkt i den frågan?

Anf. 106 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Det var många frågor. Jag får se om jag hinner svara på de två minuter jag har på mig.

När det gäller ekomaten så jag precis i mitt anförande att det egentligen inte är vad Miljöpartiet tycker som är viktigt utan vad konsumenterna vill ha. Efterfrågan på ekomat ökar med 16 procent, och 10 procent av våra livsmedel är ekomat. Vi har brist på ekomat i Sverige. Vi importerar till exempel mycket från Danmark. Då är det bra om regeringen kan hjälpa lantbrukare som vill ställa om till eko, i stället för att vi ska köpa maten utifrån. Det är viktigt för att vi ska kunna behålla och öka livsmedelsproduktionen i Sverige.

Det konventionella jordbruket i Sverige är självklart bättre på många sätt än jordbruk utomlands. Och det är viktigt att vi satsar på miljöförbättringar i allt jordbruk. Det gäller även bränslen, som har diskuterats här förut. Vi ska inte sätta fast jordbruket i Sverige i ett beroende av fossila bränslen utan i stället gynna en utveckling av biodrivmedel även i jordbruket. Det blir både billigare och bättre när det gäller självförsörjningsgraden och säkerheten i det svenska jordbruket. Det är viktigt för oss svenska konsumenter.

Bergheden frågade också om köttet. Det är viktigt att vi minskar köttkonsumtionen, inte minst av klimatskäl men också av folkhälsoskäl. Vi har ökat köttkonsumtionen med 40 procent sedan 90-talet. Och hela den ökningen står importerat kött för.

Anf. 107 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Jag fick inget svar på hur ni har stärkt den konventionella matproduktionen, Stina Bergström. Att ni har stärkt den ekologiska är helt uppenbart, i och med att ni försöker styra åt det hållet.

Moderaterna ställer inte den ekologiska produktionen mot den konventionella. Vi anser att båda måste ha konkurrensvillkor som innebär att den ekologiska produktionen kan konkurrera med ekologisk mat från utlandet och att den konventionella maten kan konkurrera med den utländska konventionella maten. Så resonerar vi.

Ni försöker i stället styra över all produktion. Då minskar den totala matproduktionen i landet. Det kommer bland annat att innebära färre arbetstillfällen.

Jag fick inget tydligt svar på om ni vill ha färre djur och att lösningen är att röja sly med hjälp av beredskapsjobb i stället för att våra djur ska hålla landsbygden öppen samtidigt som man producerar kött och har en levande landsbygd.

Jag hoppas att jag kan få ännu tydligare svar på de frågorna.

En annan sak som jag gärna vill ta upp med Miljöpartiet gäller något som blev lite oklart i min debatt med Isak From tidigare. Socialdemokraterna började då vackla lite i fråga om lastbilsskatten och vägslitageavgiften. Har Miljöpartiet gett upp om att införa en lastbilsskatt i Sverige, som ni har jobbat för? Ni vill minska lastbilstrafiken. Man lägger väl nya skatter på något för att försöka minska den verksamheten.

Har Miljöpartiet också släppt tanken på en kilometerskatt, vilket jag tyckte att Isak From ändå andades lite i sammanhanget? Han försökte åtminstone krypa undan frågan på det sättet.

Anf. 108 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Ingen är väl överraskad över att Moderaterna och Miljöpartiet har olika visioner när det gäller jordbruk. Vår vision är ett jordbruk som är fritt från kemikalier, bekämpningsmedel och konstgödning. Vår vision är alltså att hela jordbrukssektorn ska vara ekologiskt hållbar. Det är det vi jobbar för.

Bergheden frågade vad vi har gjort för att stödja konventionella odlare. Det finns mycket i livsmedelsstrategin som gör det. En sak är det jag talade om i mitt anförande – stödet till betesmarker. Det riktar sig inte bara till ekologiska lantbrukare. Det finns också mycket annat i den strategin.

När det gäller köttkonsumtionen hann jag inte säga att Miljöpartiet menar att det i första hand är det utländska köttet som ska minska i Sverige. Det diskuterade vi också i Miljömålsberedningen, som många av oss här i kammaren satt med i, och i livsmedelsstrategin. Det kanske till och med finns möjlighet att öka antalet köttdjur i Sverige, för att hålla markerna öppna men också för att det är bättre kött på många sätt.

Jag måste också få prata om kilometerskatten. Den har Bergheden och jag diskuterat och debatterat många gånger förut. Miljöpartiet har verkligen inte lagt ned planerna på att vi ska ha en kilometerskatt eller vägslitageavgift i landet.

Vi har ett gemensamt mål, som även Sten Berghedens parti, Moderaterna, har ställt sig bakom. Vi ska minska trafikens utsläpp med 70 procent till 2030. Det innebär bland annat att vi måste få över transporterarna från långtradarna på vägarna till järnvägen och sjön. Där är vägslitageavgiften en viktig pusselbit. I dag har vi bara avgift på järnväg och för sjöfart men inte för dem som kör på väg.

Anf. 109 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Jag vill ställa några korta frågor om ekologisk produktion. Jag håller helt med Stina Bergström om beskrivningen av vad som händer i samhället. Vi har en kraftigt ökad efterfrågan från konsumenterna och en kraftigt ökad produktion. Det är mer lönsamt. Det är bara att konstatera.

Jag har en fundering utifrån det jag talade om i talarstolen tidigare. I de grundläggande målen för livsmedelsstrategin står det att det är konsumenternas efterfrågan som ska styra produktionen.

När vi ser att efterfrågan verkligen styr produktionen, varför ska man då ge sig in på en sådan marknad med statliga stöd? Det här är ändå någonting som marknaden själv kommer att reglera.

Vi från Liberalerna är tydliga med att om efterfrågan på ekologiskt är 100 procent är det ju det som kommer att levereras. Annars blir det en

ganska död marknad. Procentsatserna kan mycket väl överträffas av verkligheten, så vi ser inget behov av detta.

Min fråga är: Varför låser sig Miljöpartiet fast vid att man måste sätta upp den här typen av mål? Vi ser ändå att marknaden växer utifrån konsumenternas efterfrågan.

Även när det gäller köttkonsumtionen är det rimligt att utgå från konsumenternas efterfrågan. Vi från Liberalerna antog vid vårt landsmöte en punkt där vi tycker att obligatorisk klimatmärkning av kött kan vara en väg. Då ger man konsumenten en chans att kunna göra ett medvetet val.

Anf. 110 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Jag som politiker tycker nog att detta med mål inom olika områden är väldigt bra. Som jag har sagt ökar den ekologiska konsumtionen i Sverige, men produktionen måste följa med. Miljöpartiet tycker att det är bra om man producerar så mycket som möjligt av den här maten i Sverige.

Även om det i dag är mer lönsamt att vara ekobonde är det kostnader förknippade med den omställningen. Då är det bra om man kan stödja bönder som vill ställa om, så att man inte hamnar i den sitsen att svenska bönder producerar mat som svenska konsumenter inte vill ha. Det skulle vara tvärtemot det som vi ville ha i livsmedelsstrategin.

Jag tycker att det är viktigt och bra att vi har målet på 30 procent av arealen. De gamla målen, både arealmålet och målet i offentlig förvaltning, har betydtt mycket för den ökade konsumtionen och produktionen i Sverige.

Vi hade det målet när jag var kommunpolitiker hemma i Kils kommun. Det betydde mycket för de lantbrukare som sålde ekomjolk att vi köpte ekomjolk i stället för vanlig mjölk.

Det beror ju på vad man har för visioner och vilket samhälle man vill se i framtiden. Miljöpartiet vill ha ett samhälle med ett ekologiskt och hållbart jord- och skogsbruk. Det är en viktig del av vår politik.

Anf. 111 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Det handlar ändå om offentlig konsumtion när man har bevekelsegrunder för att välja ekomjolk. Återigen är det konsumentens efterfrågan som styr, även om det är en offentlig konsument.

Även Isak From tog upp detta med gröna jobb just inom denna sektor. Vi från Liberalerna och Alliansen har lagt fram lite mer generella förslag kring detta med att sänka trösklarna på arbetsmarknaden. Vårt förslag om inträdesjobb är högst applicerbart även inom den här sektorn.

Vi tror mycket mer på generella förslag som kan genomföras inom alla sektorer än att ha specialdestinerade förslag.

Det kan sägas att vi skär ned anslaget för detta. Men vi har andra lösningar på samma problem. Detta är viktigt att få sagt.

Tycker inte Stina Bergström att det ändå ligger någonting i att generella lösningar trots allt är bättre i sammanhanget?

Anf. 112 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Jag tror att Lars Tysklind har missat en viktig del i det här med gröna jobb. Det har funnits gröna jobb tidigare i länsstyrelsens och Skogsstyrelsens regi där man har samarbetat med kommuner. Då kan de gröna jobben användas för människor som kanske har gått in i väggen. Det

är det många av oss som gör i dag med tanke på den arbetsmarknad vi har. Dessa gröna jobb kan vara en övergång för att man ska kunna återgå till arbetsmarknaden. Att vara ute i naturen, röja sly och röja för vandringsleder kan kännas både meningsfullt och nyttigt. Det kan nog också vara väldigt bra jobb för många nyanlända som inte har den kontakt med skogen och naturen som vi har i Sverige. Då kan de få upptäcka hur viktig den kontakten är.

Sedan är inte Miljöpartiet på något sätt emot grön skatteväxling och sänkning av arbetsgivaravgiften. Vi tycker i grund och botten att det är bra att man höjer miljöskatter och sänker skatter på arbete. När jag lyssnade på Lars Tysklind verkade det lite skevt, men det var en mycket mindre höjning av miljöskatterna från Liberalerna jämfört med den sänkning av skatterna som man vill genomföra.

Anf. 113 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Du avslutade ditt anförande med att tala om smågrisar och julen som vi längtar efter. När jag lyssnade på det du sa om smågrisarna höll jag på att helt tappa fattningen.

Om jag hörde rätt säger du nu inför publikum här att med de nya regler som Jordbruksverket kommer att införa ser du bara elände framför dig. Du nämnde sjukdomar hos grisarna, mer antibiotikaanvändning och bara elände. Uppfattade jag dig rätt?

Anf. 114 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Magnus Oscarsson, för frågan!

När Jordbruksverket skickade ut förslaget om en sänkning av avvänjningsåldern på smågrisar var en stor majoritet av remissinstanserna negativa till det förslaget bland annat av de anledningar som jag nämnde. De menade att det skulle bli en sämre hälsa hos griskultingarna, en större antibiotikaanvändning, mer diarréer och sådant. Jag tycker att det är väldigt oroande att man fattar ett sådant beslut och att det är väldigt dumt att göra det.

Om det är någonting som är viktigt för den svenska konkurrenskraften och för våra köttdjur och grisar är det att svenska konsumenter – och även konsumenter utomlands – litar på att vi har hårda krav på djurhälsa och djuromsorg. Jag vet att det har varit protester och reaktioner mot detta i andra delar av Europa. Vår landsbygdsminister brukar också säga att det är väldigt dumt att sänka de svenska djurskyddskraven om vi vill konkurrera med våra svenska produkter utomlands och i Sverige.

Anf. 115 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Stina Bergström, för ditt svar!

Det är klart att jag tycker att det är lite märkligt att du ogenerat tar upp något som Jordbruksverket har beslutat. Har du mer expertis på din sida? Jordbruksverket har fattat sitt beslut och man har sin expertis. Jag talade med en veterinär i helgen, och han sa att det här funkar bra. Det kommer inte att bli sämre för djurvälståndet och inte heller för smågrisarna.

Det är allvarligt i och med att du talar inför kanske några tusen som lyssnar på den här debatten. Då är det väldigt viktigt att vi talar gott och att vi talar sanning.

Jordbruksverket har ju antagit det här. Man skulle aldrig fatta något beslut som ledde till att det blir sämre för djurvälståndet. Det skulle aldrig funka.

Då är min fråga: Är detta Miljöpartiets eller hela regeringens hållning? Landsbygdsministern är ju här, så jag kan ställa frågan till honom om han står bakom den starka kritik som Stina Bergström framför mot Jordbruksverket. Jag vill fråga landsbygdsministern om det verkligen är så att ni riktar kritik mot Jordbruksverket. I så fall vore det intressant och anmärkningsvärt.

Anf. 116 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Tack, Magnus Oscarsson! Jag tror att Kristdemokraterna och Miljöpartiet har lite olika krav när det gäller djursorg och djurhälsa. Det är ingen hemlighet att vi i Miljöpartiet har varit väldigt kritiska till förslaget att sänka åldern. Där har vi gott stöd hos många av de remissinstanser som sa att det inte är okej att göra det här. Och jag tycker att jag har gott stöd hos vetenskapen och hos forskare och tyckare.

Som biologisk varelse förstår jag dessutom att det är sämre att man diar barn eller ungar kortare tid än längre tid och att det har inverkan på deras hälsa. Det påverkar även soggans hälsa, för hon ska ju kunna ha fler kullar per år.

Man kan jämföra med Kravgrisar. Där får kultingarna vara hos soggan tills de är 47 dagar, tror jag, jämfört med 21 och 28 dagar. Man kan kanske tycka att det här blir bra för Kravgrisarna, som blir ännu mer åtråvärda på marknaden.

Jag och Magnus Oscarsson har diskuterat djurhälsa tidigare, och jag vet att Kristdemokraterna heller inte tycker att det är ett problem att korna står inne och inte får vara ute och beta. Miljöpartiet tycker dock att det är väldigt viktigt att värna djuren och ge dem ett bra liv, både för att det är etiskt viktigt och för att det faktiskt ger den svenska maten ett stort värde. Om vi börjar nalla på det här tror jag att de svenska konsumenterna inte tycker att de behöver satsa på svenskt kött utan lika gärna kan köpa kött utifrån.

Anf. 117 JENS HOLM (V):

Fru talman! Vi debatterar nu statsbudgetens utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. En viktig del i det här området är skogen. Vi i Vänsterpartiet står bakom förslaget i både utgiftsområdet och hela budgeten.

Vi är glada över att mer pengar satsas på skogen i och med den här budgeten än på mycket länge. Drygt 1 miljard har aviserats som ska gå till direkta insatser för ett mer hållbart skogsbruk och till Skogsstyrelsen för att den ska kunna verkställa de mål som vi sätter upp. En del av dessa satsningar kommer att gå till ökat skydd av skogen i form av biotopskydd, naturvårdsavtal och rena naturreservat.

Vi avsätter också särskilda pengar till hyggessfritt skogsbruk, vilket är en både ny och gammal skogsbruksmetod. Egentligen är det så här man väldigt långt tillbaka har brukat skogen. Man har tagit de träd som har varit mogna för att man ska bygga hus eller en båt eller göra något annat. Det är alltså en annan metod än det trakthyggesbruk som finns i dag och som

bygger på avverkningar. Där tar man ned hela skogen. Vi ser det hyggess-fria skogsbruket som en metod med extremt stor potential. Vi vill kunna fortsätta dra nytta av det som skogen producerar men också bibehålla mer biologisk mångfald.

Jag är också glad över att vi avsätter mer pengar till så kallade nyckelbiotopsinventeringar. Det handlar om inventeringar av helt unika naturområden som vi helt enkelt behöver känna till. Om vi inte känner till vilka arter och växter etcetera som finns i ett område är det svårt att besluta att vissa skogsområden behöver skyddas.

Jag vill understryka att det är bra att nyckelbiotopsinventeringen ska återupptas, för den har så att säga legat för fäfat. Skogsstyrelsen tog en paus ett tag i norra delen av Sverige. Det är inte bara viktigt att inventera, utan man måste självklart samla alla nyckelbiotoper och registrera dem.

Det här är ett bra steg framåt anser vi i Vänsterpartiet, men i grunden behöver vi en annan skogspolitik i Sverige. I dag handlar det om kortsiktiga vinstintressen. Produktionsintresset är överordnat den långsiktiga miljöhänsynen. Det är inte hållbart att stora delar av våra skogar förvandlas till virkesåkrar utan biologisk mångfald.

Det brukar sägas att vi aldrig har haft så mycket skog som i dag. Samtidigt har mångfalden i skogen aldrig varit så liten som den är i dag. Veldig mycket finns kvar att göra för att vi ska få ett mycket mer hållbart skogsbruk i Sverige.

En annan viktig satsning i utgiftsområdet är de gröna jobben inom skogen. Vi avsätter drygt 100 miljoner kronor till detta. Man kan säga att det handlar om relativt enkla manuella jobb som ska göras, men det är extremt viktiga jobb. Det kan handla om att röja, sköta om naturreservat, göra skogen mer tillgänglig att komma ut i och så vidare.

Vi tror att människor som har varit arbetslösa länge har en möjlighet att få ett jobb här. Vi slår helt enkelt två flugor i en smäll. Vi både värnar mer natur och skapar nya viktiga jobb.

I budgeten finns också pengar avsatta till ett kompetenscenter, ett så kallat 3R-center, för att ersätta, förfina och minska djurförsök. Isak From talade om det här tidigare. Att vi nu har pengar till ett 3R-center för att minska antalet djurförsök i Sverige är faktiskt ett resultat av Vänsterpartiets förhandlingar med regeringen.

Många djur utnyttjas i djurförsök i Sverige. Det handlar om drygt 5 miljoner. Alla dessa djur skulle inte behöva utsättas för det lidande som de gör i djurförsök. Det finns många moderna metoder som kan ersätta djurförsök. Det är just sådana metoder som vi tycker att man ska satsa mer på. Därför är ett 3R-center viktigt.

Vi i Vänsterpartiet ser också den livsmedelsstrategi som klubbades igenom tidigare i år som en väldigt stor och positiv möjlighet. Det är nu dags att fylla livsmedelsstrategin med innehåll. Vänsterpartiet ser främst och hoppas på att den hållbara maten ska kunna få ett ökat stöd i och med livsmedelsstrategin. Det handlar om mat som bidrar till en ökad biologisk mångfald till exempel genom mer produktion av ekologisk mat, minskade utsläpp och bättre folkhälsa genom mer växtbaserad, vegetarisk, mat. Livsmedelsstrategin tar ju tydligt upp det här med hållbar mat.

I livsmedelsstrategin finns också formuleringar som konstaterar att exempelvis animalier påverkar miljön och klimatet mest. Det står också att vi behöver förändrade kostvanor med mer vegetabilier och mindre kött.

Den växtbaserade maten är det livsmedelssegment som det finns störst intresse för. Det vittnar marknaden om, kort och gott. Det är detta människor efterfrågar mest, och det är detta som ökar snabbast ute i handeln. Vad kan då vara bättre än att vi understöder den växtbaserade maten? Då kan fler livsmedel tas fram som är gjorda av baljväxter, såsom ärter, bönor och linser. Växtbaserad mjölk är också något som efterfrågas mycket. Den har väldigt låga utsläpp och är också väldigt hälsosam. Livsmedelsstrategin och den "hållbara" maten är någonting som vi ser stora möjligheter med.

Det var diskussion här tidigare om huruvida vi ska konsumera mindre kött eller inte. Vi i Vänsterpartiet vill absolut ha en minskad köttkonsumtion. Men vi tänker oss också att det kött som ändå kommer att konsumeras ska vara bättre kött. Det ska vara bättre såväl för djuren som för miljön och folkhälsan. I den här budgeten finns det särskilda pengar avsatta för mer naturbeteskött, för att vi ska kunna bibehålla och kanske öka områden som ängs- och hagmarker och slåtterängar. Det kan också vara fråga om skogsbete, mosaikmarker och liknande. Detta är långt ifrån de djurfabriker som vi tyvärr i väldigt stor utsträckning har i dag, där djur över huvud taget inte går utomhus och betar, bökar eller pickar i marken. Vi i Vänsterpartiet ser också en stor potential i den ekologiska maten och är glada över att vi nu har målsättningar för hur ekologisk mat ska kunna öka.

I likhet med vad Stina Bergström från Miljöpartiet tidigare anförde ser vi i Vänsterpartiet med mycket stor oro på Jordbruksverkets nya regler för grisuppfödning, där griskultingar kan tas ifrån suggan tidigare än vad som sker i dag. Det här står, precis som anfördes, helt i strid med det som sägs av vad jag skulle säga är en i princip enad forskarkår: Det här är inte bra för djurvälståndet. Det kommer att driva på ökad antibiotikaanvändning och så vidare. Jag hoppas helt enkelt att det nyinrättade vetenskapliga rådet kommer att ta sig an frågan, så att de här reglerna snarast möjligt ändras. Det är väldigt olyckligt, tycker jag, att regeringen och landsbygdsministern inte har agerat i den här frågan, något man absolut hade kunnat göra.

Fru talman! Jag ser att tiden löper ut, men jag skulle vilja kommentera två saker till. När man tittar på de budgetalternativ som finns här i form av budgetarna från de fyra borgerliga partierna och Sverigedemokraterna kan man säga att det är fem nyanser av nedskärningar. Liberalerna vill skära ned mest i den här budgeten, med 1 miljard kronor. Moderaterna och Kristdemokraterna vill skära ned med 800 miljoner, Centerpartiet med 40 miljoner. Vad gäller Sverigedemokraterna vet jag inte hur de ska få ihop det. De lägger fram en egen budget, men sedan röstar de ändå på Moderaternas budget. Sverigedemokraterna är lika goda eller lika dåliga nedskärare de också.

Det som oroar mig mest, fru talman, är att man attackerar just miljö-satsningarna i den här budgeten, såsom satsningarna på ett hållbarare skogsbruk, mer hållbarhet i jordbruket och ekologiska livsmedel. Och varför dra ned 25 miljoner kronor på SLU, Sveriges lantbruksuniversitet? Jag förstår bara inte varför man gör det.

Sist men inte minst finns det i det här betänkandet en bilaga där utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp har utvärderat regeringens redovisning av hur väl regeringens målsättningar uppfylls i budgeten. I den här utvärderingsgruppen har alla partier haft en företrädare. Jag har varit ordförande. Vi har också haft hjälp av utvärderaren Joakim Skotheim, och

miljö- och jordbruksutskottets sekreterare Helena Rudin har hjälpt oss att författa den här väldigt viktiga rapporten. Vi konstaterar i rapporten att det sker vissa framsteg vad gäller regeringens redovisning men att den fortfarande lämnar en del övrigt att önska, till exempel att det inte alltid går att spåra hur väl insatserna bidrar till att målen uppfylls. Vi konstaterar även att det är bra att livsmedelsstrategin ska följas upp varje år, men vi vill se en samlad redovisning av alla insatserna kring livsmedelsstrategin.

Jag ber om ursäkt för att jag drog över tiden.

Anf. 118 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Människors förväntningar är politikerns största fiende, sa Tage Erlander. Vi lever i ett annat samhälle, med andra förutsättningar än när Erlander var statsminister. Men de höga förväntningarna på oss politiker är starka precis då som nu. Och om det är några människor i Sverige som just känner stora förväntningar på politiken är det de som bor, lever och verkar på svensk landsbygd.

Fru talman! Den svenska landsbygden har under lång tid försakats av politiken – av olika regeringar av olika kulör. Men nu händer det saker, och faktiskt positiva saker. Flera politiska partier har vaknat och engagerar sig i landsbygden och de gröna näringarna, detta på ett sätt som jag som landsbygdsbo och landsbygdsminister aldrig vågat drömma om. Men det innebär att man kommer att tillmötesgå människors förväntningar.

Fru talman! Låt oss börja med det livsviktiga – den mat som vi producerar, förädlar och konsumerar i hela vårt avlånga land. Här har utvecklingen gått åt fel håll under alltför många år. Produktionen har minskats inom många viktiga områden. Självförsörjningsgraden har gått ned samtidigt som politiken inte varit förmögen att göra något för att vända utvecklingen. Alla partier som har varit med och styrt Sverige de senaste 20 åren bör nog med självkritik se tillbaka på vad vi har gjort och vad vi inte har gjort.

Men just i år kom äntligen beslutet som Livsmedelssverige så länge längtat efter. En historisk blocköverskridande uppgörelse klubbades i riksdagen genom livsmedelsstrategin. Vi har nu genom detta beslut helt nya förutsättningar att vända utvecklingen för Livsmedelssverige. Regeringen har redan under detta år beslutat om över 35 åtgärder. De stärker på olika sätt en hållbar tillväxt och konkurrenskraft inom livsmedelskedjan. Kanske börjar regeringens handlingskraft tillsammans med riksdagspartiernas gemensamma ansvarstagande att få effekt.

Nu i höstas fick vi veta att det index som redovisas i LRF Konsults lantbruksbarometer för första gången på tio år är positivt. Enligt undersökningen upplever nu mer än hälften av Sveriges lantbrukare att lönsamheten är mycket eller ganska god. Utvecklingen går med andra ord åt rätt håll. Men, fru talman, varken företagen eller politikerna kan någonsin slå sig till ro. Produktiviteten och konkurrenskraften behöver hela tiden utvecklas, så att företagen kan utveckla sin lönsamhet. Därför måste också arbetet med livsmedelsstrategin fortsätta med full kraft även nästa mandatperiod.

Det område som jag tror att vi måste kraftsamla särskilt mycket kring är förenklingsarbetet. Vi måste verkligen se till att det blir enklare för företagen att göra rätt. Det handlar inte nödvändigtvis om att sänka kraven, men vi ska se till att göra det lättare för företagen att följa dem. Samtidigt

ska vi också vara ärliga med den svårighet som funnits i förenklingsarbetet. Just förenklingar är något som olika regeringar jobbat med i många år utan att resultaten alltid blivit så mycket bättre.

Våra myndigheter har påbörjat förenklingsresor i vissa delar, med framgång, men vi har en lång bit kvar. Jag är övertygad om att det kommer att behövas ett nytt och samlat grepp för att bli kvitt det krångel som företagarna upplever. Detta är ingen quickfix utan ett långsiktigt, gediget arbete där vi tar vara på alla års erfarenheter av förenklingsarbete och därmed tar detta många steg vidare. Det måste bli lätt att göra rätt för livsmedelsföretagen. Denna förväntan och detta krav är något som vi politiker måste ta på största allvar.

Fru talman! Skogen – det gröna guldets – är framtiden. Det är en grundläggande byggsten i vår exportberoende ekonomi. Skogen utgör också grunden i en växande bioekonomi som tar oss bort från det fossila beroendet. Vi lever i en skogbeklädd del av världen, med mycket bra förutsättningar för god och hållbar skogsproduktion.

Skogen har sedan urminnes tider varit en del av den svenska folksjälen. Den har format vårt land, vår kultur och vår gemenskap. Den har burit upp vår välfärd från ett av Europas fattigaste länder till ett av Europas rikaste. När jag är på väg till Stockholm, 15 mil med bil till Luleå flygfält, ser jag timmerbilarna svisca förbi. Jag ser vår barnomsorg, sjukvård och äldreomsorg. Mycket av detta har skogen burit upp, och det ska vi vara mycket rädda om.

Alla som jobbar inom skogsnäringen, skogsägare och miljöförörelsen förväntar sig ordning och reda inom skogspolitiken, där de olika intressen som finns måste avvägas noga. I budgeten för 2018 investerar regeringen i skydd av skog, naturvårdsskötsel, hyggesfritt skogsbruk och nationell inventering av nyckelbiotoper. Vi gör också viktiga satsningar på laserskanning av svensk skog och på gröna jobb. Regeringen kommer även att presentera ett nationellt skogsprogram baserat på underlagen från skogsprogrammets dialogprocess.

Fru talman! Jakten i Sverige är en folkrörelse. Den engagerar många människor i vårt land. Jakten är också en viktig del av livsmedelsförsörjningen, med stor potential för både export och ökad turism. På jaktområdet har vi haft flera framgångar denna mandatperiod. För fjälljakten har vi hittat en lösning som garanterar långsiktig hållbarhet och värnar den unika fjällmiljön. Jag är väldigt glad för det. Vi har också beslutat om en generös skydds jakt på årskalv av kron- och dovhjort. Det kan hjälpa de jord- och skogsbrukare som har problem med skador på grödor och barrträd.

Det fanns en möjlighet att komma till rätta med frågan om viltutfodring, som leder till problem, inte minst för många av våra lantbrukare, som tidigare talare här nämnde. Det fanns en förväntan på att politiken skulle hitta en lösning på frågan, men dessvärre saknades det politiska ansvarstagande som krävs i Sveriges riksdag. Men regeringen släpper inte denna fråga. Regeringen ser positivt på det ansvarsfulla initiativ som enskilda och berörda organisationer har visat.

När det gäller rennäringen står den inför flera stora utmaningar. Det handlar om klimatförändringar, möjligheten till deltagande i processer kring markutnyttjande och samexistens med rovdjuren. Den förstärkning som regeringen föreslår i budgeten för rennäringen är därför mycket viktig.

Fru talman! En annan viktig fråga för vårt land är fisket. Jag blev glad när Lars Tysklind som enda ledamot från Alliansen berörde det. Det är viktigt både som näring och som fritidsintresse. Fritidsfisket samlar över 1 miljon svenskar och är en viktig folkrörelse som också bidrar till turism och besöksnäringen på landsbygden.

Regeringen har jobbat intensivt för att stärka ett hållbart fiske där näringen får långsiktiga och konkurrenskraftiga spelregler. Det gynnar fiskerier och våra kustsamhällen och förser både oss och framtida generationer med hälsosamma livsmedel. Under 2016 ökade värdet av den totala fångsten från det marina fisket med drygt 9 procent jämfört med föregående år. Det är glädjande.

Fru talman! Svenska folket vill ha ett land som håller ihop och där alla delar av Sverige ges goda förutsättningar att utvecklas och nå sin fulla potential. De senaste åren har diskussionens vågor gått höga. Stad och land har ofta ställts mot varandra, och klyftor dem emellan skapar misstroende. Detta har gett grogrund för populism och ett skadligt vi-och-de-tänkande.

I början av mandatperioden tillsatte vi en parlamentarisk kommitté som fick i uppgift att lämna ett förslag för en sammanhållen landsbygds politik. I början av året lämnade de sitt slutbetänkande med 75 förslag, som en i det närmaste totalt enig kommitté stod bakom. Inom två veckor efter slutbetänkandets överlämnande hade regeringen redan beslutat om ett av förslagen, och flera förslag har sedan dess blivit verklighet under året.

I årets budget aviseras stora historiska satsningar på insatser för att hålla samman vårt land. Samtidigt har arbetet med propositionen pågått intensivt hela året, och den kommer att överlämnas till riksdagen på det nya året. Den handlar om jobb, utbildning, välfärd, trygghet och mycket mer. Vi vill ge förutsättningar för ett gott liv i hela landet.

Fru talman! Det finns en förväntan på att vi politiker ska se till att vi håller ihop vårt land. När landsbygdspropositionen landar på riksdagens bord har vi tillsammans möjligheten att se till att så blir fallet.

Avslutningsvis, fru talman, vet jag att de flesta politiker jobbar för att göra något bra för Sverige. Verktygen finns på plats, och människor förväntar sig och vill ha förändring. Men det ligger nog något i det som Tage Erlander sa, att människors förväntningar är politikernas största fiende.

Det är viktigt att vi politiker tar ansvar, att vi söker samarbete i de frågor där det är möjligt och nödvändigt och att vi väljer bort partitaktik och blockpolitik. Så, fru talman och bästa ledamöter, låt oss diskutera, och låt olikheterna komma till tals. Det är när olikheterna möts som det skapas nytt. Låt oss söka samarbete när vi kan. Det är detta som människor förväntar sig, och det är detta som behövs för att vi tillsammans ska vända utvecklingen på svensk landsbygd.

(Applåder)

Anf. 119 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, landsbygdsministern, för anförandet!

Vi hade en debatt här tidigare angående smågrisar och förslaget från Jordbruksverket. Jag tycker att det är intressant att lyfta fram detta. På något sätt blir det lätt till att det nu är illa ute med smågrisarna och bekymmersamt, och man ser bara elände framför sig. Man pratar till och med om att det blir ännu mer antibiotikaanvändning, men det är ju inte sant. Jag tycker att vi måste klara ut detta tillsammans nu.

Om jag förstår detta rätt är det ett program med utökade hälsokontroller och 32 stycken kontrollpunkter, och veterinären finns där varje kvartal för att se till att allt funkar perfekt. Anledningen är också att smågrisarna är så stora – 10 kilo. Det kan vara 150 kilo som ligger och ammar på mamman, som inte får något hull. Man tänker alltså på grisarna, inte tvärtom.

Då måste naturligtvis frågan till landsbygdsministern bli: Står du bakom den kritik som Stina Bergström har mot Jordbruksverket? Det vore intressant att höra vad du tycker om det.

Anf. 120 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Fru talman! Jag tror att Magnus Oscarsson är väl medveten om att jag som statsråd inte kan kommentera en förordningsförändring som myndigheten ansvarar för. Jordbruksverket har gjort denna förändring och gjort dessa bedömningar, och jag har fullt förtroende för att det som de har gjort är korrekt. Jag har också stått här i riksdagen för inte så länge sedan och besvarat en interpellation om denna fråga, och jag har ingen anledning att gå in på detaljerna i dag.

Men jag måste också säga att jag är imponerad av Magnus Oscarssons engagemang och fokus på lantbruket när vi diskuterar detta ärende i kväll. Vi diskuterar areella näringar, landsbygd och livsmedel. Det handlar inte bara om lantbruket, Magnus. Det finns så mycket annat i detta.

Livsmedelsstrategin hanterar givetvis lantbruket men också växthusnäringen, det kustnära fisket, livsmedelsindustrin, det småskaliga, exporten och forskningen. Den hanterar också så många andra saker, och det är mycket positivt.

De flesta bönder – en majoritet – säger att det är mycket bra i dag och att de har en god lönsamhet.

Det handlar också om landsbygdsutveckling. Vi ser i dag att butiksdöden på svensk landsbygd har stoppats på grund av att denna regering gjorde stora insatser för ett par år sedan och nu gör ännu större insatser.

Vi ser också det positiva när bredbandet kommer ut på svensk landsbygd. Det är precis lika viktigt som när vi en gång i tiden elektrifierade Sverige. Men det är också lika viktigt för bönderna, ledamot Oscarsson. Det är viktigt att vi får allt detta på plats.

Anf. 121 MAGNUS OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar ministern för detta. Jag håller verkligen med ministern om att det finns mycket mer att göra på landsbygden. Det som du säger, Sven-Erik Bucht, låter otroligt bra. Men det är inte riktigt sanningen när vi börjar skrapa lite grann på ytan. Det finns mycket att göra, och det vet jag också.

Jag har ytterligare en fråga. Vi talar om livsmedelsstrategin, och vi är glada för att riksdagen har fattat beslut om den här i kammaren.

När man talar med många lantbrukare säger de att det är bra att vi har fattat beslut om den. Men de säger också en annan sak. Hur kan det komma sig att när jag som jordbrukare ringer till kommunen eller länsstyrelsen säger de: Jaså, du är jordbrukare och håller på med miljöfarlig verksamhet.

Det står nämligen i miljöbalken att det är miljöfarlig verksamhet som de håller på med.

Var och en som lyssnar på detta måste undra hur detta rimmar, alltså att en bonde som står och mjölkar någonstans ska tänka att det är fråga om miljöfarlig verksamhet. Det rimmar jätteilla.

Man kan titta på skillnaden i hur vi ser på olika saker bara i Norden. I Finland handlar livsmedelsproduktion om försörjningsberedskap. I Danmark handlar livsmedelsproduktion om att det är en självklar affärsmöjlighet. I Sverige är det en miljöfarlig verksamhet. Vad säger ministern om detta?

Jag hoppas att vi med livsmedelsstrategin som grund ska få något nytt i miljöbalken. Nu har ministern en jättechans att berätta hur han tänker göra.

Anf. 122 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Fru talman! Det står att det ska prövas som miljöfarlig verksamhet. Uppnås de krav som finns är det inte miljöfarlig verksamhet.

Låt oss ändå tala om det som skapar förändring för svenskt lantbruk, om det är det som ledamoten ville tala specifikt om. Vi ger ett ökat stöd till bönderna i norra Sverige. Detta anslag har inte ökat sedan 1995. Anslaget ökar med 100 miljoner. Det skapar konkurrenskraft och möjlighet att upprätthålla ett jordbruk också i norra Sverige.

Vi går in med stora belopp för att kompetensutveckla växtförädlingen – 90 miljoner. Vi moderniserar köttkontrollen. Vi ger ett stöd till ekologisk produktion och konsumtion, som ledamoten Oscarsson kanske inte riktigt gillar. Vi går in med ett stöd till slätterängar och betesmarker. Vi går in med miljöåtgärder i landsbygdsprogrammet. Det är en rad åtgärder för att stimulera landets lantbruk. Det handlar om 1 miljard och 35 åtgärder hittills för att understödja och skapa verkstad för Sveriges livsmedelsstrategi.

Anf. 123 RUNAR FILPER (SD) replik:

Fru talman! Det var mycket som landsbygdsministern tog upp i sitt anförande. Sedan får vi se hur långt det är mellan ord och handling.

Likvärdiga villkor, kanske inte nödvändigtvis samma, med våra konkurrentländer, främst Tyskland, Danmark och Finland, när det gäller konkurrenskraft kan handla om regler kring jordbruk och miljö, skatt på bränsle, lönekostnader, myndigheters uppträdande gentemot enskilda företagare och så vidare. Vi i Sverigedemokraterna vill stärka svenska mjölkbönders konkurrenskraft genom en betesersättning på 1 000 kronor per mjölkko och år – 320 miljoner för att stärka konkurrenskraften för svenska mjölkbönder.

Varför tycker Socialdemokraterna att det är ett korkat förslag, som Isak From sa här, att stärka böndernas konkurrenskraft? Vi vill inte att det ska finnas några konkurrensackdelar. Varför vill Socialdemokraterna det? Vad avser landsbygdsministern att göra i en eventuell regeringsställning 2019 avseende återbetalning av dieselskatt för jord- och skogsbruksmaskiner? Den sänks från 1,70 till 1,43 i regeringens budget.

Det skulle vara intressant att få svar på dessa frågor, speciellt när man planerar att lägga fram en djurskyddsproposition med beteskrav och djurvälståndersättning. Hur ser ministern på detta?

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

Anf. 124 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Fru talman! Jag tackar för uppskattningen av mitt anförande. Jag tolkar det ändå som att det var en uppskattning.

Från ord till handling ska det inte vara långt, och det är det inte heller. När beslutet om en nationell livsmedelsstrategi klubbades igenom i stor enighet här i riksdagen satte vi direkt in 1 miljard för åtgärder och verkstad för att uppfylla livsmedelsstrategin.

En betesersättning, som ledamoten här tar upp, kanske vi kan få i framtiden med en förändrad CAP. I dag finns inte denna möjlighet. Man försöker ge en bild som inte riktigt stämmer med verkligheten. Det var väl verkstad som ledamoten ville ha? Jag tror att det är viktigt att vi lyfter fram de svenska mervärdena i livsmedelsproduktionen.

När jag inledde detta värv som statsråd fanns inte märket Från Sverige på livsmedel. Jag tog upp denna diskussion med branschen och sa att det är möjligt att vi måste lagstifta men att jag tyckte att en frivillig märkning vore mycket bra. Vi har i dag en frivillig märkning på plats.

Det går mycket bra för svenska livsmedel. Vi har ungefär 7 000 produkter i dag som är märkta med Från Sverige.

Vad står dessa svenska livsmedel för? Jo, de står för världens bästa djurvälstånd. De står för en primärproduktion som är världsmästare på miljötank. De står för Europas och EU:s lägsta antibiotikaanvändning.

När jag åker till Kina på främjarresor vill man där köpa svenska produkter, inte för att vi slarvar utan för att vi har världens bästa livsmedels-säkerhet och världens bästa livsmedel, och man är beredd att betala för det.

Anf. 125 RUNAR FILPER (SD) replik:

Fru talman och landsbygdsminister Bucht! Sverige är det enda landet i EU som har ett lagstadgat beteskraav som innebär att korna ska vara ute mellan två och fyra månader beroende på var i landet man befinner sig. Bete ger bättre hälsa och möjlighet till naturligt beteende för korna, ett öppet landskap och biologisk mångfald. Men det är ändå en jättestor konkurrensnackdel för våra svenska mjölkbönder gentemot våra grannländer.

För att stärka konkurrenskraften vill vi anslå dessa 1 000 kronor per mjölkko, då mycket arbete och omkostnader tillkommer. Detta handlar även om den goda viljan, Sven-Erik Bucht; det är inte så att det är omöjligt att införa detta. Det kan du inte påstå. Vi värdesätter den svenska mjölkproduktionen och vill ha in den här djurvälståndersättningen. Vi sänker också dieselskatten till dansk nivå, det vill säga 7 öre per liter. Det är en minskning med 4,17 jämfört med regeringens budget.

Vi värdesätter svenska mjölkbönders och svenskt lantbruks konkurrenskraft, och vi vet – som många andra här – att Socialdemokraterna inte är böndernas bästa vänner. Det har vi lärt oss genom åren.

Anf. 126 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Fru talman! Vi har en lag om betesdrift, ja. I och med att den är utformad som en lag kan vi med det system som finns för den gemensamma jordbrukspolitiken i dag inte utge någon ersättning. Det kan förändras i en ny jordbrukspolitik, som just nu diskuteras.

Det man har gjort under den här mandatperioden är dock att skapa lite mer flexibilitet i regelverket. Jag träffar väldigt många bönder och lantbrukare, och det är väldigt, väldigt sällan de tar upp detta som ett problem.

Men i den här salen kommer det då och då sådana som spelar upp detta som det sämsta som finns i världen. Så är det inte, fru talman. Till och med representanten för hela Icarörelsen säger tydligt i medierna: Ta inte bort betesdriften! Se till att den finns kvar!

Sedan hör vi ledamoten för Sverigedemokraterna rada upp förslag efter förslag här, fru talman. Men när det röstas i kammaren röstar man på Moderaternas budget och röstar emot alla förslag man har talat om. Jag tycker att det blir – jag vet inte om jag ska använda det starka ordet – vilseledande, fru talman.

*Areella näringar,
landsbygd och
livsmedel*

Anf. 127 KRISTINA YNGWE (C) replik:

Fru talman! Ett stort tack till landsbygdsministern för att han är närvarande i debatten! Vi uppskattar väldigt mycket att vi får möjlighet att debattera budgeten och ställa frågor till ministern.

Jag måste dock säga att jag tycker att det är ganska magstarkt av ministern att stå och tala om lönsamheten som har stärkts som om det vore en följd av regeringens arbete. Tittar man på utvecklingen har lönsamheten stärkts för framför allt gris och nöt, och det har varit en pågående utveckling sedan 2014, då vi hade en debatt om antibiotikaanvändning. Det är kanske inte direkt kopplat till att regeringen har gjort några insatser.

Mjölken har också stärkts, och det är inte så konstigt med tanke på hur tuff situationen har varit de senaste åren. Växtodlingen har nu ett väldigt tufft läge och faktiskt en ganska svag lönsamhet, så den bild som målas upp är kanske inte helt med verkligheten överensstämmande.

Jag tycker också att det kan vara lite magstarkt av ministern att stå här och låta påskina att det faktum att det just nu finns frivilligmärkning är någonting som i stort sett beror på att ministern har fört en diskussion med livsmedelsbranschen. Redan 2011 började man ju med märkningen av svenskt kött, och frivilligmärkning är någonting som faktiskt har utvecklats sedan dess.

Det jag tycker efterfrågas när man pratar om livsmedelsstrategin är dock just åtgärder här och nu – konkurrensstärkande åtgärder här och nu. Isak From gjorde en genomgång här tidigare, och han talade om åtgärder kopplade till mässor och marknadsföring. Jag tycker att det är bra åtgärder, förvisso, men det är sådant som faktiskt inte kommer att märkas ute på gårdsnivå.

Vi har trots allt kommit överens om att vi ska stärka konkurrenskraften. Min fråga är helt enkelt vad regeringen kommer att göra för att faktiskt stärka konkurrenskraften och lönsamheten på gårdsnivå här och nu.

Anf. 128 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Fru talman! När det gäller växtodlingens lönsamhetsproblematik, som jag känner mycket väl till och som har kommit i år, har den att göra med världsmarknadspriserna på detta område. Det finns en tydlig koppling till det. Det fanns en väldigt tydlig koppling till detta också i den mjölkkrise vi hade för ett par år sedan. Dessa produktpriser styrs numera på en världsmarknad.

Vi kan rada upp en lång rad insatser som regeringen satte in under mjölkkrisen. Det var metangasreducering, det var ett särskilt stöd till mjölkbönderna och det var klövvårdsinsatser. För första gången på mycket länge förbättrade man dieselskattereduktionen. Det var ju så, fru talman,

att ledamoten Yngwes regering försämrade dieselskattereduktionerna fyra gånger under åtta år. Man höjde dieselskatten två gånger. Det är klart att dessa insatser hade betydelse vid den tiden, när lantbruket var väldigt pressat.

Jag tycker också att man måste tala om annat än lantbruk när man har den här debatten, fru talman, för den berör så många andra områden. Jag försökte göra det och beskriva detta i diskussionen med ledamoten Oscarsson nyss. Vi gör i budgeten för 2018 en Hela Sverige-satsning på 1,2 miljarder – 1,2 miljarder! Vi aviserar också 750 miljoner i en satsning i landsbygdspropositionen för 2019 och 750 miljoner för 2020. Därefter är det 400 miljoner. Detta är en historisk satsning på svensk landsbygd som aldrig tidigare har gjorts.

Anf. 129 KRISTINA YNGWE (C) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att vi nog har att se fram emot de kommande förslagen för att stärka lantbrukets konkurrenskraft på gårdsnivå, eftersom ministern inte talar så mycket om vad som kommer framöver.

Jag är däremot glad att ministern talar om satsningar på landsbygden, för det var nästa fråga jag var nyfiken på. Ministern har talat om Hela landet-satsningen, som för 2018 handlar om 1,2 miljarder. För att sätta det lite grann i perspektiv och jämföra det med andra satsningar är det mindre pengar än det avdrag för fackavgiften som regeringen införde under 2018. Det är alltså den landsbygdssatsning vi talar om.

Det har dock satsats pengar, som sagt, och ministern talar om den landsbygdsproposition som ska komma. Jag ser väldigt mycket fram emot en landsbygdsproposition. Det jag önskar är såklart att ministern tar kontakt på andra sidan och att det blir en bred diskussion med oppositionen för att faktiskt förankra. Att det redan pågår ett arbete som utredningens ledamöter inte finns med i hoppas jag att man säkerställer. Det är alltså en fråga: Kommer ministern att se till att det verkligen blir en bred parlamentarisk diskussion inför den proposition som kommer?

Jag är också nyfiken på de satsningar som är kopplade till propositionen. Eftersom propositionen inte är framme än men det görs satsningar är jag lite nyfiken på vad satsningarna kommer att innebära. Det är alltså 197 miljoner för nästa år och sedan 750 miljoner år 2019 och 2020. Jag undrar om ministern skulle kunna specificera lite mer vad pengarna kommer att gå till, för det skulle vara intressant att veta.

Anf. 130 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Fru talman! Jag ser fram emot mer samarbete på många olika politikområden. Jag tror att vi måste samarbeta mer i det lilla landet Sverige för att vi ska få en bra framtid. En politisk samverkan är viktig på många olika områden.

Den här regeringen har vid ett flertal tillfällen visat att det finns en möjlighet att skapa samarbeten över blockgränserna. Det ska vi fortsätta med. När det gäller politiken på just det här området spretar det ju väldigt mycket mellan allianspartierna i många stycken. Men jag ser att Centerpartiet har många förslag som tilltalar oss i många olika stycken, så varför inte lite mer samarbete?

När det gäller propositionen kan jag inte avslöja någonting i dag.

Anf. 131 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Tack för inviten till ett ökat samarbete! Det var precis det jag tyckte att vi hade när vi tog fram den här livsmedelsstrategin.

Konkurrenskraftsutredningen pekade tydligt på att vi behövde avbyråkratisera delar av näringen och att vi borde stärka konkurrenskraften. Det enades vi om över alla partier, och sedan gick ministern hem och gjorde upp med Miljöpartiet och gick åt andra hållet. Det är det som är problemet. Där bröt ministern samarbetet.

I stället gav man sig in på spåret att höja skatter med 60 miljarder. Man påstår att man lämnar tillbaka 1 miljard till landsbygden och det andra, men det går i runda slängar mest till de statliga myndigheterna för att kontrollera skogsägarna i landet så att de verkligen avsätter biotoper och sköter de olika delarna.

Det går alltså inte ut till skogsproduktionen utan till myndigheter. Det är uppenbart att ni inte litat på att svenska skogsägare kan sköta om detta. Jag tror ändå att ministern med lite ärlighet kan erkänna att vi inte hade haft den biologiska mångfalden här i landet om inte just de små skogsägarna hade skött sina skogar på olika sätt under årtionden och århundraden. Det är det som har skapat den biologiska mångfalden. Det är inte Skogsstyrelsen som har skapat den, utan det är faktiskt bönderna och lantbrukarna där ute, och det tycker jag att vi borde ha större respekt för.

Jag vill ställa några frågor. Ministern har inte tagit upp någonting om att se till att lösa de frågor där det finns bekymmer. De sena EU-utbetalningarna stärker inte direkt konkurrenskraften. Och varför är ni emot att sänka dieselskatten? Det hade väl varit att ta oppositionens utsträckta hand i stället för att höja skatten med nya indexuppräknningar.

Anf. 132 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Fru talman! När ledamoten Berghedens parti regerade höjde ni dieselskatten vid sex olika tillfällen. Ni tog bort det särskilda reseavdraget som fanns för landsbygden, vilket drabbade landsbygden väldigt hårt. Ni sänkte skatterna väldigt kraftigt för dem som redan hade det bra. Det gjorde också att det blev minus 60 miljarder i börserna. Det är klart att det inte blev så mycket att omfördela till svensk landsbygd. Det räckte kanske inte till någonting.

När nu börserna är fulla och vi har fått ordning på ekonomin med 80 miljarder i överskott, där vi amorterar 40 miljarder och vill ha 40 miljarder till investeringar, då kommer också ledamoten Bergheden och Moderaterna och vill spendera. Men det gäller ju att själv se till att man har pengar i börserna och inte bara spendera det som andra har skapat.

Den gemensamma jordbrukspolitiken, CAP, kom väldigt sent på plats. Detta fördröjde också datasystemen för utbetalning av EU-stödet. Här har regeringen gjort insatser och sett till att Jordbruksverket får mer resurser. Vi har anslagit pengar för det, men där har de borgerliga partierna hela tiden varit emot. Skulle de ha fått råda hade det blivit ännu senare utbetalningar av stöden.

När det gäller livsmedelsstrategin och det ekologiska får jag komma tillbaka i nästa runda, för nu börjar tiden ta slut.

Anf. 133 STEN BERGHEDEN (M) replik:

Fru talman! Det är intressant att ministern slår sig så för bröstet för högkonjunkturen i världen, Europa och Sverige och tror att det är socialdemokratisk politik som har skapat den. Jag kan upplysa ministern om att så är faktiskt inte fallet. Det är människorna och företagen därute som har skapat tillväxten och även de 60 miljarder kronor som ministern har samlat in. Dem har regeringen tagit från tillväxten och delar ut till annat. Detta är andras pengar som regeringen så frikostigt delar ut i övriga landet.

Vi måste börja fundera på en sak. Det är högkonjunktur, och för tillfället snurrar näringen på hyggligt bra. När lågkonjunkturen kommer är det den med starkast konkurrenskraft som kommer att överleva. Det är då det kommer att prövas om den politik som Socialdemokraterna och Miljöpartiet har fört på den svenska landsbygden – att sänka konkurrenskraften genom att höja skatterna och lägga på nya pålagor, nya reservat, nya regler, styrningar och annat – gör att svenskt lantbruk klarar sig.

Det är nu vi ska stärka dem. Det är nu vi ska dra ned och stärka konkurrenskraften så att de är redo för att klara den tuffaste biten, som kommer efter högkonjunktur. I högkonjunktur är det lätt att sitta som regering och fördela pengarna. Alliansregeringen lyckades spara i ladorna för att klara den lågkonjunktur som var då, och det fick vi beröm för från många ekonomer i hela Europa.

Under den tiden vi sänkte skatterna, som ministern ofta pratar om, fick vi faktiskt in mer skatteintäkter just tack vare att vi sänkte skatterna. Det var fler människor som jobbade i landet, och det var fler företag som skapades under den här tiden. Det var det som skapade tillväxt, och det är det som regeringen nu spelar bort.

Det är lätt att dela ut andras pengar, men hur har det stärkt svenskt lantbruk? Inte alls!

Anf. 134 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Fru talman! Ledamoten Berghedens resonemang om att det är högkonjunktur och att vi har haft tur har jag hört väldigt många gånger. Jag har kommit högt upp i åldern och har varit med ganska länge i politiken. Jag har hört det här varenda gång som en borgerlig regering har lämnat stora underskott efter sig, för varje gång har det blivit stora underskott. Då säger de: Ni har tur! Det var ju högkonjunktur. Vi har otur.

Jag brukar ta fasta på att det kanske är så att vi har tur och ni har otur och säga till människor att de ska rösta på dem som har tur och inte på dem som har otur. Det är ju en hög risk.

När det gäller det ekologiska finns det ett tänk också kring att lyfta upp det högre i förädlingsledet. Den ekologiska produktionen och de ekologiska produkterna betingar ett betydligt högre pris. Så här jobbar man inom många företag oavsett bransch, det vill säga man lyfter sina produkter i förädlingsledet för att kunna få ett högre pris.

Vi ser att de ekologiska lantbrukare som bedriver en sådan produktion generellt har en bättre lönsamhet. Så är det. Men vi ser också att det finns länder alldeles intill oss, inte minst Danmark, som satsar jättemycket för att ta ekologiska andelar i Sverige, eftersom vi har ett underskott.

Därför är det självklart att vi ska se till att vi också kan producera ekologiskt, till och med mer än vad vi förbrukar, för vi ska även kunna exportera ekologiskt. Det är det som det handlar om – ingenting annat.

Anf. 135 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Jag tänkte inte diskutera tur eller otur, men jag kan deklarerera att jag åtminstone är optimist på de flesta områden.

Jag satt just och lyssnade på ministern och undrade när han skulle komma till fisket, och han kom faktiskt till fisket till slut. Det var väl bra så långt att han prisade värdet av fisket och så.

Jag kan väl konstatera, vilket jag också nämnde i mitt anförande, att man gör bedömningen att det pelagiska systemet med de överförbara fiskerättigheter som infördes 2009 blivit som det var tänkt och uppfyller sitt syfte. Jag minns när vi skulle göra detta. Då hade vi en helt annan politisk debatt, och det kändes inte som om de socialdemokrater som jag diskuterade med då prisade införandet. Men det är ju bra att vi har kommit till den punkten att vi kan säga att det här ska fortsätta, för långsiktighet inom fisket och egentligen inom alla företag är otroligt viktigt.

Ministern nämnde förenklingsarbetet i sitt anförande; jag vet inte om det handlade specifikt om fisket, men det var i alla fall väldigt viktigt. Vi får väl erkänna att vad det än har varit för regering är just fisket det område som vi kanske har misslyckats mest kring. Det visar väl de uppföljningar som har gjorts, och det får den regering som jag stod bakom och även den nuvarande regeringen ta på sig: Vi har misslyckats där.

Är det några konkreta förslag som ministern jobbar på just nu eller som regeringen tänker lägga fram när det gäller regelförenklingar för fisket?

Anf. 136 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Fru talman! Det är bra att vi får diskutera fisket, som är en viktig näring och en viktig del i livsmedelsstrategin.

Havets resurser är begränsade, och det gäller att vi hanterar de bestånd vi har på ett klokt och bra sätt så att vi har fiske också i framtiden. Ålen nämndes tidigare i debatten. Hanterar vi inte det på ett klokt och bra sätt kommer vi inte att kunna fiska ål, och då kommer vi inte att kunna ha ål på julbordet i framtiden.

Vi bör äta mer fisk, skaldjur och alger. Det gäller att utveckla vattenbruket, som är eftersatt i Sverige om vi jämför med vårt grannland Norge. Där har de hundra gånger så mycket vattenbruk som vi. Regeringen går in med flera åtgärds paket för att stimulera vattenbruket och fisket. Det är en viktig åtgärd.

Jag har en fråga till Lars Tysklind. Jag lyssnade noga på alla allianspartiernas inlägg. Tysklind talade om att vilja ha höjda miljöskatter och ny läckageskatt. Han var tveksam till dieselskatt och dieselsubventioner. Gammelskogen skulle ha starkare skydd, och man skulle ha hyggesfria metoder. Vilken partner tänker Liberalerna välja med tanke på det inlägget?

Anf. 137 LARS TYSKLIND (L) replik:

Fru talman! Jag tänker inte föra någon partnerskapsdiskussion här i kväll.

Ministern lämnade regelverket och fisket ganska snabbt och började tala om vattenbruket i stället.

Det handlar om framtidstro, inte minst för att få en nyrekrytering till fisket, och då måste det finnas förutsägbara regler. Jag tror att ministern är ganska medveten om att det, om vi bortser från det pelagiska fisket, pågår

en massa andra saker inom fisket som man behöver ta tag i så att man får de framtida förutsättningarna på plats både vad gäller kvotfördelningar och lönsamhet. Det pågår till exempel handel med kvoter utanför systemet även inom det demersala fisket. Vi måste landa i detta så att vi får ett långsiktigt system, för det är mycket viktigt för nyrekryteringen till fisket.

Jag hörde nog inte något exempel på en regelförenkling som regeringen konkret jobbar med.

Anf. 138 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Fru talman! Vi jobbar med regelförenklingar för fisket, för det behövs.

Vi vill förlänga systemet för det pelagiska fisket. Det är tioårigt. När det gäller det demersala fisket är handeln ettårig, och det har fungerat bra. Det är inte aktuellt att i dag införa något annat än det system vi har i dag.

En annan fråga runt fisket som upptar oss mycket är givetvis brexit och de förhandlingar som nu pågår mellan kommissionen och Storbritannien. Sedan länge hör 17 procent av det vatten som svenskt fiske nyttjar till Storbritannien. Därför är det mycket viktigt att vi kan få en bra överenskommelse.

Vi har också tillsatt en grupp med näringen och tjänstemän som hantlar detta för att ge bra underlag till kommissionen inför dessa förhandlingar.

Denna fråga måste vi lyckas lösa på ett bra sätt för att säkerställa det viktiga svenska havsfiskets framtid. Som jag nämnde i mitt anförande har lönsamheten ökat rejält, så detta fiske ska vi vara rädda om.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 12 december)

§ 12 Försvar och samhällets krisberedskap

Försvarskommitténs betänkande 2017/18:FöU1

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (prop. 2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 139 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Den budget vi nu ska debattera är den tredje budgeten för denna inriktningsperiod. Det innebär att vi snart har kommit halvvägs in i det inriktningsbeslut som fattades 2015.

Fru talman! Liberalerna valde att stå utanför den uppgörelse som ledde fram till inriktningsbeslutet det året. Vår huvudsakliga motivering till detta var att vi bedömde att försvarsbeslutet var alltför underfinansierat.

Jag är av den uppfattningen att samtliga försvarsbeslut i modern tid, inklusive samtliga stora utvecklingsprojekt, redan från början har varit underfinansierade, men det är min bedömning att vi 2015 satte någon sorts historiskt rekord i detta avseende.

Det bekräftas av att det under innevarande år i två omgångar har behövts kompletterande uppgörelser för att få balans mellan de uppgifter som riksdagen har beställt och den ekonomi som Försvarsmakten förfogar över.

Tidigt i våras tillsköt man från Moderaterna, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna ytterligare 500 miljoner kronor, och i en andra uppgörelse i augusti, som i och för sig inte Kristdemokraterna deltog i, tillfördes ytterligare 8,1 miljarder.

Trots detta: I dagens Svenska Dagbladet intervjuas Sveriges överbefälhavare, och han är tydlig med att Försvarsmakten behöver betydligt mer resurser. Det saknas, säger general Bydén, materiel och personal på många håll. Vi kan inte fortsätta så här år efter år. Vi tappar våra medarbetares förtroende och lojalitet, säger han.

Fru talman! Det är med tungt hjärta som jag kan konstatera att trots de uppgörelser som har skett under året för att förbättra finansieringen kommer försvarsanslaget som andel av bnp att sjunka nästa år jämfört med 2017. Det betyder att uppgörelserna, trots sina ambitioner, i relativa termer innebär fortsatta nedskärningar. Denna kräftgång fortsätter fram till 2020 då vi med de nuvarande ramarna har fallit ned på 1,09 procent av bnp.

Fru talman! Liberalerna redovisar en annan ekonomisk framtid för Sveriges försvar. Vår budget 2020 motsvarar 1,3 procent av bnp, eller anorlunda uttryckt 17 miljarder mer än det som regeringen och dess samarbetspartier redovisar för denna inriktningsperiod.

Fru talman! Vi har också lagt en trappa efter 2020, och den sträcker sig fram till 2026. Vid den senare tidpunkten ska med våra förslag försvarsanslaget uppgå till drygt 2 procent av bnp.

Nu tänker alla att det väl är naturligt att ett Natovänligt parti som Liberalerna vill landa på just 2 procent. Jag vill då tillfoga, fru talman, att om man hävdar militär alliansfrihet hävdar man att man ska klara alla uppgifter på egen hand. Det logiska är då att man landar långt över de 2 procenten. Det blir kanske väsentligt mer, kanske det som Sverige hade på 60-talet då vi låg närmare 3 procent.

ÖB förklarar de ekonomiska bristerna i Försvarsmakten med de stora anskaffningarna av stridsflygplanet Gripen E och de nya ubåtarna A26. Det är fina projekt. När det väl blir leverans av dem, kanske någonstans i mitten av 2020-talet, kommer de naturligtvis att bidra till vår förmåga. Låt mig poängtera att det inte är någon idé att skaffa dyra fina plattformar om man inte samtidigt har råd att bemanna dem, beväpna dem och se till att vi kan öva med dem.

Vid sidan av ubåtar och stridsflygplan har vi också armén. Armén finns med i en del av det betänkande vi behandlar i dag. Det är ett tillkännagivande som utskottet har riktat när det gäller anskaffning av ett nytt luftvärnssystem med medelräckvidd. En bred majoritet i riksdagen är överens om att regeringen innan den gör affären definitivt måste förankra sitt beslut hos riksdagen.

Det handlar inte bara om att redovisa priser och vilken materiel vi får för den prislapp som är satt. Det handlar om att redovisa hur ofta systemen behöver uppgraderas, hur länge de kan uppgraderas, vilken livscykelkostnad de har och vilken effekt som denna anskaffning får, inte minst för armén, när det gäller de övriga behoven i Försvarsmakten.

Fru talman! Vi vet att det som kallas för basplattan lider. Det saknas standardutrustning, uniformer, ammunition, lastbilar och annan basal utrustning just för våra markstridskrafter.

En annan viktig ändring handlar om att vi inte ger regeringen ett öppet bemyndigande att sälja hela eller delar av våra nuvarande stridsflygplan 39C/D. Sådan försäljning får bara ske om det ökar den operativa tillgängligheten just till C/D-systemet. Det är en viktig sak. Har man inte en sådan begränsning glider lätt resurser från C/D-systemet över till det som är framtiden, nämligen Gripen E och dess utveckling.

Det är ett gammalt talesätt, men det gäller fortfarande: Det är bättre med en fågel i handen än tio i skogen.

Det finns också ett tillkännagivande som gäller logistik för högre beredskap. Regeringen ser nu till att flytta markverkstäder, flygverkstäder med mera tillbaka till Försvarsmakten. Det är ett bra steg. Men om Försvarsmakten snabbt ska kunna mobilisera sina krigsförband måste de också ha ansvaret för vidmakthållande av utrustningen. Bara genom att ha samma organisation i fredstid, i kris och i krig försäkras vi oss om att vi kan hantera snabba och våldsamma händelseförlopp.

Fru talman! Sedan 2011 råder olika villkor för militär och civil personal i internationella insatser. Därför har utskottets enats om ett tillkännagivande om hjälp och stöd till civila tjänstemän ute i internationell insats och deras anhöriga. Det är för mig lite obegripligt att Socialdemokraterna har stretat emot på den här punkten. Socialdemokraterna är ett parti som alltid har stått för lika villkor på arbetsmarknaden. Jag är därför glad, fru talman, att vi i bred enighet nu från riksdagens sida ser till att "alla ska med".

Fru talman! Ibland känns det som att man har varit med från början men att vår verklighet på något sätt startar om. På 90-talet och 00-talet härjade regementsdöden i vårt land. Kulmen nåddes 2000 och 2001 i två försvarsbeslut. Då övergick regementsdöden till en fornenlig slakt på våra militära förband. Även 2004 lades en del förband ned. Därefter har organisationen varit oförändrad, inte minst under de åtta år som Alliansen hade ansvar för försvarspolitikerna i landet.

I dag är en historisk dag. På tisdag klockan 15.30 beslutar riksdagen om att inrätta ett nytt regemente, nämligen Gotlands regemente. Vi bör veta att detta är första gången sedan 1975 som det inträffar i vårt land. Det är stort för mig som har sett de svåra åren, fru talman, att få vara med och delaktig här i dag.

Fru talman! Jag avslutar med att yrka bifall till reservationerna 11 och 12.

Anf. 140 MATTIAS OTTOSSON (S):

Fru talman! Vi har just nu en väldigt god utveckling i Sverige. Det går bra ekonomiskt. Vi har kanske den högsta sysselsättningen på 25 år. Bnp ökar, och prognoserna pekar på att vi kommer att ligga på drygt 3 procent i överskott i statens finanser. Regeringen har nu presenterat en budget med 40 miljarder till reformer och 40 miljarder till finansiellt sparande.

Det är jättebra. Men i mina besök hemma i Östergötland, som är min valkrets, träffar jag många människor som känner sig ganska obekväma. De känner en oro och kanske en rädsla. Det kan vara väldigt varierande. Det kan vara att de är bekymrade över hur män uppträder och hur män uppträder i grupp. Det kan handla om kriminella gäng. Det kan handla om Putins utveckling och hur de ser på honom, eller det kan handla om klimathotet. Det finns ett antal olika saker som skapar en oro.

Det tror jag att man ska ta på stort allvar. Bland trygghetsfrågorna är Försvarsmakten den största och första delen. Det handlar om att säkra landet och landets territorium. Det är klart att den utveckling som har skett i Ryssland påverkar oss i länderna runt Östersjön. Jag är glad att vi nu har en regering som för första gången på många år stärker Sveriges försvarsförmåga. Det har inte hänt på väldigt många år att vi har gjort det. Under den här mandatperioden har resurserna ökat.

Det har varit väldigt tydligt, och jag tror inte att det har undgått någon, att det är viktigt att vi ska öka den operativa förmågan i våra krigsförband och stärka totalförsvaret. Det var länge sedan vi talade om de frågorna i Sverige. Vi lägger nu drygt 50 miljarder på utgiftsområde 6 för försvar och samhällets krisberedskap. Det har skett en ökning sedan 2015 när vi lade fram vår första budget.

Det innebär också att vi nu 2018 koncentrerar oss på att Försvarsmakten ska kunna öva mer och utöka sin kompetens. Det handlar om att satsa på repetitionsutbildningar för att kunna ta till vara den kompetens som finns sedan tidigare och den personliga materielen. Det är viktigt att vi satsar på det för att förtroendet i Försvarsmakten ska vara stort. Det kanske inte är de jättestora materielprojekten, men de är viktiga.

Jag är också glad att vi kan hitta en så bred majoritet i Sveriges riksdag och att socialdemokrater, miljöpartister, moderater och centerpartister kan vara överens om det. Det tror jag är bra. Det är en bra signal ut i landet att vi har en stor enighet om det.

Det är alltid så att trygghet och säkerhet bygger man inte ensam. Det får vi göra tillsammans med andra länder. JEF är ett mycket gott exempel, där de nordiska länderna tillsammans med Storbritannien och Holland bygger upp ett samarbete. Det är viktigt. Det är också viktigt när Storbritannien lämnar Europeiska unionen att vi har den relationen. Det är en bra utveckling för norra Europa.

Fru talman! Vi har för ett par månader sedan avslutat Aurora 17. Det var den första stora försvarsmaktsövningen på många år. Det har varit drygt 20 000 personer som har deltagit i den. Jag fick själv förmånen att vara ute och besöka övningen. Jag var hos Andra helikopterskvadronen. Det är den som ligger mig närmast om hjärtat. Den har sin bas i Linköping, men nu var vi i skogarna i Närke och tittade på.

Jag är imponerad över den kvalitet och kunskap man uppvisar. Men det visar sig också att det finns brister efter den här perioden när vi inte har satsat på det nationella försvaret. De gav tydliga signaler om att logistik och samband inte fungerar som de ska. Vi har ju satsat på att kunna åka ut i världen och jacka in oss någonstans för att genomföra vår insats, och ska vi nu bygga upp det nationella försvaret är detta viktiga delar.

Under året har den statliga utredningen lagt fram sina förslag i betänkandet *Logistik för högre försvarsberedskap*. Nu kommer regeringen med sitt förslag om att verkstäder, förråd och service ska lämna FMV och gå in i Försvarsmakten. Det tycker jag är gott. Men vi socialdemokrater har, tillsammans med Miljöpartiet i regeringen, sagt att vi när det gäller vidmakt-hållande och upphandling skulle vilja vänta. Regeringen har signalerat att man skulle behöva titta lite extra på detta, och det tror vi är klokt. Vi utreder först, och sedan fattar vi beslut. Det är den sedvanliga gången.

Fru talman! Under denna period har viktiga materielprojekt genomförts. Det har fattats tunga beslut om stridsflyget och vår undervattensförmåga. Detta är stora saker, och de är så pass viktiga att vi kallar dem för nationella säkerhetsintressen. Det är möjligt att den radarkompetens vi har i Sverige också borde läggas in där, men det är kanske en annan diskussion.

Vi fattar i dag även beslut om medelräckviddigt luftvärn. Jag tror att detta är viktigt. Det kanske inte är riktigt i nivå med de andra sakerna, men det är ett viktigt beslut. Jag tror att det är viktigt för att skydda Sverige och våra militära baser. Det kan handla om att skydda Norrköpings hamn, som ligger mig nära, eller att skydda vår huvudstad.

Jag är glad att regeringen har sänt iväg offerten och att det är Patriot vi tittar på. Jag tror att det är bra. Det är leveranssäkert och stärker den transatlantiska länken. Det är också viktigt att säga att det bemyndigande vi ger regeringen att besluta om denna anskaffning ska förankras i riksdagen. Detta ska ske genom till exempel en skrivelse; det viktiga är att det blir en återkoppling på hur beslutet kommer att se ut. Sedan är det naturligtvis en lång resa kvar.

Jag tror att jag stannar där. Jag ska avsluta med att yrka bifall till reservation nr 3.

Anf. 141 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att komplimentera Mattias Ottosson. Jag tycker att det är ett bra inlägg som görs, och i många delar har jag samma uppfattning. Sedan är det viktigt att komma ihåg att just på försvarsområdet är själva implementeringen, inte bara utfästelserna, av stor vikt. Det är oftast där, fru talman, som det blir lite kritiskt.

På två punkter har jag dock frågor. Den ena handlar om att ni säger, Mattias Ottosson, att ni i fråga om logistiken flyttar över verkstäder och förråd men sedan i lugn och ro vill utreda fortsättningen. Detta har ju ändå varit föremål för utredning, och inte vilken utredning som helst. Det är Ingemar Wahlberg, förutvarande kanslichef i försvarsutskottet, som har stått för den, och jag har själv hört försvarsminister Hultqvist här i kamraren berömma denna utredning i alla dess olika delar.

Jag blev lite överraskad, fru talman, när Socialdemokraterna i utskottet valde att reservera sig mot denna fortsättning. Jag skulle gärna vilja fråga Mattias Ottosson: Är det verkligen er uppfattning att det krävs ytterligare utredningar innan man kan fatta beslut?

Fråga nummer två gäller dagens intervju med ÖB. Det har ju under året gjorts tillskott i flera olika omgångar. Nu säger ÖB att de kostnadsökningar man har fått till följd av förändrade valutakurser och förändrad prissättning har blivit ännu värre. De var 6,5 miljarder förra året och kommer, bedömer han, att bli ännu högre i det kommande budgetunderlaget. På vilket sätt avser Socialdemokraterna att hjälpa Försvarsmakten med dessa kostnader, som man själv inte har kontroll över?

Anf. 142 MATTIAS OTTOSSON (S) replik:

Fru talman! Det är två mycket väsentliga frågor som Allan Widman ställer. Jag tror att vi till viss del är överens i sak.

Det som har med logistik att göra är en viktig del för att Försvarsmakten ska fungera och för att det nationella försvaret ska kunna byggas upp igen. Det är en mycket gedigen utredning som har gjorts, och jag delar stora delar av utredningens slutsatser. Det gör även regeringen.

Jag tror att det egentligen var ett gigantiskt feltänk att flytta över förråden, verkstäderna och servicen till FMV. Det var en produkt av en annan tid, ungefär som outsourcingen av it-system och sådana saker. Är det något jag tror att vi ska behålla för oss själva är det försvarsmakt och sådana saker. FMV är naturligtvis en del av detta.

Jag tror inte att vi skiljer oss så mycket åt där. Vi tycker också att man ska flytta över verkstäder och service till Försvarsmakten igen och att det gör det hela effektivt.

Men när det gäller vidmakthållandet och upphandlingarna där har Regeringskansliets jurister sagt att man skulle behöva titta på detta igen så att man inte hamnar fel när det gäller stora investeringsbeslut, ansvarsutkrävande och sådana saker. Det behöver inte vara någon lång utredning, men vi har ju kutymen att vi utreder saker och sedan fattar beslut för att det ska bli rätt. Jag tror att man ibland ska lyssna på jurister – de kan ha något att tillföra även i den politiska diskussionen. Eller hur, Allan Widman?

Anf. 143 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Ja, i den politiska diskussionen kanske de har det, men jag känner mig själv efter många år i försvarspolitiken tämligen skeptisk till de svårigheter som statliga jurister ofta ser när man ska förändra verksamhet.

Låt mig säga, fru talman, att Socialdemokraterna inte var emot den så kallade logistikreformen. De tecknade också firma när den genomfördes för fyra år sedan. Dessutom bedriver Försvarsmakten redan i dag offentlig upphandling på en lång rad olika områden. Det är för mig svårbegripligt varför man skulle kunna göra det på vissa områden men inte på detta.

Jag tror dessvärre, fru talman, att det finns krafter inom Regeringskansliet som inte vill att Försvarsmakten ska få ansvaret för vidmakthållandet. De ser framför sig hur Försvarsmakten då kommer att ställa högre krav på att materielen ska vara tillgänglig och omedelbart användbar. Detta kostar pengar. Det är där, fru talman, vi har förklaringen till den ovilja som Mattias Ottosson ger uttryck för.

Vi har fått två kompletterande uppgörelser. Vi har tillfört 8,6 miljarder kronor detta år. När man har presenterat detta vid presskonferens har man sagt att det ska gå till att säkra anskaffning av medelräckviddigt luftvärn och till inköp av olika saker.

Men ÖB sitter med ett svart hål. Det var 6,5 miljarder i våras. Han antyder nu att det kommer att vara ännu större till våren, när nästa budgetunderlag kommer. På vilket sätt avser regeringen att hjälpa Försvarsmakten med detta gigantiska problem, som ÖB i dag säger kommer att slå rakt in mot övningsverksamhet och utbildning av soldater, de enda kostnader som han kan påverka?

Anf. 144 MATTIAS OTTOSSON (S) replik:

Fru talman! För att avsluta detta logistikutbyte tror jag att vi i sak är överens, och jag tror att regeringen och Liberalerna kommer att hitta en uppgörelse där vi kan lösa även detta med vidmakthållandet. I sak har vi

samma uppfattning: Det borde föras över. Jag är fullt medveten om att Socialdemokraterna står bakom det här beslutet, men det är ju alltid så att det är en regering som ytterst är ansvarig; jag tycker aldrig att oppositionen ska vara ansvarig.

När det gäller det ekonomiska tillskottet efter de uttalanden som överbefälhavaren har gjort är det klart att man ska lyssna på Försvarsmakten. Vi är nu inne i ett läge där regeringen tillför resurser. Det har man gjort under den här perioden, för första gången på väldigt länge. Historiskt är det på 1900-talet kanske bara Tage Erlander och hans regering som verkligen kan ta åt sig äran för att ha byggt upp den svenska försvarsförmågan. Där ligger väl alla vi som är aktiva i dag ganska mycket i lä.

Jag tror att det är viktigt att betona, Allan Widman, att de resurser som är avsatta i de försvarsbeslut vi har tagit – och vi har ju skjutit till pengar för att vi har sett att behoven har funnits – bygger på Försvarsmaktens egna beräkningar. Jag tror att det är viktigt att vi har med oss det. Det är det som har varit grunden i de beslut som vi har tagit.

Jag tror att det är viktigt nu efter det budgetbeslut som vi inte tar i dag men som vi tar på tisdag att Försvarsmakten får titta på underlaget när det är klart. Skulle det finnas någonting som är av stor vikt måste man naturligtvis hantera det.

Jag tror att det är viktigt att komma ihåg att alla de beslut som vi har tagit bygger på Försvarsmaktens egna beräkningar på hur behoven ser ut. Sedan är naturligtvis resurserna ändliga, så är det alltid.

Anf. 145 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Budgetdebatten kring försvar kom att hamna ganska mycket senare denna torsdagskväll än vad många kanske hade planerat. Orsaken är att riksdagskollegor har debatterat andra viktiga områden såsom EU-kommissionens förslag till arbetsprogram för 2018 respektive budgetförslaget för areella näringar, landsbygd och livsmedel. Att det varit frejdigt och därför tagit något längre tid än planerat kan naturligtvis ha att göra med att ansvarigt statsråd för respektive område har deltagit. Det är både glädjande och uppskattat att ministrarna tar ansvar för sina frågor när dessa behandlas i riksdagen.

Nu ska vi diskutera budgeten för försvaret. I går diskuterade vi samarbetet i Europa inom ramen för Pesco när det gäller försvars- och krishantering.

Fru talman! Ministerbänkarna står tomma. De står tomma. Jag vet inte hur många av de andra budgetområdena som saknar minister när regeringen ska försvara sin politik, men inom det för oss viktiga området försvar saknar vi ansvarigt statsråd i kammaren.

Med all respekt för Mattias Ottosson, Anders Schröder och i går också Alexandra Völker – de är duktiga personer och kollegor som jag uppskattar – tycker jag att det är beklagligt att ministern inte finns på plats när regeringen ska försvara och förklara sin politik så som den ser ut i dag och så som den kommer att se ut i morgon och som man tänker gå till val på.

Låt mig ändå, fru talman, i berömmande ordalag ge uttryck för den konstruktiva anda som präglar försvarsutskottets arbete med ett starkt engagemang från många ledamöter, fint sammanhållet av ordförande Allan Widman. Även om det finns meningsskiljaktigheter är det ett sant nöje att arbeta tillsammans med alla de andra med ambitionen att stärka den

svenska försvarsförmågan och göra rätt både för Försvarsmakten och ett svenskt totalförsvar. Heder åt ledamöterna, men ministerbanken gapar fortfarande tom.

Fru talman! Det här handlar om det sista budgetbetänkandet i försvarsutskottet före valet 2018. Sedan den ryska aggressionen mot Ukraina och den illegala annekteringen av Krim 2014 har det skett en omsvängning av svensk försvarspolitik. Det finns en stor enighet kring den nya inriktningen mot ett fokus på ett nationellt försvar och mot utmaningarna i närområdet. Vi moderater har medverkat till att ansträngningar har gjorts inom ramen för tre försvarsuppgörelser som har träffats under de senaste tre åren.

När vi har angett olika nivåer eller sagt att det krävs ytterligare tillskott här och nu har det vanligtvis i debatten avfärdats som anslagsbingo. Jag kan konstatera att varje uppgörelse sedan har hamnat på just de ekonomiska nivåer som vi moderater pekat på. Det viktiga är inte att detta är bra för ett enskilt parti eller att det är bra för riksdagen. Det viktiga är att det är bra för Försvarsmakten och alla kvinnor och män som är del av den. Men det har *inte* varit anslagsbingo.

Det här kommer dock inte att räcka. Som Försvarsmakten har påpekat vid flera tillfällen kommer den svenska förmågan att sjunka relativt de satsningar som görs i vårt närområde, och då främst i Ryska federationen. Överbefälhavaren pekar ut kursen så sent som i dagens Svenska Dagbladet. Jag citerar Micael Bydén: ”Det enda vi enligt spelets regler kan göra är att fortsätta med den här ekonomin och då viker vår förmåga framåt och vi behöver göra hårda prioriteringar redan nu. Vi kommer inte att kunna investera och hålla förmågan efter 2020 vid den nivå den är vid i dag.”

Därför måste den försvarspolitiska ambitionen höjas ytterligare i Sverige. Moderaterna föreslår att Sveriges försvarsutgifter ska uppgå till 2 procent av bnp. Ambitionen är att genomföra det under en tioårsperiod. På sikt innebär detta en fördubbling av Sveriges försvarsanslag jämfört med i dag.

Rent konkret innebär det också att vi i Moderaternas budgetförslag för perioden 2018–2020, det vill säga det som ligger i budgetpapperen, föreslår att försvaret ska tillföras ytterligare 9,6 miljarder kronor utöver de tillskott som ligger inom ramen för den senaste försvarsuppgörelsen och det som regeringen föreslår. Det är ett första steg i vår ambition att höja försvarsanslaget upp mot 2 procent av bnp.

De extra pengarna bör användas till att försäkra oss om att det nya medelräckviddiga luftvärnssystemet införs så tidigt som möjligt, att JAS Gripen-systemet görs mer krigsdugligt och att nödvändiga satsningar görs för att förbättra villkoren för de anställda i Försvarsmakten. Med dessa pengar förhindrar vi det ena projektet från att tränga ut det andra eller att den ena goda ambitionen får offras för den andra.

Det är inte bara Moderaterna som har landat i att det behövs ett tvåprocentsmål för försvaret. Hela Alliansen är enig om behovet av en stärkt försvarsförmåga och därmed ökade resurser. I Sveriges närområde går flertalet länder i precis samma riktning. Europa måste ta ett större ansvar för sin egen säkerhet, och därför är det en naturlig utveckling att allt fler länder ökar sina försvarsansträngningar.

Prot. 2017/18:45
7 december

*Försvar och samhällets
krisberedskap*

Vi moderater har vid ett flertal tillfällen pekat på att nu är det dags att vi försvarspolitiker inte bara pratar siffror utan också faktiskt har en djup diskussion om hur vi utvecklar försvarets förmåga och ger Försvarmakten goda och långsiktiga planeringsförutsättningar. Det behövs en debatt om själva innehållet. I det försämrade säkerhetsläge Sverige befinner sig i har vi inte råd att vara kortsiktiga och låta politiska lösningar styra. Det gäller alldeles oavsett om vi pratar budget eller att de rödgröna försöker ta skydd bakom ett alltmer vindpinat och söndertrasat retoriskt begrepp som alliansfrihet.

I budgetbetänkandet tas beslut om de anslagsökningar som Moderaterna och Centerpartiet kom överens om med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Men betänkandet innehåller även en rad så kallade tillkännagivanden till regeringen på flera viktiga punkter. Låt mig nämna några.

Regeringen får i betänkandet ett bemyndigande om att gå vidare med anskaffningen av det nya luftvärnet med medellång räckvidd, men regeringen åläggs också att återkomma till riksdagen för att redovisa kostnadsutveckling och hur projektet för övrigt fortlöper. I och med att anskaffningen av ett nytt luftvärn är bland de absolut mest kostsamma materielprojekt som vi kommer att ha vid sidan av JAS Gripen och nästa generations ubåtar är det också rimligt att det förankras i riksdagen.

För övrigt, när det gäller materiel, tillkännager riksdagen även för regeringen att Försvarmakten omgående bör tillföras ansvaret även för vidmakthållandet av myndighetens materiel och anslutande offentlig upphandling. Dessutom understryker utskottet vikten av att tillgängligheten i JAS 39 C/D upprätthålls i samband med att regeringen bemyndigas att ta beslut om export av stridsflygplanen under 2018.

Det är viktigt att utskottet har gjort dessa tillkännagivanden till regeringen. Riksdagen har tagit sitt ansvar och sett till att kärnvärden i försvarspolitiken, som fokus på operativ förmåga och god kostnadskontroll, beaktas.

Slutligen föreslår utskottet dels ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till en särskild lag till stöd och hjälp för civila som gjort internationell insats, dels ett tillkännagivande om försvarsmusikens uppgift.

Veteranfrågorna har, precis som Allan Widman utvecklade, under de senaste åren tagit en allt större plats både i försvarspolitiken och i samhället. Under alliansregeringen gjordes de första ansträngningarna för att skapa en sammanhållen veteranpolitik, och Veteranutredningen tog fram ett antal förslag som syftade till att både stärka stödet till våra veteraner och ge dem ett större erkännande för sina insatser. En del av de förslagen är nu genomförda.

Nästa år kommer till exempel veterandagen den 29 maj att för första gången vara allmän flaggdag i Sverige. Här har inte minst vi i Alliansen varit drivande för att få flaggdagen till stånd. Det finns dock mer att göra för att utöka stödet för veteraner och deras anhöriga.

I grunden ska vi inte bara fira och hedra veteranerna *en* dag om året, utan vi ska naturligtvis fira och hedra dem årets alla dagar. Men *en* dag har vi gjort till en allmän flaggdag och har ett statsceremoniel kring det.

De kommande åren kommer att innebära flera prövningar när det gäller hur vi arbetar vidare med att göra Sverige säkrare i en allt mer osäker omvärld. Diskussioner pågår inom ramen för Försvarsberedningen som kommer att mynna ut i ett underlag som utgör utgångspunkter för inriktningen för nästa försvarsbeslut. Jag tror och hoppas att beredningen kommer att kunna landa i bra och brett förankrade förslag som borgar för en hållbar höjning av Sveriges försvarsförmåga. Jag har själv angett och tror på den rimliga ramen att vi arbetar tillsammans, sida vid sida, upp mot 2 procent av bnp i gemensamma försvarsansträngningar.

Fru talman! Det tål dock att upprepas att vi står inför en valrörelse som kan utsättas för påverkanskampanjer av främmande makt. Vi har redan sett det ske i samband med allmänna val i en lång rad länder. Det kommer att ställa stora krav på det svenska samhällets förmåga att hantera till exempel cyberattacker och spridandet av desinformation.

Med tanke på de brister som uppenbarades i såväl regeringens som våra myndigheters förmåga att hantera säkerhetshaveriet på Transportstyrelsen finns det anledning för oro och en insikt om att det behövs krafttag för att stärka den samlade förmågan hos såväl krisberedskapen som det civila och det militära försvaret. Vi behöver ett modernt totalförsvar som kan möta alla de hot och risker, militära och civila, som Sverige kommer att stå inför.

Det finns också skäl att fundera på den svenska krisberedskapen. Det som skedde under sommaren – regeringens sätt att ducka, fumlandet och famlandet – imponerar inte men borde ligga till grund för lärdomar och för att man gör rätt.

Fru talman! Vi moderater kommer att bära vårt ansvar för att få detta till stånd. Vi är villiga att höja resurserna till försvaret betydligt. Vi är beredda att föra ett brett politiskt samtal för att fylla politiken med ett relevant innehåll. Det lägger en god grund för ett säkrare Sverige.

Fru talman! Med de orden vill jag yrka bifall till vår reservation 8.
(Applåder)

Anf. 146 MIKAEL JANSSON (SD):

Fru talman! Vi har sex reservationer i betänkandet. Men för tids vinnande yrkar jag bifall till endast reservation 4 och 6.

När Sverigedemokraterna var nya i riksdagen var vi ensamma om tre huvuddrag i försvarspolitiken. Vi var ensamma om att föreslå att invasionsförsvaret skulle återinföras. Vi var ensamma om att vilja återinföra grundutbildning av värnpliktiga. Och vi var ensamma om att vilja höja försvarsanslaget kraftigt.

I dag har mycket förändrats. Efter försvarsbeslutet 2015 vill samtliga partier återinföra invasionsförsvaret och grundutbildning av värnpliktiga. Vi är naturligtvis glada över den utvecklingen.

Den strategiska timeout som blev följderna av försvarsbeslutet 2000 är i dag historia liksom Afghanistan doktrinen, som sa att Sveriges försvar börjar i Afghanistan.

För ett alliansfritt land som Sverige ska det egna nationella försvaret vara huvuduppgiften. Jag tror att de flesta svenskar trodde att det var på det sättet även under den strategiska timeouten. Men så var alltså inte fallet. Det svenska totalförsvaret avvecklades efter försvarsbeslutet år 2000. Nu när invasionsförsvaret ska återinföras kan vi bara konstatera att det

hade varit enklare och billigare om vi aldrig hade avvecklat totalförsvaret. Den strategiska timeouten var ett stort misstag.

Det var också ett stort misstag att avveckla grundutbildningen av värnpliktiga. Efter försvarsbesluten 1992 och 1996 upphörde den allmänna grundutbildningen av värnpliktiga. Och efter försvarsbeslutet 2009 avvecklades grundutbildningen av värnpliktiga helt.

Under insatsförsvaret mellan 2004 och 2014 var det skottpengar på begreppet värnplikt. Det upplevde vi inte minst här i kammaren.

Det är och var kontraproduktivt att utmönstra och förklara begreppet värnplikt. Till syvende och sist är värnplikten central för vårt försvar.

Frivilligheten har sin roll, genom frivilligorganisationerna och hemvärnet och för de som tar anställning i Försvarsmakten. Plikten har sin roll genom att vara systemet som möjliggör för höjd beredskap och totalförsvarets fulla mobilisering. Plikten är ett hedersamt begrepp. Det säger oss att vårt försvar är gemensamt, att vi tillsammans har ansvar för att skydda Sveriges fortlevnad och frihet. Det är fel att säga att frivilligheten ensam är det goda och att plikten ska nyttjas så lite som möjligt. Det är fel eftersom plikten är ett hedersamt begrepp.

Avskaffandet av grundutbildningen av värnpliktiga ledde till att vi inte längre kunde fylla våra förband fullt ut, trots att vi bara har två brigader i målramen. Till slut fick denna brist erkännas, och äldre värnpliktiga fick krigsplaceras i brigaderna. I fråga om brigaderna är två planerade, men vi har bara en tillgänglig nu.

När grundutbildningen av värnpliktiga upphörde blev det alltså svårt att bemanna arméns fältförband. Men det var inte det enda problemet som uppstod. Rekryteringen överlag blev lidande. Det har accentuerats att grundutbildningen av värnpliktiga i hög grad för unga människor närmare ett senare frivilligt engagemang i försvaret. Följden blev att all rekrytering till försvaret försvårades när grundutbildningen av värnpliktiga upphörde.

Man frågar sig i dag varför detta olyckliga steg togs. Vi lämnade den allmänna värnpliktsutbildningen, den som Finland fortfarande har kvar. Men varför nöjde vi oss inte med att, som Norge och Danmark, övergå till partiell värnpliktsutbildning? Experimentet med att inte grundutbilda värnpliktiga blev en katastrof. Nu stänger vi ned detta personalförsörjningsexperiment. Bit för bit återgår vi till en naturlig ordning för försvaret.

Tyvärr saknas det fortfarande en bit. Det är en faktor som inte kan rundas. Det är anslaget, försvarsanslaget, utgiftsområde 6. För att utveckla ett invasionsförsvar behövs ett försvarsanslag om ca 2 procent av bnp. Därmed är de flesta överens. Egentligen skulle anslaget kanske vara 3 procent av bnp under ett antal år, medan ett antal större materielsystem anskaffas för att sedan falla tillbaka till 2 – 2,5 procent.

SD har under många år haft som mål att sätta en trappa för försvarsanslaget så att det successivt kan öka till 2 procent av bnp. Nu har samtliga allianspartier gjort liknande uttalanden. Det är mycket bra. trovärdigheten i dessa uttalanden prövas dock av partiernas budgetmotioner i riksdagen. Först om man i den treåriga statsbudgeten motionerar om prioriterade anslagshöjningar för försvaret har man bevisat att man menar allvar.

Om vi dyker ned i budgetmotionerna och granskar just det ser vi att Sverigedemokraterna satsar 18 miljarder kronor mer än regeringen på tre år. Vi ser också att Liberalerna satsar 17 miljarder kronor mer än regeringen på tre år, vilket Allan Widman sa tidigare. Det är alltså två partier

som budgeterar för en kraftig höjning av försvarsanslaget: Sverigedemokraterna och Liberalerna. Och två partier är mycket bättre än inget. Men avgörande i längden är om vi kan få en majoritet i kammaren för att kraftigt höja försvarsanslaget.

Regeringen fick i försvarsbeslutet 2015 genomslag för en upprustningstakt på 1 miljard kronor per år. Med den takten kommer det att ta 60–70 år att bygga ett fullt utbyggt invasionsförsvar. Med den takt som Sverigedemokraterna och Liberalerna budgeterar för kommer det att ta 10–12 år. Det är en avgörande skillnad.

Det talas om upprustning och tillskott nu när vi diskuterar försvarsanslaget. Men om vi tittar på Sipris jämförelser av försvarsanslaget ser vi att alla regeringar från Olof Palme och framåt har sänkt försvarsanslaget. När Olof Palme tillträdde 1969 var försvarsanslaget 3,46 procent av bnp. När Carl Bildt tillträdde 1991 var siffran 2,28. När Fredrik Reinfeldt tillträdde 2006 var siffran 1,33. Och när Stefan Löfven tillträdde 2014 var siffran 1,14.

Efter tre år med regeringen Löfven har nu siffran krympt till 1,04 procent. Från 2018 och framåt kommer upprustningen i den takt som försvarsbeslutet 2015 fastslog. Det innebär att år 2020 kommer försvarsanslaget öka till 1,10 procent av bnp. Försvarsanslaget blir alltså lägre än när regeringen Löfven tillträdde.

Vad får det då för följd att vi har ett mycket lågt försvarsanslag och en mycket låg upprustningstakt? En av följderna är helt uppenbar. Efter det att vi beställde endast 60 nya Gripen Erik köper vi in endast en bataljon med luftvärn. Efter att ha nedskalat luftförsvaret så till den grad kan vi konstatera att det finns ytterst lite medel kvar till övrigt materielinköp. Alltså: Med nuvarande försvarspolitik kan vi inte bygga ett invasionsförsvar. Försvarsanslaget måste höjas kraftigt.

Sverigedemokraterna anser att försvarsanslaget måste höjas så att vi år 2035 kan ha 160–200 Gripen Erik, åtta armébrigader, tre amfibiebrigader där mer än 50 procent utgörs av värnpliktiga, luftvärnsbataljon i varje brigad, tio ubåtar, tio korvetter och därtill fördelningsförband.

Vi hörde tidigare här i debatten att vi i partierna måste i det grova perspektivet skissa på vilket försvar som vi föreslår. Nu har vi sagt vårt. Det vore bra om övriga partier kunde säga sitt.

Anf. 147 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Jag tillhör dem som tillönskar Liberalerna all lycka till när det gäller att ligga på rätt sida om marginalerna. Jag hoppas att det ska fortsätta att präglade partiets arbete här i kammaren.

Fru talman! Det intressanta är – precis som Mikael Jansson konstaterade – att fler partier pratar och lägger fram förslag som handlar om att man vill ha försvarsansträngningar motsvarande 2 procent av bnp. Det finns lite olika trappor, och det uttrycks på lite olika sätt.

Den intressanta frågan är egentligen varför man gör det. Detta sker inte i ett vakuum. Man skriver inte bara en formulering eller återanvänder någonting som är anno dazumal. Man använder inte heller formuleringar som malkulorna har bevarat sedan 60-, 70- och 80-talen. Det här sker i en kontext och i en helhet.

Det som förenar moderater, liberaler, centerpartister och kristdemokrater är att vi ser den rätt gruvliga bild som finns i vårt närområde och den hotbild som finns i Östersjöområdet. Där finns ju inte Sverigedemokraterna med.

Ni använder ordet alliansfrihet relativt återkommande. Vad skiljer er definition av alliansfrihet från Vänsterpartiets definition?

Sedan brukar ni återkommande säga att våra rustningar inte hotar någon. Men varför har vi ett försvar, fru talman? Jo, det är för att möta de hot och de utmaningar som finns i vårt närområde. Då är det väl klart att vi reagerar mot den upprustning och tröskelsänkning som Ryska federationen ägnar sig åt i vårt närområde. Vi såg Krim 2014 och andra aktiviteter.

Våra rustningar har ett klart syfte. Det finns ett mål och en tanke bakom. Vi säger 2 procent av bnp.

Anf. 148 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Fru talman! När det gäller hotbild har vi sverigedemokrater alltid tagit fasta på att de ryska upprustningarna skapar en obalans som påverkar säkerheten i vårt närområde.

Det var bara tre fyra år sedan som Moderaterna sa att det inte fanns någon hotbild. Man såg inte att de ryska rustningarna påverkade vår säkerhet. Så den frågan slår faktiskt tillbaka på er, måste jag konstatera.

Med alliansfrihet menar vi att man kan vara icke alliansfri eller med i en allians. Det finns ingenting däremellan. En allians föreskriver att man knyts fast vid ömsesidiga garantier. Vi förespråkar ett militärt förbund – alltså en allians – med Finland. Om vi skulle ha en allians med Finland skulle det innebära att om Finland kom i krig skulle Sverige vara med från första sekund, hjälpa till och delta i försvaret. Så fungerar allianser. Man fattar ett beslut i fredstid som kan effektueras om det blir krig.

De solidaritetsförklaringar som sentida regeringar har gjort har ju inte som följd haft att Sverige kommer att kunna hjälpa till om det är krig. Det är väldigt svårt att i krigstid fatta beslut om att delta. Alliansen föreskriver att man håller fast vid en förklaring om att man ska hjälpa till.

Detta om begreppet alliansfrihet. Jag tror att det står med i alla ordböcker, så jag behöver kanske inte fördjupa mig i det.

Om Sverige rustar som ett alliansfritt land eller om vi gör det tillsammans med Finland hotar inte våra rustningar någon stormakt. Det är ingen som tror att vi skulle vara offensiva. Det har definitivt en betydelse för säkerheten.

Anf. 149 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Jag ska ge Mikael Jansson en chans till att utveckla detta. Jag ska bara fylla på med några följdfrågor.

Jag förstår det såtillvida att Sverigedemokraterna säger nej till europeiskt samarbete. De säger nej till Natosamarbete. Man vill behålla allianslösheten, men man är beredd att bygga en allians med ett land, nämligen med Finland. Då måste Mikael Jansson utveckla på vilket sätt säkerheten och styrkan ökar i samarbete med 1 land i stället för 29 länder. På vilket sätt är den allianspolitiken mycket starkare med 1 land i stället för med 29 länder?

Det är precis som Mikael Jansson säger, att om man ingår den typen av vapenbrödraskap är det ju bindande.

Sedan säger Mikael Jansson att våra rustningar inte ska hota någon. Skulle Sverige och Finland ingå en allians skulle det inte hota någon.

Fru talman! Jag tycker att vi ska varna Mikael Jansson för att han använder sig av ett narrativ som är rätt farligt. För en tid sedan permanentade Sverige sin närvaro på Gotland. Precis som Allan Widman sa kommer vi dessutom att göra detta till ett regemente. Då stod det i rysk press att läsa: Sverige rustar upp strategisk ö i Östersjön. Därför ska man vara väldigt försiktig med att använda sig av den här typen av narrativ.

Mikael Jansson talade också om en obalans. Ryska federationen är inte en obalans, utan Ryska federationen har målmedvetet och tydligt ökat sina försvarsupprustningar. Med den illegala annekteringen av Krim har man visat vad man är kapabel till. Då använder man hela verktygslådan: desinformation, propaganda, spridning av den här typen av narrativ.

Som parti måste man då tänka efter om ens ledamöter dyker upp i Moskva eller i Syrien.

Anf. 150 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Fru talman! Återigen: Moderaterna svänger i försvarsfrågan än hit och än dit. Det var bara tre år sedan som Moderaterna var väldigt hårda med att försvarsanslaget inte skulle öka med en enda krona. Man sa att de ryska rustningarna inte påverkade vår säkerhet. I dag säger de någonting helt annat. Ni är inte stabila när det gäller försvarspolitik, tyvärr.

Vi försvarspolitiker besöker Washington från tid till annan. Amerikanska säger att det viktigaste är att vi stärker vårt försvar och tar ansvar för vårt område. Sedan är det sekundärt om vi går med i Nato. De säger att de tycker att det vore bra, men det är inte centralt. Det centrala är att vi rustar och tar ansvar. Det är värt att lägga märke till.

När det gäller säkerhetspolitik finns det en balans mellan stormakterna. Det finns en kärnvapenbalans som har stor betydelse. De som förespråkar ett Natomedlemskap för Sverige gör gällande att vi då skulle få en mycket stärkt militär förmåga. Självklart är det så.

Vi som förespråkar alliansfrihet tror att om Sverige och Finland – för vi kommer att fatta samma beslut; så blir det ju – går med i Nato kommer Nato att finnas vid Finlands östliga gräns. Det kan skapa problem med ökade spänningar. Den risken tycker vi och många andra är solklar.

Att vi har en försvarsallians med Finland höjer naturligtvis tröskel-effekten. Om vi är två krigsmakter som kan försvara höjs tröskeleffekten. Även innan man kan optimera försvarsmakternas gemensamma verkan höjs den direkt.

Anf. 151 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Jag tyckte att Mikael Janssons inlägg vad avser totalförsvarsplikten från det tidiga 90-talet fram till i dag föranleder en förklaring.

Jag ska inleda med att säga att jag hör till dem som tror att det var ett misstag att plikten kom att helt upphöra under en period på sju år. När nu grundutbildning med plikt återupptas från den 1 januari 2018 kommer vi säkert att få erfara att det är en sak att säga vämplikt men en helt annan sak att tillämpa den. Tid har gått, och saker har glömts. Vi är dock i en situation då det är helt nödvändigt.

Skälet till att man kom fram till beslutet 2010 var, bedömer jag, att under en lång rad av år misshanterades värnplikten. Man minskade de kullar som togs ut i utbildning. Man avskaffade plutonbefälsutbildningen och kompanibefälsutbildningen. Till slut var bevakningssoldat den vanligaste befattningen som man kunde få. Den gav inte ens möjlighet till att åka på internationella insatser.

Man avskaffade alla repövningar. När rekryterna muckade var det den sista gången de såg regementet. Om man gör så här med plikten under väldigt lång tid tappar den sin folkliga förankring.

Jag kan berätta att under de sista åren före 2010, då plikten avskaffades, hade vi fler som frivilligt sökte sig till det militära och till grundutbildningen än vad vi kunde erbjuda plats till. Jag som liberal kände att det blev väldigt svårt att förklara för väljare och inte minst de unga att man med plikt skulle ta ut folk när det fanns tillräckligt många frivilliga.

I det här landet har vi något som kallas proportionalitetsprincipen. Den innebär att man bara ska ta till tvång om nöden kräver det. Situationen var inte sådan då.

Anf. 152 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Fru talman! Naturligtvis är det så att de omorganiseringar som skett i försvaret från tid till annan och i flera omgångar har varit till nackdel för försvaret. Att man behöver tid för att genomföra en förändring gäller varje organisation. Självklart är det så. Hade vi sverigedemokrater varit med vid den tidpunkten hade vi kunnat bidra till ett mer långsiktigt och stabilt perspektiv på det hela.

Det är en läxa för oss alla att försvarspolitiken måste ligga mer stabil över tid, annars slösar man resurser. Den strategiska timeouten är exempel på något som blir mycket kostsamt när vi nu ska återgå till totalförsvaret.

Det är inte många år sedan de flesta partier här i kammaren sa att det civila försvaret ska bli av en helt annan karaktär än det gamla civila försvaret. Det ska bli ett nytt, effektivt och jättebilligt system. Vi sverigedemokrater sa: Intressant! Kan vi få se den skissen?

Jag har tjatat om den där skissen, men den kom aldrig fram. Nu visar den nog sig snart. Vi får se hur det ser ut i Försvarsberedningens rapport. Allting tyder på att det gamla totalförsvaret trots allt var ett ganska bra system som vi kan ta till oss, återinföra och vidareutveckla.

När man väljer ut unga som ska genomgå utbildning i värnplikt tar man kanske de som visar ett intresse för det. Det tycker också jag är vettigt. De tal som anges vad gäller de som ska utbildas i värnpliktens grundutbildning per år – 4 000–5 000 – är en låg siffra. Vi anser att man bör jobba med uppemot 12 000–14 000 per år. Men vi förstår att det kan ta viss tid, eftersom vi också måste ha folk som utbildar.

Anf. 153 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Jag tror att plikten inte bara kommer att lösa kvantitativa problem, utan den kommer även att lösa kvalitativa sådana i det svenska militära försvaret. Vi märker hur det blir allt svårare att få rekryter till de mest kvalificerade befattningarna. Det beror på att det urval, det underlag, som totalt finns att tillgå har smalnat av väsentligt, inte bara sedan 2010 utan faktiskt långt tidigare än så.

Man kan fundera över varför Sverige sjönk så djupt i den strategiska timeouten. En av de förklaringar som jag har kommit fram till, fru talman, har för Mikael Janssons del tyvärr en koppling till det faktum att Sverige är eller åtminstone anser sig vara militärt alliansfritt. Det är min bedömning att inom Nato har dess medlemsstater pushat varandra, samtidigt som vi upplevde vår strategiska timeout. Detta gör att exempelvis vårt lilla grannland i väst, Danmark, gör anspråk på att kunna slåss i brigadformatet. Det är en förmåga som vi gav upp någonstans i mitten av 90-talet.

Jag instämmer helt med Mikael Jansson i att det inte går att ha en konjunkturbaserad eller hotorienterad försvarsmakt. När man förlorar en förmåga tar det evig tid och stora resurser att återskapa den. Det som Försvarsmakten ibland har kallat förmågeglapp har i stället blivit ett förmågetapp, som har bestått under väldigt lång tid. Att reparera detta är kostsamt, och det tar oändligt lång tid.

Vi behöver bli mer stabila. Min slutsats, fru talman, är att vi hade varit mer stabila inom ramen för försvarsalliansen Nato.

Anf. 154 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Fru talman! Vad gäller Europas utveckling är vi medvetna om att även bland de länder nere på kontinenten som är Natomedlemmar har de flesta nedrustat väldigt kraftigt. Hela Europa har nedrustat. Jag ska väl inte tala om hur Natoländer ska rusta. Men jag ser det som bra för Europa att USA nu kräver att Natomedlemmarna ska uppfylla sitt krav om 2 procent av bnp. Om alla Natomedlemsländer i Europa rustar upp till dessa 2 procent kommer det att stärka Europas säkerhet. Det kommer indirekt också att påverka Sveriges säkerhet.

Jag delar Widmans uppfattning om att vi som alliansfria kanske borde satsa någon halv procent mer än de som är med i försvarsalliansen.

Att ha Danmark som exempel och föredöme kanske inte kan gälla Sverige. Danmark har ju gått på Natolinjen fullt ut och har släppt sin förmågebredd. De är duktiga medlemmar i Nato och gör starka insatser i internationella operationer. De tog exempelvis ett tungt grepp i Afghanistan. De fyller en roll på det sättet.

Den danska modellen passar alltså inte Sverige. Vi som alliansfria måste ha en förmågebredd. Vi har tunnat ut det svenska försvaret, men vi har behållit förmågebredden. Vi har dock inga siffror på regementena längre, eftersom de är så få.

Man kan ändå konstatera att Sverigedemokraternas försvarspolitiska linje har fått rätt. Ni andra partier har till slut kommit över och tagit till er vår politik. Det gäller visserligen inte i alla frågor, och inte i försvarsalliansfrågan, men i mycket annat. Därför bjuder jag in er till nästa övergång: Släpp det här med att det räcker med en enda armébrigad för att skapa en tröskel! Ingen tror ju på detta. Att vi enbart har en armébrigad beror på att vi anslår så lite pengar. Det finns ingen taktik bakom tanken att en brigad skapar en tröskeffekt.

Anf. 155 ANDERS SCHRÖDER (MP):

Fru talman! Vid en diskussion om försvarspolitik är det alltid klokt att börja i säkerhetspolitiken. Det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde och i vår omvärld är sämre än på länge, precis som flera föregående talare har konstaterat.

En central säkerhetspolitisk vändpunkt var den ryska ockupationen av Krim och kriget i östra Ukraina, som visade att Ryssland nu är berett att ifrågasätta den regelbaserade världsordning som Sverige är beroende av och vill stå upp för politiskt. Den säkerhetspolitiska osäkerheten ökar ytterligare med oklarheten kring vilken riktning EU nu kommer att ta i ljuset av brexit och med den amerikanska administrationens oklara signaler och dess antydning om att vilja engagera sig allt mindre i globala frågor.

Men vi står också i dag inför ett säkerhetspolitiskt läge där hotbilden är bredare och mer komplex än tidigare. Gränsen mellan fred och krig är inte lika tydlig. Hybridkrigföring, där konventionella militära metoder kompletteras och ersätts med andra åtgärder, har blivit vanligare. Det gäller i synnerhet saker som cyberkrigföring, ekonomisk krigföring och desinformationskampanjer, exempelvis politiskt stöd till oppositionsgrupper i andra länder i syfte att skapa interna oroligheter.

Även om risken för ett invasionshot mot Sverige i dag är lågt måste vi vara medvetna om att det pågår verksamhet också i Sverige från andra länder vad gäller sådant som desinformationskampanjer och spioneri. Det förekommer naturligtvis också militära anfallsövningar mot Sverige och kränkningar av vårt territorium.

Till dessa antagonistiska hot ska dessutom läggas risken för olyckor och naturkatastrofer i form av skogsbränder, stormar med mera. Alla dessa hot behöver ett modernt totalförsvar och en modern krisberedskap kunna hantera.

Jag är därför glad att representera en regering som driver en modern försvars- och säkerhetspolitik, en politik som riktar in sig på att hantera den spännvidd av utmaningar som Sverige står inför och där utgångspunkten handlar om att värna mänskliga rättigheter, självständighet och befolkningens liv och hälsa. Att avhandla alla delar här i kammaren låter sig tyvärr inte göras, men jag skulle vilja lyfta fram två områden som ligger mig varmt om hjärtat.

För det första, fru talman, vill jag lyfta fram regeringens arbete med att stärka informationssäkerheten. Med Miljöpartiet i regering har det ställts högre krav på informationssäkerhetsarbetet, samtidigt som en ny strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet har utarbetats. Regeringen har bland annat infört ett system för obligatorisk it-incidentrapportering för statliga myndigheter för att förebygga, upptäcka och hantera it-incidenter. Redan under 2016 hade drygt 200 it-incidentrapporter lämnats in till MSB. Regeringen har dessutom gett en särskild utredare i uppdrag att kartlägga behovet av att förebygga att säkerhetsklassificerade uppgifter eller övrig säkerhetskänslig verksamhet utsätts för risker i samband med utkontraktering, upplåtelse och överlåtelse av sådan verksamhet samt att föreslå åtgärder, till exempel tillståndsprövning.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, har en mycket viktig funktion för att bidra till informationssäkerhetsarbetet, bland annat genom att ta fram föreskrifter om hur andra myndigheter ska arbeta med detta. Genom samverkan med den privata sektorn har MSB också etablerat ett nytt forum som syftar till att öka informationssäkerheten i it-leverantörssektorn. MSB har dessutom fått ett rejält tillskott för att jobba med just informations- och cybersäkerhetsarbetet genom den senaste uppgåelsen i försvarsgruppen. Detta verkställer vi nu.

För det andra, fru talman, är det i ett förändrat klimat helt avgörande för Sverige att satsa på förebyggande arbete mot naturolyckor. Även här konstaterar jag att MSB har ett viktigt arbete: att på olika sätt stödja aktörer i att förbereda sig för de naturolyckor som klimatförändringarna för med sig. För att möjliggöra förebyggande åtgärder i utsatta områden har regeringen satsat pengar som fördelas på ett tiotal kommuner för förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor. Här handlar det framför allt om stabilitetshöjande åtgärder och åtgärder för att förebygga risken för översvämningar.

I arbetet med klimatanpassning har MSB även gjort nya kartläggningar över 17 områden som hotas av översvämning när vattenflödena uppnår en viss nivå. De 17 översvämningsskarteringarna innehåller nya höjddata och klimatanpassade 100- och 200-årsflöden. Det här arbetet är mycket viktigt, eftersom det ger en högre detaljeringsgrad och längre planeringshorisont för kommunerna i deras samhällsplanering.

Därutöver har stabilitetskarteringar genomförts avseende ras och skred för att kunna vidta förebyggande åtgärder i bebyggda områden. Riskhanteringsplaner med mål och åtgärder har också rapporterats till EU för de 18 områden i Sverige som bedöms ha betydande översvämningrisk, vilket har stärkt beredskapen för att hantera eventuella händelser. Resultatet av vidtagna åtgärder och stödet för att anpassa samhället till ett förändrat klimat är bland annat minskad risk för översvämningar och bättre hantering av följderna efter till exempel skyfall i olika utsatta områden.

Utöver att satsa på MSB:s arbete för att minska sårbarheten i vårt samhälle gör regeringen även andra riktade investeringar i delar av Sverige som är särskilt utsatta för klimatförändringarna. Bland annat görs en särskild satsning på klimatanpassningsanslaget för statlig delfinansiering av åtgärder vid skredsäkkring längs Göta älv. Det bildas en delegation för Göta älv vid Statens geotekniska institut. Anslaget för klimatanpassningar ökar. Det blir totalt 97 miljoner kronor för 2018 och 182 miljoner för åren 2019 och 2020.

Fru talman! Jag inledde med att betona det breda spektrum av utmaningar som totalförsvaret och krisberedskapen behöver hantera i dag. Det är hot som kan vara av både antagonistisk och icke-antagonistisk karaktär. I Sverige har vi haft en tradition av att hantera dessa frågor på ett ansvarsfullt sätt, bortom den blockpolitik som präglar många andra områden. Den politik vi bedriver i dag är ett resultat av en bred uppgörelse mellan flertalet partier i den här kammaren. Det sänder en stark och viktig säkerhetspolitisk signal till omvärlden.

Före jul kommer Försvarsberedningens första delbetänkande för nästa försvarsbeslutsperiod. Jag hoppas och tror att vi även där kommer att hitta breda majoriteter för en politik som bygger ett effektivt försvar och som kan hantera det breda spektrum av utmaningar som omvärlden ställer oss inför.

Anf. 156 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att berömma Anders Schröder. Jag tycker att det var ett konsistent och helt anförande. Jag kanske inte håller med om alla delar, och jag kanske skulle ha lyft fram andra nyanser, men utifrån ett miljöpartistiskt perspektiv – om jag nu kan ikläda mig den recensentrollen – tycker jag att anförandet var väldigt bra. I grunden måste

jag också säga att jag uppskattar Anders Schröder som den försvarspolitiker han är. Därför är det också sorgligt och tråkigt, fru talman, att mina pilar, som egentligen skulle rikta sig mot ministern och regeringen, nu får sändas mot Anders Schröder – det finns ingen annan här. Tyvärr var det samma sak i går, när vi diskuterade Pesco.

Schröder nämnde det här med att sända signaler genom breda uppgörelser. Jag hoppas att den alliansregering som tillträder efter valet 2018 kommer att ha ambitionen och viljan att nå breda uppgörelser, och jag önskar att Miljöpartiet också kan vara med då. Men det vore intressant att höra hur Anders Schröder resonerar kring det här med att sända signaler när ingen minister valt att komma vare sig i dag eller i går till våra debatter om en så grundläggande fråga som landets försvarspolitik.

Jag vill ta upp en sak till. Det gäller artikeln i Svenska Dagbladet i dag där överbefälhavaren varnar för risken för förmågetapp, framför allt bortom 2020. Detta kommer egentligen inte som en nyhet för oss som har träffat överbefälhavaren i andra sammanhang. Han har redan varnat för det här förmågetappet. Därför finns det skäl att fundera kring huruvida vi måste komma med ytterligare anslag även före ett nytt försvarsbeslut den 1 januari 2021. Varje gång vi moderater har föreslagit detta har det initialt avfärdats; det har setts som anslagsbingo. Sedan har det ändå råkat hamna både i vårändringsbudgeten och i denna budget. Vill Miljöpartiet ändå öppna för möjligheten att göra förstärkningsinsatser redan i budgetarna för 2019 och 2020 om den här typen av allvarligt underlag finns från Försvarsmaktens sida? Som moderat kan jag ange några siffror också; de finns i vårt budgetförslag.

Anf. 157 ANDERS SCHRÖDER (MP) replik:

Fru talman! Precis som Hans Wallmark påpekar är de besked som ÖB ger i Svenska Dagbladet inga nyheter utan någonting som ÖB har pratat om i flera år, som jag uppfattar det, inte minst det här med förmågetappet efter 2020. Det är också någonting som Hans Wallmark och jag själv har arbetat inom försvarsgruppen för att på olika sätt möta. Det var även anledningen till att vi träffade den senaste uppgörelsen, vill jag påminna om. Jag vill också minnas att vi var ganska eniga om att vi hade tillgodosett de saker som ÖB efterfrågade.

Jag vill påminna Hans Wallmark om att diskussionen också handlar om ett förmågetapp efter 2020. Nu har vi passande nog en försvarsberedning som sitter och ska lämna förslag om vad som ska hända efter 2020. Den kommer säkert att inkludera en rad förslag där den kommer fram till slutsatser om olika prioriteringar som ska kunna möta det som ÖB efterfrågar.

Jag tror att det är klokt att ta detta i sin gilla ordning och diskutera det i Försvarsberedningen, och så får vi se var vi landar.

Anf. 158 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Det viktigaste är att det är verkligheten som måste styra, inte att man har bestämt det ena eller det andra sättet på förhand.

Jag menar att om det finns underlag och beräkningar som tyder på att vi nog skulle behöva göra ytterligare kraftansträngningar är detta nödvändigt. Det är därför vi har föreslagit det ett antal gånger.

Initialt fick vi kritik från Socialdemokraterna och Miljöpartiet om att det var anslagsbingo, men sedan landade man ändå i olika former av ytterligare påslag. Jag tror att man ska ha en öppenhet, om det kommer ytterligare underlag. Vi ser framför oss att vi redan i februari har Försvarsmaktens perspektivplan, och vi har den så kallade materielbergsutredningen. Jag tycker att man ska ha modet att kunna öppna för att redan före ett nytt stort försvarsbeslut skjuta till ytterligare medel, för att försöka förhindra denna typ av förmågeglapp.

En av de saker vi har diskuterat är det medelräckviddiga luftvärnet. Där har vi varit tydliga när vi har förhandlat och sagt att det inte får tränga ut andra projekt. Vi vill gärna se att det kommer så tidigt som möjligt, och då måste vi anslå nya resurser till det. Därför anger vi i vårt budgetförslag 6 miljarder mer i förhållande till 2018 års siffror för 2019 och 9 miljarder för 2020, just för att ha denna möjlighet och så att det ena projektet inte tränger ut det andra och så att den ena goda ambitionen inte tränger ut den andra.

Jag vill därför återkomma till min fråga: Finns denna beredskap hos Miljöpartiet, som är ett av de två regeringsbärande partierna? Jag förstår att Anders Schröder tyvärr inte kan skriva ut ett carte blanche för försvarsministern, som inte behagar vara här. Men finns den mentala beredskapen för att man skulle kunna göra ytterligare justeringar, så som man faktiskt har gjort i åtminstone två försvarsuppgörelser i närtid som Anders Schröder själv har varit med om?

Anf. 159 ANDERS SCHRÖDER (MP) replik:

Fru talman! Miljöpartiet och även Socialdemokraterna, som de två regeringsdugliga partier vi är, förstår naturligtvis vikten av att lyssna på myndigheter. Detta har vi gjort förut, och det gör vi alltid.

Vi kommer naturligtvis att ta hänsyn till de situationer som verkligheten ställer oss inför. Men att vara regeringsduglig betyder också att göra saker i rätt ordning. Att börja dra slutsatser utifrån en SVD-intervju är inte i rätt ordning. Vi vet – ÖB sa det själv i intervjun – att Försvarsmakten kommer att återrapportera ordentligt i februari om hur läget egentligen ser ut. Det vore väldigt märkligt att dra några som helst slutsatser innan dess.

Jag skulle vilja säga så här: Vi får återkomma när vi faktiskt vet vad ÖB pratar om. Vi kan ta diskussionen då.

Anf. 160 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Detta är en mycket angelägen och viktig debatt.

Jag kan konstatera att Sverigedemokraterna i sitt första anförande ser bakåt snarare än presenterar bilden framåt. Det kan ofta bli så i dessa frågeställningar att man utgår från hur det har sett ut mer än man funderar på vad som krävs i det förändrade omvärldsläget, med ett försämrat säkerhetsläge som i allra högsta grad påverkar Sverige och där mycket har skett och fortsätter att ske i vårt närområde.

Rysslands aggressiva maktspråk och vilja att använda militära medel och våld mot sina grannar innebär att vår säkerhet har försämrats. Ökad militär aktivitet kring Sveriges närmiljö och i Östersjön kräver förstärkningar av det svenska försvaret, nya åtgärder och fördjupade samarbeten med andra.

Sveriges närmaste försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten är i Norden, inom EU och med Nato. För Centerpartiet är det viktigt att Sverige så snart som möjligt blir fullständig medlem i Nato. Vi har mycket att jobba med tillsammans med Nato men också med andra länder som vill bidra till stabilitet och säkerhet i vårt område.

Vårt försvar måste utgå från ett hela-landet-perspektiv och kunna hantera de olika förutsättningar som finns runt om i landet, inte minst väderleken och dess olika förutsättningar.

Vi har hela totalförsvarsplaneringen, som behöver intensifieras och genomgå fler offentliga men också privata verksamheter runt om i landet. Och myndigheter behöver prata med varandra. Myndigheterna behöver planera tillsammans i mycket djupare och större omfattning för att snabbare kunna nå resultat men också en djupare insikt om hur det försämrade säkerhetspolitiska läget påverkar oss i närtid.

Centerpartiet vill vara med och ta ansvar. Vi är konstruktiva i dialogen, och vi är också beredda att förhandla för att hitta breda överenskommelser. Därför har vi nu varit med i tre överenskommelser tillsammans med flera partier och också regeringen om att få till försvarsbeslutet från 2015 om 10,2 miljarder extra, utöver de tidigare angivna anslagen för 2016–2020.

Om ni minns hörde vi, i den budgetdebatt vi hade inför julfirandet för ett år sedan, inga önskemål från regeringssidan om ytterligare pengar till försvaret, utan man hänvisade till att det beslut som gällde skulle gälla också framöver.

Men i takt med att fler partier anslöt sig till linjen att detta inte räckte och att det försämrade säkerhetspolitiska läget krävde mer resurser och att det fanns behov av att få till en ny försvarsberedning så snart som möjligt kom också regeringen till insikt om att vi ville komma till förhandlingsbordet.

I mars landade vi i ett tillskott för i år på en halv miljard, och i augusti resulterade överläggningarna i en betydande förstärkning för 2018, 2019 och 2020 med 2,7 miljarder extra per år, där 400 miljoner per år ska gå till den civila delen och resterande till försvaret.

Jag vill påstå att utan Centerpartiets medverkan tillsammans med fler vid bordet hade vi inte haft några förstärkningar att ta ställning till nu för nästa års budget, utan då hade vi varit kvar på 2015 års inriktningsbeslut.

Centerpartiet har alltså genom dessa överenskommelser varit med och bidragit. Vi har under förhandlingarna sammantaget tillfört 18,8 miljarder extra för åren 2016–2020. Den enda ansvarsfulla vägen till att höja svensk försvarsförmåga anser vi är att delta konstruktivt och också sitta vid bordet.

Sverige står inför stora utmaningar. Det handlar om personalförsörjning, om ett omfattande materielbehov och om ett ökat förmågeglapp gentemot Ryssland. Därför föreslår vi extra pengar för 2019 och 2020 som vi vill ska gå till medellångräckviddigt luftvärn, fler kontraktsanställda soldater, ökat materielunderhåll, fler fordon och förbättrad ledning och sambandsförmåga hos bland andra armén.

När vi blickar framåt inför nästa försvarsbeslut och det återstående arbetet för Försvarsberedningen har vi stämmobeslut på att Centerpartiets mål inför nästa försvarsbeslut är att vi ska hamna på minst snittet av de nordiska ländernas försvarsutgifter. Detta är rörlig materia. För varje år

ändras detta i takt med att det säkerhetspolitiska läget gör att våra grannländer fattar offensiva beslut för att öka utgifterna för försvaret. I dagsläget hamnar det på 1,4 procent av bnp. Det skulle innebära en förstärkning motsvarande 16 miljarder per år.

Summerar man över femårsperioden är vi beredda att stå bakom ett mål i Försvarsberedningen om ytterligare 80 miljarder till försvaret för 2021–2025.

Så här långt i debatten ser förutsättningarna goda ut för att ta ett ansenligt kliv framåt nu med en tydlig målsättning för svensk försvarspolitik i nästa försvarsbeslut. Jag hoppas också att kommande två år av budgetförhandlingar i utskott och riksdag kan komplettera arbetet på vägen dit.

På lång sikt står också Centerpartiet bakom Natos målsättningar om att det behövs 2 procent av bnp till försvaret.

Vi ser att samtliga krigsförband måste öka sin krigsduglighet. Här ser det olika ut. Men förmågan att samtidigt mobilisera hela krigsorganisationen i händelse av höjd beredskap är av grundläggande betydelse och ska stärkas.

För Centerpartiet är det viktigt att vi kan göra breda satsningar, så att det inte blir så att övningsverksamhet måste dras ned till förmån för materiel. Vi behöver bägge.

Vår försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan ha en ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga.

I stundande försvarsberedningsarbete ser vi hur stor sårbarheten är och hur stora utmaningar vi står inför med logistikflöden, med praktiska transporter från norr till söder eller vice versa och att ha vägar och elektricitet i funktion och att också kunna stå emot de antagonistiska hot som förekommer i vår närmiljö men också här i Sverige.

Officersförsörjningen är en akilleshäla i Försvarsmaktens personalförsörjning. Det är kanske en av de absolut största utmaningarna i närtid, då vi behöver en förbättrad personalförsörjning och också kan garantera att kommande pensioneringar inte innebär ett glapp utan att vi kan fylla på med fler och nya medarbetare.

I dagarna har vi fått mycket information kopplad till olika berättelser med anledning av metoo-kampanjen. När det gäller Försvarsmakten har vi tagit del av berättelserna i utskottssammanhang och hur viktigt det är att Försvarsmakten och även andra organisationer arbetar tydligt och fortsätter långsiktigt och i närtid att utveckla värderingsarbete, ledarskap och ansvarstagande och också lägger grunden med tydliga och goda värderingar. Att hindra, förebygga och hantera kränkande särbehandling måste vara det mest centrala med tanke på alla rapporter som har kommit.

Fru talman! Den svenska militära närvaron och regementsbildningen som nu sker på Gotland är viktig. Att upphandlingen av Patriot, som har påbörjats, kan genomföras kommer att stärka vår förmåga. Att den kommande rapporten från Försvarsberedningen tas emot brett och kan leda till en god dialog i samhället ser jag som oerhört betydelsefullt. Många behöver involveras i samtalet om vad som behövs i närtid för att utveckla vår försvarsförmåga men också vårt civila försvar, eftersom sårbarheten är så stor.

Vi debatterade livsmedelsfrågorna tidigare i dag, och vi kunde ta del av hur ett annat utskott diskuterade dessa frågor. Men jag noterade inte det säkerhetspolitiska perspektivet. Det är ett exempel på hur dessa olika fält måste mötas. En tryggad livsmedelsförsörjning, ett tryggt logistikflöde och säkerhetspolitik går nämligen hand i hand. Att vi i händelse av högre beredskap och i värsta fall krig kan ha en försörjning och en grundstruktur som fungerar är oerhört viktigt. Där är privata och offentliga aktörer på lokal, regional och nationell nivå oerhört viktiga. Alla behöver involveras och arbeta tillsammans för att vi ska kunna nå tydliga resultat.

Centerpartiet vill se en utvecklad förbandsstruktur, vi vill se fler brigader och vi efterlyser utredningar inför nästa försvarsbeslut som visar vilka regementsbildningar som är nödvändiga att göra på totalförsvarets strategiska platser.

Jag yrkar bifall till reservation 10.

Jag vill också slå ett slag för försvarsmusikens roll och uppgift och hur den kan få utvecklas i bred samförståndsanda i vårt samhälle. Förra året gjordes det ett tillkännagivande från försvarsutskottet och ett tydligt medskick till regeringens fortsatta arbete från riksdagen. Det har inte tagits emot med det engagemang som vi hoppades på. Därför är det återigen en tydlig hälsning till Sveriges regering om försvarsmusikens roll och uppgift. Vi hoppas att regeringen inför kommande år kommer att återkomma med ett konkret återkopplande och också går denna viktiga ambition till mötes.

(Applåder)

Anf. 161 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru talman! Vi debatterar nu försvarsutskottets betänkande *Utgiftsombudet 6 Försvar och samhällets krisberedskap*. Jag vill faktiskt börja med att hålla med Hans Wallmark om att det är dåligt att försvarsministern inte deltar i denna debatt. Det är inte ofta som jag håller med Hans Wallmark, men i detta fall gör jag faktiskt det.

Den säkerhetspolitiska situationen i Europa har förändrats och försämrats. Vi ser växande motsättningar, militär upprustning och ökad konfrontation på vår kontinent och i vårt närområde. Rysslands folkrättsvidriga annektering av Krim och destabiliseringspolitik i Ukraina och Natos upprustning och utvidgning har lett till att Europa har hamnat i en farlig upprustningsspiral. Också klimatförändringar, cyberattacker, pandemier och naturkatastrofer måste inkluderas i det säkerhetspolitiska perspektivet.

Flera av de stora utmaningar som vi står inför löser vi inte med militära medel. Här krävs andra åtgärder, som bygger på samverkan och dialog i stället för på konfrontation.

I en alltmer osäker omvärld behöver initiativ tas för att minska spänningen och hejda rustningsspiralen. Därför är den militära alliansfriheten central för Vänsterpartiet. Den svenska alliansfriheten har tjänat oss väl och har inneburit att generation efter generation har fått växa upp i vårt land utan att behöva uppleva krigets fasor. Det är genom en självständig utrikespolitik, med ett brett engagemang för demokrati, mänskliga rättigheter, folkrätt, kvinnors frigörelse och global social rättvisa, som vi bygger internationell trovärdighet. Det är en trovärdighet som Sverige kan använda för att bli en stark röst för fred, medling och nedrustning i världen, om den politiska viljan finns. Som ett led i detta bör Sverige skriva på FN:s

avtal om förbud mot kärnvapen. Ett svenskt Natomedlemskap skulle vara ett stort säkerhetspolitiskt misstag.

Fru talman! En trovärdig svensk militär alliansfrihet innebär också ett behov av ett modernt svenskt försvar med stark folklig förankring som har kapacitet att upprätthålla kontroll över svenskt territorium, möta de olika säkerhetshot och kriser som vi står inför och kunna bidra till internationella insatser för att värna fred och säkerhet.

Därför är återinförandet av värnplikten av central betydelse. Vi välkomnar regeringens beslut om att återinföra frivillig värnpliktsutbildning och att både män och kvinnor ges möjlighet att mönstra. Det är ett viktigt steg för en mer folklig förankring av det svenska försvaret. Att försvaret utgörs av människor med olika bakgrunder och erfarenheter är ytterst en fråga om demokrati.

Även om Sverige var först i världen med att tillåta kvinnor att arbeta på samtliga militära befattningar lever många föreställningar om manligt och kvinnligt kvar. Försvarsmakten är uppbyggd av män och styrs i stor utsträckning av män och manliga normer och värderingar. I dag består Försvarsmaktens personal till ca 87 procent av män. Sverige har en skevare könsfördelning i försvaret än många andra västländer. Vänsterpartiet vill se en försvarsmakt där kvinnor och män är jämlika och där kvinnor representeras i lika stor utsträckning som män, oavsett befattning.

Kvinnor som är anställda inom försvaret har i dagarna gått ut i ett upprop där de vittnar om sexuella övergrepp och trakasserier i stor omfattning, något som självklart är helt oacceptabelt. Kränkande, förnedrande och trakasserande beteenden hör inte hemma i Försvarsmakten eller någon annanstans i vårt samhälle. Det är viktigt att vi lyssnar på dessa kvinnors upprop och tar det på största allvar.

Vänsterpartiet har i sin motion *En feministisk säkerhetspolitik* tagit upp flera förslag till åtgärder, som att regeringen i kontakt med berörda myndigheter ser till att det finns information och nödvändiga rutiner för att möjliggöra uppgiftslämnande gällande sexuellt våld, sexuella trakasserier eller liknande missförhållanden för anställda inom Försvarsmakten, oavsett arbetsplats. Vi vill även att Försvarsmakten ska göra en årlig jämställdhetskartläggning och att man ska utarbeta en plan för hur man ska uppnå en jämn könsfördelning inom organisationens olika nivåer.

Fru talman! När försvaret nu står inför anskaffandet av ny materiel, bland annat ett nytt luftvärn, är det viktigt att det görs en noggrann analys av de system som finns på marknaden angående den militära nyttan i sin helhet och självklart även ur ett kostnadsperspektiv. Det är därför bra och viktigt att detta beslut förankras i riksdagen.

Vänsterpartiet har redan tidigare välkomnat att inriktningen på svenskt försvar har förändrats från formen av ett insatsförsvar till ett territoriellt försvar. Det är bra och rimligt att Sverige återigen planerar för ett totalförsvar, att förbandsverksamheten tillgodoses och att stödet till de frivilliga försvarsorganisationerna stärks. De frivilliga försvarsorganisationerna har bred kunskap samt engagemang och förmåga att bidra till att stärka det breda säkerhetsarbetet. Dessa organisationer bidrar till att öka enskilda människors och samhällets förmåga att hantera allvarliga händelser, olyckor och kriser.

Vi delar utskottets bedömning angående de framsteg som har gjorts på detta område men ser samtidigt att mer behöver göras. Det är också viktigt att bredda de frivilliga försvarsorganisationerna. De behöver i framtiden i större utsträckning bestå av män och kvinnor från hela det svenska samhället. Det är angeläget att stärka deras möjligheter att verka, och vi ser behov av att lägga ännu större vikt vid frivilligorganisationernas arbete.

Fru talman! Slutligen är jag glad över att utskottet ger regeringen bakläxa när det gäller försvarsmusiken. Försvarsmusiken är en viktig del av det svenska musik- och kulturarvet. Försvarsmusiken består av 113 musiker som har över 400 framträdanden varje år. Den är både efterfrågad och väl ansedd såväl i Sverige som utomlands. Det är viktigt att allmänheten även i fortsättningen får möjlighet att lyssna till försvarsmusiken över hela landet och att samtliga musikkårer får fortsätta verka.

Med detta yrkar jag bifall till reservation 3 från S, V och MP och i övrigt till utskottets förslag.

Anf. 162 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till reservation 2.

Vi debatterar försvarsutskottets betänkande gällande utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Det gör vi i ett allt tuffare säkerhetspolitiskt läge, vilket flera av talarna har varit inne på. Det är ett faktum, och jag tror att en stor del av svenska folket känner av det.

Vi har det krig som pågår just nu i östra Ukraina, och vi har den olovliga annekteringen av Krim 2014. Detta har skapat rädsla i Baltikum, och vi också ser en ökad aktivitet i Östersjön. Jag tror att många svenskar känner att vi inte har ett försvar som är tillräckligt bra, och det har vi inte heller. Vi har ett försvar som behöver stärkas.

Flera talare har också varit inne på dagens Svenska Dagbladet, där ÖB talar om ekonomin. ”Vi kan inte fortsätta så här”, är rubriken. ÖB Micael Bydén säger: ”Prisökningar och andra effekter har gjort att det blivit ännu svårare att klara ekonomin. Gapet fortsätter att öka och vi har stora utmaningar att nå våra mål.” Han pratar också om att det finns risk att man får minska på övningarna och säger vidare: ”Det saknas både materiel och personal på många håll inom Försvarsmakten och vi kan inte fortsätta så här år efter år. Då tappar vi lojalitet och förtroende.”

Detta är alltså det läge vi står i just nu. Det är viktigt att inse att detta inte går att rätta till varmluft – med vackra ord. Det kommer att krävas pengar, mycket mer pengar än vi i dag spenderar på Försvarsmakten. Därför vill Kristdemokraterna att vi ska upp på de nivåer Nato för länge sedan beslöt sig för att satsa, nämligen 2 procent. I dag ligger vi på 1 procent, och det räcker inte till om vi ska få en försvarsmakt som kan försvara oss och ge trygghet till svenska folket på ett tillfredsställande sätt.

Ibland säger vi att man kan bli krigsskadad, och det är förfärligt. Men man kan också bli fredsskadad och aldrig tro att det gäller oss. Krister Bringéus, den säkerhetspolitiska utredaren, har sagt att Sverige kommer att dras in om något land i Baltikum blir attackerat. Det är också så att det på ryskt territorium, från Kaliningrad, finns Iskanderrobotar som når in över svenskt territorium. Bringéus pratade om att man i ett krisläge där Ryssland kunde flytta fram dessa och exempelvis ”låna” en bit av Gotland inte skulle kunna försvara Baltikum, som ju är medlemmar i Nato.

Vi har alltså ett viktigt ansvar att bygga upp vårt försvar, men det kommer inte att räcka. Vi kommer inte att kunna klara oss på egen hand, utan vi måste också bli medlemmar av Nato. Det var Natoplanen som kom upp den där natten under den så kallade ryska påsken för ett antal år sedan. Om vi vore medlemmar i Nato skulle vi kunna samplanera på riktigt – ha en gemensam försvarsplanering – och på ett helt annat sätt både stärka tryggheten för svenska folket och hjälpa våra grannländer.

Vad behöver vi då göra? Det skulle vi kunna tala länge om, men ta till exempel flygvapnet. Vi har ett bra flygvapen, men det är mycket mindre än det har varit förut. Det vi måste se till nu är att det inte minskar. Vi har ju bara beställt 60 nya JAS E-plan, och vi skulle behöva använda de C/D-plan vi nyss har fått och på så sätt upprätthålla nivån om 100 plan. Vi skulle också behöva använda mer av våra flygbaser och ha baspersonal där, så att vi kan sprida ut våra flygplan. Det skulle göra att vi blev betydligt mindre sårbara.

Vi har en fin marin, men den är inte speciellt stor, fru talman. Vi kan bara försvara västkusten. Vi vet allihop här i kammaren att någon som vill oss illa naturligtvis kommer att göra någonting för att stoppa förnödenheterna, som kommer via Göteborg. Därför måste vi återigen bygga upp en förmåga med stridsfartyg på västkusten.

Sedan har vi armén. Armén är det som allra mest har strukit på foten; vi har sett en 90-procentig minskning sedan 80-talet. Här har vi två brigader – på papperet. En brigad finns där, i bra skick, men den andra är i väldigt dåligt skick. Vi behöver satsa på den, men det räcker inte. Kristdemokraterna kommer framöver i förhandlingarna att driva att vi åtminstone ska ha fyra brigader – en i Skåne och en i Skövde, baserad för västkusten, samt en i Stockholm och en i Boden.

Vi borde dock även ha brigadförmåga på Gotland. Nu bygger vi upp en förmåga där, och det är bra, men vi skulle behöva förstärka ytterligare för att kunna vara farliga mot en angripare, mot den som vill oss illa. Armén behöver fördubblas från dagens 15 000 man till 30 000 man.

Jag vill nämna något om reservation 2, som jag nyss nämnde och som vi yrkar bifall till. Det handlar om att regeringen offentligt bör redovisa bemanning, materieluppfyllnad, genomförda utbildningar, kostnader och bedömd förmåga för varje krigsförband. Detta skulle Riksrevisionen kunna göra. De har tillgång till informationen. Naturligtvis måste det finnas försvarshemligheter, men det blir ganska patetiskt när det ska vara så svårt att få information.

Ett exempel, fru talman: I förra veckan diskuterade man i tyska Bundestag hur det kunde komma sig att samtliga sex ubåtar ligger på varv. Ingen var ute i verksamheten. Man hade en liknande diskussion om stridsvagnar. Bara 95 av 255 möjliga fanns tillgängliga. Detta hade man alltså en offentlig debatt om i Bundestag.

Vi har alltså mycket att göra när det gäller att öka transparensen. Jag tror att det finns en stor förståelse hos svenska folket för att vi behöver öka vår förmåga, men då är det också viktigt att vi talar om var vi står och vart vi behöver komma för att ha ett försvar som kan försvara svenska folket.

Frågan om Marinens Musikkår har nämnts, så det behöver jag inte repetera. Men där ger vi en viktig bakläxa till regeringen som inte har uppfyllt det som riksdagen har sagt.

Sammanfattningsvis är det väldigt viktigt framöver att vi stärker vår försvarsförmåga. Vi vill också bli medlemmar i Nato. Kristdemokraterna är ett parti som vill stå upp för tryggheten. Vi står upp för tryggheten i familjen och för valfriheten. Vi står upp för tryggheten på gator och torg men också mot yttre hot.
(Applåder)

Anf. 163 MATTIAS OTTOSSON (S) replik:

Fru talman! Jag delar Mikael Oscarsson beskrivning av situationen i Östersjöområdet. Jag är också ganska oroad över situationen och den ryska utvecklingen med hanteringen av Krim och hanteringen av Georgien. Jag är också oroad över den utveckling som vi ser i Mellanöstern, och med en amerikansk president som har svårt att hantera situationen blir jag ännu mer oroad.

Då ser Mikael Oscarsson ett ljus i mörkret, och det är Nato. Själv tillhör jag ett parti som inte tror att detta är lösningen, utan vi tror att lösningen är att vi utrustar det svenska försvaret och att det är vikt för att vi ska kunna garantera säkerhet i området och för våra grannar som vi också samverkar med.

Jag minns själv början av 90-talet när jag hade lämnat gymnasiet och gjorde min värnplikt. Det var då den stora nedrustningen påbörjades i Sverige, och jag såg hur kamraterna på andra sidan kaserngården fick åka hem tidigare. Med tanke på närheten till huvudstaden och till Gotland blev jag ännu mer förvånad när flygflottiljen F13 lades ned. Jag kände: Vart är vi på väg? Den oron fanns där.

Nu är vi dock i en situation där vi har påbörjat en förändring. Vi har pratat om Tage Erlander förut och att han gjorde mycket för svenskt försvar. Kristdemokraterna har inte en lika lång historia i Sveriges riksdag, och under de regeringar som ni har deltagit i har vi haft nedrustning, vilket även Socialdemokraterna har deltagit i.

Nu har vi vänt detta. Den här regeringen har börjat satsa på försvaret igen och har fått en mer positiv utveckling. Det har regeringen gjort tillsammans med Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna för att öka förmågan. Men nu har Kristdemokraterna lämnat samarbetet. Skulle Mikael Oscarsson kunna utveckla varför ni har gjort det? Det har ju ändå blivit en förbättring av den svenska förmågan, och vi arbetar mer med den. Nato kan vi prata om vid något annat tillfälle. I dag ska vi prata om den svenska försvarsförmågan, och den behöver utvecklas.

Anf. 164 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Det är trevligt att få tala med Mattias Ottosson på det här viset. Det är ganska intressant att han lägger hela sin talartid på att förklara hur vansinnig idén med Nato är, och så kommer han ändå fram till en annan fråga.

Om vi tar Nato först så finns det en dubbelmoral i det här landet. Socialdemokraterna vet att vi inte klarar oss själva, och så ska Nato på något vis komma och hjälpa oss. Men vi är ju inte medlem i Nato, och vi har inte artikel 5.

Därför säger Bringéus i sin utredning att det är svårt att förstå den svenska linjen. Vi ses som medlem av Nato; vi är ju en nära partner. Men vi har inte skyddet.

Det är också så att en gång i tiden, och det borde Mattias Ottosson känna till, syftade alliansfriheten till neutralitet i krig. Det är länge sedan. Det är länge sedan Tage Erlanders tid. Men det är också länge sedan vi tog bort att vi skulle vara neutrala. När vi gick med i EU, Mattias Ottosson, tog vi bort den saken.

Vad ska allianslösheten syfta till? Det är ju vad det är. Om man ska klara sig på egen hand räcker det inte med 2 procent. Då måste vi upp ännu högre. Om jag ska svara på frågan så var det därför vi hoppade av – vi tyckte att det var för låga bud. Därför lade vi sedan 50 procent mer i vår budget än uppgörelsen.

Det var alltså skälet. Vi tyckte att det var för lite pengar sett till de behov som finns. Min fråga är: Vad syftar allianslösheten till, Mattias Ottosson?

Anf. 165 MATTIAS OTTOSSON (S) replik:

Fru talman! För att skapa säkerhet i det närområde som vi lever i – det handlar om frihandel, det handlar om diplomatiska förbindelser, det handlar om att skapa en relation i vårt närområde – behövs en svensk försvarsmakt, och för första gången på många, många år börjar det ske en förändring. Vi ser att trenden har vänt. Det svenska försvaret får mer resurser.

Där håller jag med Mikael Oscarsson: Jag tycker att det svenska försvaret ska ha ännu mer resurser.

Vi är nu i ett läge där det svenska försvaret får mer personlig materiel. Vi kommer att se till att Försvarsmakten finns på Gotland. Det är mer övningsverksamhet. Vi har genomfört den största försvarsmaktsövningen på drygt 20 år. Vi inför värnplikt igen så att vi får en bredd. Det system som vi hade innan har visat sig inte vara funktionsdugligt. Vi har dragit igång ett antal stora materielprojekt – det är Archer, korträckviddigt luftvärn, mörkerförmåga, brobandvagnar, stridsfordon 90, som har uppgraderats – jag tror att det är drygt 200 stycken – stridsvagn 122 och signalspaningsfartyg är beställt liksom ubåten A26.

Det sker oerhört mycket, och det här var Kristdemokraterna en del av. Men ni har lämnat det. Är det inte bättre att ett litet land samverkar? Tror inte Mikael Oscarsson att det skulle uppfattas som positivt i närområdet?

Min fråga kvarstår: Varför lämnade ni det här samarbetet? Tror inte Mikael Oscarsson att Sverige blir starkare ju mer vi samarbetar i den här gruppen? Vad skiljer er från moderater, centerpartister och övriga allianskolleger?

Anf. 166 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Mattias Ottosson vet inte riktigt vilket ben han ska stå på. Å ena sidan säger han att han håller med Oscarsson om bristerna, å andra sidan säger han att vi ändå har ett starkt försvar. Jag vet inte riktigt vad budskapet är.

Sanningen är den att vi har en jättestor utmaning. Jag försökte berätta från talarstolen att vi har minskat armén med 90 procent. Vi har minskat marinen och flygvapnet med 80 procent. Landet är ju lika stort. Vi är det

näst största landet i Europa, Mattias Ottosson. Vi har jättestora utmaningar.

Frankrike beslöt sig för att bli en fullvärdig medlem av Nato igen, för de sa: Vi klarar inte att försvara oss på egen hand.

Det är den enkla sanningen: Vi klarar oss inte på egen hand.

SD talar om Finland. Men det räcker inte, och det vet Mattias Ottosson. Det är inte avskräckande nog. Det är fantastiskt med ett samarbete med Finland, men det räcker inte.

Då är det lika bra att säga som det är och vara öppen mot svenska folket. Vi måste vara transparenta med vår förmåga och våra brister. Vi ska tala om vart vi ska och vilka behov som finns, för det finns stora behov i vår försvarsmakt.

Därför är det viktigt att inte bara ha vackra ord utan också en trovärdig trappa upp till 2 procent. Tyskland ligger en bit över 1 procent men har bestämt sig för att man i mitten av 2020-talet ska upp till 2 procent. Det är också vad Nato har slagit fast. Detta behöver vi också göra för att vara trovärdiga.

Det är viktigt att det blir riktiga anslag och att vi täpper till de stora brister vi har för att skapa trygghet åt svenska folket och vår omvärld.

(Applåder)

Anf. 167 PAULA HOLMQVIST (S):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 3.

Vi har i dag en stor uppgift att bygga upp ett försvar som under flera år har monterats ned på många plan. Detta kräver både ekonomiska och personella resurser och långsiktig planering.

Regeringen beslutade den 10 december 2015 att Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och övriga berörda civila myndigheter ska återuppta en sammanhängande planering för totalförsvaret.

Detta arbete utvecklas successivt och skapar en allt större medvetenhet i samhället om de krav som skyddet av Sverige ställer.

Riksdagen har beslutat att målet för det militära försvaret från och med 2016 ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet genom att hävda Sveriges suveränitet, värna suveräna rättigheter och nationella intressen, förebygga och hantera konflikter och krig, skydda Sveriges handlingsfrihet vid politisk, militär eller annan påtryckning och om det krävs försvara Sverige mot incidenter och väpnat angrepp samt skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

Samtidigt beslutade riksdagen att målet för det civila försvaret från och med 2016 ska vara att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016–2020 är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret.

Fru talman! När vi nu har beslutat att återuppta totalförsvarsplaneringen behövs det en samsyn i riksdagen, och då är det mycket glädjande

att vi i riksdagen har en bred majoritet där försvarsgruppen med Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna och Centern fortsätter att vårda denna överenskommelse.

I mitt anförande vill jag speciellt lyfta det civila försvaret och hur viktigt det är för att möjliggöra och bidra till att Försvarsmakten ska kunna utföra sitt uppdrag vid höjd beredskap och ytterst krig men också för den krisberedskap som behövs i fredstid.

Ytterligare utgångspunkt för krisberedskapen är att hela samhället med myndigheter, kommuner, landsting, regioner, privat näringsliv och frivilligorganisationer gemensamt och inom sina respektive områden tar ansvar för och utvecklar krisberedskapsarbetet.

Dessa uppgifter kräver god planering, inventering, samverkan och samordning. Framför allt behöver olika scenarier övas.

Regeringens nationella säkerhetsstrategi som presenterades i januari 2017 anger ramverk och inriktning för det arbete som krävs för att värna Sveriges säkerhet såväl inom som mellan olika politikområden.

Fokus bör enligt MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, riktas mot följande områden: energiförsörjning, livsmedelsförsörjning – en otroligt viktig fråga som Daniel Bäckström var inne på förut – transporter och transportinfrastruktur, hälso- och sjukvård samt omsorg, finansiella tjänster, information och kommunikation samt skydd och säkerhet.

Regeringen har också gett MSB i uppdrag att ta fram ett nationellt informationsmaterial och stärka stödet till kommunerna i arbetet med att öka invånarnas kunskap om förberedelser inför kriser och höjd beredskap. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2018. Det här är ett mycket viktigt initiativ.

Frivilligperspektivet behöver tas om hand i det fortsatta arbetet då frivilligorganisationerna är en god resurs för förankring och bidrar till en stärkt förmåga i samhället med sin kompetens.

De frivilliga försvarsorganisationerna bidrar till att öka enskilda människors förmåga att hantera allvarliga händelser, olyckor och kriser. Genom att öka den fredstida förmågan att möta och hantera olyckor och kriser kommer även andra frivilligorganisationer att bidra till förmågan att motstå påfrestningar under höjd beredskap.

Informationsspridning om totalförsvaret är en viktig del av de frivilliga försvarsorganisationernas funktion. Frivilligorganisationernas ungdomsverksamhet är också en styrka för framtida rekryteringar och utgör en viktig funktion i samhället.

Försvarsvilja är ett ord som sammanfattar de samtal jag har haft med hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna vid besök på deras utbildningar och övningar. Deras ideella engagemang inverkar positivt på människors tillit till samhället och till varandra, och är i detta fall ett viktigt värde för krisberedskapen. Hemvärnsförbandens lokala förankring och rekrytering har stor betydelse för försvarets folkförankring.

Fru talman! Jag ska avsluta mitt anförande med att lyfta det upprop, #givaktotchbitihop, som 1 730 kvinnor som är eller har varit verksamma i Försvarsmakten har skrivit under. Där vittnar de om övergrepp, kränkningar och mobbning från manliga kollegor. I uppropet delar kvinnorna sina erfarenheter av bland annat våldtäkter, mobbning och sexistiska kommentarer.

Så här skriver de i uppropet: Tystnadskulturer som säger givakt och bit ihop och maktstrukturer där härskartekniker blundas för gör att kvinnor som anmält övergrepp många gånger blivit ifrågasatta och i vissa fall blivit ännu mer utsatta. I fortsättningen måste alla anmälningar tas på allvar. Det är hög tid att Försvarsmakten försvarar våra intressen på riktigt.

ÖB Micael Bydén säger så här: Den här typen av ageranden är helt oacceptabla. Den som inte kan leva efter Försvarsmaktens värdegrund har ingenting i Försvarsmakten att göra.

Fru talman! Utskottet hade till dagens sammanträde bjudit in kvinnor anställda i Försvarsmakten och även personaldirektören och en HR-strateg för en information med anledning av uppropet. Som många av er andra har uttryckt är det jätteviktigt för oss i utskottet att få ta del av dessa berättelser. Jag vill rikta ett stort tack till dem som kom och berättade för oss. Precis som det har sagts tidigare handlar det om attityder och strukturer som inte hör hemma på någon arbetsplats.

Det lyftes också fram att det inte är en kvinnofråga. Det är inte vi mot dem utan axel mot axel, som en av personerna sa. Nu finns ingen återvändo utan nu behövs förändring, var en gemensam syn.

Fru talman! Till sist vill jag tacka alla, ingen nämnd och ingen glömd, som bidrar till att stärka vårt militära och civila försvar. Jag vill också rikta ett varmt tack till alla som bidrar i våra internationella insatser, för om våra politiska beslut ska bli verkställda krävs mycket av var och en.

Anf. 168 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 5 under punkt 6.

Det svenska försvaret har genomgått sitt stålbad, ett stålbad som varat under nästan 20 år. Det var ett stålbad som innebar inte bara neddragning av kostnader och verksamheter. Det var ett stålbad som också har inneburit att man moderniserat försvaret och gjort sig av med byggnader och materiel samt tvingats tänka helt nytt.

Vi trodde länge på en värld som skulle satsa mer på nedrustning i stället för upprustning. Det försämrade säkerhetsläget i vårt närområde utgör grunden för att politiken behövt förändras och det svenska försvaret i stället förstärkas. Vi lever i orolig tid där maktförhållandena i vår omvärld är instabila.

Detta är en början, men målet behöver vara att försvaret ska ha en resurstilldelning motsvarande 2 procent av bruttonationalprodukten, vilket är en målbild för oss moderater. Med detta mål skulle det svenska totalförsvaret betydligt förstärkas.

Fru talman! De tidigare neddragningarna innebär att de resurser som nu tillförs används på ett bra och effektivt sätt. Resurserna kommer att användas framåtsyftande och väl genomtänkt. Det är också viktigt att det svenska försvaret är utrustat och bemannat för samarbete med andra länder och att vår förmåga att ge och ta emot stöd förstärks. Det är en bra början för ett arbete som sedan kan leda till ett svenskt Natomedlemskap. De förstärkningar som görs ska ge ett både modernt och robust totalförsvaret.

En sådan förstärkning som gjorts är inrättandet av Gotlands regemente i Visby. Det är en betydelsefull strategisk satsning. En ökad närvaro i Östersjön är avgörande för vår ökade försvarsförmåga. Det är en satsning som

också har ett starkt lokalt stöd hos befolkningen på Gotland, vilket inte ska underskattas. Det upptäckte jag vid ett studiebesök i somras.

En förstärkning av upphandlingskompetensen i försvaret är ett viktigt och prioriterat område. Man kan inte nog poängtera hur viktigt det är med goda upphandlingar. Det är något vi inte minst såg i samband med säkerhetsskandalen på Transportstyrelsen i somras. Med bättre och mer medvetna upphandlingar hade detta inte behövt hända.

Upphandlingar av den storlek som försvaret har måste skötas på det mest professionella sätt. Annars riskerar vi att de satsningar vi gör inte kommer till nytta som vi önskar och att den förstärkning vi önskar uteblir. I tider som denna då mycket ny materiel inhandlas är materiellogistiken extra viktig. Det är därför förvånande och mindre ansvarsfullt att regeringen inte hör samman Moderaternas motion om att stärka upphandlingskompetensen vid försvarsmyndigheterna.

En larmkedja är aldrig starkare än sin svagaste länk. Därför är den översyn av SOS Alarm som nu pågår nyttig. Det finns ett utvecklingsarbete att göra på det området. Larmkedjorna handlar ju inte bara om korta larmtider, utan de behöver också uppföljning och utveckling. Hoten mot samhället och människors liv och hälsa är heller inte så enkla i dag. Det är egentligen bara fantasin som kan sätta stopp för vilka olyckor som kan inträffa, och för det behöver vi vara beredda. Därför är också helikopterkapacitet och att de militära helikoptrarna även kan användas till det civila försvaret något vi från allianspartierna vill se över.

De mål försvaret får för sin verksamhet behöver följas upp bättre. Att vi förstärker uppföljningarna är viktigt. Bedömningsgrunder och resultatparametrar generellt i försvaret behöver förbättras.

(Applåder)

Anf. 169 ROGER RICHTOFF (SD):

Fru talman! Timmen är sen. Det verkar som att ledamoten Oscarsson blir piggare för varje timme som går.

Fru talman! Jag väljer att tala om några andra saker i mitt anförande. Det är en del som oroar mig och en del där jag tycker att vi är på helt fel väg.

Det som oroar mig är officersutbildningen. Jag har tagit upp det tidigare. Som ni vet lägger man nu ned stabsutbildningen vid Försvarshögskolan. Det är sista året. Man skulle kunna tänka sig att Försvarsmakten tar över det, som man gjorde en gång i tiden. Finns det några planer på detta? Ja, det finns det säkert. Det är i varje fall inga planer som jag vet om eller har lyckats få fram. Men det kanske pågår ett sådant arbete.

Ska man förlänga de andra officerskurserna? Nej, inte enligt vad jag kan se. Behöver man inte den här utbildningen? Jo, det behöver man. Det gör mig orolig. Ett stort behov är rekrytering av officerare. Det gäller att vi har kvalitet i yrket. De uttalanden jag hört är en bekräftelse.

Jag vill inte nämna namnet, men en av lärarna på officersprogrammet sa: Vi ska inte ha överutbildade officerare. Har man den inställningen har man enligt min uppfattning inte förstått någonting av hur officersyrket egentligen är.

För att över huvud taget kunna förstå komplexiteten för krigsförbandschefer måste man utbilda sig ett och två steg över och förstå ett och två steg nedåt. Det gör man om man går en lång utbildning.

Jag frågade ÖB när han var hos oss i utskottet. Det är inte meningen att jag där ska föra en diskussion och debatt med honom om det. Men officersyrket har många beprövade erfarenheter att luta sig mot.

Professionen mår bäst av att ämnen som taktik, ledarskap och teknik finns med i alla kurser man går. Det gäller plutonchefsutbildning, kompanichefsutbildning och bataljonschefsutbildning. De ämnena är i symbios med varandra i olika styrka och omfattning.

Detta måste prägla hela den utbildning som bedrivs. Jag anser att det finns tecken på att man nu går ifrån det och börjar tro att de som utbildas ska kunna tenta av olika ämnen. Krigsvetenskapen är taktik och operationer. Det måste gå hand i hand hela vägen. Det gör mig djupt oroad. Jag är inte längre ensam. Flera officerare som jag har talat med är djupt oroad för detta.

Yrkets karaktär är att det är statens yttersta medel att föra politik med våld, skulle man kanske kunna uttrycka sig, eller nå politiska mål genom våld. Då använder man bland annat Försvarsmakten. Den ska utbilda till att kunna dö eller döda eller skicka andra soldater i krig. Det är vad det handlar om. Det är karaktären på yrket.

Med det sagt ska jag koppla lite grann till värnpliktsutbildningen. Vi var överens, och jag har hört vad Liberalerna och ni andra här sagt. Det känns allt bättre när vi i varje fall är överens om att vi ska ha ett starkt svenskt försvar. Där debatten hettar till ibland är när det gäller Natomedlemskap eller inte. Jag tänker inte kommentera det, för det har jag gjort så många gånger tidigare, om ni inte vill ställa någon fråga till mig sedan.

Vi vill öka värnpliktsutbildningen till kanske 10 000–15 000. Det har en koppling till antal förband. Vi vill ha fler brigader, som ni känner till. Vi behöver också en avkastning till den civila delen. Vi anser att man på räddningstjänstskolorna ska sätta igång och utbilda som man gjorde förut genom plikt och stärka brandförsvaret. Vid katastrofer i samhället ska man kunna använda en plikt och även krigsplacera vid industrier och så vidare, men framför allt för krigsförbanden.

Vi måste förbandsomsätta det. Det kräver en ganska stor mängd soldater eller värnpliktiga. Så småningom säkrar man officerstillgången genom större värnpliktskullar. Vi får en bredd i samhället. Det tycker vi är mycket viktigt.

Sedan ska jag gå in på övningar. Vi har lagt fram ett förslag, och riksdagens utredningstjänst tittar på detta. Hur kan man på bästa sätt kapa en av miljöprovningarna? Det är nu tre steg, och det kan ta ett och ett halvt år att utöka skjuttillstånden med en eller två dagar. Detta är inte till fyllest. Det blir nästan så att nästa instans miljöprövar den första instansen även om den har gett ett godkännande.

Här återkommer vi med ett konkret förslag. Vi väntar på riksdagens utredningstjänst. Jag har också talat med högkvarterets miljöavdelningar. De delar denna uppfattning, och jag har en känsla av att ni också gör det. Detta är väl inget konstigt.

Det sista jag vill ta upp är luftvärnet. Jag anser att vi är på helt fel väg. Jag tycker att man ska göra om offertförfrågan och inte bara rikta den till det äldre systemet, Patriotsystemet. Det kommer att bli en gökunge. Ni som tror att man ska skydda de flygplatser som räknades upp – välj en! Ni får ingenting på våra stridsfartyg, ingenting på korvetterna.

Varför gör man inte en upphandling där man satsar på till exempel Aster 30, med svensk radar? Det kan möjliggöra en affärssuppgörelse som gynnar svensk försvarsindustri och är dessutom ett europeiskt samarbete, vilket många av er tycker är bra och vill öka och stärka. Här har vi en jättemöjlighet.

Dessutom kan man bemanna varenda korvett med till exempel CAMM 2-robotarna, för en kostnad som rejält skulle understiga vad Patriotsystemet kommer att kosta. Vi får fler bataljoner, massor av robotar och högteknologi. Även Aster 30 klarar ballistiska robotar, men CAMM-robotarna är specialgjorda för kryssningsmissiler. Vi får ett skydd långt ut i Östersjön, på Gotland och på många andra ställen, till mycket lägre priser än priset för detta förlegade system.

Polen säger i dag: Nej, detta var oerhört dyrt. Jag tror att jag skrev ned vad de sa. Detta ska omförhandlas; det är inte rimligt. Har ni läst det? Detta är allvarliga signaler. De är chockade över den stora kostnaden, om man ska tro på medieuppgifterna. Polen anser detta vara helt oacceptabelt.

Varför ska man ha det här systemet? Natoländerna vill inte ha det. Frankrike vill inte ha det. Italien vill inte ha det. USA börjar ta fram ett nytt system.

Denna radar ser 120 grader. Ska man täcka in samma sak med den som vårt svenska radarsystem täcker får man ha tre stycken i olika riktningar. Kryssningsmissilerna går inte rakt mot målet i dag. De går i en annan riktning, går runt och kommer in från andra hållet. Vi måste ha en runtomtäckande radar. Det ger inte detta system. Jag tycker att vi skulle ha en proposition om detta så att vi kan fatta beslut i riksdagen – inte bara skrivelser.

Jag tycker att vi är på fel väg, helt enkelt. Vi ska tänka om. Detta är jätteviktigt, och det kommer att bli ett stort hål i försvarsbudgeten. Ska vi sedan komplettera ytterligare, med 15–20 miljarder? Det kommer inte att hända. Vi har ingenting på våra fartyg. Tänk om – om ni nu har bestämt er.

I detta anförande instämde Mikael Jansson (SD).

Anf. 170 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Det är intressant att ta del av Roger Richtoffs anförande. Det är många viktiga frågor han belyser och visar engagemang i. Vi har haft flera tidigare debatter om dessa frågor och kommer med all säkerhet att återkomma framöver.

Jag har tagit del av Sverigedemokraternas inlämnade motion med anledning av den samlade budgeten för försvarsområdet. Sverigedemokraternas beskrivning av sin politik för hur man vill återskapa och utveckla förmåga ur ett svenskt perspektiv innehåller många olika bitar som är intressanta.

Roger Richtoff berör i sitt anförande värnpliktsutbildningen. Liksom tidigare år beskriver Sverigedemokraterna i sitt förslag att det ska vara obligatoriskt enbart för, som man skriver i år, killar. Unga killar, står det i Sverigedemokraternas beskrivning i förslaget.

Min första fråga är: Hur ser Sverigedemokraternas målsättning ut för jämställdhetsarbetet i Försvarsmakten, och vilka reflektioner gör Roger Richtoff utifrån det som har nått oss kopplat till metoo-uppropet och de händelser det har rapporterats om inom Försvarsmakten? Det rör sig om kränkande särbehandling, trakasserier och så vidare.

Den andra frågan handlar om att jag inte kan läsa mig till någon säkerhetspolitisk analys av varför Sverigedemokraterna vill öka resurserna till försvaret. Det skulle vara intressant att höra Roger Richtoff utveckla detta här i kväll och beskriva varför vi behöver rusta i Östersjön.

Anf. 171 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Jag hoppas att jag fick ned alla frågorna. Vad gäller metoo kan vi klara av det ganska snabbt. Vi delar helt ÖB:s uppfattning och den uppfattning som har framförts här, senast av ledamoten här framför mig. Vi har ingen annan uppfattning. Det är för vår del fullständigt solklart att det ska vara jämställt och jämlikt.

När det gäller säkerhetspolitisk analys och varför vi behöver upprusta undrar vi vad *en* brigad, som vi har i dag, klarar av. Låt oss säga att någon skulle komma på den idiotiska idén att släppa ned en bataljon på den. När den sedan är bortskjuten släpper man ned en till. Vi kan inte försvara vårt land med en brigad, eller på sikt två. Det är fullständigt omöjligt. Vi måste få upp våra nivåer när det gäller brigader. Den analysen är inbyggd i vår syn på försvaret av Sverige.

Ska vi stå utanför Nato, vilket vi anser av säkerhetspolitiska skäl, anser vi att vår hållning bidrar mest till en avspänning i vårt område, till skillnad från till exempel hållningen hos Centern och Alliansen, som vill gå med i Nato. Vi anser att det ökar spänningarna.

Därför kräver vi ett starkt svenskt försvar, med ett riktigt luftvärn i stället för det som är på väg in nu. Vi behöver förstärkningar på våra korvetter, med ubåtsvapen och så vidare. Det gör att vi får en hög tröskeleffekt.

Vår militära alliansfrihet är vi beredda att sälja bort genom att gå i förbund med Finland. Men det har ju Mikael Jansson tidigare redogjort för. Nästa frågeställning får jag väl ta i nästa svar.

Anf. 172 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik:

Fru talman! Om Sverigedemokraterna vill lyckas med att ha ett jämlikt och jämställt försvar och enbart tänker plikta in yngre killar ber jag Roger Richtoff förklara hur man i praktiken ska uppnå det. På vilket sätt kommer Sverigedemokraterna att vilja rekrytera medarbetare av kvinnligt kön till Försvarsmakten? Och vilken ambitionsnivå har Sverigedemokraterna inför nästa försvarsbeslut? Unga killar är för mig kanske något yngre mäniskor än dem som faktiskt rekryteras till Försvarsmakten. Detta kan sverigedemokraten få utveckla vidare.

Jag har kunnat konstatera att Sverigedemokraterna beskriver Ryssland på i alla fall två ställen i motionen. Delar Roger Richtoff den bedömning som vi andra gör kopplat till Rysslands alltmer aggressiva framtoning och aktiviteter i sitt närområde, när det handlar om den konflikt och det krig

som pågår i Ukraina, den annektering som har ägt rum på Krim och den ständigt pågående upprustning som är väldigt tydlig? På vilket sätt påverkar detta hotbilden ur ett sverigedemokratiskt perspektiv?

Att Centerpartiet så tydligt vill att Sverige går med i Nato bygger på att vi behöver bygga säkerhet tillsammans med andra. Vi behöver samarbeta med fler. Vi behöver samarbeta med Finland. Vi delar uppfattningen att vi ska jobba nära Finland, och vi behöver jobba med alla nordiska länder, med Baltikum och inom EU, liksom med de transatlantiska länderna och de övriga medlemmarna i Nato.

Min nästa fråga blir: Vilket konkret mål ska Sverige och Finland ha tillsammans på försvarsområdet för att kunna klara att upprätthålla stabilitet i Östersjöområdet?

Anf. 173 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Vad gäller unga män menar vi ju dem som mönstrar och rycker in i dag. Det är unga män.

Vi anser också, som vi har skrivit, att det ska vara en frivillighet för kvinnor. Vi har diskuterat mycket i vårt parti också om det ska vara plikt för alla eller råda frivillighet. Nu har vi landat i det här.

Vad gäller jämställdhet får vi väldigt många kvinnor som är frivilliga till officersyrket och värnplikten. Där är det fullständigt solklart: Det är lika villkor för alla.

När det gäller metoo-händelserna har jag svarat tidigare, men vi kämpar ju hårt, och ni har hört vad ÖB anser om det här. Han säger att man inte har i Försvarsmakten att göra om man inte ställer upp på de här riktlinjerna. Vi har ingen annan uppfattning.

När det gäller analysen av upprustningen tycker vi, till skillnad från Centern som för några år sedan bröt sönder systemen och deltog i det här, att vi inte kan ha ett system, en värnplikt eller ett militärt försvar, som beror på dagsformen i Ryssland, utan vi måste bibehålla ett starkt försvar över tiden. Det var vi ensamma om.

Jag har fortfarande funderingar på hur det blir om det skulle bli lugnt i Ryssland. Kommer då Centern att sätta sig ned i den här gruppen och börja rasera systemen igen, eller kommer ni att göra analysen att vi behöver behålla ett starkt försvar över tiden? Det skulle vara intressant att få svar på, men det får väl vara en retorisk fråga eftersom replikskiftet snart är slut.

I övrigt tycker vi att målsättningen med ett förbund med Finland kräver mycket noggrann planering. Den planeringen – hur förbanden ska användas, vilka sambandsmedel som krävs och vem som ska göra vad och på vilka områden – kommer säkert att ta både ett, två och tre år att genomföra. Det blir en lång, utdragen process, men vi går dithän, bortom fredstida förhållanden.

Anf. 174 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Sverige är medlem i EU. Det finns ett fördrag, Lissabonfördraget, som säger att när man är med i EU måste man stödja sina EU-grannar på alla sätt om ett angrepp eller en katastrof sker.

Vi har pratat om det här en gång förut, Roger Richtoff, men jag vill gärna fråga: Håller ni fortfarande, tillsammans med Vänsterpartiet i Sveriges riksdag, fast vid att ni vill ändra detta?

När vi gick med i EU slog vi fast en solidaritetsförklaring som innebär att Sverige aldrig kommer att vara neutralt igen. Vi kommer att stå upp exempelvis för Baltikum. Vi hoppas också på samma sak från omvärlden om vi skulle drabbas av en katastrof. Då räknar vi med att få hjälp. Vid angreppet mot Paris återopade man artikel 42.7 och fick hjälp från Sverige. Men hur är det egentligen med Sverigedemokraterna och deras solidaritet med Baltikum?

Det var min första fråga, fru talman. Min andra fråga handlar om att Richtoff i en replik förut hade något slags formulering om Finland och samarbete. Det är jättebra med samarbete. Vi är absolut för det. Men tror Roger Richtoff på riktigt att ett sådant skulle vara avskräckande för Ryssland om de exempelvis skulle angripa oss? Tror Roger Richtoff att det då skulle räcka med ett samarbete mellan Finland och Sverige?

Anf. 175 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! Svaret på den andra frågan, om det skulle vara avskräckande, är: Det skulle vara mycket avskräckande med ett starkt svenskt försvar i en storleksordning som vi är ensamma om att vilja ha. Tillsammans med Finland skulle det vara mycket avskräckande. Vi anser att det skulle utgöra en ganska hög tröskel.

När det gäller den första frågan, om solidaritetsförklaringen, har vi haft den uppe förut. Finland har också en solidaritetsförklaring och en skrivning som handlar om alla till buds stående medel utom militära sådana. Jag tycker att vi skulle ha samma skrivning som Finland.

Varför tycker jag det? Ledamoten Mikael Oscarsson kanske kan berätta om ni har funderat på att ge några direktiv till Försvarsmakten. Hur ska anfallet över Östersjön se ut med obestyckade korvetter? Ska ni göra en kniptångsrörelse någon annanstans? Hur ska ni få dit militär hjälp?

Det här är viktiga frågor som vi måste ställa till Försvarsmakten så att man kan planera noggrant och redovisa planerna. Annars är det bara luft. Det finns väl ingen här inne som tror att vi ska kunna skicka militären till de baltiska länderna i dag? Med vad? Skickar vi en soldat, en pluton eller ett kompani smäller det i samma sekund i Sverige, för då har vi förklarat Ryssland krig. Men det kräver att ledamoten gör en djupare analys för att förstå det, tror jag.

Anf. 176 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag har ganska svårt att förstå budskapet här. Roger Richtoff säger att det skulle vara mycket avskräckande. Du har ju nyss stått här och talat om att vi har så dålig försvarsförmåga. Hur får du ihop det? Det finns ett fönster, a window of opportunity, för Ryssland i närtid när man är överlägsen.

Jag förstår mig inte riktigt på verklighetsuppfattningen som Roger Richtoff har. Vilket ben ska du stå på? Har vi en stark förmåga eller har vi inte det? Och hur får du det att gå ihop att vi skulle kunna vara avskräckande för Ryssland? Jag tror inte att det går hem någonstans, Roger. Jag tror inte att det är någon som tror på det där. Jag tror inte att du ens tror på det själv.

Vi har faktiskt en historia när det gäller det här, Roger Richtoff. Jag vill upplysa om att den 19 januari 1946 lämnade vi ut 146 balter. De är så nära oss, Roger Richtoff, men den gången valde vi att se bort, och så har det varit ända fram i nutid. Det får aldrig ske igen.

Vi var där med Försvarsberedningen i våras, och då kom jag att prata med en av våra högsta företrädare i de baltiska länderna. Jag nämnde replikskiftet som vi hade haft och fick svaret: Säg inte det här! Det skulle bli upplopp här i Baltikum om det kom ut att man från Sveriges sida är så självisk och inte skulle ställa upp.

Vem ska ställa upp, Roger Richtoff, för Sverige om vi visar den här attityden? Vet inte ledamoten att solidaritet är att faktiskt ställa upp när det verkligen behövs?

Vi har vänt Baltikum ryggen för många gånger. Vi ska inte göra om det. Vi är med i EU tillsammans, och vi ska hålla fast vid solidaritetsförklaringen. En för alla, alla för en.

Anf. 177 ROGER RICHTOFF (SD) replik:

Fru talman! En för alla, alla för en. Jag tror fortfarande att Mikael Oscarsson har sett för mycket på *De tre musketörerna*.

Problemet som ledamoten inte ser, eller inte vill se, är att när man gör en solidaritetsförklaring ska den vara trovärdig. Jag förstår att ledamoten aldrig någonsin kommer att svara på frågan: Hur ska direktiven se ut för att vi ska kunna flytta över förband till Baltikum, Natoländerna, om de blir angripna? Det räcker inte att vara Natomedlem, utan då måste ju vi dit. Men hur skulle man göra med förnödenheter och annat?

Och baltutlämningen har väl inte med det att göra? Varför skulle vi lämna ut folk härifrån? Det kan ju knappast vi bli anklagade för att ha gjort. Du får vända dig till dina egna partibröder från den tiden, eller vilka det nu var.

När vi pratar om avskräckning tittar vi framåt på hur det blir när vi bygger upp vårt starka försvar. Vi kämpar förgäves för att ni ska förstå att man behöver köpa de rätta luftvärnssystemen med den rätta kapaciteten. Men här tror jag att ni kommer att gå helt fel. Jag är djupt oroad över detta.

Skulle det öka eller minska spänningarna i vårt område om vi skulle gå med i Nato? Det finns många experter som anser att det skulle öka spänningarna. Kan ledamoten ta in den funderingen också någon gång? Nu har ledamoten inte möjlighet att svara.

Jag försöker vara tydlig med att jag när jag säger mycket avskräckande ser framför mig att vi har byggt upp det starka försvaret. Fram till dess är det inte mycket avskräckande. Men det kommer att bli det, om försvaret förstärks på det sätt som vi vill och om Sverige ingår ett förbund med Finland.

Nato har själv sagt att de inte är ute efter ett förbund med Nato utan att vi ska bygga ett starkt svenskt försvar.

Anf. 178 PETER HELANDER (C):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 10 i betänkandet.

Det är inte lätt att komma med något nytt och spännande så här sent i debatten, när klockan är långt över 21. Men världen förändras, och vi

måste förändras med den. I min ungdom var jag flygförare i Försvarmakten och upplevde slutet på kalla kriget under 80-talet. Sovjetunionen och Warszawapakten fanns i hela Baltikum, Polen, Östtyskland och söderut genom Europa. Och hälften av EU:s 28 länder var under 70- och 80-talen diktaturer. Det har skett en fantastisk utveckling i Europa, från det kommunistiska oket mot demokrati och frihet.

Under 80-talet, fram till Berlinmurens fall den 9 november 1989, hade vi ett helt annat säkerhetspolitiskt läge. Östersjön kokade av militär aktivitet. Jag ska försöka beskriva hur en flyginsats kunde se ut.

På den tiden satt vi ofta i beredskap på Gotland, och när det var något särskilt på gång kunde vi sitta i våra flygplan, med motorerna i gång till och med, för att invänta en startorder. Under en start fick vi i uppdrag att flyga ut lågt, radartysta och utan radarn påslagen i hög fart österut, med uppdrag att fotografera en sovjetisk ubåt som var ute och provkörde. Det gjorde vi. Vi lyckades hitta ubåten. Efter att det var klart steg vi rakt upp några tusen meter och hängde på en rysk bombflotta som övade anfall mot den polska kusten. När vi hade tittat på det ett tag fick vi höra över radion att det ryska jaktflyget hade startat mot oss. Vi svängde alltså mot dem, svängde några varv med det ryska jaktflyget och åkte sedan hem igen eftersom bensinen började ta slut. Vi landade på Gotland efter 50 minuter. Allt detta hände på *en* flygning.

Detta är en illustration av hur stor aktivitet det var i vårt närområde med deltagare från Natoländer som Tyskland, USA, Danmark och Warszawapaktsländer som Sovjetunionen, Polen och Östtyskland.

Efter Sovjetunionens fall upphörde i princip alla aktiviteter i Östersjön. Det blev i alla fall mycket låg aktivitet. Det blev en ny förhoppningsfull tid. Människor i de gamla östländerna fick uppleva demokrati och återfick sin frihet.

Under denna tid såg vi att Ryssland närmade sig demokratiska värden och västvärlden. Ryssland öppnade också upp sig, vilket bidrog starkt till att försvaret prioriterades ned i många statsbudgetar, år efter år. Det går fort att lägga ned och minska storleken på vårt försvar, men det tar mycket lång tid att bygga upp en försvarsförmåga igen.

Under en säkerhetskonferens i München 2007 höll den ryske presidenten, Vladimir Putin, ett tal där han pekade ut en ny riktning för Ryssland. I efterhand kan man säga att det var startskottet på en förändrad säkerhetspolitisk situation. Ändå var det först i februari 2014, då Ryssland annekterade Krim i Ukraina, som ögonen öppnades på många människor. Man ska komma ihåg att avståndet mellan Sverige och Ukraina är 70 mil. Ukraina ligger hemskt nära Sverige.

Fru talman! Med det nya säkerhetspolitiska läget i beaktande har Centerpartiet tagit ett stort ansvar genom att vara med i förhandlingar för att stärka upp den svenska försvarsförmågan. När jag säger försvarsförmåga menar jag hela totalförsvaret. Det är inte bara de militära delarna som har tappat i förmåga utan även civilförsvaret.

Min mellanson, som är 18 år, har nyligen fått kallelse till mönstring. Han har också fått en broschyr hemskickad, om hur man ska agera i händelse av kris. Det är signaler som visar att medvetenheten i Sverige när det gäller kris- och totalförsvarsförmågor har lyfts upp på ett bra sätt. När jag har kontakt med myndigheter, kommuner och organisationer kan jag också se att man samarbetar på ett nytt sätt i dag.

De satsningar på försvaret som Centerpartiet har medverkat till är bra, men det kommer att behövas ännu mer satsningar framåt, inte bara för att bygga upp försvarsförmågan utan också för att vidmakthålla den. På längre sikt behöver vi öka försvarsanslagen till 2 procent av bnp.

Fru talman! Sverige har beställt 60 stycken JAS Gripen E/F som ska kunna försvara hela Sverige. Jag skulle vilja berätta om hur det har sett ut med antalet flygplan i det svenska flygvapnet sedan efterkrigstiden.

Saab lyckades bygga ett fantastiskt bra flygplan, J29 Tunnan, efter kriget. Det var jämbördigt med de bästa flygplanen i världen på den tiden. Det lyfte också den svenska flygindustrin till en internationell toppnivå där vi har lyckats hålla oss kvar. Det byggdes 661 stycken flygande tunnor.

Nästa generation flygplan, 32 Lansen, byggdes i 450 exemplar. Sedan kom J35 Draken, som byggdes i 644 exemplar. Men då ska man komma ihåg att 51 gick till Danmark. De här flygplanen fanns parallellt, samtidigt. Man ska alltså addera mängden ibland.

När det gäller 37 Vigggen byggdes dessa i 329 exemplar. Och när vi kommer till JAS Gripen har Försvarsmakten beställt och fått 201 stycken Gripen A/B och C/D. I dag har vi kvar ungefär 100, som är operativa.

Beställningen på nästa generation flygplan, JAS Gripen E/F, är på 60 stycken. Jag är mycket medveten om att dagens moderna flygplan har en kapacitet som många gånger överstiger generationen före. Men man ska också komma ihåg att även motståndarnas kapacitet har ökat under den här tiden.

Egentligen är det kombinationen av vapenplattformen, det vill säga flygplanet och dess vapen, som utgör kapaciteten. JAS Gripen E/F och även JAS Gripen C/D, kombinerat med de vapensystem vi har i dag, gör att svenskt luftförsvar är mycket starkt. Men jag är ändå något oroad över antalet flygplan. Jag vill inte föregripa några förhandlingar, men jag förut-sätter att frågan om antalet kommer att komma upp på bordet framöver.

När Gripensystemet ersatte Viggensystemet skrotade vi nästan helt nya Viggensflygplan. Det kan jag förstå; att hålla igång två helt olika flygplans-system samtidigt är dyrt för ett litet land som Sverige. Men när det gäller Gripen finns det möjlighet att bibehålla Gripen C/D i systemet samtidigt som vi introducerar Gripen E/F, för att kunna bibehålla en högre numerär av flygplan och inte orsaka kapitalförstöring.

Fru talman! Det säkerhetspolitiska läget har förändrats. Men lösningen är inte en tillbakagång till den tid som var. Nya tider kräver nya lösningar.

I vårt närområde har omvärlden förändrats. Sverige bör söka ännu mer av försvarssamarbete i Norden, och vi borde söka fullt medlemskap i Nato för att omfattas av alla försvarsgarantier. Ett Natomedlemskap är också en solidaritetsförklaring med våra baltiska grannar och resten av det fria Europa. Eftersom försvarspolitik måste bedrivas med långsiktighet kräver dessa frågor en bred politisk förankring. Centerpartiet kommer att delta i detta arbete.

(Applåder)

I detta anförande instämde Daniel Bäckström (C).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 december.)

§ 13 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2017/18:56 Genomförande av direktivet om förbättrade villkor för intjänande och bevarande av tjänstepension

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående proposition skulle förlängas till och med *fredagen den 19 januari*.

EU-dokument

KOM(2017) 742 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 92/66/EEG om införande av gemenskapsåtgärder för bekämpning av Newcastlejukan

KOM(2017) 826 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 vad gäller stöd till strukturreformer i medlemsstaterna

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 6 december

2017/18:255 Brottsligheten bland svenskar och utlandsfödda
av *Staffan Danielsson* (C)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:256 Vinstförbudets påverkan på jämställdheten

av *Erik Andersson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2017/18:257 Destruktiva könsnormer

av *Daniel Riazat* (V)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:258 Utsläpp från dieselbilar

av *Rickard Nordin* (C)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:259 EU:s framtida utveckling

av *Ulrika Karlsson* i Uppsala (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

2017/18:260 Rening av dieselbilar

av *Martin Kinnunen* (SD)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:261 Åtgärder för att skydda företagare mot djurrättsaktiviteter

av *Staffan Danielsson* (C)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:262 Förändringar i EBO-lagen

av *Roger Hedlund* (SD)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

Prot. 2017/18:45
7 december

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 6 december

2017/18:403 Placeringen av EMA

av *Gunilla Nordgren* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:404 Innovationsscout i Tel Aviv

av *Karin Enström* (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

2017/18:405 Jämställdhetskapitel i alla nya handelsavtal

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Ann Linde (S)

2017/18:406 Långa handläggningstider hos Trafikverket

av *Margareta Cederfelt* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:407 Ökat antal hivpositiva i Europa

av *Margareta Cederfelt* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:408 Personalmissbruk inom vården

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2017/18:409 Kommuners hantering av gifta barn

av *Margareta Cederfelt* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2017/18:410 Förmånsbeskattning av privat hälso- och sjukvårdsförsäkring

av *Margareta Cederfelt* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:411 Färre överlämnade ärenden till åklagare

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:412 Landeryds stationshus som byggnadsminne

av *Bengt Eliasson* (L)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2017/18:413 Upprustning av X 2000

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

- 2017/18:414 Svensk biogasproduktion i kris**
av *Rickard Nordin* (C)
till statsrådet Ibrahim Baylan (S)
- 2017/18:415 Statistik om kusingifte**
av *Jonas Millard* (SD)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)
- 2017/18:416 Människohandel i Sverige**
av *Markus Wiechel* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)
- 2017/18:417 Bristen på tillgång till kontanter**
av *Håkan Svenneling* (V)
till statsrådet Per Bolund (MP)
- 2017/18:418 Jämställdhet inom de gröna näringarna**
av *Kristina Yngwe* (C)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)
- 2017/18:419 Unga hushåll på bostadsmarknaden**
av *Dennis Dioukarev* (SD)
till statsrådet Per Bolund (MP)
- 2017/18:420 Sveriges ambassad till Jerusalem**
av *Dennis Dioukarev* (SD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)
- 2017/18:421 En human flyktingpolitik**
av *Dennis Dioukarev* (SD)
till statsrådet Heléne Fritzon (S)

§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 6 december

- 2017/18:324 Bredbandsutbyggnaden**
av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)
- 2017/18:322 Regeringens översyn av strandskyddet**
av *John Widegren* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)
- 2017/18:325 Tystiklassen**
av *Anna Wallentheim* (S)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)
- 2017/18:326 Vetenskapliga bedömningar och glyfosat**
av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)
- 2017/18:329 Statlig närvaro i hela landet**
av *Lotta Finstorp* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)
- 2017/18:339 Hela Sverige och exemplet länsväg 801**
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:330 Krav på kollektivavtal vid anställningar med lönebidrag
av *Ali Esbati* (V)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:332 Uppehållstillstånd för japanska studenter

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:333 Akademiska förbindelser med Japan

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2017/18:335 Riksrevisionens rapport om migrationspolitiska beslut

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:340 Statliga myndigheter som konkurrerar med privata aktörer

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2017/18:342 Sänkta antagningskrav till polisutbildningen

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:341 Åtgärder för ökat valdeltagande bland utlandssvenskar

av *Tina Acketoft* (L)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2017/18:344 Slavhandel i Libyen

av *Sofia Damm* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:351 Kontanter som betalningsmedel

av *Per Åsling* (C)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2017/18:346 Elever som nekas reseersättning

av *Solveig Zander* (C)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2017/18:347 Umeås medfinansiering av Kvarkenprojektet

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:350 Handelsministerns resa till Israel och Palestina

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Ann Linde (S)

2017/18:352 Matchningsproblematiken på Arbetsförmedlingen

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:353 Myndigheters handläggningstider och deras effekt på jobb och tillväxt

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2017/18:354 Systematiska stölder

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:355 Brott som begås av djurrättsaktivister

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.57,
av tredje vice talmannen därefter till och med § 6,
av förste vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 98 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 118 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 4 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 5 Kommissionens arbetsprogram 2018.....	2
Utrikesutskottets utlåtande 2017/18:UU4.....	2
Anf. 1 PYRY NIEMI (S).....	2
Anf. 2 JOHAN NISSINEN (SD).....	4
Anf. 3 EMMA NOHRÉN (MP)	6
Anf. 4 JENS HOLM (V)	8
Anf. 5 TINA ACKETOFT (L)	10
Anf. 6 JENS HOLM (V) replik	12
Anf. 7 TINA ACKETOFT (L) replik	12
Anf. 8 JENS HOLM (V) replik	12
Anf. 9 TINA ACKETOFT (L) replik	13
Anf. 10 MARGARETA CEDERFELT (M).....	13
Anf. 11 JENS HOLM (V) replik	15
Anf. 12 MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	16
Anf. 13 JENS HOLM (V) replik	16
Anf. 14 MARGARETA CEDERFELT (M) replik.....	17
Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (C).....	17
Anf. 16 JENS HOLM (V) replik	19
Anf. 17 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	19
Anf. 18 JENS HOLM (V) replik	20
Anf. 19 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	20
Anf. 20 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	21
Anf. 21 JENS HOLM (V) replik	23
Anf. 22 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	24
Anf. 23 JENS HOLM (V) replik	24
Anf. 24 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	25
Anf. 25 Statsrådet ANN LINDE (S).....	25
Anf. 26 JENS HOLM (V) replik	28
Anf. 27 Statsrådet ANN LINDE (S) replik	29
Anf. 28 JENS HOLM (V) replik	29
Anf. 29 Statsrådet ANN LINDE (S) replik	30
(forts. § 7).....	30
Ajournering.....	30
Återupptaget sammanträde.....	31
§ 6 Statsministerns frågestund.....	31
<i>Brottsrubriceringen inbrottsstöld .....</i>	<i>31</i>
Anf. 30 TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	31
Anf. 31 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	31
Anf. 32 TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	32
Anf. 33 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	32
<i>Följderna av regeringens asylpolitik.....</i>	<i>32</i>
Anf. 34 MATTIAS KARLSSON (SD)	32
Anf. 35 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	33

Anf. 36	MATTIAS KARLSSON (SD)	33
Anf. 37	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	34
<i>Bemanningsföretagens betydelse</i> 34		
Anf. 38	ANNIE LÖÖF (C)	34
Anf. 39	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	34
Anf. 40	ANNIE LÖÖF (C)	34
Anf. 41	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	35
<i>Villkoren för utförsäkrade</i> 35		
Anf. 42	MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	35
Anf. 43	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	35
Anf. 44	MIA SYDOW MÖLLEBY (V)	36
Anf. 45	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	36
<i>Jobb till lågutbildade nyanlända och kravet på kollektivavtal</i> 36		
Anf. 46	JAN BJÖRKLUND (L)	36
Anf. 47	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	37
Anf. 48	JAN BJÖRKLUND (L)	37
Anf. 49	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	38
<i>Höjda polislöner</i> 38		
Anf. 50	ANDREAS CARLSON (KD)	38
Anf. 51	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	39
Anf. 52	ANDREAS CARLSON (KD)	40
Anf. 53	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	40
<i>Etableringsjobben</i> 40		
Anf. 54	ANNELIE KARLSSON (S)	40
Anf. 55	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	41
<i>Sveriges gröna innovationssamarbete med Frankrike</i> 41		
Anf. 56	AGNETA BÖRJESSON (MP)	41
Anf. 57	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	41
<i>Öppenhet i fråga om Sveriges kandidatur till säkerhetsrådet</i> 42		
Anf. 58	KARIN ENSTRÖM (M)	42
Anf. 59	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	42
<i>Nationell samling om sjukvården</i> 42		
Anf. 60	PER RAMHORN (SD)	42
Anf. 61	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	43
<i>Samtyckeslagstiftning</i> 43		
Anf. 62	ROBERT HANNAH (L)	43
Anf. 63	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	43
<i>Försämring av assistansersättningen</i> 44		
Anf. 64	EMMA HENRIKSSON (KD)	44
Anf. 65	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	44
<i>En ny blocköverskridande skatteuppgörelse</i> 44		
Anf. 66	JAMAL EL-HAJ (S)	44
Anf. 67	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	45
<i>Ökad otrygghet och antalet poliser</i> 45		
Anf. 68	TOMAS TOBÉ (M)	45
Anf. 69	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	45
<i>Åtgärder för att få poliser att återvända till yrket</i> 45		
Anf. 70	MARIA WEIMER (L)	45
Anf. 71	Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	46

övertgrepp..... 46

7 december

Anf. 72 CARINA OHLSSON (S)..... 46

Anf. 73 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)..... 46

Regeringens kriminalpolitik och dess följder för Malmö..... 47

Anf. 74 PATRICK RESLOW (-)..... 47

Anf. 75 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)..... 47

§ 7 (forts. från § 5) Kommissionens arbetsprogram 2018 (forts.UU4)..... **48**

Anf. 76 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik..... 48

Anf. 77 Statsrådet ANN LINDE (S) replik..... 48

Anf. 78 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik..... 48

Anf. 79 Statsrådet ANN LINDE (S) replik..... 49

Anf. 80 MARGARETA CEDERFELT (M) replik..... 49

Anf. 81 Statsrådet ANN LINDE (S) replik..... 50

Anf. 82 MARGARETA CEDERFELT (M) replik..... 50

Anf. 83 Statsrådet ANN LINDE (S) replik..... 50

Anf. 84 PATRIK BJÖRCK (S)..... 51

Anf. 85 MARGARETA CEDERFELT (M) replik..... 53

Anf. 86 PATRIK BJÖRCK (S) replik..... 53

Anf. 87 MARGARETA CEDERFELT (M) replik..... 54

Anf. 88 PATRIK BJÖRCK (S) replik..... 54

Anf. 89 CHRISTIAN HOLM BARENfeld (M)..... 54

Anf. 90 PATRIK BJÖRCK (S) replik..... 56

Anf. 91 CHRISTIAN HOLM BARENfeld (M) replik..... 56

Anf. 92 PATRIK BJÖRCK (S) replik..... 57

Anf. 93 CHRISTIAN HOLM BARENfeld (M) replik..... 57

(Beslut fattades under § 10.)..... 58

§ 8 Areella näringar, landsbygd och livsmedel..... 58

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2017/18: MJU2..... 58

Anf. 94 STEN BERGHEDEN (M)..... 58

(forts. § 11)..... 62

Ajournering..... 62**Återupptaget sammanträde..... 62****§ 9 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 6 december..... 62**

NU3 Utgiftsområde 21 Energi..... 62

KU6 En strategi för arbetet med mänskliga rättigheter i

Sverige..... 62

§ 10 Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens**sammanträde..... 63**

UU4 Kommissionens arbetsprogram 2018..... 63

§ 11 (forts. från § 8) Areella näringar, landsbygd och livsmedel(forts. MJU2)..... **64**

Anf. 95 RUNAR FILPER (SD)..... 64

Anf. 96 KRISTINA YNGWE (C)..... 67

Anf. 97 LARS TYSKLIND (L)..... 69

Anf. 98 MAGNUS OSCARSSON (KD)..... 71

Anf. 99 ISAK FROM (S)..... 73

Anf. 100 STEN BERGHEDEN (M) replik..... 77

Anf. 101 ISAK FROM (S) replik..... 77

Anf. 102	STEN BERGHEDEN (M) replik	77
Anf. 103	ISAK FROM (S) replik.....	78
Anf. 104	STINA BERGSTRÖM (MP)	78
Anf. 105	STEN BERGHEDEN (M) replik	81
Anf. 106	STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	82
Anf. 107	STEN BERGHEDEN (M) replik	82
Anf. 108	STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	83
Anf. 109	LARS TYSKLIND (L) replik	83
Anf. 110	STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	84
Anf. 111	LARS TYSKLIND (L) replik	84
Anf. 112	STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	84
Anf. 113	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	85
Anf. 114	STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	85
Anf. 115	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	85
Anf. 116	STINA BERGSTRÖM (MP) replik.....	86
Anf. 117	JENS HOLM (V)	86
Anf. 118	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	89
Anf. 119	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	91
Anf. 120	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	92
Anf. 121	MAGNUS OSCARSSON (KD) replik	92
Anf. 122	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	93
Anf. 123	RUNAR FILPER (SD) replik	93
Anf. 124	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	94
Anf. 125	RUNAR FILPER (SD) replik	94
Anf. 126	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	94
Anf. 127	KRISTINA YNGWE (C) replik.....	95
Anf. 128	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	95
Anf. 129	KRISTINA YNGWE (C) replik.....	96
Anf. 130	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	96
Anf. 131	STEN BERGHEDEN (M) replik	97
Anf. 132	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	97
Anf. 133	STEN BERGHEDEN (M) replik	98
Anf. 134	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	98
Anf. 135	LARS TYSKLIND (L) replik	99
Anf. 136	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	99
Anf. 137	LARS TYSKLIND (L) replik	99
Anf. 138	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S) replik	100
	(Beslut skulle fattas den 12 december).....	100
§ 12	Försvar och samhällets krisberedskap	100
	Försvarsutskottets betänkande 2017/18:FöU1	100
Anf. 139	ALLAN WIDMAN (L).....	100
Anf. 140	MATTIAS OTTOSSON (S)	102
Anf. 141	ALLAN WIDMAN (L) replik.....	104
Anf. 142	MATTIAS OTTOSSON (S) replik.....	104
Anf. 143	ALLAN WIDMAN (L) replik.....	105
Anf. 144	MATTIAS OTTOSSON (S) replik	105
Anf. 145	HANS WALLMARK (M)	106
Anf. 146	MIKAEL JANSSON (SD).....	109
Anf. 147	HANS WALLMARK (M) replik	111
Anf. 148	MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	112
Anf. 149	HANS WALLMARK (M) replik	112

Anf. 150 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	113
Anf. 151 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	113
Anf. 152 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	114
Anf. 153 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	114
Anf. 154 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	115
Anf. 155 ANDERS SCHRÖDER (MP)	115
Anf. 156 HANS WALLMARK (M) replik	117
Anf. 157 ANDERS SCHRÖDER (MP) replik.....	118
Anf. 158 HANS WALLMARK (M) replik	118
Anf. 159 ANDERS SCHRÖDER (MP) replik.....	119
Anf. 160 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	119
Anf. 161 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V).....	122
Anf. 162 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	124
Anf. 163 MATTIAS OTTOSSON (S) replik	126
Anf. 164 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	126
Anf. 165 MATTIAS OTTOSSON (S) replik	127
Anf. 166 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	127
Anf. 167 PAULA HOLMQVIST (S)	128
Anf. 168 LOTTA OLSSON (M).....	130
Anf. 169 ROGER RICHTOFF (SD)	131
Anf. 170 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik.....	133
Anf. 171 ROGER RICHTOFF (SD) replik	134
Anf. 172 DANIEL BÄCKSTRÖM (C) replik.....	134
Anf. 173 ROGER RICHTOFF (SD) replik	135
Anf. 174 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	135
Anf. 175 ROGER RICHTOFF (SD) replik	136
Anf. 176 MIKAEL OSCARSSON (KD) replik	136
Anf. 177 ROGER RICHTOFF (SD) replik	137
Anf. 178 PETER HELANDER (C).....	137
(Beslut skulle fattas den 12 december.).....	139
§ 13 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	140
§ 14 Anmälan om interpellationer.....	140
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	141
§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	142
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 21.29.....	144